

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ & ΚΡΙΣΕΩΝ

POST GRADUATE PROGRAM
ENVIRONMENTAL, DISASTER & CRISES MANAGEMENT STRATEGIES

Μεταπτυχιακή Διατριβή Ειδίκευσης
Master Thesis

Καταστροφές και Κρίσεις σε Τουριστικούς Προορισμούς. Η Διαχείριση Διακινδύνευσης Καταστροφών στις Τουριστικές Επιχειρήσεις της Κέρκυρας

Disasters and Crises in Tourist Destinations.
Disaster Risk Management in Corfu Tourist Enterprises

Ανδρέας Χατζηανδρέου / Andreas Chatziandreu

A.M. / R.N. : 20339

Ειδικές Εκδόσεις / Special Publications:

No. 2022007

Αθήνα, Ιούλιος 2022
Athens, July 2022

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ & ΚΡΙΣΕΩΝ
POST GRADUATE PROGRAM
ENVIRONMENTAL, DISASTER & CRISES MANAGEMENT STRATEGIES

Μεταπτυχιακή Διατριβή Ειδίκευσης
Master Thesis

**Καταστροφές και Κρίσεις σε Τουριστικούς Προορισμούς.
Η Διαχείριση Διακινδύνευσης Καταστροφών στις Τουριστικές Επιχειρήσεις της
Κέρκυρας.**

**Disasters and Crises in Tourist Destinations.
Disaster Risk Management in Corfu Tourist Enterprises**

Ανδρέας Χατζηανδρέου / Andreas Chatziandreu

A.M. / R.N. : 20339

Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή:

Δρ Σ. Λόζιος,
Αναπλ. Καθηγ. ΕΚΠΑ

Δρ Α. Αντωναράκου,
Καθηγ. ΕΚΠΑ

Δρ Ε. Λέκκας,
Καθηγ. ΕΚΠΑ

Εξειδικευμένη Επιστημονική Καθοδήγηση:

Δρ Α. Κούρου
Γεωλόγος, Αν. Προϊσταμένη της Διεύθυνσης
Κοινωνικής Αντισεισμικής Άμυνας του ΟΑΣΠ

Περιεχόμενα

Περιεχόμενα.....	i
Περίληψη	iii
Abstract	iv
Κατάλογος Πινάκων	vii
Κατάλογος Εικόνων	viii
Κατάλογος Διαγραμμάτων	x
Κεφάλαιο 1. Καταστροφές και Κρίσεις. Γενικές Αρχές.....	14
1.1. Γενικοί όροι και ορισμοί	14
1.1.1. Κατηγορίες καταστροφών.....	17
1.1.2. Επιπτώσεις καταστροφών.....	25
1.1.3. Διαχείριση καταστροφών.....	27
1.2. Κρίσεις	28
1.2.1. Οι φάσεις της κρίσης	28
1.2.2. Κατηγορίες κρίσεων	29
1.2.3. Διαχείριση κρίσεων	29
1.2.4. Διαφορές καταστροφών και κρίσεων	30
Κεφάλαιο 2. Τουρισμός. Βασικές έννοιες.....	32
2.1. Είδη τουρισμού	32
2.2. Η σημασία του τουρισμού ως κλάδου οικονομικής δραστηριότητας.	34
2.3. Ο Τουρισμός ως δραστηριότητα στην Ελλάδα.....	35
2.4. Τουριστικές επιχειρήσεις	43
Κεφάλαιο 3. Τουρισμός και φυσικές καταστροφές.....	45
3.1. Οι επιπτώσεις των φυσικών καταστροφών στον τουρισμό	45
3.1.1. Οι επιπτώσεις στις τουριστικές επιχειρήσεις.....	49
3.2. Οι επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19 στον τουρισμό	50
3.2.1. Οι παγκόσμιες κατευθυντήριες γραμμές για την επανεκκίνηση του τουρισμού	52
Κεφάλαιο 4. Ανάλυση της περιοχής Μελέτης	54
4.1. Γενικές πληροφορίες	54
4.1.1. Διοικητική διαίρεση.....	55
4.1.2. Κλίμα.....	56
4.1.3. Μεταφορικές Υποδομές.....	58
4.1.4. Πολιτιστικό περιβάλλον	59
4.1.5. Δομημένο περιβάλλον	60
4.2. Κέρκυρα και τουρισμός	64
4.2.1. Στοιχεία τουριστικών καταλυμάτων	64
4.2.2. Αφίξεις τουριστών	65
4.3. Φυσικοί Κίνδυνοι στο νησί της Κέρκυρας.....	67
Κεφάλαιο 5. Θεσμικό πλαίσιο	80
5.1. Ασφάλεια στις Επιχειρήσεις.....	80
5.2. Φορείς που σχετίζονται με καταστροφές	84
5.3. Επιχειρησιακά σχέδια της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων (ΠΙΝ)	90

«Λαέρτης». Καινοτόμο Επιχειρησιακό Σύστημα Διαχείρισης Φυσικών Κινδύνων της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων.....	90
«Τηλέμαχος». Καινοτόμο Επιχειρησιακό Σύστημα Διαχείρισης Σεισμικού Κινδύνου της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων	92
5.4. Μέτρα για την αντιμετώπιση των συνεχιζόμενων συνεπειών της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19	93
Κεφάλαιο 6. Έρευνα. Μεθοδολογία και αποτελέσματα	99
6.1. Εισαγωγή.....	99
6.2. Πρώτο μέρος έρευνας. Ερωτηματολόγιο τουριστών	99
6.2.1. Μεθοδολογία	99
6.2.2. Αποτελέσματα έρευνας τουριστών.	101
6.2.3. Περιορισμοί έρευνας	119
6.3. Δεύτερο μέρος της έρευνας. Τουριστικές επιχειρήσεις.....	120
6.3.1. Μεθοδολογία.....	120
6.3.2. Αποτελέσματα έρευνας	123
Κεφάλαιο 7. Συμπεράσματα- Προτάσεις	138
7.1. Έρευνα ερωτηματολογίου τουριστών	138
7.2. Έρευνα τουριστικών επιχειρήσεων.....	139
7.3. Σύγκριση των δύο ερευνών	141
7.4. Προτάσεις	142
Βιβλιογραφία	147
Παράρτημα Α. Ερωτηματολόγια έρευνας τουριστών	151
Παράρτημα Β. Ερωτήσεις δομημένης συνέντευξης επιχειρηματιών	164

Περίληψη

Ο τουρισμός αποτελεί βασικό στοιχείο της οικονομικής δραστηριότητας στην Ελλάδα, ωστόσο είναι ένας ευάλωτος τομέας που διαμορφώνεται και από διάφορους εξωγενείς παράγοντες. Οι φυσικές καταστροφές και οι κρίσεις που μπορεί να εκδηλωθούν οπουδήποτε στον κόσμο, είναι χαρακτηριστικά παραδείγματα τέτοιων καθοριστικών παραγόντων που ενδέχεται να προκαλέσουν σοβαρές ζημιές επηρεάζοντας αρνητικά το αίσθημα ασφάλειας των τουριστών και την οικονομία ενός προορισμού. Ο τουρισμός στην Κέρκυρα είναι ο κυρίαρχος κλάδος της τοπικής οικονομίας και απασχόλησης με τις τουριστικές επιχειρήσεις να αποτελούν τη βάση και προϋπόθεση για την τοπική ανάπτυξη.

Σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να γίνει προσέγγιση θεμάτων που αφορούν στη διαχείριση της διακινδύνευσης καταστροφών στις τουριστικές επιχειρήσεις της Κέρκυρας. Για να ολοκληρωθεί αυτή η μελέτη πραγματοποιήθηκε βιβλιογραφική επισκόπηση και συλλογή πληροφοριών, ενώ διεξήχθη και πρωτογενής έρευνα.

Το πρώτο μέρος της έρευνας συγκεντρώνει πληροφορίες βασισμένες στην αντίληψη, τις γνώσεις και τις εμπειρίες των επισκεπτών της Κέρκυρας σε σχέση με τις φυσικές καταστροφές που ενδεχομένως να πλήξουν το νησί κατά τη διάρκεια των διακοπών τους. Στο πλαίσιο αυτό δημιουργήθηκαν ερωτηματολόγια τα οποία διανεμήθηκαν σε τουρίστες. Το δεύτερο μέρος της έρευνας εξετάζει τον βαθμό ετοιμότητας των τοπικών τουριστικών επιχειρήσεων έναντι των φυσικών καταστροφών σε όλα τα στάδια (πρόληψη, ετοιμότητα, απόκριση και αποκατάσταση). Η έρευνα αυτή πραγματοποιήθηκε μέσω συνεντεύξεων.

Στο τέλος παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας, τα συμπεράσματα, καθώς και προτάσεις σχετικές με την αποτελεσματική διαχείριση καταστροφών και κρίσεων, που πιθανόν να συμβάλλουν θετικά στην αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος του νησιού.

Λέξεις κλειδιά: Φυσικές Καταστροφές, Διαχείριση Διακινδύνευσης Καταστροφών, Κέρκυρα, Τουρισμός.

Abstract

Tourism is a key element of economic activity in Greece; however it is a vulnerable sector that is shaped by various external factors. Natural disasters and crises that can occur anywhere in the world are typical examples of such factors that can cause serious damages, affecting in a negative way the sense of security of tourists and the economy of a destination. Tourism in Corfu is the dominant sector of the local economy and employment with tourism enterprises being the basis of the local growth.

The purpose of this master Thesis is to approach the disaster risk management in Corfu tourist enterprises. In order to complete this study, a bibliographic review and information collection was carried out, while primary research was conducted.

The first part of the research is gathering information based on the perception, knowledge and experiences that visitors of Corfu have, in relation to the natural disasters that may affect the island during their holidays. In this context, questionnaires were created and distributed to tourists.

The second part of the research examines the degree of readiness of local tourist companies in the face of natural disasters in all stages (prevention, preparedness, response and rehabilitation). This research was conducted through interviews.

At the end the results and the conclusions of the research are presented, as well as proposals related to the effective management of disasters and crises, which might have a positive contribution in upgrading the tourist product of the island.

Keywords: Natural Disasters, Disaster Risk Management, Corfu, Tourism.

*Αφιερώνεται,
στην οικογένειά μου,
στους γονείς μου & στους δασκάλους μου.*

Ευχαριστίες

Με την ολοκλήρωση της παρούσης μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω την επιβλέπουσα της εργασίας μου Δρ Ασημίνα Κούρου για την άρτια επιστημονική καθοδήγηση, τις πολύτιμες συμβουλές, τις χρήσιμες υποδείξεις και τις εύστοχες παρατηρήσεις της.

Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω την εταιρία «IONIAN CRUISES» και τον Διευθυντή της Πέτρο Παπικινό για τη βοήθεια στην διεξαγωγή της έρευνας. Ιδιαίτερες ευχαριστίες θα ήθελα να δώσω στους επιχειρηματίες του τουρισμού που δέχτηκαν με προθυμία να συμμετέχουν στις συνεντεύξεις δίνοντας πολύτιμα στοιχεία για την ολοκλήρωση της πρωτογενούς έρευνας.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ οφείλω και στους Προϊστάμενους των Τμημάτων Πολιτικής Προστασίας της ΠΕ Κέρκυρας και του Δήμου Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων για τη βοήθεια και τις πληροφορίες που μου έδωσαν. Επιπλέον θέλω να ευχαριστήσω το φίλο και Διοικητή Πυροσβεστικής Υπηρεσίας Νομού Κέρκυρας Πύραρχο Νίκο Κολοβό για τις συμβουλές και τα στοιχεία που μου παρείχε.

Τέλος θα ήθελα να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου στη σύζυγο μου Νέλλυ και στα παιδιά μου Έμιλυ και Θάνο επειδή με στηρίζουν σε ότι κι αν κάνω, μου δίνουν κουράγιο και δύναμη σε κάθε μου προσπάθεια καθώς και για την υπομονή που έδειξαν κατά την απουσία μου από τις πολύτιμες ώρες της οικογενειακής ζωής όσο καιρό διαρκούσαν οι μεταπτυχιακές σπουδές μου και η εκπόνηση της εργασίας αυτής.

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1-1.	Ταξινόμηση Φυσικών Καταστροφών EM-DAT	18
Πίνακας 1-2.	Τα επτά κριτήρια διαφοροποίησης κρίσεων - καταστροφών.....	31
Πίνακας 2-1.	Βασικά μεγέθη Ελληνικού τουρισμού για το 2018	36
Πίνακας 2-2.	Βασικά μεγέθη Ελληνικού τουρισμού για το 2019	36
Πίνακας 2-3.	Αφίξεις και έσοδα εισερχόμενων τουριστών 2020	38
Πίνακας 2-4.	Σύγκριση αφίξεων & εσόδων 2019-2020.....	38
Πίνακας 2-5.	Τop-10 Λιμανιών Κρουαζιέρας βάσει Αφίξεων Επιβατών.....	39
Πίνακας 2-6.	Αεροπορικές αφίξεις στην ΠΙΝ ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2015-2020..	42
Πίνακας 2-7.	Διακινηθέντες εσωτερικού στα λιμάνια της ΠΙΝ ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2015-2020.....	42
Πίνακας 2-8.	Κίνηση κρουαζιερόπλοιων στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων,2015-2020..	43
Πίνακας 3-1.	Οικονομικές επιπτώσεις των φυσικών καταστροφών στον κλάδο του τουρισμού	49
Πίνακας 4-1.	Λιμάνια στην περιφερειακή ενότητα Κέρκυρας.....	58
Πίνακας 4-2.	Επισκέπτες σε μουσεία/Αρχαιολογικούς χώρους στην Κέρκυρα (2010-2019)	60
Πίνακας 4-3.	Ξενοδοχειακό δυναμικό Περιφερειακής Ενότητας Κέρκυρας, 2020	64
Πίνακας 4-4.	Δυναμικό ενοικιαζόμενων δωματίων Περιφερειακής Ενότητας Κέρκυρας,2019	65
Πίνακας 4-5.	Δυναμικό Κάμπινγκ Περιφερειακής Ενότητας Κέρκυρας, 2020	65
Πίνακας 4-6.	Επιβάτες στο αεροδρόμιο της Κέρκυρας τα έτη 2019-2020.....	66
Πίνακας 4-7.	Επιβάτες στο αεροδρόμιο της Κέρκυρας τα έτη 2020-2021.....	66
Πίνακας 4-8.	Επιβάτες στο αεροδρόμιο της Κέρκυρας τα έτη 2020-2021 (Ιανουάριος-Απρίλιος).....	67
Πίνακας 4-9.	Αγροτοδασικές πυρκαγιές στα Ιόνια νησιά 2021	69
Πίνακας 4-10.	Σεισμοί κοντά στην Κέρκυρα,2005-2021	78
Πίνακας 5-1.	Κατηγορίες Σπουδαιότητας Κτηρίων σύμφωνα με τον ΕΑΚ-2000	82
Πίνακας 5-2.	Κατάταξη επιχειρήσεων ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας.....	83
Πίνακας 6-1.	Χώρες προέλευσης ερωτηθέντων	102
Πίνακας 6-2.	Κωδικοποίηση συμμετεχόντων στη συνέντευξη	123

Κατάλογος Εικόνων

Εικόνα 1-1.	Οι συνιστώσες που προκαλούν μια καταστροφή.....	15
Εικόνα 1-2.	Επισκόπηση των ενεργοποιήσεων Copernicus EMS το 2021.....	19
Εικόνα 1-3.	Αριθμός πυρκαγιών στην Ευρώπη το 2021 σε σχέση με τα έτη 2008-2020	20
Εικόνα 1-4.	Στατιστικά διαγράμματα δασικών πυρκαγιών στην Ελλάδα 2000-2019. (α) Καμένες εκτάσεις, (β) αριθμός πυρκαγιών.....	21
Εικόνα 1-5.	Περιοχές της Ευρώπης που επηρεάστηκαν από τις πλημμύρες το καλοκαίρι του 2021.	22
Εικόνα 1-6.	Χωρική κατανομή ανεμοστροβίλων, υδροσιφώνων και χωνοειδών νεφών στην Ελλάδα, για την περίοδο 1709- 2012.....	24
Εικόνα 1-7.	Φάσεις διαχείρισης καταστροφής.....	27
Εικόνα 2-1.	Διεθνείς τουριστικές αφίξεις 2021.....	35
Εικόνα 2-2.	Ξενοδοχεία στην ΠΙΝ το 2020	40
Εικόνα 2-3.	Ενοικιαζόμενα διαμερίσματα στην ΠΙΝ το 2019	41
Εικόνα 3-1.	Ποσοστιαία μεταβολή στη μέση τιμή των ξενοδοχείων.....	51
Εικόνα 4-1.	Η θέση της Κέρκυρας στο Βόρειο Ιόνιο	54
Εικόνα 4-2.	Χάρτης νήσου Κέρκυρας με τα όρια των τριών δήμων.....	55
Εικόνα 4-3.	Περιοχές Natura 2000 Κέρκυρας	59
Εικόνα 4-4.	Μοναδική δίοδος πρόσβασης οχημάτων έκτακτης ανάγκης στην περιοχή «Καμπιέλο» της Παλιάς πόλης της Κέρκυρας. Πηγή: Προσωπικό αρχείο.....	62
Εικόνα 4-5.	Πυκνότητα δόμησης παλιάς πόλης Κέρκυρας.....	63
Εικόνα 4-6.	Οδός Καποδιστρίου. (α) Κανονικό πλάτος, (β) Περιορισμένο πλάτος. ...	63
Εικόνα 4-7.	Χάρτης κεραυνών στις 05/08/2020.....	70
Εικόνα 4-8.	Ανεμοστρόβιλοι- υδροσίφωνες στην Ελλάδα το 2021.	70
Εικόνα 4-9.	Ζημιές από ανεμοστρόβιλο. Κέρκυρα, 24/09/2020.....	71
Εικόνα 4-10.	Αθροιστικά ύψη βροχοπτώσεων κακοκαιρίας «Αθηνά».	72
Εικόνα 4-11.	Ζημιές σε επιχειρήσεις ενοικίασης τετράτροχων και αυτοκινήτων. Κέρκυρα, 14-10-2021.....	72
Εικόνα 4-12.	Επιπτώσεις από την κακοκαιρία «Μπάλλος». Κέρκυρα, Οκτώβριος 2021.	73
Εικόνα 4-13.	Κλιμάκωση πλημμυρικού φαινομένου. Κέρκυρα, 14-10-2021,	74
Εικόνα 4-14.	Αθροιστικό ύψος βροχής για τον Οκτώβριο 2021 στην Κέρκυρα, άνω των 400mm.....	75
Εικόνα 4-15.	Τιμές υετού τον Οκτώβριο του 2021.....	76
Εικόνα 4-16.	Μηνύματα από τη ΓΓΠΠ για τις έντονες βροχοπτώσεις του Οκτωβρίου 2021.	77
Εικόνα 4-17.	Χάρτης του Βορείου Ιονίου όπου έχουν χαρτογραφηθεί τα επίκεντρα όλων των γνωστών ισχυρών σεισμών με μέγεθος $M>5.5$	78

Εικόνα 4-18.	Επίκεντρα των σημαντικότερων σεισμών γύρω από την Κέρκυρα, 2005-2021.	79
Εικόνα 5-1.	Χάρτης ζωνών σεισμικής επικινδυνότητας.	81
Εικόνα 5-2.	Σεμινάρια του ΟΑΣΠ στην Κέρκυρα το 2021	87
Εικόνα 5-3.	Άσκηση Ετοιμότητας σεισμού, Κέρκυρα, 1/12/2021	88
Εικόνα 6-1.	Μηνύματα της υπηρεσίας 112, (α) για εκκένωση οικισμών, (β) προειδοποίηση για την επόμενη μέρα.....	112
Εικόνα 6-2.	Οδηγός Τσουνάμι για τους επισκέπτες ξενοδοχείων.....	118
Εικόνα 6-3.	Αποκατάσταση κατολίσθησης πρανούς.....	136
Εικόνα 6-4.	Επιπτώσεις πλημμύρας σε εταιρία ενοικιάσεως αυτοκινήτων και μοτοσυκλετών.....	137
Εικόνα 7-1.	Πλαίσιο συνεργασίας στη διαχείριση της διακινδύνευσης καταστροφών σε τουριστικούς προορισμούς.....	145

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 2.3-1. Εξέλιξη των ξενοδοχειακών δωματίων στην ΠΙΝ, 2010-2020	40
Διάγραμμα 3.1-1. Αριθμός φυσικών καταστροφών στον πλανήτη ανά κατηγορία καταστροφών 1980-2019.....	47
Διάγραμμα 3.1-2. Οι οικονομικές επιπτώσεις καταστροφικών γεγονότων σε παγκόσμιο επίπεδο από το1980 έως το 2019.....	48
Διάγραμμα 4.1-1. Διακύμανση μηνιαίας θερμοκρασίας περιόδου 1955-2010	56
Διάγραμμα 4.1-2. Διάγραμμα κατεύθυνσης-έντασης ανέμου	57
Διάγραμμα 4.1-3. Ύψος και ημέρες Υετού.....	57
Διάγραμμα 4.1-4. Επισκεψιμότητα σε μουσεία/Αρχαιολογικούς χώρους στην Κέρκυρα (2010-2019)	60
Διάγραμμα 6.2-1. Φύλο ερωτηθέντων	101
Διάγραμμα 6.2-2. Ηλικία ερωτηθέντων.....	101
Διάγραμμα 6.2-3. Χώρες προέλευσης.....	103
Διάγραμμα 6.2-4. Με ποιόν συνταξιδεύετε;	103
Διάγραμμα 6.2-5. Είδος καταλύματος που διέμεναν οι ερωτηθέντες	104
Διάγραμμα 6.2-6. Ποια πιστεύετε είναι η πιθανότητα μια από τις παρακάτω καταστροφές να εκδηλωθεί στον τόπο διακοπών σας.....	105
Διάγραμμα 6.2-7. Έχετε βιώσει μια φυσική καταστροφή ή/και τις επιπτώσεις της;.....	105
Διάγραμμα 6.2-8. Οι καταστροφές που έχουν βιώσει όσοι απάντησαν θετικά στην ερώτηση 2.	106
Διάγραμμα 6.2-9. Ενημέρωση πριν την αναχώρηση για συγκεκριμένους κίνδυνους ..	107
Διάγραμμα 6.2-10. Τρόποι ενημέρωσης για πιθανές φυσικές καταστροφές.....	107
Διάγραμμα 6.2-11. Γνώση της τοποθεσίας του πλησιέστερου νοσοκομείου/ Κέντρου Υγείας.....	108
Διάγραμμα 6.2-12. Επίπεδο γνώσεων στην αντιμετώπιση διαφορετικών καταστροφών.....	108
Διάγραμμα 6.2-13. Θα θέλατε να ενημερωθείτε κατά τη διάρκεια των διακοπών σας για το πώς να αντιδράσετε σε περίπτωση εκδήλωσης φυσικών καταστροφών;.....	109
Διάγραμμα 6.2-14. Τρόπος ενημέρωσης για αντίδραση σε φυσικές καταστροφές ..	109
Διάγραμμα 6.2-15. Σε περίπτωση μιας φυσικής καταστροφής στον τόπο διακοπών σας, από ποιον θα ζητήσετε βοήθεια;	110
Διάγραμμα 6.2-16. Ύπαρξη Σχεδίου Έκτακτης Ανάγκης στο κατάλυμα	111
Διάγραμμα 6.2-17. Γνώση των υπηρεσιών του 112	111
Διάγραμμα 6.2-18. Γνωρίζετε τις οδεύσεις διαφυγής και τους χώρους συγκέντρωσης πληθυσμού στην περιοχή που βρίσκεται το κατάλυμα σας 113	
Διάγραμμα 6.2-19. Γνωρίζετε τι να κάνετε εάν η πυρκαγιά έχει φτάσει στο κτίριο που βρίσκεστε;	113

Διάγραμμα 6.2-20. Αντιδράσεις των ερωτηθέντων σε εντολή εκκένωσης λόγω δασικής πυρκαγιάς	114
Διάγραμμα 6.2-21. Γνώση μέτρων αυτοπροστασίας σε ακραία καιρικά φαινόμενα .	115
Διάγραμμα 6.2-22. Αν εκδηλωθεί σεισμός όταν βρίσκεστε μέσα σε κτίριο, τι θα κάνετε;	115
Διάγραμμα 6.2-23. Συμμετοχή σε άσκηση έκτακτης ανάγκης στο κατάλυμα διαμονής.	116
Διάγραμμα 6.2-24. Είναι η Κέρκυρα ασφαλής τουριστικός προορισμός έναντι φυσικών καταστροφών ;	117
Διάγραμμα 6.2-25. Ενημέρωση τουριστών για μέτρα προστασίας.	118
Διάγραμμα 6.2-26. Απαντήσεις στην ερώτηση αν θα συστήσετε σε φιλικά σας πρόσωπα να επισκεφτούν την Κέρκυρα ως ασφαλή προορισμό για φυσικές καταστροφές.....	119
Διάγραμμα 6.3-1. Ηλικία Επιχείρησης	124
Διάγραμμα 6.3-2. Αριθμός απασχολούμενων στην ακμή της τουριστικής περιόδου ...	124
Διάγραμμα 6.3-3. Λειτουργία επιχείρησης κατά τη διάρκεια του έτους.....	125
Διάγραμμα 6.3-4. Έχετε βιώσει μια φυσική καταστροφή ή/και τις επιπτώσεις στην επιχείρησή σας;	125
Διάγραμμα 6.3-5. Ποια πιστεύετε είναι η πιθανότητα μια από τις παρακάτω καταστροφές να πλήξει την επιχείρησή σας;	126
Διάγραμμα 6.3-6. Υπάρχει Σχέδιο Έκτακτης Ανάγκης στην Επιχείρησή σας;	127
Διάγραμμα 6.3-7. Οι εργαζόμενοι εκπαιδεύονται/ενημερώνονται για το τι πρέπει να κάνουν σε περίπτωση ανάγκης;.....	128
Διάγραμμα 6.3-8. Γνωρίζετε τα στοιχεία επικοινωνίας των φορέων και υπηρεσιών που εμπλέκονται με τη διαχείριση καταστροφών και κρίσεων σε τοπικό επίπεδο;	128
Διάγραμμα 6.3-9. Σε περίπτωση προειδοποίησης για έκτακτη ανάγκη υπάρχει τρόπος να ενημερώσετε τους πελάτες της επιχείρησής σας;	129
Διάγραμμα 6.3-10. Μια παρατεταμένη διακοπή ρεύματος θα επηρέαζε την επιχείρησή σας;	130
Διάγραμμα 6.3-11. Σε ποιον βαθμό μπορείτε να αντεπεξέλθετε σε μία παρατεταμένη διακοπή ύδρευσης;.....	130
Διάγραμμα 6.3-12. Τα σημαντικά έγγραφα και τα ηλεκτρονικά αρχεία είναι ασφαλή έναντι καταστροφικών γεγονότων;	131
Διάγραμμα 6.3-13. Γνωρίζετε με ποιες διαδικασίες μπορείτε να διεκδικήσετε αποζημίωση;.....	131
Διάγραμμα 6.3-14. Έχετε ασφαλίσει την επιχείρησή σας έναντι καταστροφικών και εκτάκτων γεγονότων;	132
Διάγραμμα 6.3-15. Υπάρχει Σχέδιο Ανάκαμψης της Επιχείρησής από Καταστροφές;	132
Διάγραμμα 6.3-16. Πιστεύετε ότι η πολιτεία μπορεί να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τις συνέπειες μιας φυσικής καταστροφής στην Κέρκυρα;.....	133

Διάγραμμα 6.3-17. Θεωρείτε ότι η ενημέρωση των τουριστών για τα μέτρα προστασίας σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών θα αναβάθμιζε τις τουριστικές υπηρεσίες στην Κέρκυρα;..... 134

Διάγραμμα 6.3-18. Αν είχατε πρόσβαση σε πληροφοριακό υλικό για Φυσικές Καταστροφές θα το προωθούσατε στους πελάτες της επιχείρησής σας;135

Συντομογραφίες

ΑΕΠ: Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν

ΓΓΠΠ: Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας

ΕΔΕΚΦ: Έκτακτο Δελτίο Επικίνδυνων Καιρικών Φαινομένων

ΕΛΣΤΑΤ: Ελληνική Στατιστική Αρχή

ΕΟΤ: Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού

ΕΜΥ: Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία

ΙΝΣΕΤΕ: Ινστιτούτο του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων

ΙΤΕΠ: Ινστιτούτου Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων

ΜΗΤΕ: Μητρώο Τουριστικών Επιχειρήσεων

ΞΕΕ: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος

ΟΑΣΠ: Οργανισμός Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας

ΟΗΕ: Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

ΟΤΑ: Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης

ΠΕ: Περιφερειακή Ενότητα

ΠΕΔΙΝ: Περιφερειακή Ένωση Δήμων Ιονίων Νήσων

ΠΙΝ: Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

ΣΕΤΕ: Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων

CRED: Center for Research on the Epidemiology of Disasters

EM-DAT: Emergency Events Database

ERCC: EU Emergency Response Coordination Centre

UNEP: United Nations Environment Programme

UNISDR: United Nations Office for Disaster Risk Reduction

UNWTO: World Tourism Organization

WTTC: World Travel & Tourism Council

Κεφάλαιο 1. Καταστροφές και Κρίσεις. Γενικές Αρχές

1.1. Γενικοί όροι και ορισμοί

Η έννοια «καταστροφή» στη διεθνή βιβλιογραφία αποδίδεται με μεγάλη ποικιλία ορισμών. Η Διεθνής Βάση για τις καταστροφές, EM-DAT ορίζει ως καταστροφή: *Μια κατάσταση ή ένα γεγονός, που η τοπική κοινωνία μόνη της δε μπορεί να αντιμετωπίσει, που απαιτεί αίτημα σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο για εξωτερική βοήθεια. Ένα απρόβλεπτο και συχνά ξαφνικό γεγονός που προκαλεί μεγάλες ζημιές, καταστροφές και ανθρώπινο πόνο. Αν και συχνά προκαλούνται από τη φύση, οι καταστροφές μπορεί να έχουν ανθρωπογενή προέλευση (EM-DAT, 2022).* Επιπρόσθετα πρέπει να πληροί τουλάχιστον ένα από τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

1. Δέκα (10) ή περισσότεροι θάνατοι.
2. Εκατό (100) ή περισσότερα θύματα.
3. Κήρυξη κατάστασης έκτακτης ανάγκης.
4. Αίτημα για διεθνή βοήθεια

Ως θύμα, νοείται ένα άτομο που επηρεάζεται από την καταστροφή.

Ένας ορισμός ευρείας αποδοχής έχει διατυπωθεί στην έκδοση των Ηνωμένων Εθνών Ορολογία για τη Μείωση του Κινδύνου Καταστροφών, το 2009. Σύμφωνα με αυτόν, *ως καταστροφή ορίζεται μια σημαντική διατάραξη της λειτουργίας μιας κοινότητας ή κοινωνίας που συνδέεται με εκτεταμένες απώλειες και επιπτώσεις (ανθρώπινες, υλικές, οικονομικές ή περιβαλλοντικές) που ξεπερνούν την ικανότητα της κοινότητας ή κοινωνίας να ανταπεξέλθει με ίδιους πόρους (UNISDR, 2009).*

Σύμφωνα με το Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας με τη συνθηματική λέξη «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» όπως ορίζεται με τον Ν.3013/2002 για την Αναβάθμιση της Πολιτικής Προστασίας:

Καταστροφή νοείται κάθε ταχείας ή βραδείας εξέλιξης φυσικό φαινόμενο ή τεχνολογικό συμβάν στον χερσαίο, θαλάσσιο και εναέριο χώρο, το οποίο προκαλεί εκτεταμένες δυσμενείς επιπτώσεις στον άνθρωπο, καθώς και στο ανθρωπογενές ή φυσικό περιβάλλον. Την ένταση της καταστροφής καθορίζουν: το μέγεθος των απωλειών ή ζημιών που σχετίζονται με τη ζωή, την υγεία και την περιουσία των πολιτών, τα αγαθά, τις παραγωγικές πηγές και τις υποδομές.

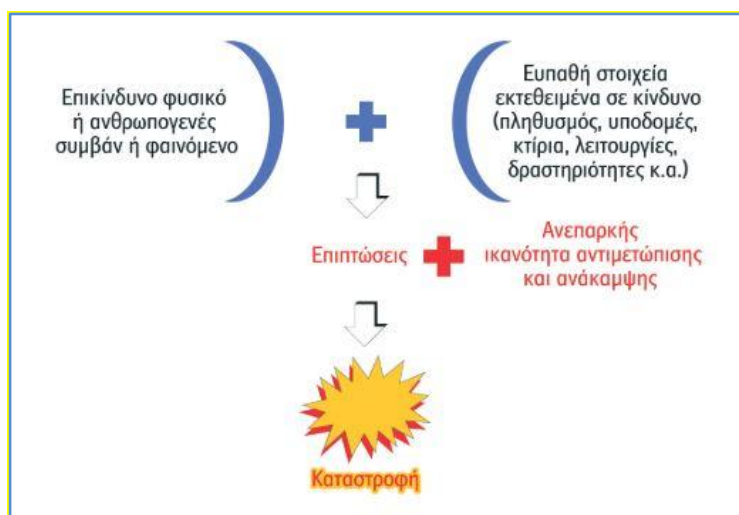
Κίνδυνος, νοείται η πιθανότητα εκδήλωσης ενός φυσικού φαινομένου ή τεχνολογικού συμβάντος ή και λοιπών καταστροφών σε συνδυασμό με την ένταση των καταστροφών, που μπορεί να προκληθούν στους πολίτες, στα αγαθά, στις πλουτοπαραγωγικές πηγές και στις υποδομές μίας περιοχής.

Με στόχο την αναδιοργάνωση της Πολιτικής Προστασίας με πιο ευέλικτες δομές, καλύτερο συντονισμό και έγκαιρο σχεδιασμό, ψηφίστηκε το Φεβρουάριο του 2020 ο Ν.4662/2020 ο οποίος δίνει και τους πιο πρόσφατους ορισμούς για τις έννοιες της καταστροφής και του κινδύνου:

Καταστροφή (Disaster): η σοβαρή διαταραχή της λειτουργίας της κοινωνίας, που προκαλεί εκτεταμένες ανθρώπινες, υλικές και περιβαλλοντικές απώλειες, οι οποίες ξεπερνούν την ικανότητα της πληγείσας κοινωνίας να τις αντιμετωπίσει με ίδια μέσα και πόρους.

Κίνδυνος (Hazard): ένα δυνητικά καταστροφικό γεγονός, φαινόμενο ή ανθρώπινη δραστηριότητα που μπορεί να προκαλέσει απώλειες ζωής ή τραυματισμούς, ζημιές σε περιουσίες, κοινωνικές και οικονομικές διαταραχές ή περιβαλλοντική υποβάθμιση.

Συχνά η καταστροφή ταυτίζεται με το φαινόμενο ή το συμβάν που την προκαλεί, παρότι αυτό δεν ισχύει πάντα. Η καταστροφή προκαλείται όταν η εκδήλωση ενός επικίνδυνου συμβάντος ή φαινομένου συνυπάρξει με συνθήκες ευπάθειας και τρωτότητας στην κοινωνία και αποδεικνύεται ανεπαρκής η ικανότητα της κοινωνίας να μετριάσει τις ενδεχόμενες επιπτώσεις και να ανακάμψει από αυτές (Δανδουλάκη, 2020).

Εικόνα 1-1. Οι συνιστώσες που προκαλούν μια καταστροφή

Πηγή: Δανδουλάκη, 2020

Ο Μουζάκης (2017) αναφέρει ότι η ένταση της καταστροφής καθορίζεται από το μέγεθος των απωλειών ή ζημιών που αφορούν στη ζωή, στην υγεία και στην περιουσία των πολιτών, στα αγαθά, στις παραγωγικές πηγές, στο περιβάλλον και στις υποδομές (Μουζάκης, 2017). Το μέγεθος της καταστροφής εξαρτάται από:

- τον συνδυασμό των κινδύνων που θα προκύψουν μετά την εκδήλωση.

- την τρωτότητα της περιοχής στην οποία εκδηλώνεται.
- την ευπάθεια της περιοχής στην συγκεκριμένη περιοχή.
- την ικανότητα να μειωθούν οι αρνητικές επιπτώσεις της καταστροφής.

Στον Ν.4662/2020, για τη διαχείριση κρίσεων περιλαμβάνονται κάποιοι όροι που σχετίζονται με τη διαχείριση καταστροφών και κρίσεων. Αρχικά αναλύεται το περιεχόμενο εννοιών που σχετίζονται με την αντοχή ενός συστήματος στις επιπτώσεις μιας καταστροφής όπως:

- **Τρωτότητα (Vulnerability):** οι συνθήκες που καθορίζονται από φυσικούς, κοινωνικούς, οικονομικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες ή διεργασίες, που αυξάνουν την ευπάθεια μίας κοινωνίας στις επιπτώσεις των κινδύνων.
- **Ευπάθεια (Susceptibility):** οι παράγοντες που δημιουργούν τις προϋποθέσεις, για την εξέλιξη ενός κινδύνου σε καταστροφή.
- **Ανθεκτικότητα (Resilience):** η ικανότητα ενός συστήματος ή μίας κοινωνίας, εν δυνάμει εκτεθειμένης σε πιθανούς κινδύνους, να αντιστέκεται ή να προσαρμόζεται, με στόχο να διατηρήσει ένα αποδεκτό επίπεδο λειτουργίας και συνοχής.

Στη συνέχεια παρατίθενται οι ορισμοί εννοιών που αφορούν στην πρόληψη και ετοιμότητα:

- **Πρόληψη (Prevention):** το σύνολο των δράσεων και μέτρων που στοχεύουν στην απόλυτη αποφυγή των δυνητικών επιπτώσεων των κινδύνων και στην ελαχιστοποίηση των φυσικών, τεχνολογικών καταστροφών και λοιπών απειλών.
- **Ετοιμότητα (Preparedness):** το σύνολο δράσεων και μέτρων που λαμβάνονται εκ των προτέρων, για να διασφαλίσουν αποτελεσματική αντίδραση σε περιπτώσεις καταστροφών.
- **Έγκαιρη προειδοποίηση (Early Warning):** η παροχή έγκαιρης ειδοποίησης και επαρκούς πληροφόρησης, μέσω των αρμόδιων φορέων, που δίνει τη δυνατότητα δρομολόγησης συγκεκριμένων δράσεων, με σκοπό να μειωθούν οι επιπτώσεις του κινδύνου και να γίνει μια αποτελεσματική προετοιμασία για να αντιμετωπιστεί ο κίνδυνος.

Ακολούθως αναφέρονται όροι που σχετίζονται με την αντιμετώπιση καταστροφών όπως:

- **Συντονισμός (Coordination):** η οργάνωση, προτεραιοποίηση και παρακολούθηση των απαιτούμενων δράσεων, καθώς και η εξασφάλιση της διαλειτουργικότητας, της εφαρμογής των κανόνων επιχειρησιακής δράσης και της συνεργασίας μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων για την επίτευξη κοινού σκοπού.
- **Αντιμετώπιση (Response):** περιλαμβάνει τις δράσεις, κατά τη διάρκεια ή αμέσως μετά την καταστροφή, για την προστασία της ζωής και της υγείας των ανθρώπων, για την αντιμετώπιση άμεσων αναγκών διαβίωσής τους και για τη διασφάλιση παροχής βοήθειας και υποστήριξης ώστε να μετριαστούν οι δυσμενείς επιπτώσεις.
- **Βραχεία αποκατάσταση (Short-term Relief):** περιλαμβάνει δράσεις μετά από μία καταστροφή, με στόχο την αποκατάσταση ή τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης, κατά τις πρώτες ώρες και ημέρες μετά την εκδήλωσή της.
- **Οργανωμένη προληπτική απομάκρυνση πολιτών (Evacuation):** περιλαμβάνει το σύνολο των ενεργειών για την προληπτική απομάκρυνση των πολιτών που βρίσκονται σε κίνδυνο, εξαιτίας της παραμονής τους πλησίον περιοχής, που απειλείται από ένα καταστροφικό φαινόμενο που είναι σε εξέλιξη.

Γενικά ως **Έκτακτη Ανάγκη** (Emergency), ορίζεται η ξαφνική και απρόβλεπτη απειλητική κατάσταση, που απαιτεί την άμεση λήψη μέτρων για την ελαχιστοποίηση των δυσμενών συνεπειών της, ενώ η έννοια της **Διακινδύνευσης** (Risk) περιλαμβάνει τις πιθανές ανθρώπινες, υλικές ή περιβαλλοντικές απώλειες σε καθορισμένη χρονική περίοδο, οι οποίες είναι αποτέλεσμα του συνδυασμού κινδύνων, συνθηκών τρωτότητας και ανεπάρκειας ικανότητας ή κατάλληλων μέτρων, για τη μείωση των δυνητικών αρνητικών συνεπειών.

Ο όρος **Διαχείριση της Διακινδύνευσης** (Risk Management) περιγράφει μια διαδικασία η οποία περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

- Αναγνώριση του κινδύνου,
- Εκτίμηση της διακινδύνευσης,
- εκτίμηση της τρωτότητας της τουριστικής επιχείρησης σε αυτούς τους κινδύνους,
- ανάπτυξη Σχεδιασμού Έκτακτης Ανάγκης,
- εφαρμογή του προαναφερόμενου Σχεδιασμού, παρακολούθηση, αξιολόγηση και αναθεώρησή του.

Η διαχείριση της διακινδύνευσης αποτελεί δραστηριότητα απαραίτητη για τη λήψη αποφάσεων λαμβάνοντας υπόψη την αβεβαιότητα και την πιθανότητα εμφάνισης μελλοντικών συμβάντων ή συνθηκών που μπορεί να επηρεάσουν με τη σοβαρότητα και την έκταση των επιπτώσεών τους την επίτευξη των στόχων, με την εμφάνιση θετικών ή αρνητικών αποκλίσεων από τα αναμενόμενα και επιθυμητά αποτελέσματα (Σαριδάκης, 2009).

1.1.1. Κατηγορίες καταστροφών

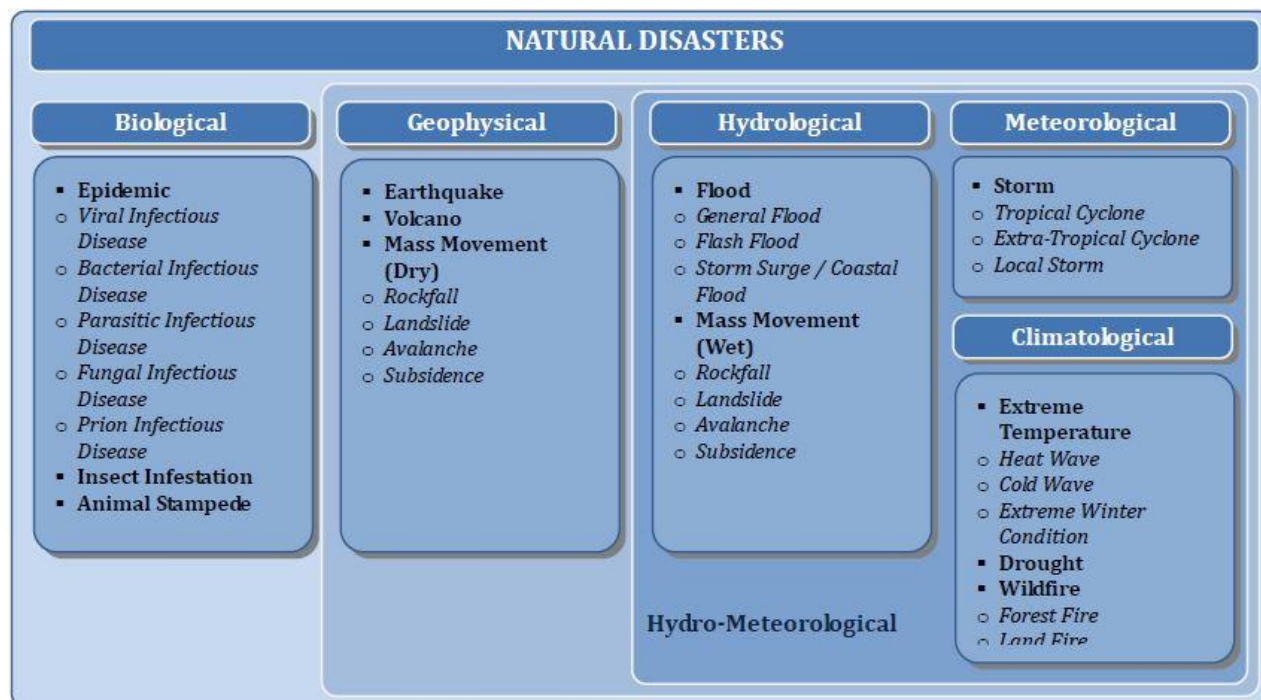
Οι καταστροφές με βάση τον μηχανισμό που τις δημιουργεί διακρίνονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες:

- **Φυσικές καταστροφές** είναι αποτέλεσμα φυσικών διεργασιών της λιθόσφαιρας, της υδρόσφαιρας, της τροπόσφαιρας και της βιόσφαιρας που δημιουργούν φυσικά φαινόμενα. Όταν αυτά τα φαινόμενα επηρεάσουν περιοχές που υπάρχει ανθρώπινη δραστηριότητα μπορεί να προκαλέσουν σοβαρά, μεγάλης κλίμακας, δυσμενή γεγονότα όπως οι πλημμύρες, οι ηφαιστειακές εκρήξεις, οι σεισμοί.
- **Ανθρωπογενείς καταστροφές** είναι καταστροφές που οφείλονται στην τεχνολογική ανάπτυξη (βιομηχανία, πυρηνική ενέργεια, μεταφορές) και μπορεί να προξενήσουν επικίνδυνες καταστάσεις. Επίσης η ανθρώπινη συμπεριφορά και συγκεκριμένα οι επιθετικές ενέργειες όπως πόλεμος, τρομοκρατία, εμφύλιες συρράξεις χαρακτηρίζονται από καταστροφές που ανήκουν σε αυτή την κατηγορία (Λέκκας & Ανδρεαδάκης, 2015).

Κατά την EM-DAT(Wirtz & Below, 2009)οι φυσικές καταστροφές κατατάσσονται σε:

- Γεωφυσικές καταστροφές (σεισμοί, ηφαίστεια, κατολισθήσεις).
- Μετεωρολογικές καταστροφές (καταιγίδες, τροπικές καταιγίδες).
- Υδρολογικές καταστροφές (πλημμύρες, μετακίνηση υγρών μαζών).
- Κλιματολογικές καταστροφές (ξηρασία, καύσωνας, παγετός, πυρκαγιές).
- Βιολογικές καταστροφές (επιδημίες, ασθένειες ζώων & καλλιεργειών, επιδρομές τρωκτικών και εντόμων κλπ).

Πίνακας 1-1. Ταξινόμηση Φυσικών Καταστροφών EM-DAT

Πηγή: CRED/ EM-DAT, 2022

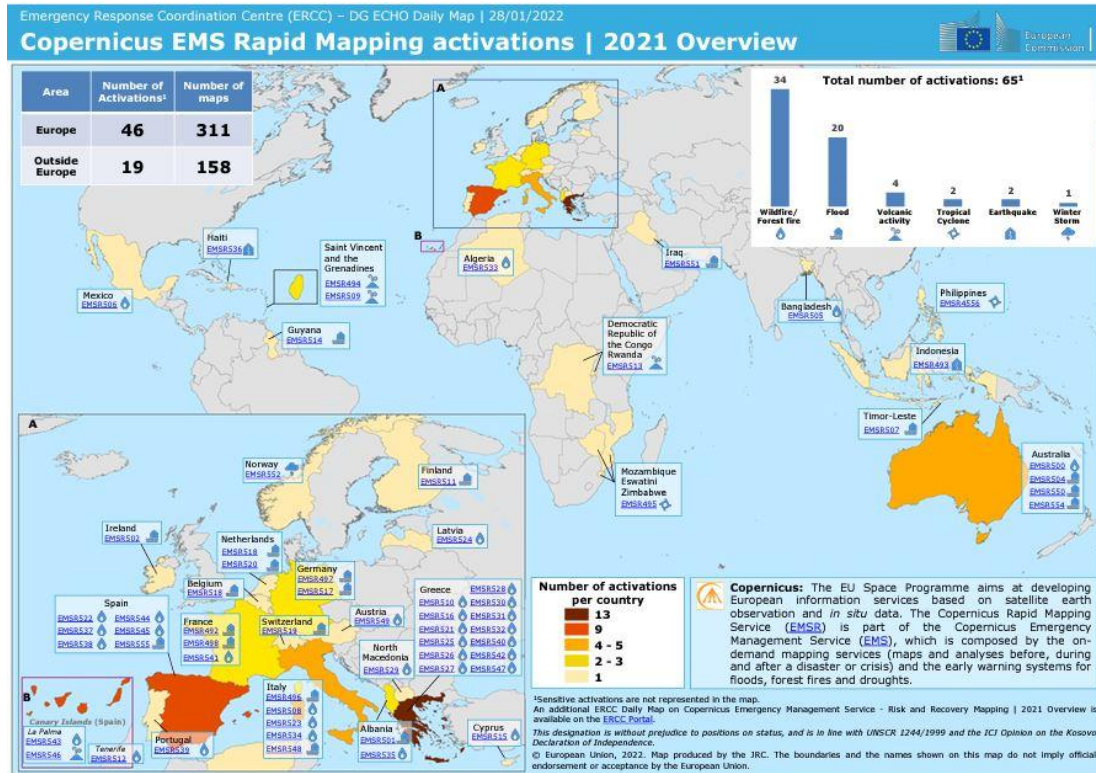
Οι φυσικές καταστροφές είναι γεγονότα απρόβλεπτα, με άγνωστα αίτια και εντελώς ανομοιόμορφα. Καμία καταστροφή δε μπορεί να προβλεφθεί ούτε ως προς τον χρόνο εμφάνισης της αλλά ούτε ως προς την ένταση που θα έχει. Αν τα αίτια τους ήταν γνωστά θα μπορούσαν να προληφθούν ή να περιοριστούν ως προς τη συχνότητα εκδήλωσης και την έκτασή τους. Ως προς την ανομοιομορφία τους, ποτέ μια καταστροφή δεν είναι ίδια με μια άλλη, ακόμα κι αν πρόκειται για το ίδιο φαινόμενο στον ίδιο τόπο όπως για παράδειγμα οι σεισμοί στην Κεφαλονιά: τον Αύγουστο του 1953 με εκατοντάδες νεκρούς, τραυματίες και χιλιάδες κατεστραμμένες οικίες, ενώ το Φεβρουάριο του 2014 υπήρξαν μόνο υλικές ζημιές, ορισμένες καταρρεύσεις σε οικίες υποδομές και δίκτυα. Έχουν όμως και ορισμένα κοινά στοιχεία: στο μετακαταστροφικό στάδιο γίνεται πάντα απολογισμός των ζημιών και των αρνητικών επιπτώσεων, διερεύνηση των αιτιών και προσπάθεια αποκατάστασης.

Ένας συνδυασμός παραγόντων όπως οι έντονες γεωλογικές ανακατατάξεις και η κλιματική αλλαγή έχουν ως συνέπεια την ολοένα και συχνότερη εμφάνιση δυνητικά επικίνδυνων φαινομένων στην Ελλάδα όπως: δασικές πυρκαγιές, πλημμύρες, σεισμοί, κατολισθήσεις, ακραία καιρικά φαινόμενα. Το μέγεθος της καταστροφής, εξαρτάται από την ένταση του φαινομένου, την ευπάθεια του συστήματος στο οποίο εκδηλώνεται το φαινόμενο και την αξία αυτού που εκτίθεται στον κίνδυνο.

Δασικές πυρκαγιές

Οι Δασικές πυρκαγιές αποτελούν σημαντική κατηγορία των φυσικών καταστροφών και είναι αυτές που εμφανίζονται με τη μεγαλύτερη συχνότητα στη χώρα μας. Στην πραγματικότητα, περιοχές όπου παρατηρούνται ξηρασίες περιοδικά, είναι επιδεκτικές σε πυρκαγιές. Το γεγονός αυτό είναι

ιδιαίτερα συχνό σε περιοχές που επικρατεί μεσογειακό κλίμα(Λέκκας, 2000). Σοβαρές πυρκαγιές σημειώθηκαν το καλοκαίρι του 2021 σε πολλές περιοχές της Ευρώπης, ιδίως στην Ελλάδα, την Ισπανία και την Ιταλία (Εικ. 1-2).

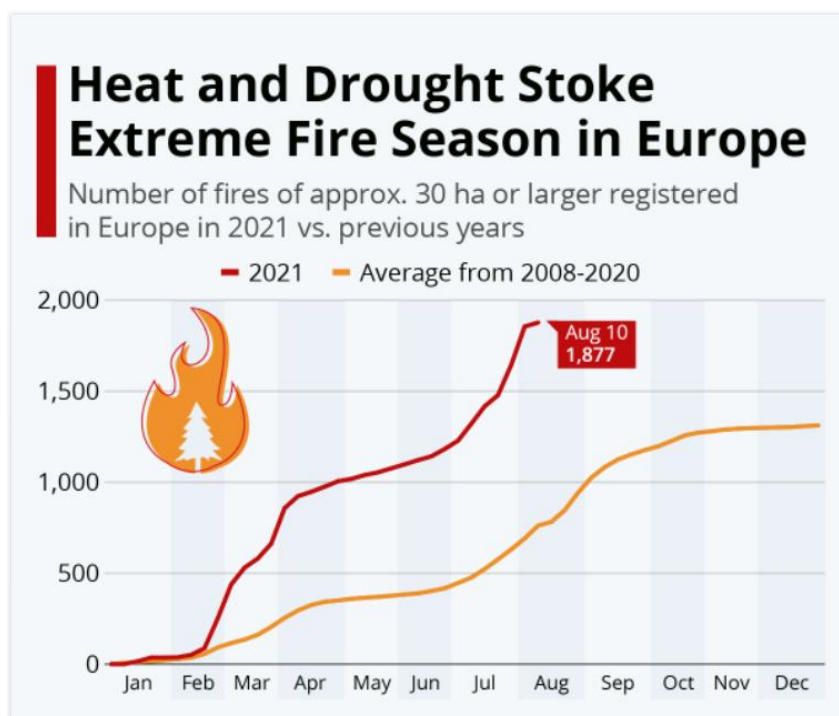

Εικόνα 1-2. Επισκόπηση των ενεργοποιήσεων Copernicus EMS το 2021.

Πηγή: Copernicus EMS, 2022

Οι πυρκαγιές επιδεινώθηκαν λόγω των πολύ υψηλών μη φυσιολογικών θερμοκρασιών. Καταστράφηκαν πολύ σημαντικά δάση, πολλοί άνθρωποι αναγκάστηκαν να εκτοπιστούν από τις πληγείσες περιοχές.

Οι μεγαλύτερες πυρκαγιές κατά τη τουριστική περίοδο 2021 ήταν αυτή της Εύβοιας, στη συνέχεια ακολουθεί η πυρκαγιά της Αρχαίας Ολυμπίας, η πυρκαγιά της Ανατολικής Μάνης, η πυρκαγιά των Βιλιών, η πυρκαγιά της Βαρυμπόμπης και η πυρκαγιά στον Σχίνο στις 19 Μαΐου 2021, όπου για πρώτη φορά εκδηλώθηκε μια δασική πυρκαγιά τέτοιας έκτασης και συμπεριφοράς τόσο νωρίς, (fireservice, 2021).

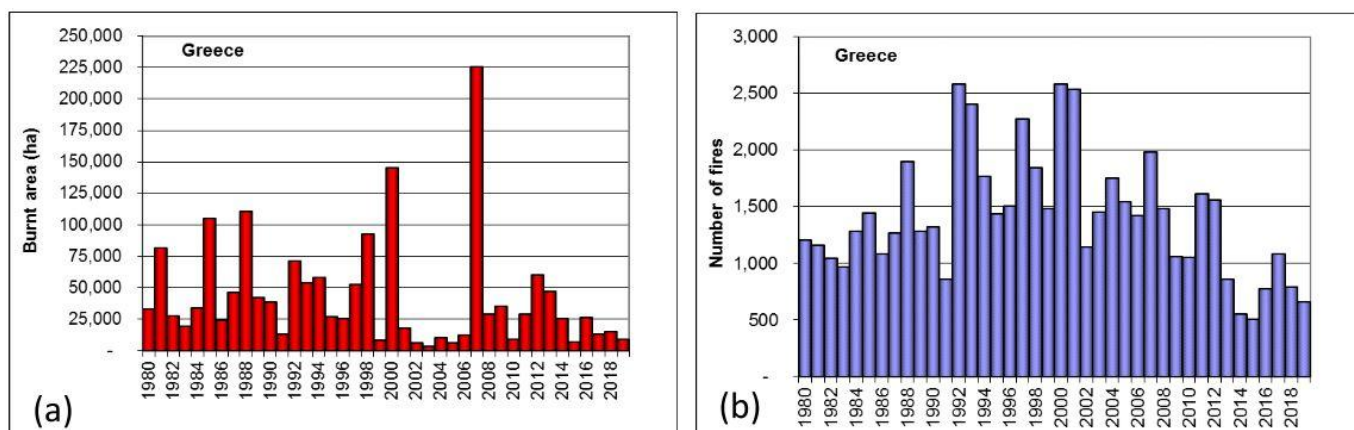

Εικόνα 1-3. Αριθμός πυρκαγιών στην Ευρώπη το 2021 σε σχέση με τα έτη 2008-2020

Πηγή: European Forest fire Information System, 2022

Η Ελλάδα, όπως και οι υπόλοιπες μεσογειακές χώρες, έχει να αντιμετωπίσει ένα εκρηκτικό μείγμα κλιματικών συνθηκών που οδηγεί σε όλο και περισσότερο επιθετικές δασικές πυρκαγιές, με συνέπειες για το φυσικό περιβάλλον, τα μνημεία που βρίσκονται κοντά ή μέσα σε δασικές εκτάσεις, τη γεωργία/κτηνοτροφία και γενικότερα την ύπαιθρο και τις δραστηριότητές της (Εικ. 1-3, 1-4). Επίσης υπάρχουν συνέπειες που σχετίζονται με τον τουρισμό καθώς και με την περιφερειακή και εθνική ανάπτυξη γενικότερα (Lekkas et al., 2021).

Ενδεικτικά αναφέρεται ότι ισχυρό πλήγμα δέχθηκε ο τουρισμός το 2021 στις πυρόπληκτες περιοχές της Εύβοιας και της Πελοποννήσου με αρκετές ακυρώσεις στη μέση της τουριστικής σεζόν. Οικισμοί εκκενώθηκαν, ταξιδιώτες απομακρύνθηκαν από τα καταλύματα στα οποία διέμεναν, ξενοδοχεία και διαμερίσματα υπέστησαν σημαντικές φθορές, αρκετοί ξενοδόχοι επέστρεψαν τις προκαταβολές των μελλοντικών κρατήσεων. Ιδιαίτερα στη βόρεια Εύβοια η οποία κατέχει το 30% του τουρισμού όλης της Περιφερειακής Ενότητας κυρίως από Έλληνες και από επισκέπτες από την ανατολική Ευρώπη, το περιβάλλον καταστράφηκε και εφόσον δεν υπήρχε δυνατότητα άμεσης αποκατάστασης των επιπτώσεων η τουριστική περίοδος τερματίστηκε πρόωρα. Το 2020 ήταν μια ακόμα χαμένη χρονιά για τις τουριστικές επιχειρήσεις της Εύβοιας λόγω της πανδημίας αλλά και της θεομηνίας «Ιανός» που έπληξε το κεντρικό τμήμα της Περιφερειακής Ενότητας. Οι περισσότερες ακυρώσεις αφορούσαν στη Μάνη, στο Γύθειο και στο Οίτυλο στην Πελοπόννησο, καθώς και στην Αγία Άννα στη βόρεια Εύβοια όπου οι ακυρώσεις έφτασαν το 100%. Υπενθυμίζεται ότι πριν από το ξέσπασμα των πυρκαγιών η πληρότητα στα ξενοδοχεία και στα καταλύματα τύπου Airbnb στην Πελοπόννησο ξεπερνούσε το 90% για τον Αύγουστο (euro2day, 2022).

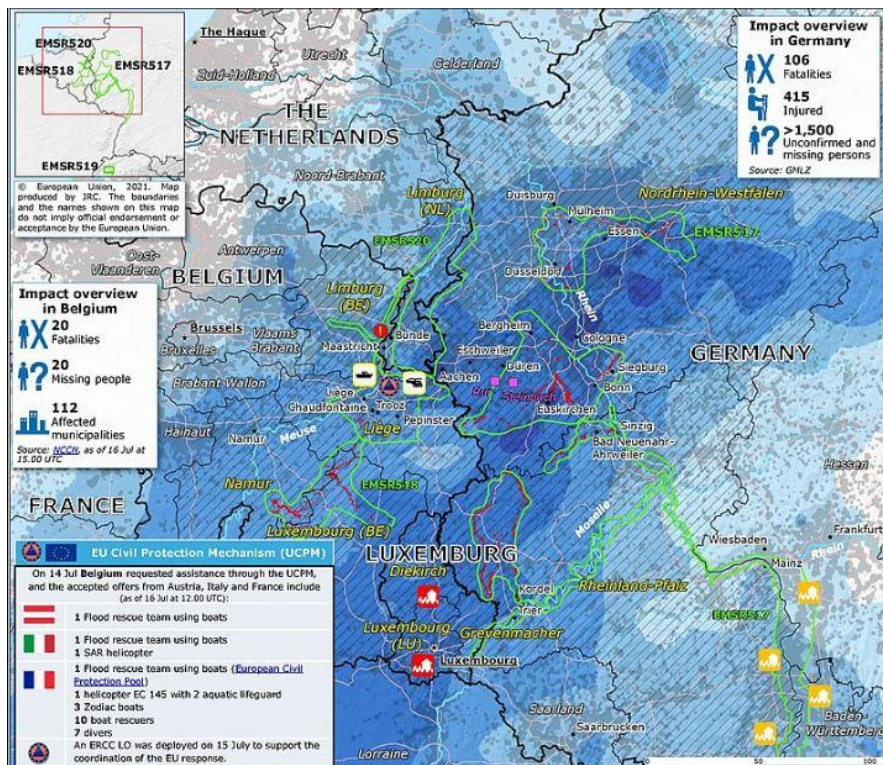
Εικόνα 1-4. Στατιστικά διαγράμματα δασικών πυρκαγιών στην Ελλάδα 2000-2019. (α) Καμμένες εκτάσεις, (β) αριθμός πυρκαγιών.

Πηγή: Lekkas et al., 2021.

Πλημμύρες

Οι πλημμύρες που αποτελούν τη δεύτερη συχνότερη φυσική καταστροφή στη χώρα μας δημιουργούνται από τον συνδυασμό των εξής παραγόντων: α) της συνολικής ποσότητας και κατανομής της βροχόπτωσης, β) της περατότητας του εδάφους ή του πετρώματος (δηλαδή της ικανότητας ενός πετρώματος να επιτρέπει τη διείσδυση και την κυκλοφορία του νερού εντός αυτού) και γ) της τοπογραφίας. Οι καταστροφικές πλημμύρες που είναι και πιο σπάνιες, στις περισσότερες των περιπτώσεων, προκαλούνται από έντονες και μεγάλες καταιγίδες, ενώ οι μικρότερες πλημμύρες ή ροές που παρουσιάζονται συχνότερα, δημιουργούνται από καταιγίδες που είναι λιγότερο έντονες (Λέκκας, 2000). Στον Ελληνικό χώρο, οι πλημμύρες οφείλονται κυρίως σε καταρρακτώδεις βροχές. Οι αιφνίδιες πλημμύρες (flashfloods) ως αποτέλεσμα ατμοσφαιρικών διαταραχών, συνοδεύονται από ισχυρές βροχοπτώσεις, σε σύντομο χρονικό διάστημα. Οι αιφνίδιες πλημμύρες προκαλούνται από αργά κινούμενες ή στάσιμες επάνω από την ίδια περιοχή καταιγίδες. Ένα άλλο είδος πλημμύρας είναι η παράκτια πλημμύρα, η οποία εμφανίζεται στις παράκτιες περιοχές, λόγω του κυματισμού της θάλασσας ή μίας μεγάλης λίμνης (Μπεκιάρης, 2021).

Τον Ιούλιο του 2021, επλήγησαν σοβαρά από καταστροφικές πλημμύρες πολλές περιφέρειες του Βελγίου και της Γερμανίας, όπως και ορισμένες περιοχές στις Κάτω Χώρες, το Λουξεμβούργο, την Αυστρία, την Ιταλία, τη Γαλλία και τη Ρουμανία, όπου οι πλημμύρες ήταν λιγότερο έντονες. Τουλάχιστον 243 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους (196 στη Γερμανία, 43 στο Βέλγιο, 2 στη Ρουμανία, ένας στην Ιταλία και ένας στην Αυστρία) και πολλοί εκτοπίστηκαν από τις περιοχές τους (Εικ. 1-5). Οι υλικές ζημιές ήταν σοβαρές και οι εικόνες κατολισθήσεων, καταστροφών σε χωριά και πόλεις και ολοσχερώς κατεστραμμένων σπιτιών ήταν συγκλονιστικές. Η οικονομική δραστηριότητα οι γεωργικοί πόροι και ο τουρισμός επηρεάστηκαν σε μεγάλο βαθμό (Wikipedia, 2022). Πριν από τις καταστροφικές πλημμύρες που σάρωσαν τη Δυτική Γερμανία, η κοιλάδα Ahr της Γερμανίας ήταν δημοφιλής προορισμός για τους λάτρεις του κρασιού και τους πεζοπόρους. Μετά από τις πλημμύρες οι αμπελώνες έχουν καταστραφεί, τα μονοπάτια και δρόμοι υπέστησαν μεγάλες ζημιές. Θα χρειαστούν χρόνια για να ανακάμψει ο τουρισμός στην περιοχή. Οι πλημμύρες θα μπορούσαν να είναι μια κλήση αφύπνισης για άλλες τουριστικές περιοχές στη Γερμανία να προσαρμοστούν στην κλιματική αλλαγή.

Εικόνα 1-5. Περιοχές της Ευρώπης που επηρεάστηκαν από τις πλημμύρες το καλοκαίρι του 2021. Πηγή: ERCC, 2022

Περιπτώσεις πλημμυρών σε τουριστικές περιοχές κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού υπάρχουν και στον Ελληνικό χώρο. Κατά τις πρωινές ώρες της 9ης Αυγούστου 2020 έντονη καταιγίδα χτύπησε την Εύβοια προκαλώντας τον θάνατο 8 ανθρώπων και εκτεταμένες καταστροφές στους Δήμους Διρφύων-Μεσσαπίων και Χαλκιδέων, και πιο συγκεκριμένα στα Πολιτικά, στο Λευκαντί, στο Βασιλικό και στα Ψαχνά. Οι πλημμύρες προκάλεσαν βλάβες σε 2.500 σπίτια, καθώς και εκτεταμένες ζημιές σε επιχειρήσεις (Wikipedia, 2022). Τομείς πολύ σημαντικοί για την Ευβοϊκή οικονομία όπως ο τουρισμός και ο πρωτογενής τομέας υπέστησαν ολέθριες συνέπειες από τη θεομηνία.

Σεισμοί

Η γεωγραφική θέση της Ελλάδας συμπίπτει με περιοχή του πλανήτη μας, όπου η σύγκλιση της Αφρικανικής με την Ευρώ-ασιατική λιθοσφαιρική πλάκα, προκαλούν γεωτεκτονικά φαινόμενα με αποτέλεσμα τη μεγάλη σεισμικότητα που παρατηρείται στη περιοχή αυτή. Ο σεισμός είναι ένα φυσικό φαινόμενο που εκδηλώνεται απότομα, χωρίς καμία προειδοποίηση, οπότε και κατά την εκδήλωσή του συνήθως δεν υπάρχουν πολλά περιθώρια για αντίδραση και προφύλαξη (Λέκκας, 2000). Εκτός από τις άμεσες επιπτώσεις, ο σεισμός ενεργοποιεί και άλλα γεωλογικά φαινόμενα, γνωστά και ως συνοδά φαινόμενα όπως: ρευστοποιήσεις εδαφών, καταπτώσεις βράχων, κατολισθήσεις, μεταθέσεις ακτών και θαλάσσια κύματα βαρύτητας (tsunami).

Το 2017 συνέβησαν δύο ισχυρά σεισμικά γεγονότα σε δύο τουριστικά Ελληνικά νησιά. Το πρώτο γεγονός ήταν ένας σεισμός μεγέθους 6,1R που εκδηλώθηκε την 12η Ιουνίου 2017 στη Λέσβο. Οι επιπτώσεις του σεισμού ήταν μία νεκρή, αρκετοί τραυματίες και πολύ μεγάλες υλικές ζημιές στα χωριά στο νότιο τμήμα του νησιού. Το δεύτερο γεγονός ήταν ο σεισμός μεγέθους 6,6R που

εκδηλώθηκε την 21η Ιουλίου 2017 στην Κω, με δύο νεκρούς και δεκάδες τραυματίες. Οι υλικές ζημιές ήταν μεγάλες στο νησί της Κω και στα γειτονικά τουρκικά παράλια. Σημειώθηκε και μικρού μεγέθους θαλάσσιο κύμα βαρύτητας που το ύψος του έφτασε το 1,5m. Και οι δύο σεισμοί συνέβησαν τους θερινούς μήνες που είναι η βασική τουριστική περίοδος των ελληνικών νησιών (Μαυρίδης, 2021).

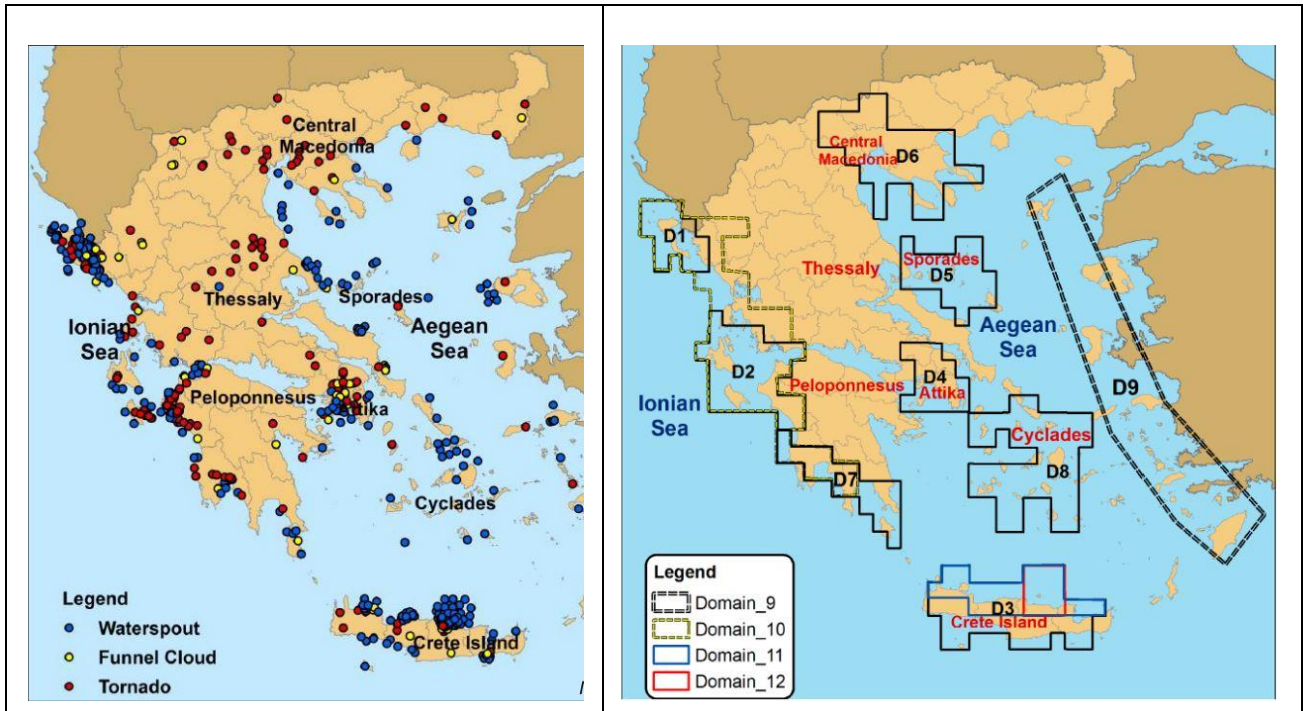
Κατολισθήσεις

Ο όρος **κατολίσθηση** αναφέρεται σε «*εδαφικές ή βραχώδεις μάζες που βρίσκονται είτε κάτω από οριζόντια μορφολογική επιφάνεια, είτε πίσω από κεκλιμένη (πρανές), και μπορούν να υποστούν διατάραξη της ισορροπίας τους, μετά από ορισμένες εσωτερικές ή εξωτερικές μεταβολές*». Αυτές οι διαταράξεις δύνανται να προκληθούν είτε από εξωτερικές παρεμβάσεις με την άμεση ή την έμμεση ανθρώπινη συμβολή, είτε και χωρίς εξωτερικές παρεμβάσεις από διάφορες εξελισσόμενες φυσικές διαδικασίες στο διάβα του χρόνου. Οι καθιζήσεις και οι καταρρεύσεις περιλαμβάνονται στις σημαντικότερες γεωλογικές καταστροφές. Συμβαίνουν όλο και συχνότερα, και αυτό επειδή συνεχώς οι χρήσεις γης επεκτείνονται σε περισσότερο επιρρεπείς περιοχές σε αυτές. Η ανάγκη ύδατος και η επακόλουθη υπεράντληση του, συνεπάγεται την πτώση της στάθμης του υδροφόρου ορίζοντα και τη μείωση της αρτεσιανής πίεσης, εντείνοντας έτσι το φαινόμενο των καθιζήσεων (Λέκκας, 2000).

Στις 13 Σεπτεμβρίου 2018 σημειώθηκαν πτώσεις βράχων στη διάσημη παραλία «Ναυάγιο» στη Ζάκυνθο. Υπήρξαν τραυματισμοί (διακομίσθηκαν επτά άτομα στο Γενικό Νοσοκομείο Ζακύνθου). Την ώρα της πτώσης των βράχων βρίσκονταν πολλοί τουρίστες στην παραλία, οι οποίοι επιβιβάστηκαν σε σκάφη και απομακρύνθηκαν. Μετά από απόφαση του Λιμεναρχείου Ζακύνθου απαγορεύτηκε η προσέγγιση-αγκυροβολία κάθε πλωτού μέσου με αποτέλεσμα οι χιλιάδες τουριστών που επισκέπτονταν καθημερινά την περιοχή να μη μπορούν πλέον να την επισκεφτούν (ProtoThema, 2022).

Ακραία καιρικά φαινόμενα- Κλιματική αλλαγή

Καιρικά φαινόμενα με εξαιρετική ένταση, όπως οι ανεμοθύελλες, οι χιονοθύελλες, οι ανεμοστρόβιλοι, οι τυφώνες, οι κυκλώνες, οι δυνατές καταιγίδες και οι ξηρασίες, επιφέρουν μεγάλες καταστροφές καθώς και ανθρώπινες και περιουσιακές απώλειες. Η ένταση αυτών των φαινομένων τα τελευταία χρόνια αυξάνεται σταδιακά. Οι ανεμοστρόβιλοι είναι καταστροφικά καιρικά φαινόμενα που συγκαταλέγονται στις θύελλες, όπως και οι ανεμοθύελλες, οι χιονοθύελλες και οι χαλαζοθύελλες. Αποτελούν αέριες μάζες κωνικής μορφής με την κορυφή προς τα κάτω, στροβιλιζόμενες (σύμφωνα με τη φορά των δεικτών του ρολογιού) όπως παρατηρείται από ψηλά, αναπτύσσοντας περιμετρικά πολύ μεγάλες ταχύτητες αέρα (Λέκκας, 2000). Οι σίφωνες ξηράς (Tornadoes) και οι σίφωνες θάλασσας (waterspouts) είναι ουσιαστικά τα ίδια φαινόμενα, ο πρώτος ορισμός χρησιμοποιείται για πάνω από την ξηρά, ενώ ο δεύτερος για πάνω από την θάλασσα. Η διέλευση ενός ανεμοστρόβιλου προκαλεί μεγάλες καταστροφές λόγω των θυελλωδών ανέμων και της μεγάλης πτώσης της ατμοσφαιρικής πίεσης (Νάστος, 2018). Στην Εικόνα 1-6 παρατηρούμε ότι στην περιοχή του βορείου Ιονίου πελάγους και ιδιαίτερα στην Κέρκυρα αυτά τα φαινόμενα εμφανίζονται πολύ συχνά.

Εικόνα 1-6. Χωρική κατανομή ανεμοστροβίλων, υδροσιφώνων και χωνοειδών νεφών στην Ελλάδα, για την περίοδο 1709- 2012.

Πηγή: Matsangouras et al., Int. J. Climatol., 2013

Ένα άλλο ακραίο καιρικό φαινόμενο που παρατηρείται συχνά στην Ελλάδα είναι οι θεελλώδεις(καταιγιδοφόροι) άνεμοι. Άνεμος, ονομάζεται η φυσική κίνηση του ατμοσφαιρικού αέρα που ρέει γενικά παράλληλα προς το έδαφος. Η οριζόντια διαφορά της ατμοσφαιρικής πίεσης συνιστά την αιτία του ανέμου. Όταν συνδυάζονται συστήματα χαμηλών και υψηλών βαρομετρικών πιέσεων, δημιουργούνται ισχυροί άνεμοι των οποίων η ένταση είναι ανάλογη της διαφοράς πίεσης μεταξύ των δύο συστημάτων. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι ο συνδυασμός των χαμηλών πιέσεων κατά τη διέλευση μίας ύφεσης με τις σχετικά υψηλές πιέσεις στις γύρω περιοχές ή η εμφάνιση των ετήσιων (μελέτμια).

Στις 10 Ιουλίου του 2019 (ημέρα Τετάρτη), μεταξύ 21:00-00:00 σφοδρές καταιγίδες, συνοδευόμενες στις περισσότερες περιοχές από ισχυρούς ανέμους και σε ορισμένες περιπτώσεις από χαλαζοπτώσεις, έπληξαν περιοχές της Κεντρικής και Ανατολικής Μακεδονίας. Στην περιοχή της Χαλκιδικής εντοπίστηκαν τα ισχυρότερα φαινόμενα, όπου 7 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους και 120 τραυματίστηκαν, οι περισσότεροι εκ των οποίων τουρίστες που παραθέριζαν στην περιοχή. Οι σφοδροί άνεμοι, που ήταν αιτία για την απώλεια ανθρωπίνων ζώων, οφειλόταν τόσο στα πολύ έντονα καθοδικά ρεύματα που συνοδεύουν τα κύτταρα των καταιγίδων όσο και στους πολύ ενισχυμένους ανέμους που έπονταν της βίαιης εισβολής του ψυχρού μετώπου στη Βόρεια Ελλάδα (Βουγιούκας και συν., 2019).

Καύσωνες

Σύμφωνα με την Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία (ΕΜΥ) ως «καύσωνας» χαρακτηρίζεται η περίπτωση υψηλών θερμοκρασιών όταν συνυπάρχουν τα παρακάτω κριτήρια:

- Η μέγιστη θερμοκρασία είναι μεγαλύτερη ή ίση των 39 βαθμών Κελσίου.
- Η ελάχιστη θερμοκρασία είναι μεγαλύτερη των 26 βαθμών Κελσίου.
- Επικρατεί άπνοια ή ασθενείς άνεμοι και το θερμοκρασιακό εύρος είναι μικρό.
- Οι υψηλές θερμοκρασίες παρατηρούνται σε ευρεία γεωγραφική έκταση και η διάρκειά τους υπερβαίνει τις τρεις ημέρες (ΕΜΥ, 2022)

Το καλοκαίρι του 2021 επηρέασε την Ελλάδα ένας καύσωνας (μεταξύ 27 Ιουλίου και 6 Αυγούστου) ο οποίος είχε τη μεγαλύτερη διάρκεια μέχρι σήμερα, ακολουθούμενος από αυτούς του Ιουνίου του 2007, του Ιουλίου του 1987 και του Ιουλίου του 2007. Η μέση θερμοκρασία για την περίοδο Μαΐου - Σεπτεμβρίου 2021 ήταν κατά 1,6°C υψηλότερη των κανονικών. Για την ίδια περίοδο σημειώθηκε ο μεγαλύτερος αριθμός ημερών με πολύ υψηλές θερμοκρασίες (άνω των 35°C και 38°C) στις 3 μμ της τελευταίας 20ετίας (fireservice.gr, 2022).

Κλιματική Αλλαγή (Climate Change) είναι οι αλλαγές στο κλίμα που αποδίδονται άμεσα ή έμμεσα σε ανθρώπινη δραστηριότητα ικανές να διαφοροποιήσουν τη σύνθεση της παγκόσμιας ατμόσφαιρας και οι οποίες είναι πλέον των φυσικών κλιματικών διακυμάνσεων που παρατηρούνται κατά τη διάρκεια συγκρίσιμων χρονικών περιόδων.

Μία από τις άμεσες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στον τουρισμό είναι κατά τη διαδικασία επιλογής προορισμού, προδιαθέτοντας τους τουρίστες να διαλέξουν έναν διαφορετικό προορισμό, ενώ στις έμμεσες επιπτώσεις συμπεριλαμβάνεται η διάβρωση της παραλίας λόγω της ανόδου της στάθμης της θάλασσας. Οι αλλαγές του κλίματος επηρεάζουν άμεσα την άνεση και την αντίληψη των τουριστών ως προς την ασφάλεια (Βάλμη, 2013).

1.1.2. Επιπτώσεις καταστροφών

Οι επιπτώσεις των καταστροφών διακρίνονται σε **περιβαλλοντικές** (φυσικό περιβάλλον, αστικό περιβάλλον, αγροτικό περιβάλλον), **επιπτώσεις στην υγεία**, **οικονομικές** (απασχόληση, βιοπορισμός), **κοινωνικές** (παιδεία, μετακινήσεις πληθυσμών, υγεία και ευημερία, κουλτούρα, θεσμοί) και **πολιτικές** επιπτώσεις. Οι παραπάνω κατηγορίες επιπτώσεων περιλαμβάνουν: απώλειες ζώων, τραυματισμούς, καταστροφές κτιρίων, καλλιεργειών, φυσικών πόρων, προσωρινή ανεργία, διαταραχές/διακοπή των επιχειρήσεων, μειώσεις εισοδημάτων και μισθών, ψυχολογικές συνέπειες. Η διαδικασία της γενικής αποτίμησης μιας καταστροφής περιλαμβάνει στην πλειοψηφία των περιπτώσεων - τον απολογισμό των ανθρώπινων απωλειών (αριθμός νεκρών, τραυματιών και πληγέντων) και τις οικονομικές επιπτώσεις οι οποίες διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες: τις άμεσες, τις έμμεσες και τις μακροοικονομικές (ή δευτερογενείς) επιπτώσεις.

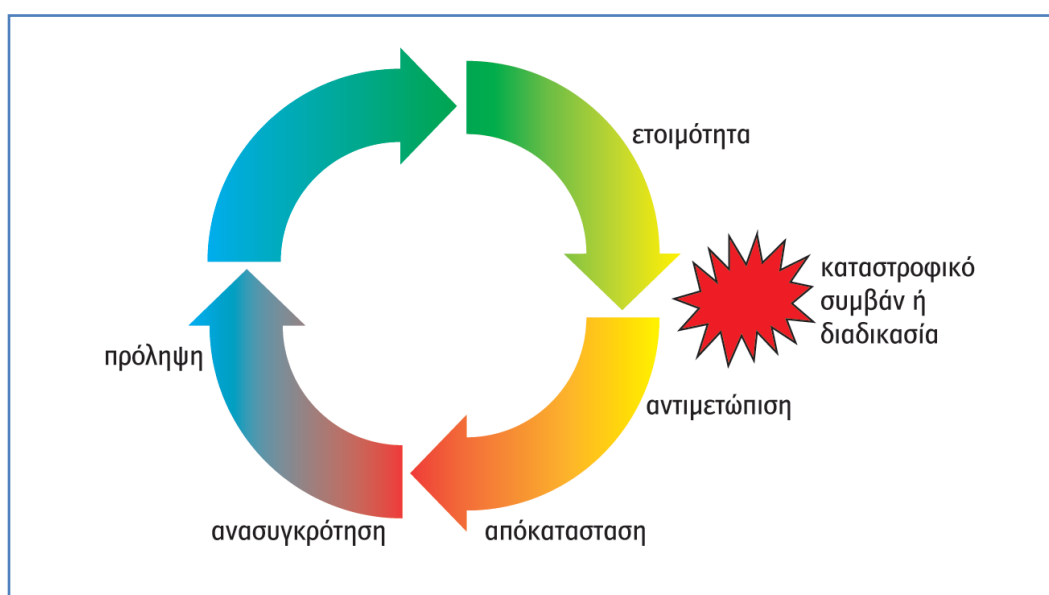
- Οι άμεσες οικονομικές απώλειες αναφέρονται στις φυσικές επιπτώσεις σε υποδομές, κτίρια, εξοπλισμό και αγροτικά εφόδια. Μπορεί να προκύψουν είτε από την ίδια την καταστροφή είτε από συνοδά ή επακόλουθα φαινόμενα.
- Οι έμμεσες οικονομικές απώλειες εμφανίζονται ως συνέπειες των άμεσων απωλειών και περιλαμβάνουν τις απώλειες στην παραγωγή και τα εισοδήματα λόγω διακοπής των εργασιών.
- Οι μακροοικονομικές επιπτώσεις περιλαμβάνουν τις αθροιστικές συνέπειες στους οικονομικούς δείκτες όπως το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ), την κατανάλωση και τον πληθωρισμό που οφείλεται στην καταστροφή, καθώς και την μεταβολή της χρήσης πόρων από την κυβέρνηση για τις προσπάθειες ανακούφισης (Λέκκας & Ανδρεαδάκης, 2015).

Τις τελευταίες δεκαετίες, η συχνότητα και η επικινδυνότητα των ακραίων φυσικών φαινομένων παρουσιάζει ιδιαίτερη αύξηση λόγω των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων. Παρακάτω αναφέρονται κύριες αιτίες επιδείνωσης των επιπτώσεων από ακραία φυσικά φαινόμενα (Μπαλούτσος, 2005):

- Οι εκτεταμένες και έντονες ανθρώπινες παρεμβάσεις στο φυσικό περιβάλλον (βιομηχανοποίηση, αστικοποίηση, ρύπανση και αλλαγή της χημικής σύστασης της ατμόσφαιρας, υποβάθμιση ή καταστροφή της φυσικής βλάστησης, κλπ).
- Η συγκέντρωση πληθυσμού σε περιοχές που είναι επιρρεπείς σε φυσικούς κινδύνους (παραλιακές ζώνες, κοιλάδες ποταμών, ηφαιστειογενείς περιοχές, ασταθή και κεκλιμένα εδάφη, κλπ).
- Η αύξηση του πληθυσμού γενικά αλλά και κυρίως στα αστικά κέντρα όπου παρατηρείται επέκταση της δόμησης και τεχνολογική ανάπτυξη, οπότε και η εκδήλωση ακόμα ενός σχετικά έντονου φυσικού φαινομένου σε πυκνοκατοικημένες και τεχνολογικά ανεπτυγμένες πόλεις, έχει πολύ σοβαρές συνέπειες.
- Η αδράνεια και ο εφησυχασμός των κυβερνήσεων, των αρμόδιων φορέων αλλά και του κοινού γενικά σε περιόδους «ηρεμίας» από τον κίνδυνο εκδήλωσης ακραίων φυσικών φαινομένων, καθώς και η μη έγκαιρη λήψη των απαραίτητων και αναγκαίων αποφάσεων και μέτρων.
- Η έλλειψη, συχνά, σχεδίων διαχείρισης φυσικών καταστροφών τόσο κατά την εκδήλωση όσο και μετά το πέρας αυτών.
- Η έλλειψη εκπαίδευσης, αλλά και γενικότερα η έλλειψη παιδείας του κοινού για την απόκρισή του στις φυσικές καταστροφές.
- Η πιθανή επιδείνωση των επιπτώσεων λόγω του φαινομένου του θερμοκηπίου και της κλιματικής αλλαγής.

1.1.3. Διαχείριση καταστροφών

Όπως ορίζεται στον Ν.4662/2020, ο **κύκλος διαχείρισης καταστροφών** (Disaster Management Cycle) είναι το σύνολο των τακτικών και διαχειριστικών αποφάσεων και επιχειρησιακών δραστηριοτήτων σε όλα τα στάδια και τις φάσεις του κύκλου της καταστροφής, ήτοι της πρόληψης, ετοιμότητας, αντιμετώπισης και αποκατάστασης (Εικ. 1-7). Θεωρείται μια κυκλική διαδικασία γιατί οι ενέργειες αντιμετώπισης καθώς και οι δράσεις που ακολουθούν την εκδήλωση μιας καταστροφής (αποκατάσταση, ανασυγκρότηση) και οι εμπειρίες που προκύπτουν από αυτές θέτουν τις βάσεις για έναν καλύτερο σχεδιασμό πρόληψης που να στοχεύει στον μετριασμό της διακινδύνευσης από μελλοντικές καταστροφές (Δανδουλάκη, 2020).

Εικόνα 1-7. Φάσεις διαχείρισης καταστροφής.

Πηγή: Δανδουλάκη, 2020

Η διαχείριση των καταστροφών μπορεί να κατηγοριοποιηθεί στα παρακάτω χρονικά στάδια:

Το Προ-καταστροφικό στάδιο που περιλαμβάνει τις δράσεις πρόληψης, μετριασμού, σχεδιασμού έκτακτης ανάγκης, ασκήσεις ετοιμότητας, έγκαιρη προειδοποίηση.

Το Συν-καταστροφικό στάδιο που εξελίσσεται ταυτόχρονα με την καταστροφή και περιλαμβάνει ενέργειες αυτοπροστασίας, επείγουσες επιχειρήσεις διάσωσης κλπ.

Το Μέτα-καταστροφικό στάδιο που αρχίζει αμέσως μετά την εκδήλωση του καταστροφικού γεγονότος και περιλαμβάνει όλες τις δράσεις αντιμετώπισης των επιπτώσεων, απόκριση - θεραπεία, ανάκαμψη και αποκατάσταση (Λέκκας & Ανδρεαδάκης, 2015).

1.2. Κρίσεις

Για την έννοια της κρίσης έχουν δοθεί πολλοί και διαφορετικοί ορισμοί από διάφορους συγγραφείς και ερευνητές. Ορισμένοι από αυτούς εστιάζουν στην αδυναμία ελέγχου, στην αβεβαιότητα στο στρες. Άλλοι δίνουν έμφαση στην ελλιπή προετοιμασία και την πρόληψη, την ανάγκη για σχεδιασμό, ασκήσεις ετοιμότητας, ανάληψη ρόλων από τους αρμόδιους (Σαπουτζάκη, 2015). Στο Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας (Μπαμπινιώτης, 2002) ως «κρίση» ορίζεται η κορύφωση μιας δύσκολης εξελικτικής πορείας με επιδείνωση όλων των αρνητικών φαινομένων, από το ξεπέρασμα της οποίας εξαρτάται η επιστροφή στην φυσιολογική κατάσταση. Ο Glaesser (2006) υποστήριξε ότι η κρίση είναι μία ανεπιθύμητη, ασυνήθιστη, συχνά απροσδόκητη και χρονικά περιορισμένη διαδικασία με αμφίσημες πιθανότητες ανάπτυξης. Απαιτεί άμεσες αποφάσεις και λαμβάνει αντίμετρα με σκοπό να επηρεάσει την περαιτέρω ανάπτυξη ξανά θετικά για τον οργανισμό και να περιορίσει τις αρνητικές συνέπειες όσο το δυνατόν περισσότερο. Σύμφωνα με τον Selbst (1978) κρίση θεωρείται κάθε ενέργεια ή αποτυχία ενέργειας που σχετίζεται με τις διαρκείς λειτουργίες ενός οργανισμού, την επίτευξη των αντικειμενικών του σκοπών, τη βιωσιμότητα ή επιβίωσή του ή που έχει καταστρεπτικό αποτέλεσμα όπως αυτό γίνεται αντιληπτό από τους εργαζόμενους, τους πελάτες ή τα μέλη που αποτελούν τον οργανισμό αυτό. Συνήθως με τον όρο «κρίση», περιγράφεται μια απρόβλεπτη κατάσταση, η οποία χαρακτηρίζεται από ανασφάλεια και ένταση. Αυτή η κατάσταση μπορεί να αφορά στο άτομο, στην οικογένεια, στην επιχείρηση, στην κοινωνία, στο κράτος, ή στο διεθνές περιβάλλον και η οποία ίσως επιφέρει δυσμενή αποτελέσματα. Οι απρόβλεπτες καταστάσεις μπορεί να είναι: φυσικές καταστροφές, περιβαλλοντικές απειλές, οικονομικές καταρρεύσεις, ξαφνικές ή τρομοκρατικές επιθετικές ενέργειες, ομηρίες, επιδημίες, τεχνολογικά ατυχήματα, αστοχίες υποδομών και οργανισμών (Λέκκας & Ανδρεαδάκης, 2015). Τα βασικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν κάθε κρίση είναι τα ακόλουθα:

- Είναι κλιμακούμενη σε ένταση.
- Επικρατεί υψηλό αίσθημα ανασφάλειας και κινδύνου.
- Επηρεάζονται οι συνήθειες λειτουργίες και ρυθμοί.
- Διακινδυνεύει να πληγεί η δημόσια /διεθνής εικόνα της μονάδας/ εταιρίας/ οργανισμού.
- Προκαλεί ποικίλες βλάβες και υλικές ζημιές.

1.2.1. Οι φάσεις της κρίσης

Για τον προσδιορισμό μιας κρίσης υπάρχουν τέσσερις φάσεις. Αυτές είναι: η έναρξη, η κλιμάκωση, η αποκλιμάκωση και η επίπτωση της κρίσης.

- **Φάση έναρξης:** Εμφανίζονται οι πρώτες ενδείξεις για την επερχόμενη εμφάνιση της κρίσης. Στη συνέχεια διαμορφώνονται οι πρώτες αντιλήψεις και ποιοι εμπλεκόμενοι από τα μέλη θα δράσουν ή ποια μέλη δεν θα δράσουν για την αντιμετώπιση της απειλής (Brecher, 1993).
- **Κλιμάκωση:** Εκδηλώνονται τα γεγονότα με ταχύτατους ρυθμούς, αυξάνεται η ανησυχία, ο φόβος και η αβεβαιότητα ενώ κυριαρχεί ψυχολογική πίεση. Προκειμένου

να τεθεί η κρίση υπό έλεγχο, οι εμπλεκόμενοι πρέπει να λάβουν άμεσα αποφάσεις (Trumbore, Boyer, 2000).

- **Αποκλιμάκωση:** Η κρίση ελαττώνεται, προσαρμόζοντας την υφιστάμενη κατάσταση σε νέους κανόνες και οδηγώντας τον τερματισμό της κρίσης. Στη αυτή τη φάση η αντίληψη της απειλής και της πίεσης υποχωρούν και οι καταστάσεις επανέρχονται στις λειτουργίες προ κρίσης.
- **Φάση της επίπτωσης:** Τερματίζεται η κρίση και γίνεται ο απολογισμός, η καταγραφή και η αξιολόγηση των επιπτώσεων (Brecher, 1993).

1.2.2. Κατηγορίες κρίσεων

Ο Parsons (1996) κατατάσσει τις κρίσεις σε τρεις κατηγορίες ως εξής:

1. **Άμεσες κρίσεις:** όπου υπάρχει μικρή ή καθόλου προειδοποίηση, επομένως οι οργανισμοί δεν είναι σε θέση να ερευνήσουν το πρόβλημα ή να προετοιμάσουν ένα σχέδιο πριν χτυπήσει η κρίση.
2. **Αναδυόμενες κρίσεις:** αυτές αναπτύσσονται πιο αργά και ίσως μπορούν να σταματήσουν ή να περιοριστούν από οργανωτική δράση.
3. **Διαρκείς κρίσεις:** που μπορεί να διαρκέσουν εβδομάδες, μήνες ή και χρόνια.

Ανάλογα με την πίεση χρόνου και το μέγεθος αυτών των περιστατικών, διαφοροποιούνται και οι στρατηγικές για την αντιμετώπισή τους. Η απειλή, η πίεση χρόνου και η ένταση αυτών των συμβάντων μπορεί να οδηγήσουν στην ανάπτυξη μιας κρίσης ή καταστροφής. Οι διαχειριστές της κρίσης πρέπει να είναι σε θέση να εκτιμήσουν τότε ένα «θέμα» ή ένα «πρόβλημα» μπορεί να εξελιχθεί σε «κρίση» (Ritchie, 2004).

1.2.3. Διαχείριση κρίσεων

Ως διαχείριση κρίσεων ορίζονται οι διαδικασίες, τα μέτρα και οι στρατηγικές που σχεδιάζονται και πραγματοποιούνται για την πρόληψη και την αντιμετώπιση μιας κρίσης (Glaesser, 2006). Υπάρχει μία διαφοροποίηση ανάμεσα στη διαχείριση κρίσεων ως θεσμό και στη διαχείριση κρίσεων ως λειτουργία, στην πρώτη κατηγορία σχετίζονται τα άτομα που εμπλέκονται ενεργά στις δραστηριότητες για την αντιμετώπιση μιας κρίσης, ενώ η δεύτερη κατηγορία αναφέρεται σε όλες τις αλλαγές που πραγματοποιούνται στις διαδικασίες και τις δραστηριότητες κατά την εξέλιξη της κρίσης.

Οι φάσεις της Διαχείρισης κρίσεων

Τα στάδια ή αλλιώς οι φάσεις των κρίσεων διακρίνονται: στην πριν την κρίση, στην αντιμετώπιση ή κατά τη διάρκεια της κρίσης και στην μετά την κρίση.

Πριν την κρίση: Σε αυτό το στάδιο περιλαμβάνεται η πρόληψη και η προετοιμασία για την αποφυγή της ενδεχόμενης κρίσης, γίνεται η λήψη των μέτρων για τη μείωση των κινδύνων που

μπορούν να οδηγήσουν σε μία ενδεχόμενη κρίση. Ορίζεται μια ομάδα διαχείρισης κρίσεων, η οποία πρέπει να λάβει την κατάλληλη εκπαίδευση, να ενημερώνεται και να διεξάγει ασκήσεις σε ετήσια βάση με σκοπό τη δοκιμή τόσο της ομάδας όσο και του σχεδίου αντίδρασης.

Αντιμετώπιση της κρίσης: Σε αυτό το στάδιο της κρίσης γίνεται η εφαρμογή της επιχείρησης ή του οργανισμού με την εφαρμογή των απαραίτητων ενεργειών.

Μετά την κρίση: Στο στάδιο αυτό γίνεται η περιγραφή των τρόπων που μπορεί να προετοιμαστεί με τον κατάλληλο τρόπο η επιχείρηση ή ο οργανισμός για την αντιμετώπιση μελλοντικών κρίσεων.

1.2.4. Διαφορές καταστροφών και κρίσεων

Σύμφωνα με τους Laws et.al (2006) οι κρίσεις διαφοροποιούνται από τις καταστροφές με βάση τα παρακάτω κριτήρια:

- Το πρώτο κριτήριο σχετίζεται με την προέλευση των αρχικών γεγονότων. Οι κρίσεις έχουν μια εσωτερική προέλευση, οφείλονται συνήθως στην αδυναμία της λήψης επαρκών μέτρων αντίδρασης έναντι των εξωτερικών αλλαγών.
- Το δεύτερο κριτήριο είναι η συχνότητα εμφάνισης (πόσες φορές έλαβε χώρα το περιστατικό) που σχετίζεται με την αντίληψη του κινδύνου. Οι καταστροφές γενικά θεωρούνται λιγότερο συχνές από τις κρίσεις.
- Το τρίτο κριτήριο αναφέρεται στη διάρκεια του γεγονότος από τη στιγμή της εκδήλωσής του μέχρι την αντιμετώπισή του. Οι κρίσεις παρατείνονται στον χρόνο ενώ οι καταστροφές είναι σύντομες.
- Το τέταρτο κριτήριο είναι η δυνατότητα πρόβλεψης του επερχόμενου συμβάντος. Οι κρίσεις αναπτύσσονται σε μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, υπάρχουν ενδείξεις για την εξέλιξη τους που επιτρέπουν μια εκτίμηση της πιθανής κλιμάκωσης ή των συνεπειών τους. Οι καταστροφές συνήθως δε μπορεί να προβλεφθούν.
- Το πέμπτο κριτήριο αναφέρεται στην ικανότητα αντίδρασης και περιορισμού των απωλειών, δηλαδή στον βαθμό ελέγχου της κατάστασης. Οι συνέπειες των κρίσεων καθορίζονται σε μεγάλο βαθμό από τις δράσεις και τις αποφάσεις, γενικά πρόκειται για καταστάσεις που μπορεί να υπάρξει έλεγχος. Αντίθετα στην περίπτωση των καταστροφών υπάρχει πολύ περιορισμένος βαθμός ελέγχου.
- Το έκτο κριτήριο είναι το χρονικό περιθώριο αντίδρασης. Σε μια καταστροφή που οι αλλαγές συμβαίνουν πολύ γρήγορα αυτό το περιθώριο είναι πολύ πιο απαιτητικό από ότι σε μια κρίση που ο μεγαλύτερος χρόνος εκδήλωσης επιτρέπει αποφάσεις και δράσεις.
- Το έβδομο κριτήριο αναφέρεται στις συνέπειες των γεγονότων. Επιπτώσεις μεγαλύτερων διαστάσεων παρατηρούνται στις καταστροφές συγκριτικά με τις κρίσεις. Στις περιπτώσεις που μια κρίση μετατρέπεται σε καταστροφή, το αντίκτυπο και οι συνέπειες μπορούν να αποτελέσουν και το μοναδικό κριτήριο μεταβολής της κατάστασης.

Πίνακας 1-2. Τα επτά κριτήρια διαφοροποίησης κρίσεων - καταστροφών.

Differentiating criteria	Crises	Disasters
Dominant origin of the initial events	Internal	External
Frequency of occurrence	Higher	Lower
Events timeline	Prolonged	Brief
Forecast potential	Higher	Lower
Degree of control over the evolution of the events	Higher	Lower
Reaction time frame	Preceded by a period that allows decision and action	Immediately before or only after the initial events
Impacts and consequences	Lower	Higher

Πηγή: Laws et al, 2006

Κεφάλαιο 2. Τουρισμός. Βασικές έννοιες

Ο τουρισμός στις μέρες μας αποτελεί ένα φυσιολογικό μέρος της καθημερινής μας ζωής. Οι άνθρωποι ταξίδευαν από τα αρχαία χρόνια, όμως ο τουρισμός ξεκινάει με τη σημερινή του μορφή από την Αγγλία στις αρχές του 17ου αιώνα, όπου τα ταξίδια θεωρούνταν μέρος της εκπαίδευσης των ευγενών. Μόλις πριν από μερικές δεκαετίες ξεκίνησε η εκτεταμένη συμμετοχή της κοινωνίας σε τουριστικές δραστηριότητες.

Ο πρώτος ορισμός που δόθηκε για τον τουρισμό διατυπώθηκε το 1942 από τους Hunziker & Krapf σύμφωνα με τον οποίο «ο τουρισμός είναι το σύνολο των δεδομένων-φαινομένων που δημιουργούνται από ένα ταξίδι και από την παραμονή σε ένα μέρος ατόμων που δεν είναι μόνιμοι κάτοικοι, εφόσον αυτοί δεν πάρουν άδεια διαμονής εκεί και δεν λαμβάνουν μέρος σε καμιά εργασία-εκδήλωση στην περιοχή».

Με βάση τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού των Ηνωμένων Εθνών «Ο τουρισμός ορίζεται ως οι δραστηριότητες των προσώπων που ταξιδεύουν και διαμένουν σε τόπους για όχι περισσότερο από ένα συνεχές χρονικό διάστημα, για αναψυχή, επαγγελματικούς και άλλους σκοπούς που δεν σχετίζονται με την άσκηση κάποιας δραστηριότητας αμειβόμενης στον τόπο επίσκεψης. Η χρήση αυτής της ευρείας έννοιας κάνει δυνατό τον προσδιορισμό του τουρισμού που διεξάγεται μεταξύ των διαφόρων χωρών και αυτού που πραγματοποιείται εντός των ορίων μιας χώρας. Ο τουρισμός αναφέρεται σε όλες τις δραστηριότητες των επισκεπτών και περιλαμβάνει τόσο τους τουρίστες (τους επισκέπτες που διανυκτερεύουν για μια τουλάχιστον βραδιά) όσο και τους επισκέπτες της ίδιας ημέρας» (UNWTO, 2010). Η δραστηριότητα του τουρισμού επιδρά σε πολλούς κλάδους της οικονομίας όπως μεταφορές, διαμονής, εστίασης, διασκέδασης και κατανάλωσης σε καταστήματα. Έτσι ο τουρισμός αποτελεί μια δραστηριότητα που αφορά πολλά και διάφορα μέρη του κοινωνικού και παραγωγικού ιστού μιας χώρας.

Ο τουρισμός αποτελεί έναν από τους ταχύτερα αναπτυσσόμενους και δυναμικότερους τομείς της παγκόσμιας οικονομίας. Συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη σε τρία επίπεδα στις τουριστικές περιοχές: δημιουργία εισοδημάτων, θέσεων απασχόλησης καθώς και φορολογικών εσόδων.

2.1. Είδη τουρισμού

Σύμφωνα με τον World Tourism Organization (UNWTO) ο τουρισμός διακρίνεται ανάλογα με το είδος της μετακίνησης ως εξής:

- Εγχώριος τουρισμός (domestic tourism), που αφορά στους κατοίκους μιας δεδομένης χώρας, οι οποίοι ταξιδεύουν μόνο εντός αυτής.

- Εξερχόμενος τουρισμός (outbound tourism), που αφορά στους μόνιμους κατοίκους μιας χώρας, οι οποίοι ταξιδεύουν σε άλλη χώρα (πχ ένας Έλληνας που ταξιδεύει στην Ιταλία).
- Εισερχόμενος τουρισμός (inbound tourism), που αφορά στους αλλοδαπούς οι οποίοι ταξιδεύουν σε δεδομένη χώρα (πχ ένας Ιταλός που ταξιδεύει στην Ελλάδα).
- Διεθνής τουρισμός (international tourism), που ονομάζεται ο εξερχόμενος (outbound tourism) και ο εισερχόμενος τουρισμός (inbound tourism).
- Εσωτερικός τουρισμός (internal tourism), που καλύπτει τόσο τον εγχώριο (domestic tourism), όσο και τον εισερχόμενο ή τον προς τα έσω τουρισμό (inbound tourism).
- Εθνικός τουρισμός (national tourism), που καλύπτει τόσο τον εγχώριο (domestic tourism), όσο και τον εξερχόμενο ή τον προς τα έξω τουρισμό (outbound tourism).
- Διερχόμενος τουρισμός (transit tourism), που αφορά στους ταξιδιώτες (πχ πληρώματα πλοίων και αεροσκαφών), οι οποίοι εισέρχονται σε μια χώρα και διαμένουν προσωρινά για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των 24ωρών.

Ειδικές-Εναλλακτικές μορφές τουρισμού

Το βασικό κίνητρο του ταξιδιού προς την Ελλάδα εξακολουθεί να παραμένει ο ήλιος και η θάλασσα. Αυτό σημαίνει ότι το ελληνικό τουριστικό προϊόν δεν έχει επιτύχει ακόμη να διαφοροποιηθεί και παραμένει τυπικά μεσογειακό, αδυνατώντας να αμβλύνει την εξάρτησή του από τον οργανωμένο μαζικό τουρισμό και να επιμηκύνει την περίοδο ζήτησής του (κάτι που η κλιματική αλλαγή ευνοεί). Τα τελευταία χρόνια αναπτύσσονται οι παρακάτω ειδικές-εναλλακτικές μορφές τουρισμού οι οποίες αποτελούνται από νέα και πολυσύνθετα τουριστικά προϊόντα, που χαρακτηρίζονται από δυναμική ζήτηση και ανταποκρίνονται σε ειδικά κίνητρα (Ν.4582/11-12-2018):

- Τουρισμός υγείας.
- Θρησκευτικός τουρισμός.
- Κοινωνικός τουρισμός.
- Εκπαιδευτικός τουρισμός,
- Συνεδριακός τουρισμός.
- Εκθεσιακός τουρισμός,
- Τουρισμός κινήτρων.
- Επαγγελματικός τουρισμός.
- Θεματικός τουρισμός.
- Αστικός τουρισμός ή Τουρισμός των πόλεων.
- Θαλάσσιος Τουρισμός.
 - Τουρισμός κρουαζιέρας.

- Τουρισμός με σκάφη αναψυχής.
- Αλιευτικός τουρισμός.
- Καταδυτικός τουρισμός.
- Αθλητικός τουρισμός.
 - Τουρισμός αθλητικών διοργανώσεων.
 - Τουρισμός υπαίθριων δραστηριοτήτων αθλητικής αναψυχής - περιπέτειας.
 - Γκολφ.
 - Χιονοδρομικός τουρισμός.
- Ιαματικός και θεραπευτικός τουρισμός.
- Τουρισμός υπαίθρου.
 - Αγροτουρισμός.
 - Οινοτουρισμός.
 - Οικοτουρισμός – πράσινος τουρισμός.
 - Περιηγητικές διαδρομές – πεζοπορία.
 - Γαιοτουρισμός.

2.2. Η σημασία του τουρισμού ως κλάδου οικονομικής δραστηριότητας.

Σε πολλές χώρες, η τουριστική βιομηχανία έχει κατακτήσει ηγετική θέση και υπολογίζεται ως μια από τις σημαντικότερες πηγές εσόδων (Εικ. 2-1). Ο τουρισμός αποτελεί αν όχι την πιο αξιόλογη πηγή συναλλάγματος, τουλάχιστον μια από τις σημαντικότερες.

Όπως είναι γνωστό, τα χρήματα που ξοδεύουν οι ξένοι και οι ντόπιοι τουρίστες σε έναν τουριστικό προορισμό διοχετεύονται μέσω των τουριστικών επιχειρήσεων σε άλλους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας για την αγορά των προϊόντων που παράγουν, όπως για παράδειγμα αγροτικά, βιομηχανικά κλπ, καθώς επίσης άυλα προϊόντα, δηλαδή υπηρεσίες, με αποτέλεσμα να τονώνεται σημαντικά η εγχώρια παραγωγική και εμπορική δραστηριότητα. Εκτός από σημαντικός κλάδος οικονομικής δραστηριότητας, ο τουρισμός είναι και σημαντικός εργοδότης, αυτό γιατί η ανάπτυξη του σε τοπικό, περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο είναι στενά συνυφασμένη και με τη δημιουργία ικανοποιητικού αριθμού θέσεων εργασίας, έστω και αν αυτές έχουν τις περισσότερες φορές εποχικό χαρακτήρα. Έτσι, δημιουργώντας θέσεις εργασίας, ο τουρισμός δημιουργεί έσοδα για τους πληθυσμούς των περιοχών στις οποίες αναπτύσσεται. Με αυτόν τον τρόπο συμβάλλει και στην εξομάλυνση του εισοδήματος τόσο σε προσωπικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο, ιδιαίτερα δε σε περιοχές που διακρίνονται για τον χαμηλό δείκτη της οικονομικής τους δραστηριότητας και το χαμηλό κατά κεφαλήν εισόδημα των πληθυσμών τους.

Γενικά η ανάπτυξη του τουρισμού δημιουργεί αξιόλογες εισροές χρημάτων και φέρνει έσοδα εκτός από την τοπική κοινωνία, στην τοπική αυτοδιοίκηση και στο κράτος. Ταυτόχρονα συμβάλλει

στην ανάπτυξη πολλών κλάδων της οικονομίας μέσα από τις πολλαπλασιαστικές του επιδράσεις στους άλλους κλάδους της οικονομίας, στη ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και στην ενίσχυση της αυτοαπασχόλησης.

Εικόνα 2-1. Διεθνείς τουριστικές αφίξεις 2021.
Πηγή: INSETTE Intelligence, 2021

2.3. Ο Τουρισμός ως δραστηριότητα στην Ελλάδα

Η Ελλάδα αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους προορισμούς και ο τουρισμός δικαιολογημένα χαρακτηρίζεται ως η «βαριά βιομηχανία» της οικονομίας. Τα στοιχεία που προκύπτουν από το Σύνδεσμο Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ) και αναφέρονται στα πριν από την πανδημία έτη 2018 και 2019 καταδεικνύουν τη συμμετοχή του τουρισμού στην οικονομία της χώρας.

Στον Πίνακα 2-1 φαίνεται ότι ο τουρισμός συμμετέχει κατά 30,9% στο ΑΕΠ της ελληνικής οικονομίας το 2018. Οι αφίξεις των τουριστών το 2018 έφτασαν τα 30,1 εκατομμύρια άτομα, ενώ τα έσοδα από τον εισερχόμενο τουρισμό έφτασαν τα 15,6 δισεκατομμύρια ευρώ (χωρίς να συμπεριλαμβάνονται οι κρουαζιέρες).

Πίνακας 2-1. Βασικά μεγέθη Ελληνικού τουρισμού για το 2018

Βασικά Μεγέθη του Ελληνικού Τουρισμού το 2018	
Συνολική συμμετοχή στο ΑΕΠ	30,9% [ΙΝΣΕΤΕ]
Συνολική συμμετοχή στην απασχόληση	25,9% της συνολικής απασχόλησης [WTTTC]
Συνολική Απασχόληση	988.600 [WTTTC]
Έσοδα από εισερχόμενο τουρισμό	15,6 δισ. € (δεν περιλαμβάνονται τα έσοδα από κρουαζιέρα) [ΤτΕ]
Αφίξεις μη κατοίκων	30,1 εκατ. (δεν περιλαμβάνονται οι αφίξεις από κρουαζιέρα)
Μέση κατά κεφαλή δαπάνη	520€ (δεν περιλαμβάνονται τα ποσά κρουαζιέρας)
Εποχικότητα	54,8% των αφίξεων αλλοδαπών πραγματοποιείται Ιούλιο - Αύγουστο - Σεπτέμβριο
Συγκέντρωση Προσφοράς	70% των ξενοδοχειακών κλινών συγκεντρώνονται σε 4 περιοχές της Ελλάδας [ΞΕΕ]
Ξενοδοχειακή Υποδομή	10.121 ξενοδοχεία / 798.650 κλίνες [ΞΕΕ]
Top 5 αεροδρόμια (σε αφίξεις αλλοδαπών)	Αθήνα (8.121.761), Ηράκλειο (3.319.392), Ρόδος (2.362.308), Θεσσαλονίκη (2.162.117), Κέρκυρα (1.509.219) [ΔΑΑ, Fraport Greece & ΥΠΑ]

Πηγή: SETE, 2020

Στον Πίνακα 2-2 φαίνεται ότι ο τουρισμός το 2019 συμμετέχει κατά 20,8 % στο ΑΕΠ της ελληνικής οικονομίας (μείωση κατά 10,1% από το 2018). Οι αφίξεις των τουριστών το 2019 έφτασαν τα 31,3 εκατομμύρια άτομα, αύξηση κατά 1,2 εκατομμυρίων ατόμων από το 2018. Ενώ τα έσοδα από τον εισερχόμενο τουρισμό έφτασαν τα 17,7 δισεκατομμύρια ευρώ αύξηση κατά 2,1 δισεκατομμυρίων ευρώ από το 2017 (χωρίς να συμπεριλαμβάνονται οι κρουαζιέρες).

Πίνακας 2-2. Βασικά μεγέθη Ελληνικού τουρισμού για το 2019

Βασικά Μεγέθη του Ελληνικού Τουρισμού το 2019	
Συνολική συμμετοχή στο ΑΕΠ	20,8% [IWTTTC]
Συνολική συμμετοχή στην απασχόληση	21,7% της συνολικής απασχόλησης [WTTTC]
Συνολική Απασχόληση	946.200 [WTTTC]
Έσοδα από εισερχόμενο τουρισμό	17,7 δισ. € (δεν περιλαμβάνονται τα έσοδα από κρουαζιέρα) [ΤτΕ]
Αφίξεις μη κατοίκων	31,3 εκατ. (δεν περιλαμβάνονται οι αφίξεις από κρουαζιέρα)
Μέση κατά κεφαλή δαπάνη	564€ (δεν περιλαμβάνονται τα ποσά κρουαζιέρας)
Εποχικότητα	56% των αφίξεων αλλοδαπών πραγματοποιείται Ιούλιο - Αύγουστο - Σεπτέμβριο
Συγκέντρωση Προσφοράς	70% των ξενοδοχειακών κλινών συγκεντρώνονται σε 4 περιοχές της Ελλάδας [ΞΕΕ]
Ξενοδοχειακή Υποδομή	10.121 ξενοδοχεία / 798.650 κλίνες [ΞΕΕ]
Top 5 αεροδρόμια (σε αφίξεις αλλοδαπών)	Αθήνα (8.810.593), Ηράκλειο (3.256.490), Ρόδος (2.365.520), Θεσσαλονίκη (2.307.587), Κέρκυρα (1.463.288) [ΔΑΑ, Fraport Greece & ΥΠΑ]

Πηγή: SETE, 2020

Το 2020 εκδηλώθηκε μια παγκόσμια και πρωτόγνωρη κρίση λόγω της εξάπλωσης της πανδημίας COVID-19. Ο τουριστικός κλάδος επηρεάστηκε και συνεχίζει να επηρεάζεται σημαντικά, ιδιαίτερα το 2020, λιγότερο το 2021, ενώ το 2022 υπάρχουν ενδείξεις ανάκαμψης και ομαλοποίησης. Ο αριθμός των αφίξεων και των εσόδων διαταράχθηκε από τους ταξιδιωτικούς περιορισμούς και την επιβολή lockdown που επιβλήθηκαν λόγω της πανδημίας και της γενικευμένης αβεβαιότητας που επικρατούσε στην τουριστική βιομηχανία.

Οι Κούρου και Πανουτσοπούλου (2021) εντοπίζουν μερικές από τις επιπτώσεις στον τουρισμό από την πανδημία COVID-19 όπως αναφέρεται το 2020 σε έκθεση του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (UNWTO) οι οποίες είναι:

- μειώθηκαν κατά περίπου 70% οι διεθνείς τουριστικές αφίξεις σε παγκόσμιο επίπεδο τους οκτώ πρώτους μήνες του 2020 σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά.
- παρουσιάστηκε δραματική πτώση τουριστών και τους καλοκαιρινούς μήνες του 2020, που είναι η περίοδος τουριστικής αιχμής για το βόρειο ημισφαίριο. Παρατηρήθηκε μείωση κατά περίπου 81% των τουριστών τον Ιούλιο και κατά 79% τον Αύγουστο.
- υπήρξαν οικονομικές επιπτώσεις της τάξης των 730 δισεκατομμυρίων δολαρίων για τον παγκόσμιο τουριστικό τομέα, λόγω των 700 εκατομμυρίων λιγότερων αφίξεων τουριστών (δηλαδή οκταπλάσιες απώλειες σε σχέση με τις απώλειες που προκάλεσε η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2009).
- επλήγη κυρίως η περιοχή Ασίας - Ειρηνικού (-79%) και ακολουθούν η Αφρική και η Μέση Ανατολή (-69%), η Ευρώπη (-68%) και η αμερικανική ήπειρος (-65%).
- έγινε μικρή ανάκαμψη βραχείας διάρκειας στην Ευρώπη αλλά σύντομα επέστρεψαν οι ταξιδιωτικοί περιορισμοί λόγω του δεύτερου κύματος της πανδημίας (Κούρου & Πανουτσοπούλου, 2021).

Στον Πίνακα 2-3 παρατηρούμε ότι το 2020 η Ελλάδα υποδέχθηκε σχεδόν 7,4 εκατ. τουρίστες, και εισέπραξε σχεδόν 4,1 δισ. €. Μία σημαντική πληροφορία που προκύπτει από τον ίδιο πίνακα είναι ότι το 83% των εσόδων από τον τουρισμό σημειώθηκε από τον Ιούνιο έως και τον Οκτώβριο του 2020. Αυτό οφείλεται στην έντονη εποχικότητα του τουριστικού μοντέλου στην χώρα μας όπως επίσης και από τη μερική άρση των μέτρων για την πανδημία που έκανε ευκολότερη τη μετακίνηση και διαμονή των τουριστών (INSETE Intelligence, 2021a).

Πίνακας 2-3. Αφίξεις και έσοδα εισερχόμενων τουριστών 2020

Εισερχόμενος Τουρισμός, 2020				
	Αφίξεις	%	Έσοδα (€)	%
Ιαν	789.951	11%	286.077.141	7%
Φεβ	627.318	9%	239.584.005	6%
Μαρ	410.837	6%	88.946.822	2%
Απρ	37.566	1%	7.278.797	0%
Μαι	55.567	1%	13.088.895	0%
Ιουν	256.225	3%	64.336.251	2%
Ιούλ	828.185	11%	577.015.781	14%
Αυγ	1.806.946	25%	1.373.175.565	34%
Σεπ	1.334.766	18%	825.483.500	20%
Οκτ	954.797	13%	524.970.022	13%
Νοε	175.754	2%	60.700.000	1%
Δεκ	96.565	1%	33.517.000	1%
Σύνολο	7.374.477	100%	4.094.173.779	100%

Πηγή: ΤΤΕ-Επεξεργασία INSETE Intelligence, 2021

Στον Πίνακα 2-4 φαίνεται η διαφορά σε αφίξεις και έσοδα του έτους 2020 συγκριτικά με το 2019. Οι αφίξεις των τουριστών το 2020 μειώθηκαν κατά 23,973,892 (ποσοστό μείωσης 76,5%), ενώ τα έσοδα από τον εισερχόμενο τουρισμό μειώθηκαν κατά 13,6 δισεκατομμύρια ευρώ μείωση 76,8% (χωρίς να συμπεριλαμβάνονται οι κρουαζιέρες).

Πίνακας 2-4. Σύγκριση αφίξεων & εσόδων 2019-2020

Εισερχόμενος Τουρισμός, 2019 - 2020				
	Αφίξεις		Έσοδα	
	2019	2020	2019	2020
Ιαν	659.982	789.951	229.752.000	286.077.141
Φεβ	503.540	627.318	197.331.418	239.584.005
Μαρ	772.507	410.837	307.843.018	88.946.822
Απρ	982.084	37.566	503.696.795	7.278.797
Μαι	2.386.667	55.567	1.514.268.455	13.088.895
Ιουν	4.102.207	256.225	2.491.517.691	64.336.251
Ιούλ	5.673.262	828.185	3.633.414.929	577.015.781
Αυγ	6.761.996	1.806.946	4.026.811.000	1.373.175.565
Σεπ	5.111.116	1.334.766	2.820.395.752	825.483.500
Οκτ	2.773.322	954.797	1.381.918.999	524.970.022
Νοε	929.502	175.754	286.652.977	60.700.000
Δεκ	692.184	96.565	286.312.995	33.517.000
Σύνολο	31.348.369	7.374.477	17.679.916.028	4.094.173.779
Μεταβολή		-76,5%		-76,8%

Πηγή: ΤΤΕ-Επεξεργασία INSETE Intelligence, 2021

Στον τομέα της κρουαζιέρας το 2020 η Ελλάδα υποδέχθηκε σχεδόν 31 χιλιάδες τουρίστες κρουαζιέρας, μειωμένους σε σύγκριση με το 2019 κατά -98,8%, και εισέπραξε σχεδόν 8,9 εκατ. €, μειωμένα κατά -98,2%. Αντίθετα το 2021 χαρακτηρίστηκε από την ανάκαμψη για τον κλάδο της

κρουαζιέρας μετά την επί μήνες διακοπή και ουσιαστική συρρίκνωση δραστηριοτήτων το 2020, λόγω της πανδημίας. Στον Πίνακα 2-5 φαίνεται η θεαματική αύξηση σε πλοία και επιβάτες που σημειώθηκε το 2021 σε σχέση με το 2020, αλλά επίσης φαίνεται η υστέρηση σε σχέση με το 2019.

Πίνακας 2-5. Top-10 Λιμανιών Κρουαζιέρας βάσει Αφίξεων Επιβατών

Λιμάνια/Αφίξεις	2021		2020		2019		%Μεταβολή			
	Κρουαζιερόπλοια	Επιβάτες	Κρουαζιερόπλοια	Επιβάτες	Κρουαζιερόπλοια	Επιβάτες	Κρουαζιερόπλοια	Επιβάτες	%Μεταβολή	
									2021-2020	2021-2019
Πειραιάς *	275	285.350	76	16.640	622	1.098.091	262%	1615%	-56%	-74%
Κέρκυρα	200	234.699	13	10.448	420	767.673	1438%	2146%	-52%	-69%
Μύκονος	252	201.821	17	914	550	787.490	1382%	21981%	-54%	-74%
Ρόδος	195	130.516	14	8.334	258	308.194	1293%	1466%	-24%	-58%
Κατάκολο	126	123.509	10	7.589	199	413.716	1160%	1527%	-37%	-70%
Ηράκλειο	118	119.930	24	19.998	204	307.043	392%	500%	-42%	-61%
Σαντορίνη	191	104.074	3	131	592	980.771	6267%	79346%	-68%	-89%
Χανιά	76	45.619	10	105	132	265.956	660%	43347%	-42%	-83%
Κεφαλλονιά/Ιθάκη	33	28.291	1	617	133	259.261	3200%	4485%	-75%	-89%
Πάτμος	81	21.804	6	468	156	112.721	1250%	4559%	-48%	-81%
Λοιπά	413	104.387	36	2.284	713	251.468	1047%	4470%	-42%	-58%
Σύνολο	1.960	1.400.000	210	67.528	3.979	5.552.384	833%	1973%	-51%	-75%

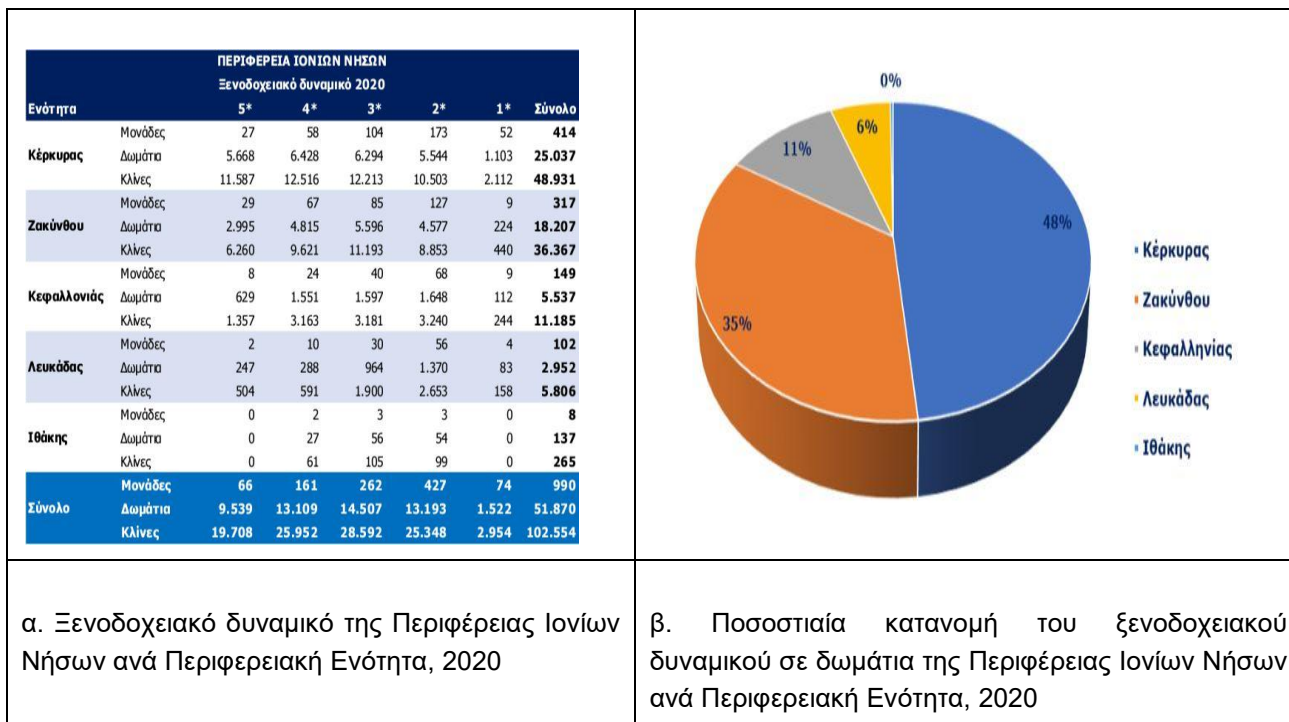
Πηγή: Ένωση Λιμένων Ελλάδος – Επεξεργασία: INSETI Intelligence, 2021

Η τουριστική δραστηριότητα στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων (ΠΙΝ)

Ο τριτογενής τομέας και συγκεκριμένα η τουριστική δραστηριότητα αποτελεί τον πιο δυναμικό τομέα της οικονομίας στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων. Τα στοιχεία που ευνοούν την τουριστική ανάπτυξη στα νησιά του Ιονίου είναι μεταξύ άλλων: η ιδιαίτερη θέση τους στον ευρωπαϊκό χώρο (Μεσόγειος -Αδριατική), οι εναλλαγές των τοπίων, το μεγάλο πλήθος των παραλιών, οι περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλους στην ενδοχώρα των νησιών, οι παραδοσιακοί οικισμοί, τα μικρότερα απομακρυσμένα νησάκια (Μαθράκι, Ερίκουσα, Παξοί, Στροφάδες, Καστός, Κάλαμος) που προσφέρουν τη δυνατότητα ήσυχων εναλλακτικών διακοπών, οι πολιτιστικές και θρησκευτικές παραδόσεις και τέλος η υψηλή αναγνωρισιμότητα τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό.

Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων το 2020 αντιπροσώπευε το 10% των μονάδων, το 12% των δωματίων και το 12% των κλινών της χώρας. Συνολικά διαθέτει 990 μονάδες με 51.870 δωμάτια και 102.554 κλίνες.

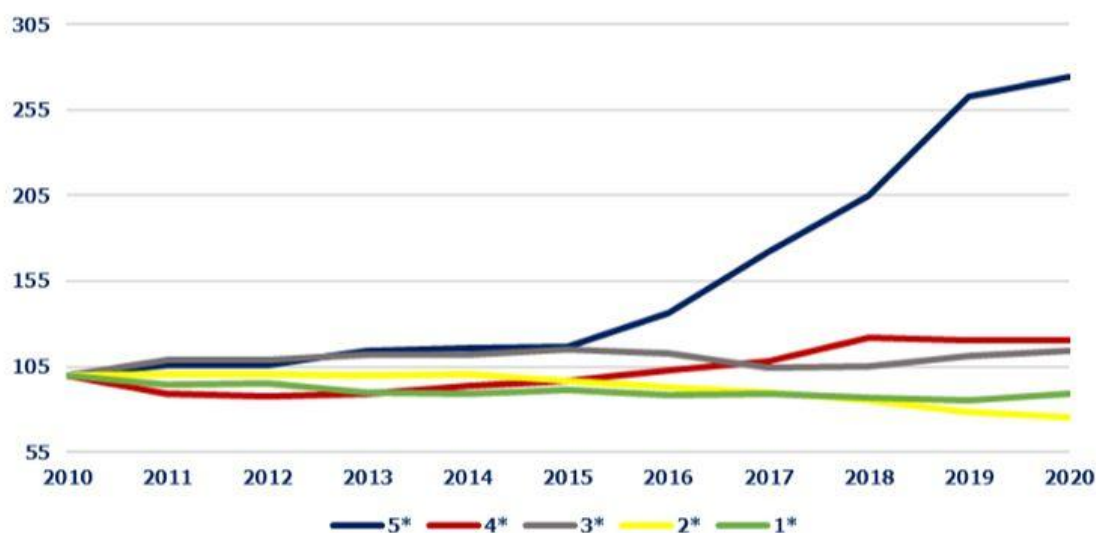
Στην Εικόνα 2-2.α, φαίνεται ότι από τη συνολική δυναμικότητα ξενοδοχείων στην ΠΙΝ το 2020, το μεγαλύτερο ποσοστό (48%) είναι συγκεντρωμένο στην Περιφερειακή Ενότητα (ΠΕ) Κέρκυρας όπως απεικονίζεται στο σχετικό διάγραμμα της Εικόνας 2-2.β.

Εικόνα 2-2. Ξενοδοχεία στην ΠΙΝ το 2020
 Πηγή: ΙΝΣΕΤΕ, 2021

α. Ξενοδοχειακό δυναμικό της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2020

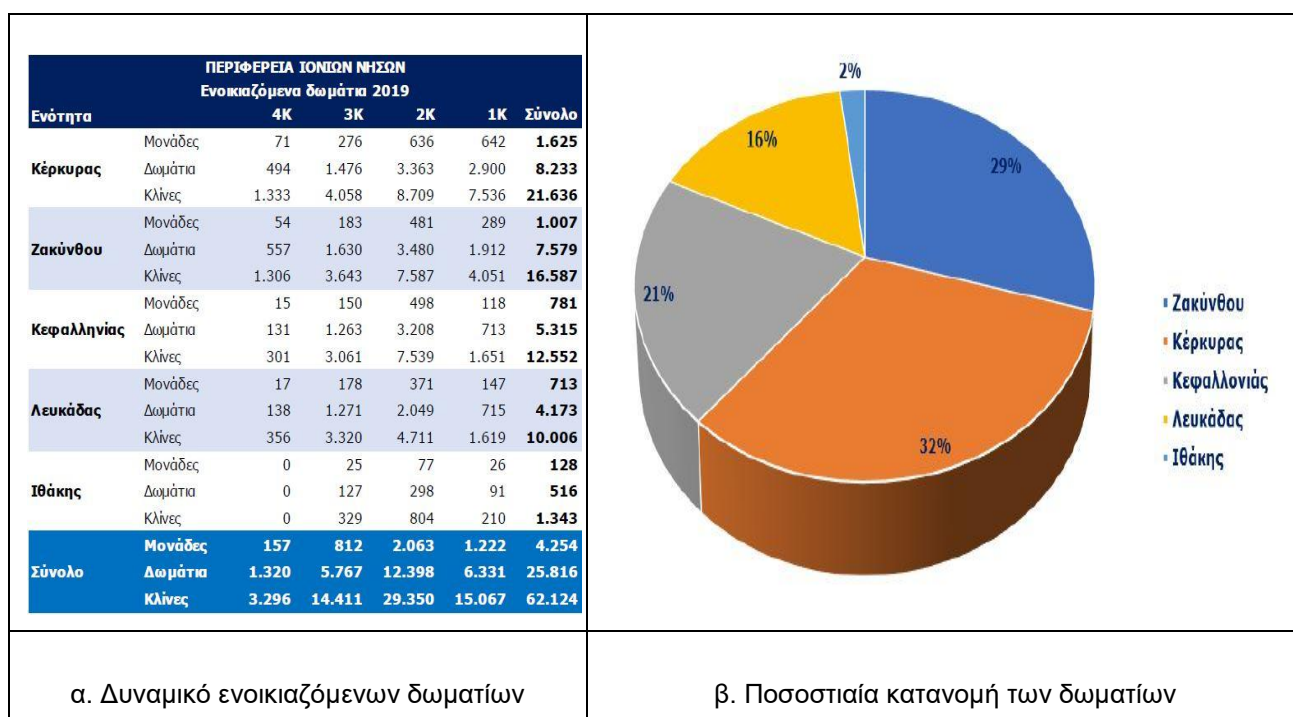
β. Ποσοστιαία κατανομή του ξενοδοχειακού δυναμικού σε δωμάτια της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2020

Διάγραμμα 2.3-1. Εξέλιξη των ξενοδοχειακών δωματίων στην ΠΙΝ, 2010-2020
 Πηγή: ΙΝΣΕΤΕ, 2021

Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων το 2019 αντιπροσώπευε το 15% των μονάδων, το 14% των δωματίων και το 14% των κλινών της χώρας. Συνολικά διαθέτει 4.254 μονάδες με 25.816 δωμάτια και 62.124 κλίνες (Εικ.2-3):

- Η Ενότητα Κέρκυρας αντιπροσωπεύει το 32% του δυναμικού δωματίων της Περιφέρειας με 1.625 μονάδες, 8.233 δωμάτια και 21.636 κλίνες,
- Η Ενότητα Ζακύνθου διαθέτει το 29% του δυναμικού της Περιφέρειας με 1.007 μονάδες, 7.579 δωμάτια και 16.587 κλίνες,
- Η Ενότητα Κεφαλληνίας αντιπροσωπεύει το 21% του δυναμικού της Περιφέρειας με 781 μονάδες, 5.315 δωμάτια και 12.552 κλίνες,
- Η Ενότητα Λευκάδας διαθέτει το 16% του δυναμικού με 713 μονάδες, 4.173 δωμάτια και 10.006 κλίνες και
- Η Ενότητα Ιθάκης αντιπροσωπεύει το 2% του δυναμικού της Περιφέρειας με 128 μονάδες, 516 δωμάτια και 1.343 κλίνες.

Εικόνα 2-3. Ενοικιαζόμενα διαμερίσματα στην ΠΙΝ το 2019
Πηγή: ΙΝΣΕΤΕ, 2021

Αναφορικά με τις αφίξεις τουριστών στα Ιόνια νησιά, η Κέρκυρα, η Κεφαλονιά και η Ζάκυνθος διαθέτουν διεθνή αεροδρόμια, ενώ η Λευκάδα εξυπηρετείται από το αεροδρόμιο της Πρέβεζας. Όλα τα νησιά έχουν ακτοπλοϊκή σύνδεση με την Ελλάδα ενώ η Κέρκυρα συνδέεται και με την Ιταλία.

Οι αεροπορικές αφίξεις για τα Ιόνια νησιά για τα έτη 2015, 2019 και 2020 παρουσιάζονται στον Πίνακα 2-6. Από τα στοιχεία αυτά, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο ποσοστό αφίξεων εξωτερικού (Πιν. 2-6α) το 2020, εντοπίζεται στο αεροδρόμιο της Κέρκυρας (60%) και ακολουθούν τα αεροδρόμια της Ζακύνθου (29%) και της Κεφαλληνίας (11%).

Πίνακας 2-6. Αεροπορικές αφίξεις στην ΠΙΝ ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2015-2020

Ενότητα	2015	2019	2020	%Δ 2015 - 2019	%Δ 2019 - 2020
Κέρκυρας	1.092.658	1.457.420	404.484	33%	-72%
Ζακύνθου	606.272	856.538	196.723	41%	-77%
Κεφαλληνίας	217.567	330.329	75.807	52%	-77%
Ιόνια Νησιά	1.916.497	2.644.287	677.014	38%	-74%

Ενότητα	2015	2019	2020	%Δ 2015 - 2019	%Δ 2019 - 2020
Κέρκυρας	123.753	166.553	69.046	35%	-59%
Κεφαλληνίας	26.728	46.859	15.801	75%	-66%
Ζακύνθου	27.294	45.796	13.588	68%	-70%
Ιονίων Νήσων	177.775	259.208	98.435	46%	-62%

α. Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις	β. Αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού
---------------------------------	-----------------------------------

Πηγή: ΙΝΣΕΤΕ, 2021

Σχετικά με την ποσοστιαία κατανομή των αφίξεων εσωτερικού (Πιν. 2-6 β) για το 2020, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο μερίδιο εντοπίζεται στο αεροδρόμιο της Κέρκυρας (70%) και ακολούθως στα αεροδρόμια της Κεφαλληνίας (16%) και της Ζακύνθου (14%).

Τα στοιχεία των διακινηθέντων επιβατών εσωτερικού για τα έτη 2015,2019 και 2020 στα λιμάνια της Περιφέρειας Ιονίων νήσων αποτυπώνονται στον Πίνακα 2-7. Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των διακινηθέντων εσωτερικού στα λιμάνια της Περιφέρειας για το 2020, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο μερίδιο καταγράφεται στην Περιφερειακή Ενότητα Κέρκυρας (35%) και ακολούθως στις Περιφερειακές Ενότητες Κεφαλληνίας (34%), Ζακύνθου (20%), Λευκάδας (8%) και Ιθάκης (3%).

Πίνακας 2-7. Διακινηθέντες εσωτερικού στα λιμάνια της ΠΙΝ ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2015-2020.

Ενότητα	2015	2019	2020	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2020
Κέρκυρας	1.576.735	1.931.493	903.246	22%	-53%
Κεφαλληνίας	1.707.184	1.877.136	879.822	10%	-53%
Ζακύνθου	984.765	1.185.667	510.953	20%	-57%
Λευκάδας	319.533	343.281	195.837	7%	-43%
Ιθάκης	112.110	162.858	87.409	45%	-46%
Ιόνια Νησιά	4.700.327	5.500.435	2.577.267	17%	-53%

Πηγή: ΙΝΣΕΤΕ, 2021

Την περίοδο 2015-2019, τα λιμάνια της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων κατέγραψαν αύξηση στην κίνηση κρουαζιερόπλοιων κατά +9% (Πίν. 2-8). Όλα τα λιμάνια σημείωσαν αύξηση: Κέρκυρας (+3%, από 407 κρουαζιερόπλοια το 2015 σε 420 κρουαζιερόπλοια το 2019), Ζακύνθου (+150%, από 8 κρουαζιερόπλοια το 2015 σε 20 κρουαζιερόπλοια το 2019) και Κεφαλονιάς-Ιθάκης (+19%, από 112 κρουαζιερόπλοια το 2015 σε 133 κρουαζιερόπλοια το 2019).

Πίνακας 2-8. Κίνηση κρουαζιερόπλοιων στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, 2015-2020.

Λιμάνι	2015	2019	2020	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2020
Κέρκυρας	407	420	13	3%	-97%
Ζακύνθου	8	20	2	150%	-90%
Κεφαλονιάς - Ιθάκης	112	133	1	19%	-99%
Ιόνια Νησιά	527	573	16	9%	-97%

Πηγή: ΙΝΣΕΤΕ, 2021

Αντίθετα η εικόνα την περίοδο 2019-2020 είναι αρνητική. Μείωση αποτυπώνεται στην κίνηση κρουαζιερόπλοιων κατά -97% (από 573 κρουαζιερόπλοια το 2019 σε 16 κρουαζιερόπλοια το 2020). Όλα τα λιμάνια σημείωσαν πτώση: Κέρκυρας (-97%, από 420 κρουαζιερόπλοια το 2019 σε 13 κρουαζιερόπλοια το 2020), Ζακύνθου (-90%, από 20 κρουαζιερόπλοια το 2019 σε 2 κρουαζιερόπλοια το 2020) και Κεφαλονιάς-Ιθάκης (-99%, από 133 κρουαζιερόπλοια το 2019 σε 1 κρουαζιερόπλοιο το 2020).

Από τα παραπάνω στοιχεία διαφαίνεται πόσο σημαντικό ρόλο παίζουν τα Ιόνια νησιά στην οικονομία της χώρας και πόσο σημαντικό είναι να παραμείνει θετική η εικόνα τους ως ασφαλείς τουριστικοί προορισμοί έναντι φυσικών καταστροφών.

2.4. Τουριστικές επιχειρήσεις

Σύμφωνα με την Ελληνική Νομοθεσία (Ν.4276/2014) ως τουριστικές επιχειρήσεις ορίζονται οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα του τουρισμού και είναι οι εξής:

Τουριστικά καταλύματα, εγκαταστάσεις ειδικής τουριστικής υποδομής, τουριστικά γραφεία, γραφεία ενοικιάσεως αυτοκινήτων, επιχειρήσεις εκμίσθωσης Μοτοσικλετών, Τρίτροχων και Τετράτροχων οχημάτων άνω των 50 κε, Τουριστικές Επιχειρήσεις Οδικών Μεταφορών (TEOM), και ναυλομεσιτικά γραφεία.

Τουριστικά καταλύματα είναι οι τουριστικές επιχειρήσεις που υποδέχονται τουρίστες και παρέχουν σε αυτούς διαμονή και άλλες συναφείς προς τη διαμονή υπηρεσίες, όπως εστίαση, ψυχαγωγία, αναψυχή, άθληση. Διακρίνονται ως εξής: ξενοδοχεία, οργανωμένες τουριστικές κατασκηνώσεις (camping), ξενώνες φιλοξενίας νέων (youth-hostel), παραδοσιακοί ξενώνες, τουριστικές επιπλωμένες επαύλεις (βίλες), ενοικιαζόμενα επιπλωμένα δωμάτια ή διαμερίσματα.

Ως εγκαταστάσεις ειδικής τουριστικής υποδομής νοούνται: συνεδριακά κέντρα, γήπεδα γκολφ τουριστικοί λιμένες, χιονοδρομικά κέντρα και θεματικά πάρκα, εγκαταστάσεις ιαματικού τουρισμού (Μονάδες ιαματικής θεραπείας), κέντρα θαλασσοθεραπείας, κέντρα αναζωογόνησης (spa), κέντρα Προπονητικού Αθλητικού Τουρισμού, ορειβατικά καταφύγια.

Τα τουριστικά γραφεία διακρίνονται σε: γενικού τουρισμού, διοργάνωσης περιηγήσεων, έκδοσης ακτοπλοϊκών και αεροπορικών εισιτηρίων.

Γραφεία ενοικιάσεως αυτοκινήτων είναι επιχειρήσεις ολικής μίσθωσης ιδιωτικής χρήσης αυτοκινήτων.

Τουριστικές Επιχειρήσεις Οδικών Μεταφορών είναι οι επιχειρήσεις που έχουν στην κυριότητα, νομή ή κατοχή τους ένα ή περισσότερα ειδικά τουριστικά λεωφορεία.

Ναυλομεσιτικά γραφεία είναι τουριστικές επιχειρήσεις οι οποίες αναλαμβάνουν την ναύλωση επαγγελματικών πλοίων αναψυχής.

Οι κατεχοχόν οικονομικές δραστηριότητες που συνδέονται με τον τουρισμό είναι οι δραστηριότητες παροχής καταλυμάτων και υπηρεσιών εστίασης. Επίσης, λόγω του τουρισμού ιδιαίτερη δυναμική παρουσιάζουν και άλλοι κλάδοι, όπως το λιανικό εμπόριο, οι μεταφορές και η αποθήκευση, η πολιτιστική & δημιουργική οικονομία και η ψυχαγωγία. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια αύξηση της κίνησης στα ακίνητα βραχυχρόνιας μίσθωσης, που επιλέγονται από πολλούς ως μια επιπλέον δικλείδα ασφαλείας απέναντι στον κορονοϊό. Σε μεγάλο βαθμό οι επισκέπτες θα διάλεγαν ούτως ή άλλως την επιλογή του Airbnb αλλά υπάρχουν και πολλοί πελάτες που για ψυχολογικούς, κυρίως λόγους, ακολουθούν την επιλογή αυτή για να είναι πιο απομονωμένοι και να αισθάνονται ασφαλείς σε ένα ελεγχόμενο περιβάλλον που θα είναι μόνοι τους. Η εκμίσθωση καταλυμάτων τύπου Airbnb, ιδίως στα αστικά και ιστορικά κέντρα, δημιουργεί μια πλειάδα νέων τουριστικών επιχειρήσεων όπως: εταιρίες καθαρισμού, επιχειρήσεις διαχείρισης των καταλυμάτων, πλυντήρια, επιχειρήσεις συντήρησης και φύλαξης των ακινήτων.

Κεφάλαιο 3. Τουρισμός και φυσικές καταστροφές

3.1. Οι επιπτώσεις των φυσικών καταστροφών στον τουρισμό

Είναι γνωστό ότι ο τουρισμός αποτελεί ένα άκρως ευάλωτο και ασταθές προϊόν, το οποίο επηρεάζεται από παράγοντες, οι οποίοι είναι έξω από τα όρια ελέγχου των τουριστικών επιχειρήσεων και των προορισμών. Υπάρχουν πολλές αιτίες που μπορούν να επηρεάσουν ή ακόμα να απειλήσουν την οικονομική κατάσταση, τη λειτουργία, το προσωπικό και την εταιρική εικόνα μιας τουριστικής ή ξενοδοχειακής επιχείρησης. Ο τομέας του τουρισμού, είναι ένας εύθραυστος τομέας ο οποίος επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από διάφορα καταστροφικά γεγονότα και διάφορα είδη κρίσεων που συμβαίνουν όχι μόνο στον προορισμό αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο. Με την πάροδο των χρόνων, ο αριθμός των κρίσεων και καταστροφών που επηρεάζουν την τουριστική βιομηχανία αυξάνεται, με αποτέλεσμα να αποτελεί πλέον επιτακτική ανάγκη η κατανόηση της φύσης των καταστάσεων αυτών, της διαχείρισής τους και του περιορισμού των συνεπειών τους (Νουσηλάζου, 2008). Οι παγκόσμιοι τουριστικοί προορισμοί έχουν αντιμετωπίσει στο παρελθόν μεγάλες φυσικές καταστροφές, με σημαντικές βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Πρόσφατα παραδείγματα καταστροφών που όχι μόνο επηρέασαν τους προορισμούς αλλά οι επιπτώσεις τους στις περιοχές και στις τουριστικές επιχειρήσεις ξεπέρασαν το τοπικό και το εθνικό επίπεδο και είχαν παγκόσμια επίδραση είναι τα παρακάτω: (Granville et al., 2016)

2004. Ο καταστροφικός σεισμός και το τσουνάμι που ακολούθησε στον Ινδικό Ωκεανό.

2005. Η επιδημία των πτηνών (H5N1) το 2005, με παγκόσμιες επιπτώσεις.

2009. Οι βομβιστικές επιθέσεις της 7ης Ιουλίου του 2005 στο Λονδίνο, η τρομοκρατική επίθεση στο τουριστικό θέρετρο Σαρμ ελ Σείχ της Αιγύπτου το 2005 και η γρίπη H1N1.

2010. Ο σεισμός και η έκρηξη του ηφαιστείου Eyjafjallajökull της Ισλανδίας, που είχε προκαλέσει χάος στις αεροπορικές μεταφορές, ο σεισμός στην Αιτή.

2011. Το πυρηνικό ατύχημα στη μονάδα παραγωγής ενέργειας Fukushima στην Ιαπωνία επιβάρυνε σημαντικά το περιβάλλον με συνέπεια την πτώση των διεθνών τουριστικών αφίξεων, ο σεισμός στο Christchurch της Νέας Ζηλανδίας, ο τροπικός κυκλώνας Washi στις Φιλιππίνες, οι πλημμύρες στην Ταϊλάνδη.

2012. Η βομβιστική ενέργεια στο μαραθώνιο της Βοστώνης (ΗΠΑ), ο τυφώνας «Sandy» (ΗΠΑ), οι επεισοδιακές διαδηλώσεις της «Αραβική Άνοιξης» στην Αίγυπτο.

2013. Ο τυφώνας «Pailin» στην Ινδία, οι τυφώνες «Manuel» και «Ingrid» στο Μεξικό, ο σεισμός και το τσουνάμι στα νησιά του Σολομώντα.

2014. Ο τυφώνας «Haiyan» στις Φιλιππίνες, η χιονοστιβάδα στο Νεπάλ.

2015. Οι δύο σεισμοί που συνοδεύτηκαν από κατολισθήσεις στο Νεπάλ 7,8R τον Απρίλιο και 7,3R τον Μάιο της ίδιας χρονιάς με χιλιάδες νεκρούς και εκατοντάδες και πάνω από μισό εκατομμύριο σπίτια κατεστραμμένα που είχε σαν αποτέλεσμα να σταματήσει εντελώς ο τουρισμός της χώρας.

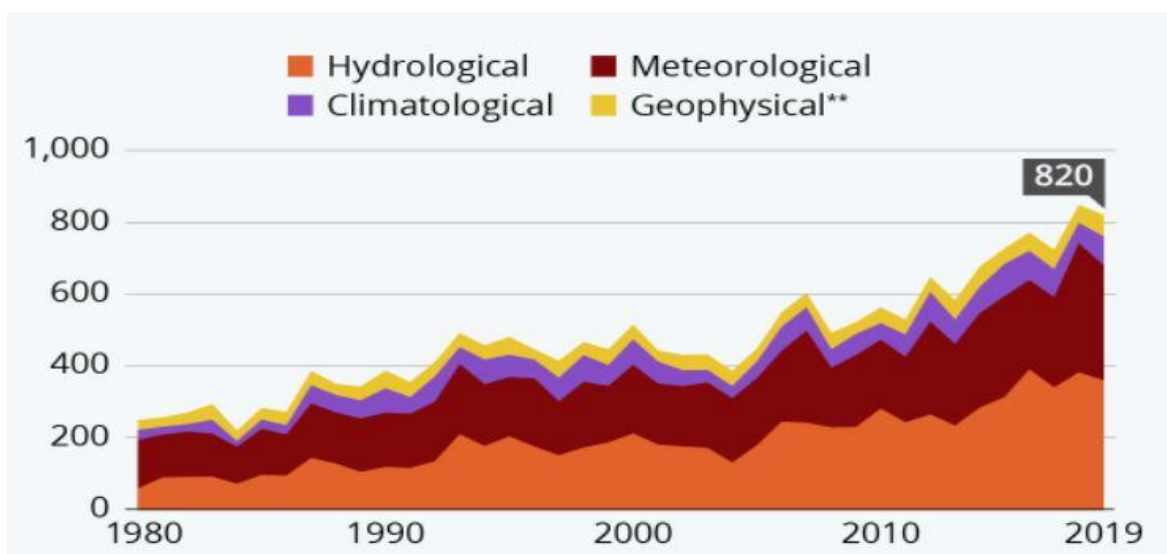
2016. Ο σεισμός μεγέθους 7,0R στην Ιαπωνία που επηρέασε τις επαρχίες Kumamoto, Fukuoka, Saga, Oita, Miyazaki επηρεάζοντας συνολικά 298.000 ανθρώπους και προκαλώντας ζημιές συνολικού κόστους 20 εκατομμυρίων δολαρίων Αμερικής.

2017. Στις 19 Σεπτεμβρίου ο τυφώνας «Maria» χτύπησε με ταχύτητα ανέμων 240Km/hto Πουέρτο Ρίκο και προκάλεσε καταστροφές αξίας 68 εκατομμυρίων δολαρίων Αμερικής. Στις επαρχίες San Juan, Bayamon, TaoBaja, Culebraisl και Vieques 750.000 κάτοικοι και επισκέπτες επηρεάστηκαν από τις επιπτώσεις του καταστροφικού γεγονότος.

2018. Η τροπική καταιγίδα «Florence»έπληξε τις πολιτείες Βόρεια Καρολίνα, Νότια Καρολίνα και Βιρτζίνια των ΗΠΑ προκαλώντας πλημμύρες. Περίπου 1,5 εκατομμύριο κάτοικοι βίωσαν άμεσα ή έμμεσα τις επιπτώσεις.

2021. Η πιο πρόσφατη καταστροφή που επηρέασε τον τουρισμό μιας περιοχής στην Ευρώπη (εκτός από τις πυρκαγιές του καλοκαιριού του 2021), είναι οι μεγάλες κατολισθήσεις, καταπτώσεις βράχων και λασπορροές που δημιουργήθηκαν ως αποτέλεσμα των ραγδαίων βροχοπτώσεων στη Δυτική Ευρώπη και συγκεκριμένα στο μεγάλης τουριστικής επισκεψιμότητας Berchtesgaden της Βαυαρίας και στο Heilbronn της επαρχίας Baden-Württemberg.

Όπως φαίνεται και στο Διάγραμμα 3.1-1 που απεικονίζει τις φυσικές καταστροφές που συνέβησαν την περίοδο 1980-2019 υπάρχει μια αυξητική τάση, με τα υδρομετεωρολογικά φαινόμενα να κυριαρχούν.

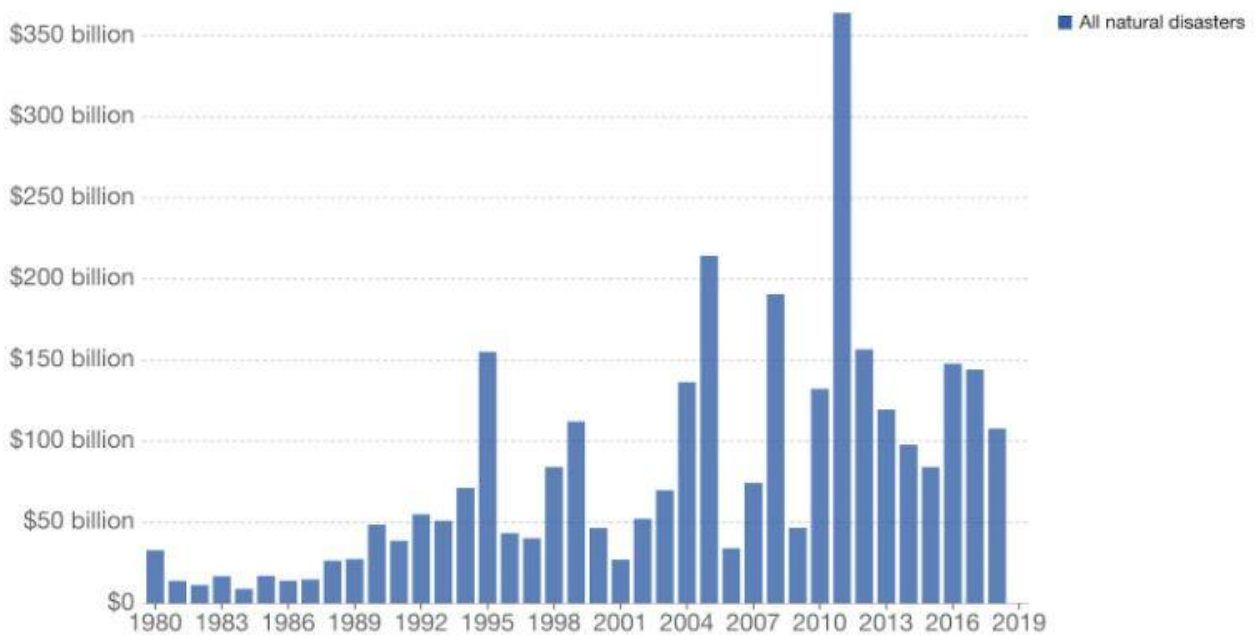

Διάγραμμα 3.1-1. Αριθμός φυσικών καταστροφών στον πλανήτη ανά κατηγορία καταστροφών 1980-2019
 Πηγή: Statista, 2021

Συνήθως, τα προβλήματα που προκαλούν οι φυσικές καταστροφές στον τουριστικό τομέα και μπορεί να επηρεάσουν μια περιοχή μπορούν να συνοψιστούν στα εξής:

Αύξηση της ανησυχίας των τουριστών για την ασφάλεια τους. Οι φυσικές καταστροφές μπορούν να επηρεάσουν τις στάσεις και τις πεποιθήσεις των πολιτών σε παγκόσμιο επίπεδο, σχετικά με την ευρύτερη περιοχή εκδήλωσης της καταστροφής. Μερικοί άνθρωποι ενδέχεται να αλλάξουν τα σχέδια τους και να επισκεφτούν άλλους προορισμούς λιγότερο επικίνδυνους. Αυτές οι πεποιθήσεις και στάσεις σχετικά με την ασφάλεια του προορισμού μπορούν να επηρεαστούν από τον τρόπο με τον οποίο οι αρμόδιες αρχές διαχειρίζονται την καταστροφή. Η επιτυχημένη διαχείριση της διακινδύνευσης και των συνεπειών της καταστροφής ελαχιστοποιεί τις αρνητικές πεποιθήσεις των ανθρώπων σχετικά με την πληγείσα περιοχή.

Καταστροφή υποδομών και εγκαταστάσεων. Η καταστροφή υποδομών και εγκαταστάσεων που συνδέονται στενά με την τουριστική βιομηχανία, όπως υποδομές μεταφορών (λιμάνια, σταθμοί τρένων ή λεωφορείων, αεροδρόμια κλπ), αυτοκινητόδρομοι, ξενοδοχεία και καταλύματα, επηρεάζει την τουριστική δραστηριότητα στην ευρύτερη περιοχή. Αυτό σημαίνει ότι οι επιχειρήσεις που ασχολούνται με τουριστικές δραστηριότητες πρέπει να τροποποιήσουν τα πρότυπα τους προκειμένου να τα προσαρμόσουν στη νέα πραγματικότητα. Για παράδειγμα, εάν μια φυσική καταστροφή καταστρέψει ένα αεροδρόμιο που λειτουργεί ως τερματικός σταθμός μεταφοράς για κάποιους τουριστικούς προορισμούς, οι αεροπορικές εταιρείες πρέπει να τροποποιήσουν τα δρομολόγια τους ή τα χρονοδιάγραμμά τους ή ακόμη και να σταματήσουν τις πτήσεις προς την πληγείσα περιοχή. Αυτές οι τροποποιήσεις έχουν ως αποτέλεσμα τη μείωση των τουριστών στην ευρύτερη περιοχή (Maditinos & Vassiliadis, 2008).

Διάγραμμα 3.1-2. Οι οικονομικές επιπτώσεις καταστροφικών γεγονότων σε παγκόσμιο επίπεδο από το 1980 έως το 2019

Πηγή: EM-DAT, 2021- επεξεργασία www.earth.org

Δεδομένου ότι οι τουρίστες προτιμούν συνήθως έναν προορισμό για να βρουν λίγη ξεκούραση, η ύπαρξη απειλής φυσικής καταστροφής ή μιας κατάστασης έκτακτης ανάγκης σε έναν τουριστικό προορισμό, θα έχει σαν αποτέλεσμα ο τουρίστας να εξετάσει άλλες εναλλακτικές λύσεις. Κατά συνέπεια, τα οικονομικά έσοδα που λαμβάνει ένας προορισμός μειώνονται απότομα παράλληλα με τη μείωση του αριθμού των αφίξεων τουριστών, επομένως η ζημιά που δέχεται η τοποθεσία από τη φυσική καταστροφή βαθαίνει ακόμη περισσότερο (Διαγρ. 3-1.2). Ωστόσο, ο αντίκτυπος της φυσικής καταστροφής είναι παρών ακόμα και αν δεν έχει συμβεί πραγματική φυσική καταστροφή (Genç, 2018).

Ο τρόπος με τον οποίο μπορεί μία φυσική καταστροφή να επηρεάσει τον τουριστικό προορισμό είναι να του προκαλέσει υλικές ζημιές και παράλληλα να βλάψει την εικόνα του έτσι όπως την έχουν στο μυαλό τους οι εν δυνάμει τουρίστες – καταναλωτές. Μια τέτοιου είδους αρνητική φήμη μπορεί να επιδράσει θετικά στους ανταγωνιστές, οι οποίοι μπορεί να είναι γειτονικές χώρες ή προορισμοί με τα ίδια χαρακτηριστικά που μπορεί να προσελκύσουν τους τουρίστες οι οποίοι αποφάσισαν να μην επισκεφτούν τη χώρα που αποτελεί κίνδυνο για αυτούς. Με την άμεση αντίδραση αντιμετώπισης των επιπτώσεων και τη σωστή και έγκαιρη μετάδοση πληροφοριών και θετικών μηνυμάτων, ένας τουριστικός προορισμός μπορεί να αντιμετωπίσει μια κρίση, να επηρεάσει θετικά την έλευση των τουριστών και να προλάβει μια ενδεχόμενη επιδείνωση των συνεπειών, κυρίως των οικονομικών.

Οι οικονομικές επιπτώσεις για τον προορισμό συνίστανται και στα κρατικά έξοδα των τοπικών φορέων για την αποκατάσταση των ζημιών με ταυτόχρονη απώλεια εσόδων από φόρους και τέλη λόγω της διακοπής της επιχειρηματικής-τουριστικής δραστηριότητας η οποία εκτός από τις

πληττόμενες επιχειρήσεις επηρεάζει και τους προμηθευτές και συνεργάτες που πιθανόν δεν είχαν επιπτώσεις από την καταστροφή.

Σύμφωνα με τις Κούρου και Πανουτσοπούλου (2021) οι σημαντικότερες οικονομικές επιπτώσεις των φυσικών καταστροφών στον κλάδο του τουρισμού είναι αυτές που παρουσιάζονται στον Πίνακα 3-1.

Πίνακας3-1. Οικονομικές επιπτώσεις των φυσικών καταστροφών στον κλάδο του τουρισμού

Μείωση του αριθμού αφίξεων των τουριστών.
Μείωση του μέσου χρόνου παραμονής των τουριστών στον προορισμό.
Μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος παγκοσμίως για τον τουρισμό λόγω της πτώσης ΑΕΠ που οφείλεται στις επιπτώσεις των φυσικών καταστροφών.
Αύξηση του μέσου κόστους εξυπηρέτησης τουριστών.
Αυξημένο κόστος συντήρησης των κτιρίων και υποδομών.
Αυξημένο κόστος αντικατάστασης της υλικοτεχνικής υποδομής που υπέστη βλάβες.
Αύξηση του κόστους λόγω κατασκευής έργων αντιμετώπισης των επιπτώσεων των φυσικών καταστροφών

Πηγή: Κούρου & Πανουτσοπούλου, 2021

3.1.1. Οι επιπτώσεις στις τουριστικές επιχειρήσεις

Οι απειλές των φυσικών καταστροφών για τις επιχειρήσεις σχετίζονται με την τρωτότητα των τελευταίων. Αυξημένη τρωτότητα οδηγεί σε αυξημένη ευπάθεια και συνεπώς αύξηση της πιθανότητας εξέλιξης ενός φυσικού φαινομένου σε καταστροφή. Η τρωτότητα των τουριστικών επιχειρήσεων συνίσταται στην ανθεκτικότητα των υποδομών και εγκαταστάσεων, στην ετοιμότητα των εργαζομένων και στην ύπαρξη σχεδίου αντιμετώπισης και αποκατάστασης έναντι φυσικών καταστροφών.

Οι **άμεσες επιπτώσεις** περιλαμβάνουν την υγεία της ζωής εργαζομένων και τουριστών (θάνατοι και τραυματισμοί), τις υλικές ζημιές στις εγκαταστάσεις τα μέσα και τον εξοπλισμό, απώλειες εμπορευμάτων, αποθεμάτων και πρώτων υλών.

Οι **έμμεσες επιπτώσεις** μπορεί να οδηγήσουν στη διακοπή της λειτουργίας μιας επιχείρησης που δεν έχει πληγεί άμεσα και αυτές είναι: αδυναμία πρόσβασης των εργαζομένων, αδυναμία προμήθειας υλικών εμπορευμάτων και πρώτων υλών, αδυναμία των πελατών να μεταβούν στην επιχείρηση ή να επικοινωνήσουν με αυτή (Webb et al., 2000). Επιπλέον, το οικονομικό κόστος της επιχείρησης, η απώλεια εισοδήματος των εργαζομένων, η απώλεια εισοδήματος των εμπόρων και συνεργατών καθώς και ο κίνδυνος απώλειας συνεργασιών με προμηθευτές και tour operators που θα αναζητήσουν νέες συνεργασίες με άλλες επιχειρήσεις ή στην περίπτωση ενός μεγάλου καταστροφικού συμβάντος, νέους προορισμούς.

Μία άλλη πολύ σημαντική παράμετρος για τις επιχειρήσεις είναι η διακοπή των γραμμών ζωής (lifeline disruption). Με τον όρο γραμμές ζωής αναφερόμαστε στην παροχή ηλεκτρικού ρεύματος,

στο δίκτυο ύδρευσης, τη τηλεφωνική σύνδεση, το δίκτυο αποχέτευσης και την παροχή φυσικού αερίου. Οι επιχειρήσεις συχνά οφείλουν τη διαταραχή της λειτουργίας τους και σε αιτίες που δεν έχουν να κάνουν άμεσα με τις ίδιες αλλά με εξωτερικούς παράγοντες. Οι περισσότερες επιχειρήσεις πλήττονται έμμεσα και απειλούνται με διακοπή της λειτουργίας τους αφού εξαρτώνται από το πόσο γρήγορα θα αποκατασταθεί η λειτουργία των δικτύων και των γραμμών ζωής, πόσο γρήγορα θα επισκευαστεί το κτίριο, πόσο γρήγορα θα αντικατασταθούν οι πρώτες ύλες και τα αποθέματα και πόσο σύντομα θα επανέλθουν στον κανονικό ρυθμό οι καθημερινές συνήθειες και το επίπεδο κατανάλωσης των πελατών(Βικάτου, 2007).

Οι κυριότερες αιτίες διακοπής λειτουργίας των επιχειρήσεων είναι (Tierney, 1997):

- Ανάγκη για να καθαριστεί ο χώρος από τις ζημιές.
- Διακοπή παροχής ηλεκτρικού ρεύματος, ύδρευσης, φυσικού αερίου.
- Αδυναμία πρόσβασης των εργαζομένων.
- Διακοπή δικτύου τηλεφωνικής σύνδεσης.
- Αδυναμία παρουσίας ιδιοκτήτη λόγω προσωπικών δυσκολιών.
- Μείωση ή απώλεια πελατών.
- Ανάγκη εκτίμησης ασφάλειας του κτιρίου από ειδικό.
- Αδυναμία διακίνησης των προϊόντων στην αγορά.
- Απώλειες μέσω και εξοπλισμού.
- Ανάγκη επισκευών στο κτίριο.
- Απώλειες πρώτων υλών και αποθεμάτων.
- Αδυναμία παραλαβής πρώτων υλών και διακοπή επικοινωνίας με τους προμηθευτές.
- Ακαταλληλότητα κτιρίου.
- Αδυναμία πληρωμής των εργαζομένων.

3.2. Οι επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19 στον τουρισμό

Ο κορωνοϊός COVID-19 ανιχνεύθηκε για πρώτη φορά τον Δεκέμβριο του 2019 στην Κίνα. Πρόκειται για ένα νέο στέλεχος κορωνοϊού που μέχρι τότε δεν είχε απομονωθεί στον άνθρωπο και πολύ σύντομα εξελίχθηκε σε μια πανδημία που έπληξε όλες τις χώρες του κόσμου. Οι κυβερνήσεις όλων σχεδόν των κρατών έλαβαν μέτρα περιορισμού και κοινωνικής απομόνωσης που είχε ως αποτέλεσμα να πληγούν όλοι οι οικονομικοί τομείς, με τον τουρισμό να επηρεάζεται περισσότερο από όλους. Σε έκθεση του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (UNWTO) την περίοδο 2019-2020 ο τουρισμός σε διεθνές επίπεδο κατέγραψε μείωση διεθνών αφίξεων κατά 74%, το οποίο μεταφράζεται σε απώλειες περίπου 1,08 δις. διεθνών αφίξεων, λόγω της πολύ μεγάλης μείωσης της ζήτησης και των εκτεταμένων ταξιδιωτικών περιορισμών. Η κατάρρευση του παγκόσμιου τουρισμού, μεταφράζεται σε απώλειες 1,3 τρις \$, σε έσοδα από εξαγωγές, ενώ παράλληλα η πανδημία έθεσε σε κίνδυνο 100 με 120 εκατομμύρια θέσεις εργασίας στον

τουριστικό κλάδο, τις περισσότερες εκ των οποίων σε μικρές και μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις (INSETE Intelligence, 2021a).

Ανάλογα και ο Ελληνικός τουρισμός δέχτηκε ένα ισχυρότατο πλήγμα και ανέκοψε την ανοδική πορεία που είχε ως το 2019, που ήταν η χρονιά που ο ελληνικός τουρισμός πέτυχε τις καλύτερες επιδόσεις που είχε ποτέ (Εικ. 3-1). Από έρευνα του Ινστιτούτου Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων (ΙΤΕΠ, 2021) σχετικά με τις επιπτώσεις της Πανδημίας COVID-19 στον ξενοδοχειακό κλάδο για λογαριασμό του Ξενοδοχειακού Επιμελητήριου Ελλάδος (ΞΕΕ) που διεξήχθη στο σύνολο των ξενοδοχειακών μονάδων της χώρας προκύπτουν τα παρακάτω:

- Από τα 3.965 ξενοδοχεία συνεχούς λειτουργίας της χώρας, μετά το 1ο lock-down επαναλειτούργησε το 59% αυτών (2.328 ξενοδοχεία). Από αυτά το 63% αναγκάστηκε να ξανακλείσει μέχρι το τέλος του έτους.
- Οι ειδικές συνθήκες που επικράτησαν στη χώρα λόγω της πανδημίας επηρέασαν και την περίοδο λειτουργίας των ξενοδοχείων. Τα ξενοδοχεία συνεχούς λειτουργίας παρέμειναν ανοιχτά για 7 μήνες, ενώ τα εποχικής λειτουργίας μόνο 3,2 μήνες.
- Αντίστοιχα χαμηλές ήταν και οι πληρότητες: 16,5% τον Ιούλιο, 27,7% τον Αύγουστο και 21% τον Σεπτέμβριο του 2020.
- Τα ξενοδοχεία αναγκάστηκαν να μειώσουν τις τιμές τους έως και -16% προκειμένου να μειώσουν τις απώλειες.

Εικόνα 3-1. Ποσοστιαία μεταβολή στη μέση τιμή των ξενοδοχείων.

Πηγή: ΙΤΕΠ, 2021

Γενικά ο τουρισμός το 2020 στην Ελλάδα, παρουσίασε μείωση εσόδων από το εξωτερικό κατά -77,0% ή 15.662 εκατ. €. Η μείωση της άμεσης συνεισφοράς του τουρισμού στην οικονομία της χώρας εκτιμάται σε -15.851 εκατ. € (ή κατά -72,3 % από 21.926 εκατ. € άμεσης συνεισφοράς στην οικονομία το 2019 σε 6.075 εκατ. € το 2020) (INSETE Intelligence, 2021a).

Η ειδική έκδοση του Στατιστικού Δελτίου (INSETE Intelligence, 2022) καταγράφει τα τουριστικά μεγέθη του 2021 και την ανάκαμψη στην τουριστική δραστηριότητα ως ακολούθως:

- Παγκοσμίως, οι διεθνείς αφίξεις τουριστών αυξήθηκαν κατά +4% το 2021 σε σχέση με το 2020, ωστόσο παρέμειναν -72% κάτω από τα επίπεδα του 2019.
- Η επίδοση της Ελλάδας ήταν σημαντικά καλύτερη, με την εισερχόμενη ταξιδιωτική κίνηση μειωμένη κατά -53,1% σε σχέση με το 2019 (14,7 εκατ. αφίξεις το 2021 έναντι 31,3 εκατ. αφίξεις το 2019).
- Μεταξύ των χωρών, τη μικρότερη μείωση σε σχέση με το 2019 σημείωσαν οι χώρες της Ζώνης του Ευρώ (-34% αφίξεις / -27% εισπράξεις), ακολουθούμενες από τις υπόλοιπες χώρες της ΕΕ (-63% αφίξεις / -36% εισπράξεις) και στη συνέχεια οι χώρες εκτός ΕΕ (- 64% αφίξεις / -55% εισπράξεις).
- Το 2021 χαρακτηρίζεται ως έτος επανεκκίνησης και ανάκαμψης για τον κλάδο της κρουαζιέρας με 1.960 αφίξεις κρουαζιερόπλοιων (έναντι 3.979 αφίξεων το 2019) και με 1,4 εκατ. αφίξεις επισκεπτών (έναντι 5,5 εκατ. αφίξεων το 2019).
- Τέλος, στην αιχμή της τουριστικής σεζόν του 2021, η απασχόληση στα καταλύματα και την εστίαση (445 χιλ.) υπερέβη την αντίστοιχη το 2019 (429 χιλ.).

3.2.1. Οι παγκόσμιες κατευθυντήριες γραμμές για την επανεκκίνηση του τουρισμού

Σύμφωνα με τον World Tourism Organization (UNWTO, 2020) οι προτεραιότητες για την ανάκτηση του τουρισμού είναι:

Η παροχή ρευστότητας και η προστασία των θέσεων εργασίας

- Η δημιουργία ειδικών προγραμμάτων τουριστικής υποστήριξης για επιχειρηματίες και αυτοαπασχολούμενους.
- Η παροχή εξαιρέσεων, μειώσεων ή αναβολών κοινωνικής ασφάλισης και φορολογικών πληρωμών.
- Η δημιουργία χρηματοοικονομικών μέσων για τη διευκόλυνση της ρευστότητας όπως στην αναστολή της αποπληρωμής δανείων, ευέλικτα πιστωτικά δάνεια για κεφάλαιο κίνησης.
- Ο έλεγχος των πολιτικών ακύρωσης λαμβάνοντας υπόψη τα δικαιώματα των καταναλωτών και τον επείγοντα χαρακτήρα ρευστότητας για εταιρείες.
- Η επέκταση κοινωνικών παροχών όπως παροχές ανεργίας, επιδόματα για άτομα που αναζητούν εργασία.
- Η υποστήριξη των εργαζομένων και των ατόμων που αναζητούν εργασία για νέες θέσεις εργασίας.
- Η εξασφάλιση διαλόγου μεταξύ εταιρειών και εργατικών συνδικάτων δηλαδή να υπάρχουν διεθνή εργασιακά πρότυπα.

Αποκατάσταση της εμπιστοσύνης μέσω ασφάλειας & προστασίας

- Ο ορισμός αναλογικών πρωτοκόλλων ασφάλειας και υγιεινής για τη μείωση των κινδύνων σε ολόκληρο τον τουρισμό.
- Η παροχή σαφών πληροφοριών στους ταξιδιώτες για τα υπάρχοντα μέτρα που ισχύουν σε προορισμούς και σε εταιρείες.
- Οι σαφείς πληροφορίες που πρέπει να δοθούν στους ταξιδιώτες σχετικά με τα δικαιώματα και εγγυήσεις εάν αρρωστήσουν ενώ ταξιδεύουν ή στον προορισμό που βρίσκονται.
- Η έμφαση στην ανθρωποκεντρική επικοινωνία.
- Η δημιουργία δράσεων επικοινωνίας με στόχο την οικοδόμηση της εμπιστοσύνης συμπεριλαμβανομένης της ασφάλειας και των μέτρων που λαμβάνονται από τους προορισμούς και τις εταιρείες.

Συνεργασία δημοσίου και ιδιωτικού τομέα για το αποτελεσματικό άνοιγμα

- Η καθιέρωση μηχανισμών συνεργασίας δημόσιου-ιδιωτικού τομέα στον καθορισμό και την εφαρμογή των πρωτοκόλλων σχετικά με την υγεία.
- Η δημιουργία πρωτοκόλλων με δυνατότητα δράσης σε πλήρη συντονισμό με τον ιδιωτικό τομέα και οι υγειονομικές αρχές για να διασφαλίσουν ότι βασίζονται σε επιστημονικά στοιχεία.
- Ο διαμοιρασμός γνώσεων και οι καλές πρακτικές.
- Ο ορισμός μηχανισμών για την υποστήριξη της προσαρμογής των εταιρειών, των προορισμών και της εκπαίδευσης του προσωπικού.
- Η επένδυση σε καλύτερα και κοινόχρηστα συστήματα δεδομένων.

Ανοικτά σύνορα με υπευθυνότητα

- Η εισαγωγή και προσαρμογή των ενεργών συνοριακών διαδικασιών σύμφωνα με τη δημόσια υγεία, την εκτίμηση του κινδύνου βάση των αποδεικτικών στοιχείων.
- Η αναθεώρηση των ταξιδιωτικών περιορισμών και των πρωτόκολλων για τη διασφάλιση ότι παραμένουν αναλογικά με την εκτίμηση του κινδύνου για τη δημόσια υγεία
- Η βελτίωση της χρήσης της τεχνολογίας για ασφαλή ταξίδια.
- Η παροχή αξιόπιστων και εύχρηστων πληροφοριών σχετικά με τους περιορισμούς ταξιδιού και τα πρωτόκολλα στον ιδιωτικό τομέα και τους ταξιδιώτες.
- Ο ορισμός ρόλων και αρμοδιοτήτων για κυβερνήσεις, ιδιωτικό τομέα και ταξιδιώτες.

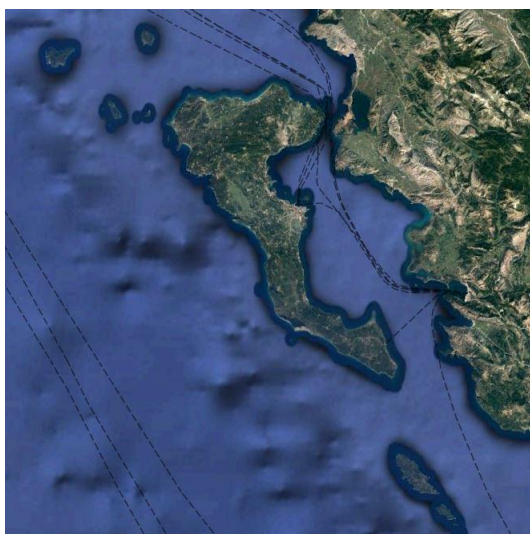
Όπως διαπιστώνεται κατά την έναρξη της τουριστικής περιόδου 2022 για τον Ελληνικό τουρισμό τα σημάδια της ανάκαμψης είναι εμφανή. Οι κατευθυντήριες γραμμές που αναφέρονται παραπάνω φαίνεται να απέδωσαν. Οι κρατήσεις για τους βασικούς τουριστικούς προορισμούς, συμπεριλαμβανομένης της Κέρκυρας, κυμαίνονται σε πολύ καλά επίπεδα.

Κεφάλαιο 4. Ανάλυση της περιοχής Μελέτης

4.1. Γενικές πληροφορίες

Η Κέρκυρα είναι ένα από τα νησιά του Ιονίου Πελάγους, το δεύτερο μεγαλύτερο μετά την Κεφαλονιά, με έκταση 591km². Βρίσκεται στην είσοδο της Αδριατικής Θάλασσας, κοντά στις ακτές της Ηπείρου. Οι βορειοανατολικές της ακτές πλησιάζουν αρκετά τις ακτές των Αγίων Σαράντα της Αλβανίας. Η Κέρκυρα έχει σχήμα μακρόστενο, πλατύτερο στο βόρειο τμήμα της, ενώ στενεύει προς το νότο (Εικ. 4-1). Τα παράλια της έχουν συνολικό μήκος 217km και σχηματίζουν αρκετούς όρμους και ακρωτήρια.

Το έδαφος είναι 63% πεδινό, 35% ημι-ορεινό, 2% ορεινό-ενώ σχηματίζονται τρεις λοφοσειρές στον Βορρά, στον Νότο αλλά και στο κεντρικό τμήμα του νησιού με την υψηλότερη αυτή που βρίσκεται στο Βόρειο τμήμα και υψηλότερη κορυφή αυτή του Παντοκράτορα με ύψος 914m. Οι πεδινές εκτάσεις που συναντάμε στο νησί βρίσκονται στο κέντρο του, όπως η πεδιάδα Ρόπα πλάτους 1,5km και μήκους 8km και η πεδιάδα της Λευκίμμης. Η μεγαλύτερη λίμνη της Κέρκυρας είναι η Κορισσίων που βρίσκεται στο ΝΔ τμήμα του νησιού, ενώ στο νησί υπάρχει και μικρότερη λίμνη αυτή της Αντινιώτη στις βόρειες ακτές της Κέρκυρας. Επίσης, στο νησί υπάρχει και η λιμνοθάλασσα Χαλκιόπουλου στα νότια της πόλης της Κέρκυρας δίπλα στο αεροδρόμιο του νησιού. Μαζί με τα Διαπόντια Νησιά (Οθωνοί, Ερείκουσα, Μαθράκι) που βρίσκονται στη θαλάσσια περιοχή βόρεια και δυτικά του νησιού καθώς και τα νησιά των Παξών και Αντιπάξων στα νότια απαρτίζουν την Περιφερειακή ενότητα Κέρκυρας που υπάγεται στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων.

Εικόνα 4-1. Η θέση της Κέρκυρας στο Βόρειο Ιόνιο

Πηγή: Google maps

4.1.1. Διοικητική διαίρεση

Το νησί της Κέρκυρας χωρίζεται σε τρεις Δήμους: Τον Δήμο Βόρειας Κέρκυρας, τον Δήμο Κεντρικής Κέρκυρας & Διαποντίων Νήσων και τον Δήμο Νότιας Κέρκυρας (Εικ 4-2). Η Κέρκυρα έχει 104.371 μόνιμους κάτοικους με βάση την απογραφή του 2011.

Εικόνα 4-2. Χάρτης νήσου Κέρκυρας με τα όρια των τριών δήμων.
Πηγή: Δήμος Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων, 2021

Τα Διαπόντια Νησιά

Το νησάκι της Ερεϊκούσσης έχει έκταση 4,4 km² και σύμφωνα με την απογραφή του 2011 έχει πληθυσμό 496 κάτοικους. Η ψηλότερη κορυφή του νησιού είναι το Μεροβίγλι, με 120m. ύψος, πλησίον της οποίας είναι ο Ανεμόμυλος, μέρος με εξαιρετική θέα. Το νησί είναι κατάφυτο από ελιές και κυπαρίσσια και η κύρια ασχολία των κατοίκων είναι η ελαιουργία, η αλιεία και ο τουρισμός.

Το νησάκι του Μαθρακίου έχει έκταση 3,5 km² και σύμφωνα με την απογραφή του 2011 έχει πληθυσμό 329 κάτοικους. Το Μαθράκι είναι το μικρότερο από τα Διαπόντια νησιά. Βρίσκεται δυτικά της Κέρκυρας και απέχει 4,5 ν.μ. από τον Αγ. Στέφανο. Λιμάνι του είναι οι Πλάκες που συνδέονται με την Κέρκυρα από το λιμάνι του Αγ. Στεφάνου των Αυλιωτών και από το Σιδάρι.

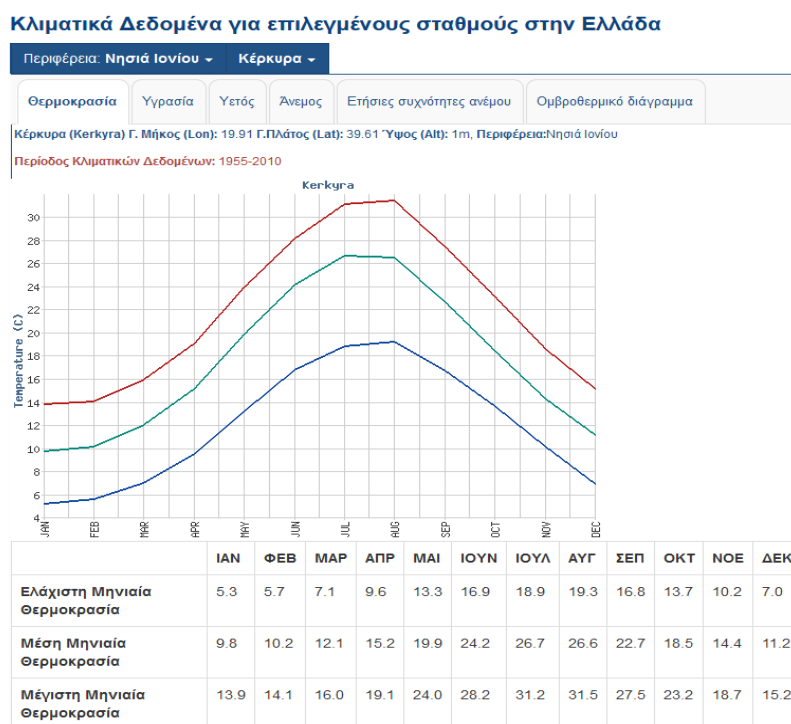
Το νησάκι των Οθωνών έχει έκταση 10,1 km² και σύμφωνα με την απογραφή του 2011 έχει πληθυσμό 392 κάτοικους. Οι Οθωνοί το μεγαλύτερο από τα Διαπόντια νησιά και αποτελούν το

δυτικότερο σημείο της Ελληνικής επικράτειας, εκεί όπου είναι και τα θαλάσσια σύνορα Ελλάδας-Ιταλίας και το Ελληνικό άκρο του Ιονίου Πελάγους. Απέχει 12 ν.μ. νότια από το ακρωτήριο Δράστη της Κέρκυρας και συνδέεται μαζί της από το λιμάνι του Αγ. Στεφάνου των Αυλιωτών και από το Σιδάρι. Λιμάνι του είναι η Άμμος που βρίσκεται στην ανατολική του πλευρά (Δήμος Κέρκυρας, 2015).

4.1.2. Κλίμα

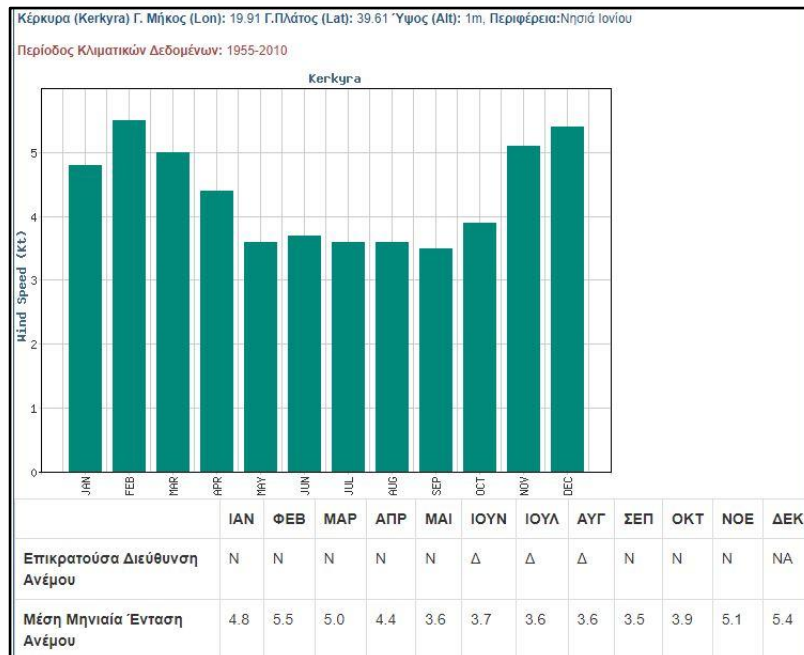
Το κλίμα του νησιού είναι ζεστό Μεσογειακό. Το καλοκαίρι είναι ζεστό και σχετικά ξηρό, διακόπτεται από εποχιακούς ανέμους- κυρίως ΒΔ - μέσης εντάσεως ενώ σπάνια διακόπτεται από βροχοπτώσεις. Ο χειμώνας είναι μέτριος καθώς δεν παρατηρούνται μεγάλες πτώσεις της θερμοκρασίας ενώ κύριο χαρακτηριστικό του είναι οι εκτεταμένες βροχοπτώσεις, οι οποίες ξεκινούν τον Νοέμβρη και σταματούν περίπου τον Μάρτη. Ένα ακόμη χαρακτηριστικό του κλίματος είναι τα μεγάλα ποσοστά υγρασίας για τα ελληνικά δεδομένα.

Τα κλιματολογικά στοιχεία που παρουσιάζονται βασίζονται στη μελέτη δεδομένων του μετεωρολογικού σταθμού Κέρκυρας της Εθνικής Μετεωρολογικής Υπηρεσίας (<http://www.hnms.gr/emv>) για την περίοδο 1955-2010 και θεωρούνται αντιπροσωπευτικά για το κλίμα της Κέρκυρας (Διαγρ. 4.1-1).

Διάγραμμα 4.1-1. Διακύμανση μηνιαίας θερμοκρασίας περιόδου 1955-2010

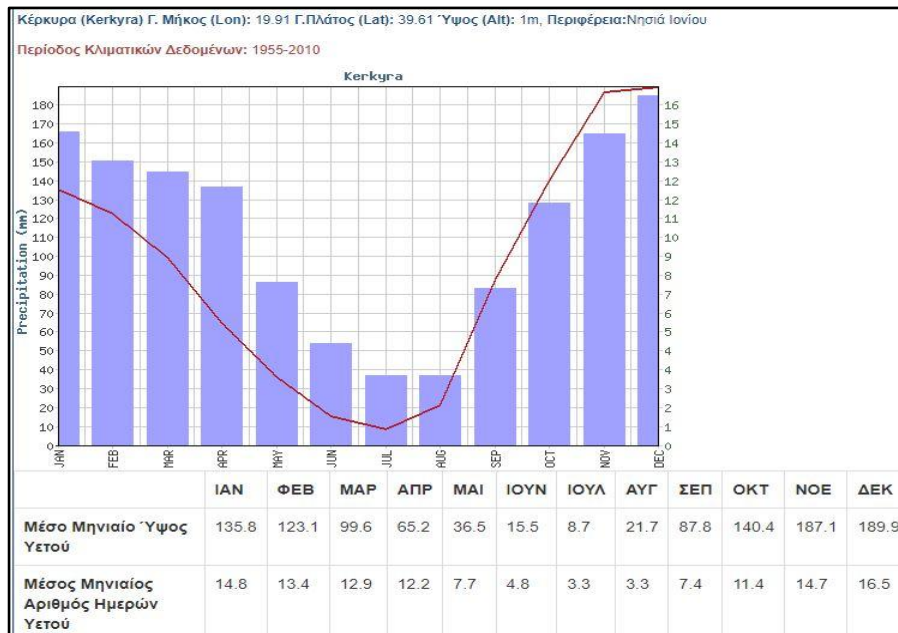
Τα δεδομένα για τη διακύμανση της θερμοκρασίας στο νησί παρουσιάζουν ότι ο Ιούλιος είναι ο μήνας με την υψηλότερη μέση μηνιαία θερμοκρασία (26,7° C) και ο Ιανουάριος είναι ο μήνας με την χαμηλότερη μέση μηνιαία θερμοκρασία (9,8° C).

Διάγραμμα 4.1-2.

Διάγραμμα κατεύθυνσης-έντασης ανέμου

Οι επικρατούντες άνεμοι στο νησί της Κέρκυρας είναι κυρίως N-NA κατευθύνσεων (Σεπτέμβριος-Μάιος) και δευτερευόντως Δ κατά τους θερινούς μήνες (Ιούνιο, Ιούλιο και Αύγουστο), (Διαγρ. 4.1-2).

Διάγραμμα 4.1-3.

Ύψος και ημέρες Υετού

Τα δεδομένα για τη διακύμανση του υετού στο νησί παρουσιάζουν ότι ο Νοέμβριος και ο Δεκέμβριος είναι οι μήνες με το μεγαλύτερο μέσο μηνιαίο ύψος υετού (187,1mm και 189,9mm αντίστοιχα), ενώ οι θερινοί μήνες Ιούνιος, Ιούλιος και Αύγουστος παρουσιάζουν το χαμηλότερο μέσο ύψος καθώς και το μέσο μηνιαίο αριθμό ημερών (Διαγρ. 4.1-3). Χαρακτηριστικό στοιχείο του

κλίματος του νησιού είναι οι πολλές βροχοπτώσεις, με μέσο ετήσιο ύψος περίπου 1.150mm, οι χιονοπτώσεις είναι σπάνιες, σε αντίθεση όμως με τις καταιγίδες οι οποίες είναι ιδιαίτερα συχνές και έντονες από τον Οκτώβριο μέχρι και τον Φεβρουάριο.

4.1.3. Μεταφορικές Υποδομές

Ο Κρατικός Αερολιμένας «Ιωάννης Καποδίστριας» της Κέρκυρας βρίσκεται 3km από το κέντρο της πόλης. Είναι σε λειτουργία από το έτος 1949 και έγινε Διεθνής το έτος 1972. Από το Δεκέμβριο του 2015 το αεροδρόμιο της Κέρκυρας πέρασε στη διαχείριση της εταιρίας Fraport. Υπάρχουν επίσης δύο ελικοδρόμια στα νησιά της Ερείκουσας και των Οθωνών.

Ο Λιμένας Κέρκυρας αποτελεί τη βασική πύλη εισόδου στο νησί, τόσο για άτομα όσο και για εμπορεύματα. Είναι Ανώνυμη μετοχική εταιρεία (ΟΛΚΕ ΑΕ), με μόνο μέτοχο το Ελληνικό Δημόσιο, ενώ εποπτεύεται από το Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, που έχει στην αρμοδιότητά του τη λιμενική πολιτική της χώρας. Το λιμάνι της Κέρκυρας είναι χτισμένο δυτικά από το παλιό και εξυπηρετεί τα επιβατικά πλοία και κρουαζιερόπλοια, καθώς και τα φορτηγά πλοία που δένουν στο νησί, ενώ το παλιό λιμάνι χρησιμοποιείται από ιστιοπλοϊκά και σκάφη αναψυχής. Τον Φεβρουάριο του 2022 υπεγράφη η σύμβαση για την ολοκλήρωση του Τουριστικού Καταφυγίου Σκαφών Αναψυχής στο «Καφέ Γυαλί» της Κέρκυρας (παλιό λιμάνι) προϋπολογισμού 9.700.000 €. Το λιμάνι της Λευκίμμης στα νότια του νησιού συνδέει ακτοπλοϊκά την Κέρκυρα με την Ηγουμενίτσα και το νησί των Παξών.

Στην Κέρκυρα λειτουργούν δύο τουριστικοί λιμένες:

- ❖ Η μαρίνα των Γουβιών βρίσκεται 7km από την πόλη της Κέρκυρας και από τον Κρατικό Διεθνή Αερολιμένα «Ιωάννης Καποδίστριας» και έχει δυνατότητα φιλοξενίας 1.235 σκαφών, ενώ παρέχει πλήρη τεχνική υποστήριξη στα φιλοξενούμενα σκάφη. Διαθέτει επίσης εγκαταστάσεις διαχείμασης για περίπου 520 σκάφη. Εδώ ελλιμενίζονται σκάφη μήκους έως 80m με βύθισμα 5,5m.
- ❖ Η μαρίνα των Μπενιτσών βρίσκεται 12km νότια της πόλης της Κέρκυρας. Έχει δυνατότητα φιλοξενίας 96 σκαφών, μέγιστου μήκους 30m και μέγιστου βυθίσματος 3m.

Στην Περιφερειακή Ενότητα Κέρκυρας όπως φαίνεται στον Πίνακα 4-1 υπάρχουν αρκετά μικρά λιμάνια και αλιευτικά καταφύγια.

Πίνακας 4-1. Λιμάνια στην περιφερειακή ενότητα Κέρκυρας.

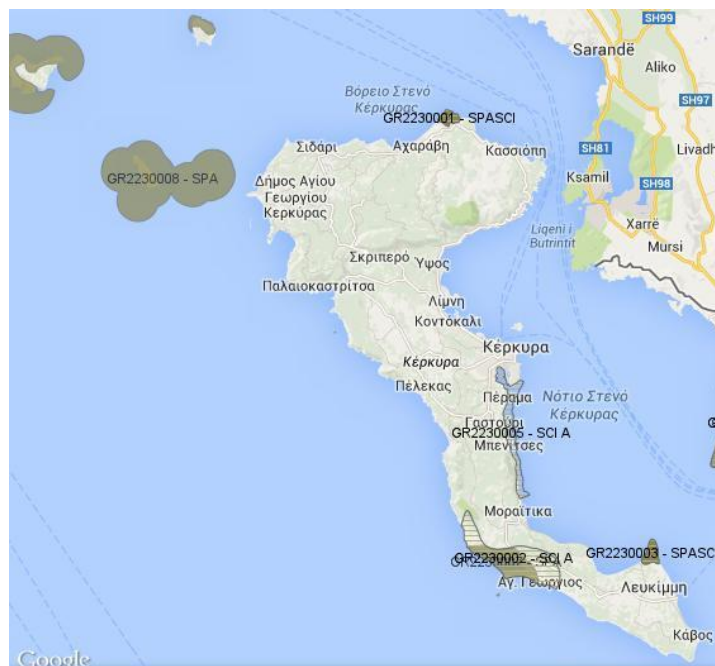
Περιφερειακές Ενότητες	Νησιά	Λιμάνια	Αμιγώς για Αλιευτικά σκάφη	Αμιγώς για Τουριστικά σκάφη	Επιβατικά
ΠΕ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	Οθωνοί	2			
	Ερείκουσσα	2	1		
	Μαθράκι	2	1		
	Κέρκυρα	30	7	7	2
	Παξοί	4		2	
	Αντίπαξοι	1			

Πηγή: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Ιονίων Νήσων 2014-2019

Περιοχές NATURA 2000

Στο νησί της Κέρκυρας και στα άλλα νησιά της ΠΕ Κέρκυρας (Εικ. 4-3) υπάρχουν περιοχές που ανήκουν στο Δίκτυο Natura 2000 χωρίς όμως καμία από αυτές να είναι επίσημα προστατευόμενη περιοχή. Έτσι, οι περιοχές που ανήκουν στο Δίκτυο Natura 2000 είναι:

1. Η παράκτια θαλάσσια ζώνη από Κανόνι έως Μεσογγή.
2. Η λιμνοθάλασσα Αντινιώτη.
3. Η λιμνοθάλασσα Κορισσίων και η νήσος Λαγουδιά.
4. Η αλυκή Λευκίμμης.
5. Οι νήσοι Παζοί και Αντίπαξοι.
6. Τα Διαπόντια Νησιά (Οθωνοί, Ερείκουσα, Μαθράκι και βραχονησίδες).

Εικόνα 4-3. Περιοχές Natura 2000 Κέρκυρας

Πηγή: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα ΔΚΚ&ΔΝ, 2022

4.1.4. Πολιτιστικό περιβάλλον

Εκτός από την παλιά πόλη και τους διάσπαρτους παραδοσιακούς οικισμούς, στο νησί υπάρχουν ιδιαίτερα αξιόλογα σημεία ενδιαφέροντος όπως το Αχίλλειο, το Αγγελόκαστρο (βυζαντινό φρούριο στην περιοχή της Παλαιοκαστρίτσας), ο εγκαταλελειμμένος ιστορικός οικισμός της Παλιάς Περίθειας, το παρατηρητήριο του Κάιζερ στον Πέλεκα, το Λιστόν με τις περίφημες καμάρες και η Σπιανάδα, η οποία είναι η μεγαλύτερη πλατεία των Βαλκανίων.

Αρχαιολογικοί χώροι: Παλιόπολη ή αρχαία πόλη της Κέρκυρας ή Χερσίπολη, το μνημείο του Μενεκράτη, ο Ναός Αρτέμιδος Γοργούς, ο Ναός Καρδακίου, το Ιερό της Ήρας της Ακράϊας, η Παλαιοχριστιανική Βασιλική της Παλιόπολης, οι Ταφικοί περίβολοι και το Ρωμαϊκό Φόρουμ.

Ιστορικά μνημεία και κτίσματα: το Παλαιό Φρούριο, το Νέο Φρούριο, ο Ενετικός Ναύσταθμος Γουβιών, τα Ανάκτορα Αγίων Μιχαήλ και Γεωργίου, το Δημαρχείο με την πλατεία του San Giacomo, το κτίριο της Ιονίου Ακαδημίας, η Ιόνιος Βουλή, ο Ντόμος (Duomo) η μητρόπολη των Καθολικών στο νησί, το περιστύλιο του Maitland και η Αναγνωστική Εταιρεία που αποτελεί το αρχαιότερο πνευματικό ίδρυμα της νεότερης Ελλάδας με πάνω από 10.000 τόμους Επτανησιακής βιβλιογραφίας.

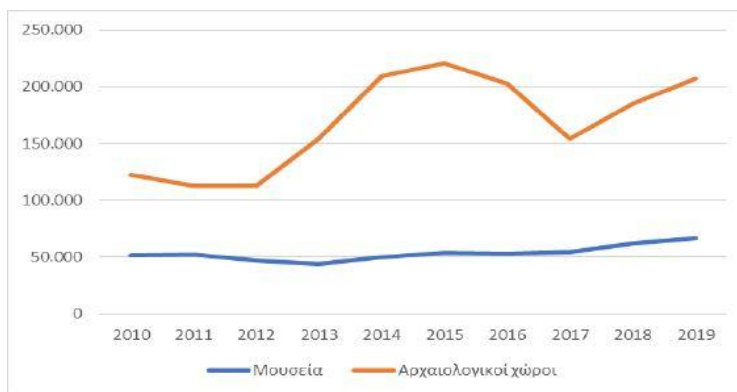
Μουσεία: εκτός από το μουσείο χαρτονομισμάτων που είναι το μοναδικό στο είδος του στην Ελλάδα υπάρχουν πολλά και αξιόλογα μουσεία στο νησί της Κέρκυρας όπως: το Αρχαιολογικό Μουσείο, το Μουσείο Ασιατικής Τέχνης, το Βυζαντινό Μουσείο ή Μουσείο Αντιβουινιώτισσας, το Ιστορικό Λαογραφικό Μουσείο Μέσης Κέρκυρας, το Μουσείο Μον Ρεπό, το Μουσείο Καποδίστρια, το Μουσείο Σολωμού, το Μουσείο Κεραμικής Τέχνης, η Δημοτική Πινακοθήκη, το Σερβικό Μουσείο, το Μουσείο Ελιάς και το Μουσείο Θαλάσσης.

Πίνακας 4-2. Επισκέπτες σε μουσεία/Αρχαιολογικούς χώρους στην Κέρκυρα (2010-2019)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Μουσεία	51.419	52.347	46.819	44.236	49.835	53.855	52.603	54.464	61.686	66.836
Αρχαιολογικοί χώροι	122.575	112.529	112.741	154.198	208.971	220.293	202.646	153.996	185.135	206.772

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ

Όπως φαίνεται από τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής η επισκεψιμότητα στα μουσεία και τους αρχαιολογικούς χώρους της Κέρκυρας έχει ανοδικές τάσεις τη δεκαετία 2010-2019 (Πιν. 4-2, Διαγρ. 4.1-4).

Διάγραμμα 4.1-4. Επισκεψιμότητα σε μουσεία/Αρχαιολογικούς χώρους στην Κέρκυρα (2010-2019)
Πηγή: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα ΔΚΚ&ΔΝ, 2022

4.1.5. Δομημένο περιβάλλον

Η Περιφερειακή Ενότητα Κέρκυρας έχει 49 παραδοσιακούς οικισμούς εκ των οποίων οι 26 βρίσκονται στον Δήμο Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων. Οι οικισμοί αυτοί χαρακτηρίστηκαν ως παραδοσιακοί με βάση τα Προεδρικά Διατάγματα της 13-11-1978 (ΦΕΚ 594Δ' 13-11-1978) και της 05-05-1980 (ΦΕΚ 274Δ'05-05-1980) με σκοπό τόσο την προστασία

του φυσικού περιβάλλοντος, όσο και τη διατήρηση και ανάδειξη του ιδιαίτερου πολεοδομικού, αισθητικού, ιστορικού, λαογραφικού και αρχιτεκτονικού χαρακτήρα τους. Οι οικισμοί αυτοί παρουσιάζουν ορισμένες ιδιαιτερότητες ως προς την τρωτότητα τους σε περίπτωση φυσικών καταστροφών.

- Πολλά κτίρια σε αυτούς τους οικισμούς έχουν χτιστεί πριν την εφαρμογή αντισεισμικών κανονισμών, έχουν υποστεί φθορές που είναι δύσκολο να αποκατασταθούν με αποτέλεσμα να παρουσιάζουν αυξημένη τρωτότητα.
- Οι στενοί δρόμοι εντός των οικισμών σε συνδυασμό με το κακοσυντηρημένο οδικό δίκτυο, θα αποτελέσουν πρόβλημα σε περίπτωση κατάρρευσης κτισμάτων μετά από σεισμό τόσο στην πρόσβαση των ομάδων διάσωσης όσο και σε μία πιθανή εκκένωση σε περίπτωση πυρκαγιάς.
- Οι περισσότεροι οικισμοί (παραδοσιακοί και μη, πλέον των 300) είναι διάσπαρτοι σε όλη την έκταση του νησιού, περιβάλλονται από πυκνή βλάστηση και αποτελούν ζώνες μίξης δασών-οικισμών (wildland-urban interface areas ,WUI). Οι ζώνες αυτές αποτελούν ένα από τους κύριους λόγους της επιδείνωσης του προβλήματος των δασικών πυρκαγιών, όσον αφορά τις επιπτώσεις αλλά και τις απαιτήσεις δασοπυρόσβεσης.

Η πόλη της Κέρκυρας βρίσκεται στο κεντρικό τμήμα του νησιού και στην ανατολική ακτή. Το αστικό ανθρωπογενές περιβάλλον χαρακτηρίζεται από πλούσια αρχιτεκτονική παράδοση, τον μεγάλο κοινόχρηστο χώρο της Σπιανάδας και του φρουρίου και τα πάρα πολλά πεζοδρομημένα «καντούνια» (στενά δρομάκια) της παλιάς πόλης. Οι πολιτιστικές αξίες του μνημειακού χώρου της πόλης της Κέρκυρας έχουν αναγνωριστεί σε ελληνικό επίπεδο και προστατεύονται μετά την με Αρ. ΥΑ Φ18/46592/2305/24.7.79 (ΦΕΚ 52/Β/21.1.80), κήρυξη της παλιάς πόλης της Κέρκυρας από το Υπουργείο Πολιτισμού, ως «ιστορικό διατηρητέο Μνημείο», όπου εφαρμόζεται μια θεσμοθετημένη πολιτική προστασίας. Ακολούθησαν τα νομοθετήματα:

- ❖ ΥΠΕΧΩΔΕ (ΠΔ 22-04-80/ΦΕΚ274/Δ/05-05-80) που χαρακτηρίζει την πόλη της Κέρκυρας ως «παραδοσιακό οικισμό».
- ❖ ΥΠΠΟ (ΥΑ Β1/Φ33/9952/828/27-05-80/ΦΕΚ 512/Β/04-06-80) που χαρακτηρίζει την πόλη της Κέρκυρας ως «ιστορικό διατηρητέο μνημείο και τόπο που παρουσιάζει ιδιαίτερο φυσικό κάλλος και ενδιαφέρον από άποψη αρχιτεκτονική και ιστορική».

Η παλιά πόλη της Κέρκυρας, αποτελεί τη μοναδική επτανησιακή πόλη που διατηρείται ως οικιστικό σύνολο, τόσο ως προς τη δομή όσο και ως προς τη μορφή του. Από το 2007 η παλιά πόλη της Κέρκυρας εντάχθηκε στον κατάλογο Μνημείων Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO (Απόφαση ένταξης: 31COM8B.40) και καθορίστηκαν οι ζώνες προστασίας της.

Το αστικό κέντρο είναι ένας συνδυασμός της παλιάς και της νέας πόλης και συγκεντρώνει την εμπορική και επιχειρηματική ζωή καθώς αποτελεί πυρήνα κεντρικών λειτουργιών με σημαντικά δημόσια κτίρια που δέχεται όμως αρκετές πιέσεις όπως:

- Η κακή κατάσταση σημαντικών κοινόχρηστων χώρων (οδοστρώματα, πεζοδρόμια, υπόγεια δίκτυα, κλπ).
- Ο μεγάλος κυκλοφοριακός φόρτος σε στενούς δρόμους, έλλειψη χώρων στάθμευσης και κατάληψη των πεζοδρομίων και ελεύθερων χώρων από οχήματα, αυτοκίνητα και δίκυκλα.

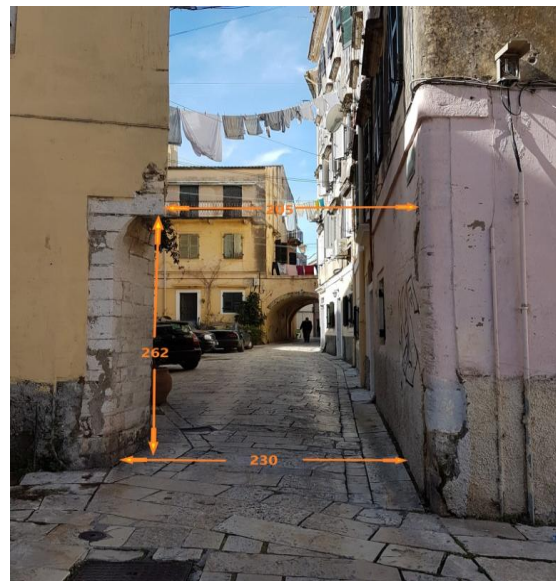
- Οι αυθαιρεσίες στις προσόψεις των πολυώροφων κτιρίων (τέντες, κλιματιστικά, κεραίες) που σε συνδυασμό με τη φθορά, την κακή συντήρηση και την εγκατάλειψή τους συμβάλουν στην υποβάθμιση της εικόνας τους.

Σε υπόμνημα του ΤΕΕ (Τμήμα Κέρκυρας) τον Αύγουστο του 2018, εντοπίζονται οι ιδιομορφίες της παλιάς πόλης σε θέματα διαχείρισης διακινδύνευσης φυσικών καταστροφών:

- Το δίκτυο των μικρού πλάτους δρόμων είναι πολυδαίδαλο και σε αρκετά σημεία του έχει σκαλοπάτια που δεν επιτρέπουν την πρόσβαση οχημάτων έκτακτης ανάγκης, αυξάνοντας την επικινδυνότητα σε περίπτωση πυρκαγιάς ή σεισμού (Εικ. 4-4 α, β).

α

β

Εικόνα 4-4. Μοναδική δίοδος πρόσβασης οχημάτων έκτακτης ανάγκης στην περιοχή «Καμπιέλο» της Παλιάς πόλης της Κέρκυρας. Πηγή: Προσωπικό αρχείο

- Η κατασκευή των παλιών πολυώροφων κτιρίων με ξύλινα κουφώματα, πατώματα, παντζούρια και εσωτερικούς τοίχους τα καθιστά ευπαθή σε περίπτωση πυρκαγιάς.
- Οι κεραμοσκεπές αυτών των κτιρίων έχουν ξύλινο φέροντα οργανισμό και βρίσκονται σε μικρή απόσταση μεταξύ τους (σε αρκετές περιπτώσεις εφάπτονται ή επικαλύπτονται) ευνοώντας τη μετάδοση της φωτιάς (Εικ. 4-5).

Εικόνα 4-5. Πυκνότητα δόμησης παλιάς πόλης Κέρκυρας.
Πηγή: Προσωπικό αρχείο

- Παρεμπόδιση της πρόσβασης στα πυροσβεστικά οχήματα και τα ασθενοφόρα λόγω παράνομης στάθμευσης οχημάτων στις εισόδους της παλιάς πόλης.
- Κατά τη διάρκεια της τουριστικής σεζόν γίνεται αυθαίρετη και μη ελεγχόμενη τοποθέτηση τραπεζοκαθισμάτων, ανάπτυξη τεντών από καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος, στάντ με εμπορεύματα από καταστήματα τουριστικών ειδών και άλλα εμπόδια (Εικ. 4-6). Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την περαιτέρω μείωση του πλάτους των ήδη στενών δρόμων που καθιστά την πρόσβαση οχημάτων έκτακτης ανάγκης αδύνατη.

α

β

Εικόνα 4-6. Οδός Καποδιστρίου. (α) Κανονικό πλάτος, (β) Περιορισμένο πλάτος.
Πηγή: Προσωπικό αρχείο

- Το δίκτυο των πυροσβεστικών υδροστομιών στις γειτονιές της παλιάς πόλης που δεν υπάρχει πρόσβαση πυροσβεστικού οχήματος χρειάζεται συντήρηση, πύκνωση και εξασφάλιση επαρκούς πίεσης στην παροχή νερού.
- Η ραγδαία αύξηση της βραχυχρόνιας μίσθωσης διαμερισμάτων (τύπου Airbnb) που ενοικιάζονται (για μικρά χρονικά διαστήματα) κυρίως από τουρίστες οι οποίοι δεν είναι εξοικειωμένοι με τους χώρους και τις συνθήκες που επικρατούν στη γύρω περιοχή.

4.2. Κέρκυρα και τουρισμός

Η Κέρκυρα λόγω της γεωγραφικής της θέσης, του ιδιαίτερου φυσικού κάλους, της πολιτιστικής κληρονομιάς και του ιστορικού παρελθόντος αποτελεί από τις αρχές του εικοστού αιώνα ένα ισχυρό πόλο έλξης τουριστών.

Σε κείμενα δεκάδων περιηγητών της εποχής αναφέρονται τα πολυτελή ξενοδοχεία Μπέλλα Βενέτσια (Bella Venezia) και Άγιος Γεώργιος (Saint George). Στις αρχές της δεκαετίας του '50 λειτουργεί στην περιοχή της Δασιάς το Club Mediteranee που σηματοδοτεί την έναρξη της μαζικής μετακίνησης τουριστών. Παράλληλα κατασκευάζονται οι πρώτες μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες («Corfu Palace», «ΞΕΝΙΑ»). Το 1960 η Κέρκυρα συνδέεται ακτοπλοϊκώς με την Ιταλία και από τότε αρχίζει η μεγάλη τουριστική ανάπτυξη του νησιού που συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Η ολοκλήρωση των μεγάλων οδικών αξόνων (Ιόνια οδός, Εγνατία) και του λιμανιού της Ηγουμενίτσας, καθώς και η διασύνδεση του αεροδρομίου «Ι. Καποδίστριας» με τα περιφερειακά (πλην των Αθηνών) αεροδρόμια συμβάλουν καθοριστικά στην αύξηση των τουριστικών αφίξεων.

4.2.1. Στοιχεία τουριστικών καταλυμάτων

Πίνακας 4-3. Ξενοδοχειακό δυναμικό Περιφερειακής Ενότητας Κέρκυρας, 2020

		Ξενοδοχειακό δυναμικό 2020					
Ενότητα		5*	4*	3*	2*	1*	Σύνολο
Κέρκυρας	Μονάδες	27	58	104	173	52	414
	Δωμάτια	5.668	6.428	6.294	5.544	1.103	25.037
	Κλίνες	11.587	12.516	12.213	10.503	2.112	48.931
	Μονάδες	29	67	85	127	9	317

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETTE Intelligence, 2020

Πίνακας 4-4. Δυναμικό ενοικιαζόμενων δωματίων Περιφερειακής Ενότητας Κέρκυρας, 2019

Ενοικιαζόμενα δωμάτια 2019						
Ενότητα		4Κ	3Κ	2Κ	1Κ	Σύνολο
Κέρκυρας	Μονάδες	71	276	636	642	1.625
	Δωμάτια	494	1.476	3.363	2.900	8.233
	Κλίνες	1.333	4.058	8.709	7.536	21.636
	Μονάδες	54	183	481	289	1.007

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence, 2020

Στην Κέρκυρα το 2018, το δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων ανερχόταν σε: 793 μονάδες, 976 κλίνες με 6.106 κρεβάτια (INSETE Intelligence, 2021b).

Πίνακας 4-5. Δυναμικό Κάμπινγκ Περιφερειακής Ενότητας Κέρκυρας, 2020

Δυναμικό Κάμπινγκ 2020						
Ενότητα		4*	3*	2*	1*	Σύνολο
Κέρκυρας	Μονάδες	1	1	7	0	9
	Οικίσκοι	26	0	114	0	140
	Θέσεις	101	83	478	0	662
	Μονάδες	0	1	7	0	8

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence, 2020

4.2.2. Αφίξεις τουριστών

Από τα στοιχεία κίνησης επιβατών του διεθνούς αεροδρομίου Κέρκυρας «Ιωάννης Καποδίστριας» διαπιστώνεται η τεράστια μείωση επιβατών του 2020 σε σχέση με αυτή του 2019. Τους τρεις πρώτους μήνες της τουριστικής περιόδου (Απρίλιος - Ιούνιος) δεν αφίχθηκε καμία διεθνής πτήση (μείωση 100%), το επόμενο τρίμηνο (Ιούλιος - Σεπτέμβριος) που χαρακτηρίζεται ως «ακμή» της τουριστικής περιόδου η μείωση κυμάνθηκε από -78,3% έως -49,7% (τον Αύγουστο, που παρατηρήθηκε η μικρότερη μείωση σε σχέση με τους άλλους μήνες). Αντίστοιχα στις πτήσεις εσωτερικού το πρώτο τρίμηνο της σεζόν οι επιβάτες μειώθηκαν από -97,3% έως -74,7% (μικρότερη μείωση τριμήνου). Όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο αυτή η πτώση οφείλεται στα μέτρα για την πανδημία και στο καθολικό lock-down της χώρας (Πιν. 4-6).

Πίνακας 4-6. Επιβάτες στο αεροδρόμιο της Κέρκυρας τα έτη 2019-2020.

KERKIRA AIRPORT "IOANNIS KAPODISTRIAS" - 2020 vs 2019

Passengers	Domestic			International			Total		
	Month	2020	2019	%Δ	2020	2019	%Δ	2020	2019
JANUARY	20.638	20.537	0,5%	10	36	-72,2%	20.648	20.573	0,4%
FEBRUARY	20.877	19.906	4,9%	204	27	655,6%	21.081	19.933	5,8%
MARCH	10.411	23.221	-55,2%	175	975	-82,1%	10.586	24.196	-56,2%
APRIL	664	24.627	-97,3%	3	106.020	-100,0%	667	130.647	-99,5%
MAY	2.897	28.579	-89,9%	0	319.473	-100,0%	2.897	348.052	-99,2%
JUNE	8.923	34.840	-74,4%	32	506.881	-100,0%	8.955	541.721	-98,3%
JULY	18.297	40.993	-55,4%	133.877	617.503	-78,3%	152.174	658.496	-76,9%
AUGUST	21.523	42.577	-49,4%	322.710	642.007	-49,7%	344.233	684.584	-49,7%
SEPTEMBER	14.626	34.646	-57,8%	234.236	510.535	-54,1%	248.862	545.181	-54,4%
OCTOBER	11.958	27.958	-57,2%	126.542	225.290	-43,8%	138.500	253.248	-45,3%
NOVEMBER	4.872	22.816	-78,6%	2.736	3.996	-31,5%	7.608	26.812	-71,6%
DECEMBER	4.785	22.144	-78,4%	41	377	-89,1%	4.826	22.521	-78,6%
TOTAL CFU	140.471	342.844	-59,0%	820.566	2.933.120	-72,0%	961.037	3.275.964	-70,7%

Πηγή: CFU, 2022

Η ανάκαμψη του 2021 πιστοποιείται από την κίνηση επιβατών στο αεροδρόμιο της Κέρκυρας (Πίν.4-7). Συνολικά για την κίνηση επιβατών (διεθνών και εσωτερικού) η ποσοστιαία αύξηση σε σχέση με το 2020 για το εξάμηνο Απρίλιος-Σεπτέμβριος κυμάνθηκε από 74,3% έως 1.683,8% με μέσο όρο για την αντίστοιχη περίοδο +664,7%.

Πίνακας 4-7. Επιβάτες στο αεροδρόμιο της Κέρκυρας τα έτη 2020-2021.

KERKIRA AIRPORT "IOANNIS KAPODISTRIAS" - 2021 vs 2020

Passengers	Domestic			International			Total		
	Month	2021	2020	%Δ	2021	2020	%Δ	2021	2020
JANUARY	4,779	20,638	-76.8%	39	10	290.0%	4,818	20,648	-76.7%
FEBRUARY	4,634	20,877	-77.8%	23	204	-88.7%	4,657	21,081	-77.9%
MARCH	5,550	10,411	-46.7%	160	175	-8.6%	5,710	10,586	-46.1%
APRIL	6,277	664	845.3%	187	3	6133.3%	6,464	667	869.1%
MAY	11,710	2,897	304.2%	22,580	0		34,290	2,897	1083.6%
JUNE	18,810	8,923	110.8%	140,931	32	440309.4%	159,741	8,955	1683.8%
JULY	31,840	18,297	74.0%	416,016	133,877	210.7%	447,856	152,174	194.3%
AUGUST	39,010	21,523	81.2%	560,867	322,710	73.8%	599,877	344,233	74.3%
SEPTEMBER	29,738	14,626	103.3%	426,672	234,236	82.2%	456,410	248,862	83.4%
OCTOBER	24,581	11,958	105.6%	261,323	126,542	106.5%	285,904	138,500	106.4%
NOVEMBER	18,617	4,872	282.1%	1,605	2,736	-41.3%	20,222	7,608	165.8%
DECEMBER	18,665	4,785	290.1%	90	41	119.5%	18,755	4,826	288.6%
TOTAL CFU	214,211	140,471	52.5%	1,830,493	820,566	123.1%	2,044,704	961,037	112.8%

Πηγή: CFU, 2022

Ακόμα πιο αισιόδοξα είναι τα μηνύματα από την έναρξη της τουριστικής περιόδου 2022. Οι διεθνείς πτήσεις charter ξεκίνησαν στις 27 Μαρτίου 2022. Όπως φαίνεται στον Πίνακα 4-8, η αύξηση τον Μάρτιο σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2021 αγγίζει το +3.503,1% σε επιβάτες διεθνών πτήσεων, ενώ σε επιβάτες εσωτερικού η αύξηση είναι +241,2%. Για τον Απρίλιο οι

αυξήσεις είναι ακόμα μεγαλύτερες: +62.493%σε επιβάτες διεθνών πτήσεων, ενώ σε επιβάτες εσωτερικού η αύξηση είναι +255,6% σε σχέση με τον Απρίλιο του 2021

Πίνακας 4-8. Επιβάτες στο αεροδρόμιο της Κέρκυρας τα έτη 2020-2021 (Ιανουάριος-Απρίλιος)

KERKIRA AIRPORT "IOANNIS KAPODISTRIAS" - 2022 vs 2021

Passengers	Domestic			International			Total		
	Month	2022	2021	%Δ	2022	2021	%Δ	2022	2021
JANUARY	14,153	4,779	196.1%	148	39	279.5%	14,301	4,818	196.8%
FEBRUARY	15,785	4,634	240.6%	78	23	239.1%	15,863	4,657	240.6%
MARCH	18,934	5,550	241.2%	5,765	160	3503.1%	24,699	5,710	332.6%
APRIL	22,320	6,277	255.6%	117,050	187	62493.6%	139,370	6,464	2056.1%
TOTAL CFU	71,192	21,240	235.2%	123,041	409	29983.4%	194,233	21,649	797.2%

Πηγή: CFU, 2022

Αντίστοιχες μεταβολές διαπιστώνονται στις αφίξεις κρουαζιερόπλοιων όπως προκύπτουν από τα στοιχεία της Ένωσης Λιμένων Ελλάδος (Πίν.2-5). Το 2021 χαρακτηρίζεται ως έτος επανεκκίνησης και ανάκαμψης για τον κλάδο της κρουαζιέρας μετά την επί μήνες διακοπή και ουσιαστική συρρίκνωση δραστηριοτήτων το 2020, λόγω της πανδημίας. Την περίοδο 2019-2020 η εικόνα είναι αρνητική, καταγράφοντας μείωση στην κίνηση κρουαζιερόπλοιων κατά -97% (από 420 κρουαζιερόπλοια το 2019 σε 13 κρουαζιερόπλοια το 2020). Το 2021 η αύξηση σε αριθμό κρουαζιερόπλοιων έφτασε το ποσοστό +1.438% σε σχέση με το 2020, το οποίο όμως ήταν μειωμένο κατά -52% σε σχέση με το 2019.

4.3. Φυσικοί Κίνδυνοι στο νησί της Κέρκυρας

Οι φυσικές καταστροφές και οι κρίσεις που τις ακολουθούν μπορεί να επηρεάσουν σε μεγάλο βαθμό την κοινωνική και οικονομική ζωή ενός τόπου. Οι φυσικοί κίνδυνοι που έρχεται αντιμέτωπο το νησί της Κέρκυρας και επηρεάζουν εκτός από το φυσικό περιβάλλον και άλλους τομείς όπως ο τουρισμός, που αποτελεί την κύρια οικονομική δραστηριότητα είναι: οι δασικές πυρκαγιές, τα ακραία καιρικά φαινόμενα και οι σεισμοί.

Δασικές πυρκαγιές

Οι δασικές πυρκαγιές είναι ένα από τα φυσικά φαινόμενα μεγάλης κλίμακας, τα οποία ο άνθρωπος δεν είναι ακόμη σε θέση να ελέγξει. Τα τελευταία χρόνια, η ένταση της κλιματικής κρίσης σε συνδυασμό με την αύξηση της καύσιμης ύλης, λόγω εγκατάλειψης των αγροτικών δραστηριοτήτων στην Κερκυραϊκή ύπαιθρο, έχουν επιδεινώσει το πρόβλημα, με συνέπεια την εμφάνιση συχνών δασικών πυρκαγιών. Το πρόβλημα στο νησί οξύνεται ακόμα περισσότερο με την ύπαρξη ζωνών μίξης δασών – οικισμών στο μεγαλύτερο μέρος της Κέρκυρας.

Από τα στοιχεία που προκύπτουν από τη Διοίκηση Πυροσβεστικών Υπηρεσιών Κέρκυρας οι πιο σημαντικές πυρκαγιές που έχουν πλήξει το νησί κατά τη διάρκεια της τουριστικής περιόδου τα τελευταία χρόνια είναι:

- Κοντογυαλός, **1995**. Καταστράφηκε ολοσχερώς μια εξοχική κατοικία. Χρειάστηκε να εκκενωθεί η ξενοδοχειακή μονάδα «Γυαλισκάρι».
- Σταυρός-Στρογγυλή, **2000**. Κινδύνεψαν τουριστικά καταλύματα πλησίον του ξενοδοχείου «Marbella».
- Καρουμπάτικα, 26/8/**2000**. Από τις μεγαλύτερες πυρκαγιές που εκδηλώθηκαν ποτέ στο νησί. Η πυρκαγιά έφτασε έως τους Κυνοπιαστες. Κάηκαν σπίτια, αποθήκες, τουριστικά καταλύματα. Συνολικά 9000 στρέμματα έγιναν στάχτη.
- Άγιος Στέφανος Σινιών, 06/08/**2006**. Εκδηλώθηκε πυρκαγιά στην περιοχή Ερημίτης δίπλα στο τουριστικό θέρετρο του Αγίου Στέφανου. Οι τουρίστες εκκένωσαν την περιοχή δια θαλάσσης με σκάφη του Λιμενικού Σώματος.
- Άγιος Γόρδιος Λευκίμμης, **2009**. Κινδύνεψαν τουριστικά καταλύματα και μια καφετέρια.
- Αλειματάδες, Κομπίτσι, **2010**. Οι πυρκαγιές στο Κομπίτσι και στην κοινότητα Αλειματάδων απείλησαν κατοικημένες περιοχές. Οι δυνάμεις της Πυροσβεστικής ενισχύθηκαν από 10 οχήματα (4 από την Ήπειρο, 4 από τη Δυτική Μακεδονία και 2 από τη Δυτική Ελλάδα) και ένα πεζοπόρο τμήμα που μετέβη στο νησί από την Αθήνα με C-130.
- Μεγάλης έκτασης πυρκαγιά με τέσσερα διαφορετικά μέτωπα, **2011**. Η φωτιά εκδηλώθηκε ανάμεσα σε τέσσερα χωριά στην κεντρική Κέρκυρα. Συγκεκριμένα στα χωριά Σκριπερό, Αλειματάδες, Δουκάδες και Τρουμπέτα.
- Περίθεια-Λούτσες, **2017**. Μεγάλη πυρκαγιά εκδηλώθηκε στην περιοχή του όρους Παντοκράτορας. Στην κατάσβεσή της συνέδραμαν τέσσερα ιπτάμενα μέσα τύπου PETZETEL και τρία τύπου CANADAIR.
- Ραχτάδες, **2018**. Η πυρκαγιά απείλησε το χωριό Ραχτάδες που εκκενώθηκε προληπτικά.

Παρατηρούμε στον Πίνακα 4-9 ότι το 2021 στην Κέρκυρα ενώ σημειώθηκαν 108 περιστατικά αγροτοδασικών πυρκαγιών η καμένη έκταση δεν ξεπέρασε τα 63,31 στρέμματα. Η Πυροσβεστική Υπηρεσία Κέρκυρας έχει μια πολύ καλή συνεργασία με τα τμήματα Πολιτικής Προστασίας των τριών Δήμων του νησιού και της Περιφερειακής Ενότητας Κέρκυρας ιδιαίτερα στον τομέα της πρόληψης και της ετοιμότητας που έχει σαν αποτέλεσμα την έγκαιρη επέμβαση στα περιστατικά.

Οι τοπικοί φορείς και υπηρεσίες δίνουν ιδιαίτερη σημασία στη διαχείριση μιας πιθανής καταστροφής σε σχέση με τον τουρισμό. Η άσκηση πεδίου δασικής πυρκαγιάς μεγάλης έκτασης, με την κωδική ονομασία «ΔΙΑ ΠΥΡΟΣ 2022» που έγινε το Μάιο του 2022 στην Κέρκυρα σύμφωνα με το σενάριο περιελάμβανε δασική πυρκαγιά σε τουριστικό θέρετρο της δυτικής ακτής του νησιού η οποία απείλησε τουριστικές υποδομές, καταλύματα και μια μεγάλη ξενοδοχειακή μονάδα. Στο πλαίσιο της άσκησης, προσομοιώθηκε Οργανωμένη Προληπτική Απομάκρυνση Πολιτών σε δύο κοινότητες από το τμήμα Πολιτικής Προστασίας του Δήμου Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων με τη συνδρομή της Ελληνικής Αστυνομίας.

Πίνακας 4-9. Αγροτοδοασικές πυρκαγιές στα Ιόνια νησιά 2021

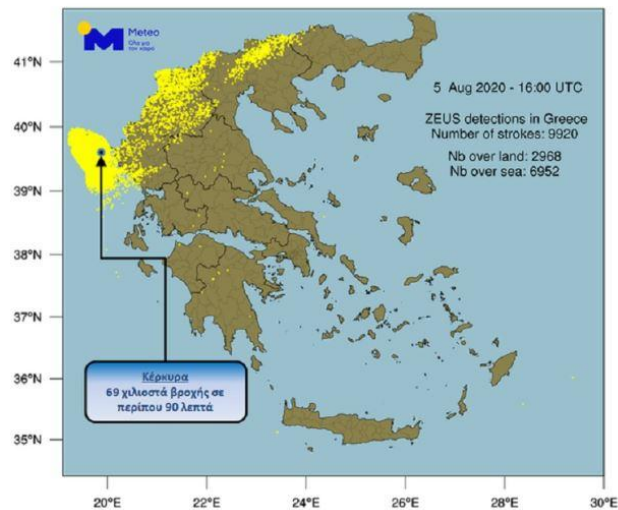
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ Δ/ΣΗ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ										
ΝΟΜΟΣ	Αριθμός Πυρκαγιών	ΚΑΜΕΝΗ ΕΚΤΑΣΗ (Σε στρέμματα)								
		Δάση	Δασικές Εκτάσεις	Άλση	Χορτο/ικές Εκτάσεις	Καλάμια- Βάλτοι	Γεωργικές Εκτάσεις	Υπολείμματα καλλιεργειών	Σκουπιδότοποι	ΣΥΝΟΛΟ
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	60	0.0	114.45	0.0	4.5	8.1	15.64	0.21	0.05	142.95
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	108	0.5	16.9	0.0	11.71	8.33	24.64	0.47	0.76	63.31
ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑΣ	156	0.31	3899.47	0.1	17.99	33.61	2216.99	5.46	0.15	6174.08
ΛΕΥΚΑΔΟΣ	31	3.0	88.8	0.0	10.0	4.5	34.3	1.1	0.1	141.8
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ Δ/ΣΗ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	355	3.81	4119.62	0.1	44.2	54.54	2291.57	7.24	1.06	6522.14

Πηγή: www.fireservice.gr

Καταιγίδες- Ανεμοστρόβιλοι-Υδροσίφωνες

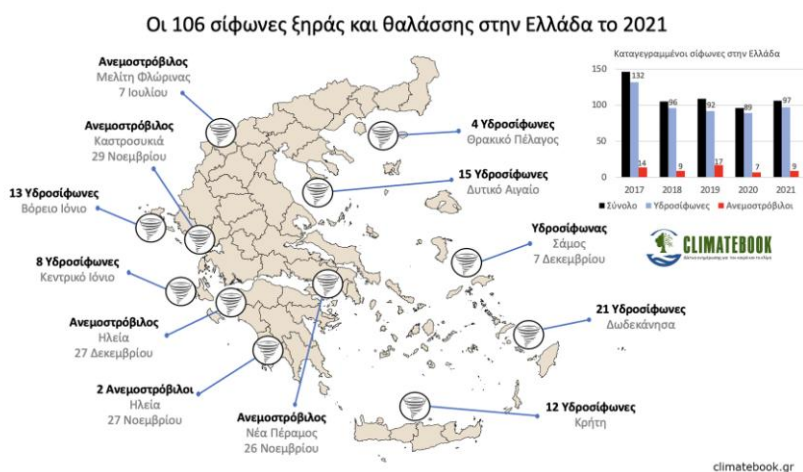
Οι έντονες καταιγίδες που συνοδεύονται από δυνατές βροχοπτώσεις και θυελλώδεις άνεμους είναι συχνό φαινόμενο στην περιοχή του βορείου Ιονίου και της Κέρκυρας. Συνήθως η περίοδος εκδήλωσης αυτών των ακραίων καιρικών φαινομένων είναι από τον Νοέμβριο μέχρι τον Φεβρουάριο, όμως η αστάθεια που επικρατεί στην ατμόσφαιρα το φθινόπωρο μπορεί να προκαλέσει τέτοια φαινόμενα και τον Οκτώβριο.

Στις 5 Αυγούστου του 2020 η κακοκαιρία «Θάλεια» έπληξε την Κέρκυρα με ισχυρές βροχές, καταιγίδες και κεραυνούς (Εικ.4-7). Δυνατή νεροποντή εκδηλώθηκε για δύο ώρες περίπου με αποτέλεσμα οι κεντρικοί δημοτικοί και επαρχιακοί δρόμοι να πλημμυρίσουν. Η δυνατή βροχή προκάλεσε πτώσεις σοβάδων από τις προσόψεις κτιρίων στο Λιστόν, αλλά και σε κτίρια στο Παλιό Λιμάνι της πόλης. Στον μετεωρολογικό σταθμό του αεροδρομίου της Κέρκυρας καταγράφηκαν 70.8mm βροχής, με τα 69 από αυτά σε περίπου 90 λεπτά. Ένα δέντρο που ξεριζώθηκε λόγω των ισχυρών ανέμων, που έπνεαν το πρωί καταπλάκωσε σταθμευμένα αυτοκίνητα, προκαλώντας υλικές ζημιές. Στο προάστιο Ποταμός του Δήμου Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων οι δρόμοι μετατράπηκαν μέσα σε λίγη ώρα σε ορμητικούς χειμαρρους δυσχεραίνοντας τη διέλευση των οχημάτων και των πεζών. Έντονα ήταν τα καιρικά φαινόμενα και στη Βόρεια Κέρκυρα, με αποτέλεσμα να χρειαστεί η παρέμβαση της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας για άντληση υδάτων. Στην κορυφή του όρους Παντοκράτορα που πανηγύριζε τη μέρα εκείνη, η πυκνή ομίχλη και τα καιρικά φαινόμενα έγιναν αιτία να εγκλωβιστούν στην Ιερά Μονή του Σωτήρος προσκυνητές και τουρίστες καθώς ήταν αδύνατη η διέλευση των οχημάτων από και προς το μοναστήρι.

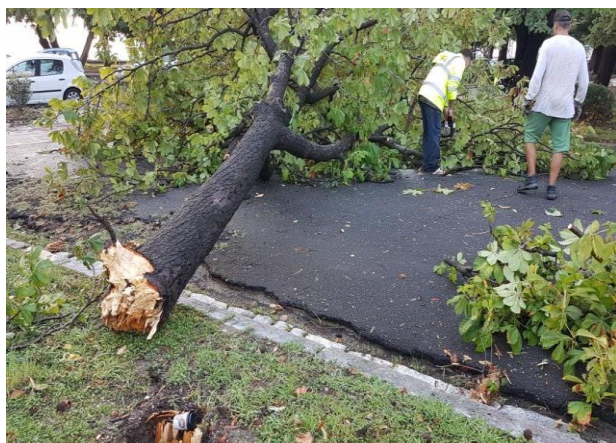

Εικόνα 4-7. Χάρτης κεραυνών στις 05/08/2020.
Πηγή: EMY

Στο Βόρειο Ιόνιο εμφανίζονται αρκετοί ανεμοστρόβιλοι οι οποίοι όταν βρίσκονται πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας ονομάζονται υδροσίφωνες (Εικ.4-8). Στις 24 Σεπτεμβρίου του 2020 λίγο πριν ξημερώσει, ένας ανεμοστρόβιλος έπληξε την πόλη της Κέρκυρας, ιδιαίτερα την πλατεία Σπιανάδα, το Λιστόν, τη Σπηλιά και άλλες περιοχές του ιστορικού κέντρου. Ξεριζώθηκαν κολώνες ηλεκτροφωτισμού και δέντρα, παρασύρθηκαν τέντες και τραπεζοκαθίσματα καταστημάτων, αποκολλήθηκαν κεραμίδια από κεραμοσκεπές και επιχρίσματα από προσόψεις κτιρίων του ιστορικού κέντρου με αποτέλεσμα να αποκλειστεί η κυκλοφορία πεζών και οχημάτων για αρκετές ώρες (Εικ. 4-9). Προκλήθηκαν υλικές ζημιές σε δύο αυτοκίνητα αλλά ευτυχώς λόγω της ώρας εκδήλωσης του φαινομένου δεν υπήρξαν τραυματισμοί. Από νωρίς σημειώθηκε διακοπή της ηλεκτροδότησης μεγάλου μέρους της πόλης. Η Πυροσβεστική Υπηρεσία, συνεργεία της ΔΕΔΔΗΕ της Πολιτικής Προστασίας και της Υπηρεσίας Πρασίνου του Δήμου ασχολήθηκαν με την καταγραφή και αποκατάσταση των ζημιών.

Εικόνα 4-8. Ανεμοστρόβιλοι- υδροσίφωνες στην Ελλάδα το 2021.
Πηγή: www.climatebook.gr

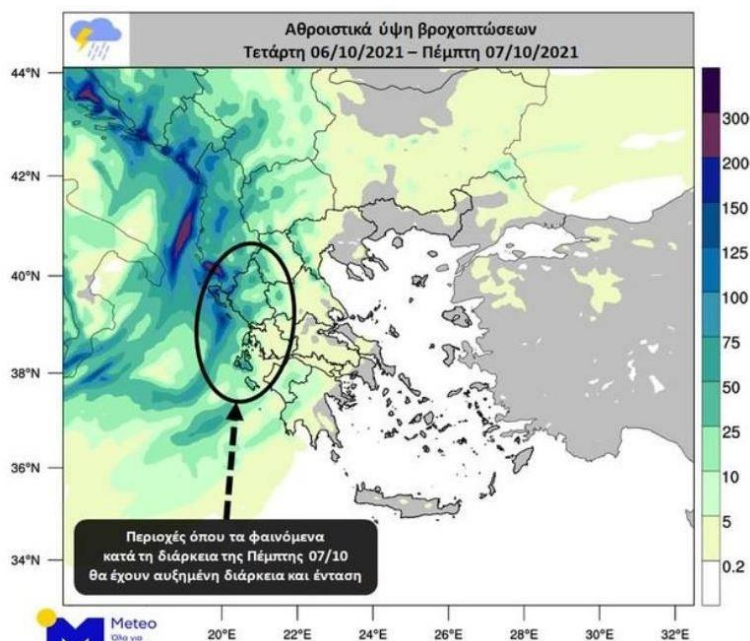

Εικόνα 4-9. Ζημιές από ανεμοστρόβιλο. Κέρκυρα, 24/09/2020.

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Τον Οκτώβριο του 2021 υδρομετεωρολογικά φαινόμενα έπληξαν την Κέρκυρα με μεγάλη συχνότητα και σφοδρότητα. Στις 06/10/2021 η Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία εξέδωσε Έκτακτο Δελτίο Επικίνδυνων Καιρικών Φαινομένων, το οποίο προέβλεπε την έλευση του καιρικού συστήματος «Αθηνά». Την επόμενη μέρα (07/10/2021) η κακοκαιρία έπληξε την Κέρκυρα με ισχυρές καταιγίδες, ραγδαίες βροχοπτώσεις, χαλαζοπτώσεις και θυελλώδεις ανέμους έντασης 8-9 μποφόρ(Εικ.4-10). Εκτός από τις εκτεταμένες πλημμύρες σε πολλές περιοχές, προκλήθηκαν κατολισθήσεις στο βόρειο τμήμα του νησιού (Καρουσάδες).

Οι θυελλώδεις άνεμοι έγιναν αιτία να απαγορευτεί ο απόπλους όλων των σκαφών και των πορθμείων προς Ηγουμένισσα, να εκτραπούν πτήσεις προς άλλα αεροδρόμια, να ακυρωθούν και να καθυστερήσουν πολλές πτήσεις charter, δημιουργώντας προβλήματα στην ομαλή τουριστική κίνηση του νησιού (ANT1, 2022).

Εικόνα 4-10. Αθροιστικά ύψη βροχοπτώσεων κακοκαιρίας «Αθηνά».

Πηγή: www.meteo.gr

Μια εβδομάδα αργότερα η Κέρκυρα βίωσε τη μεγαλύτερη φυσική καταστροφή που έπληξε το νησί τα τελευταία χρόνια. Το καιρικό σύστημα με την ονομασία «Μπάλλος» προκάλεσε μια σφοδρότατη κακοκαιρία στην Κέρκυρα, το μεσημέρι της Πέμπτης 14 Οκτωβρίου 2021. Ισχυρότατες βροχοπτώσεις σημειώθηκαν στο κεντρικό και νότιο τμήμα του νησιού, με αποτέλεσμα να υπερχειλίσουν ρέματα και ποτάμια και να προκληθούν πλημμυρικά φαινόμενα με καταστροφικές επιπτώσεις:

- Παρασύρθηκαν δεκάδες ενοικιαζόμενα και ιδιωτικής χρήσης αυτοκίνητα και δίκυκλα (Εικ.4-11).

Εικόνα 4-11. Ζημιές σε επιχειρήσεις ενοικίασης τετράτροχων και αυτοκινήτων. Κέρκυρα, 14-10-2021.

Πηγή: Αρχείο Σπίνουλα Βασίλη

- Πολλές τουριστικές επιχειρήσεις και υποδομές που ήταν ακόμα σε λειτουργία έπαθαν σοβαρότατες ζημιές. Ιδιαίτερα στις τουριστικές περιοχές: Πέραμα, Μπενίτσες, Μωραϊτικά, Μεσσογγή, Άγιος Γόρδης, Κοντογυαλός, Γλυφάδα.

- Έγιναν δεκάδες κατολισθήσεις πρανών που είχαν σαν αποτέλεσμα τη διακοπή της πρόσβασης σε πολλά μέρη του νησιού (Εικ.4-12.α).
- Υποχώρησαν τοιχία αντιστήριξης δημοτικών οδών, και τεχνικά έργα όπως γέφυρες (Εικ.4-12.β, γ).
- Παρατηρήθηκαν διαβρώσεις εδαφών και καθιζήσεις οδοστρωμάτων, πτώσεις δέντρων, υπερχείλιση χειμάρρων (Εικ.4-12.δ).

α

β

γ

δ

Εικόνα 4-12. Επιπτώσεις από την κακοκαιρία «Μπάλλος». Κέρκυρα, Οκτώβριος 2021.
Πηγή: Προσωπικό αρχείο

- Σε μεγάλο μέρος του επαρχιακού και δημοτικού οδικού δικτύου ανέβηκε η στάθμη του νερού, ακινητοποιήθηκαν εκατοντάδες οχήματα και διεκόπη η κυκλοφορία. Η εθνική οδός Κέρκυρας Λευκίμμης έκλεισε για αρκετές ώρες καθιστώντας αδύνατη την πρόσβαση στο νότιο τμήμα του νησιού.
- Το τηλεφωνικό κέντρο της πυροσβεστικής υπηρεσίας δέχθηκε παραπάνω από 400 κλήσεις για διασώσεις και επεμβάσεις σε απεγκλωβισμούς. Αντίστοιχες κλήσεις

δέχθηκε το Τμήμα Πολιτικής Προστασίας του Δήμου Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων.

- Το ποτάμι της Μεσογιάς υπερχείλισε προξενώντας τεράστιες καταστροφές σε περιουσίες και υποδομές. Κινδύνεψαν ανθρώπινες ζωές χωρίς όμως τελικά να υπάρξουν θύματα ή τραυματισμοί (Εικ.4-13. α, β: άνοδος της στάθμης του νερού, γ: η εμπρός πλευρά της επιχείρησης, δ: μετά την υποχώρηση του νερού).

α

β

γ

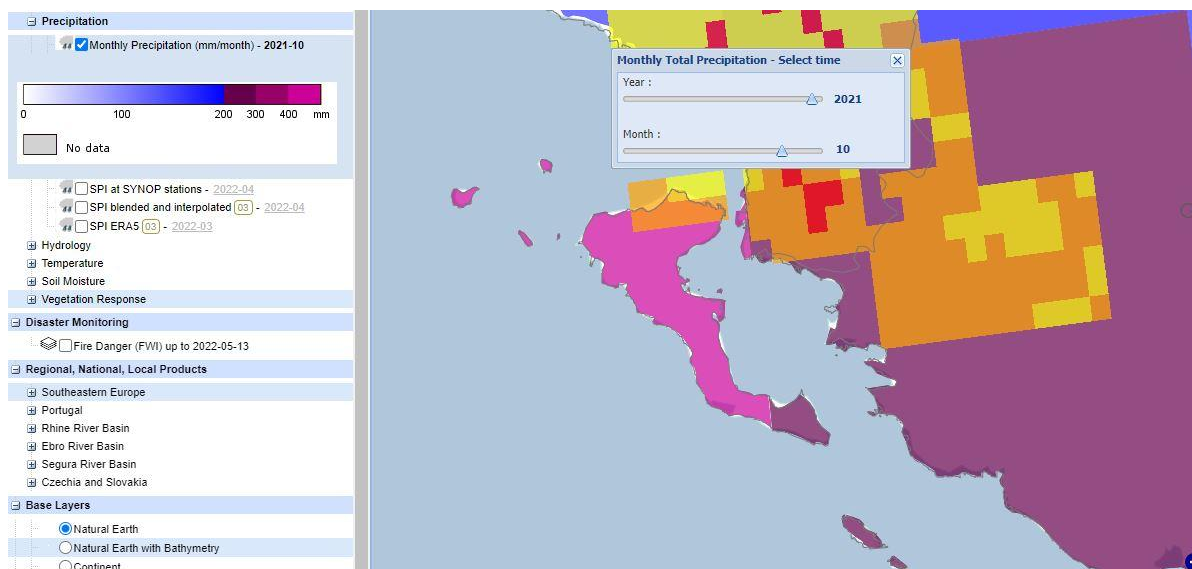

δ

Εικόνα 4-13. Κλιμάκωση πλημμυρικού φαινομένου. Κέρκυρα, 14-10-2021,
Πηγή: Αρχείο Β. Σπίνουλα

Εξαιτίας των πρωτόγνωρων καιρικών φαινομένων που έπληξαν τα Ιόνια νησιά, κατά τη διάρκεια της σφοδρής κακοκαιρίας «Μπάλλος» και των πρωτοφανών και σοβαρότατων καταστροφών στους Δήμους Κεντρικής Κέρκυρας & Διαποντίων Νήσων και Νότιας Κέρκυρας, η Περιφερειακή Ενότητα Κέρκυρας κηρύχθηκε σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης για έξι (6) μήνες, με απόφαση του

Γενικού Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας (Αρ. Πρωτ. 9211/15-10-2021). Κατά τη διάρκεια συγγραφής της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας, στις 14/04/2022 με νέα απόφαση (Αρ. Πρωτ. 2126/14-04-2022) παρατάθηκε η κήρυξη σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης για άλλους έξι (6) μήνες, ήτοι έως και 14 Οκτωβρίου 2022 καθώς εξακολουθούν να ισχύουν οι λόγοι της αρχικής κήρυξης.

Εικόνα 4-14. Αθροιστικό ύψος βροχής για τον Οκτώβριο 2021 στην Κέρκυρα, άνω των 400mm. Πηγή: Copernicus.eu, 2022

Παραδόξως η κακοκαιρία «Μπάλλος» ήταν πιο ασθενής από την «Αθηνά» που εκδηλώθηκε μια εβδομάδα νωρίτερα και ήταν αιτία να κορεστεί το έδαφος σε υγρασία (Εικ.4-14). Υπήρξε σημαντική μείωση της κατείδυσης των υδάτων στο υπέδαφος λόγω των πολύ ισχυρών βροχοπτώσεων που είχαν προηγηθεί. Όταν ο όγκος του νερού είναι μεγαλύτερος από τον όγκο που μπορεί να παροχετεύσει ένα ποτάμι τότε έχουμε υπερχειλίση της κοίτης και επομένως πλημμύρα (Διακάκης, 2018).

Οι ζημιές στον τουρισμό του νησιού ήταν πολύ μεγάλες. Η καταστροφή συντελέστηκε δύο περίπου εβδομάδες πριν τη λήξη της τουριστικής περιόδου γεγονός που από τη μία ήταν αρνητικό γιατί δεν έδωσε τον χρόνο στις τουριστικές επιχειρήσεις να αποκαταστήσουν τις ζημιές τους, από την άλλη αν αυτή η καταστροφή γινόταν τον Αύγουστο ή το Σεπτέμβριο οι οικονομικές επιπτώσεις και οι απώλεια εισοδημάτων θα ήταν τεράστιες.

Από την ΕΜΥ υπήρξε αναγγελία Έκτακτου Δελτίου Επικίνδυνων Καιρικών Φαινομένων (ΕΔΕΚΦ) και για τις δύο κακοκαιρίες («Αθηνά» και «Μπάλλος») καθώς και αποστολή προειδοποιητικών γραπτών μηνυμάτων στα κινητά τηλέφωνα όλων των πολιτών της περιοχής (Εικ. 4-15, 4-16).

Στην πρώτη περίπτωση (07/10/2021) με απόφαση του χωρικού Αντιπεριφερειάρχη Κέρκυρας παρέμειναν κλειστά τα σχολεία, στη δεύτερη και σοβαρότερη περίπτωση (14/10/2021) όμως δεν υπήρξε η ανάλογη ετοιμότητα από την πλευρά της Πολιτείας, με αποτέλεσμα την ώρα της εκδήλωσης του φαινομένου να υπάρχει τεράστιος κυκλοφοριακός φόρτος λόγω της μετακίνησης των μαθητών. Αξίζει αν επισημανθεί ότι τα γραπτά μηνύματα που προειδοποιούσαν τους πολίτες για τα επικίνδυνα καιρικά φαινόμενα της 14^{ης} Οκτωβρίου ήρθαν πολύ νωρίς (τουλάχιστον 16

ώρες πριν την εκδήλωση των φαινομένων) και ίσως για αυτό τον λόγο να μη δόθηκε η δέουσα προσοχή από τους πολίτες.

Πρώτο δεκαήμερο

Πολύ μεγάλα ποσά υετού κατά τόπους.
Ξεχωρίζουν οι τιμές:

18mm στη Φλώρινα (1/10), 30mm στην Καστοριά, 31mm στην Πρέβεζα, 65mm στα Ιωάννινα, 56mm στην Κόνιτσα, 35mm στο Αργοστόλι, 177mm στην Κέρκυρα, 18mm στη Ζάκυνθο, 35mm στη Λαμία (7/10), 39mm στη Φλώρινα, 32mm στην Καστοριά, 28mm στην Κοζάνη, 28mm στην Κέρκυρα, 45mm στη Λάρισα, 56mm στην Κρανέα, 23mm στην Τρίπολη, 24mm στα Αντικύθηρα (8/10), 28mm στη Σκιάθο (9/10), 31mm στην Κέρκυρα, 43mm στην Ανδραβίδα, 33mm στο Μεσολόγγι, 28mm στην Κρανέα, 36mm στη Σκιάθο (10/10)

Δεύτερο δεκαήμερο

Πολύ μεγάλα ποσά υετού κατά τόπους.
Ξεχωρίζουν οι τιμές:

26mm στην Καβάλα, 39mm στην Πρέβεζα, 61mm στην Κέρκυρα, 62mm στο Αργοστόλι, 26mm στον Σκύρο (11/10), 29mm στην Αλεξανδρούπολη (12/10), 48mm στην Πρέβεζα, 55mm στο Αργοστόλι, 39mm στη Θεσσαλονίκη, 135mm στην Κέρκυρα, 27mm στη Ζάκυνθο, 23mm στην Καλαμάτα, 56mm Σκύρο, 42mm στα Σπάτα, 85mm στο Τατόι, 66mm στο Έλληνι, 127mm στη Ν. Φιλαδέλφεια, 46mm στο Κοτρών (14/10), 57mm στο Δοξάτο, 55mm στο Αργοστόλι, 55mm στη Λήμνο, 51mm στην Ανδραβίδα, 49mm στο Μεσολόγγι, 51mm στην Ελευσίνα (40mm στο Δοξάτο, 80mm στο Αργοστόλι (16/10), 34mm στο Αργος (

Τρίτο δεκαήμερο

Αξιόλογα ποσά υετού κατά τόπους.
Ξεχωρίζουν οι τιμές:

83mm στην Κέρκυρα (23/10), 35mm στο Δοξάτο, 21mm στην Τρίπολη, 18mm στο Δοξάτο (25/10)

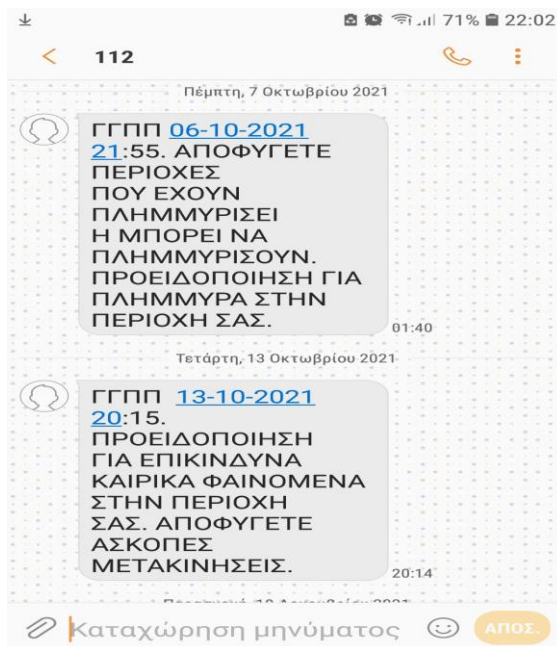
Εικόνα 4-15. Τιμές υετού τον Οκτώβριο του 2021.
Πηγή: EMY, 2021

Από την επόμενη μέρα ξεκίνησε η διαδικασία οικονομικής ενίσχυσης νοικοκυριών και επιχειρήσεων. Ειδικότερα η διαδικασία για την αποζημίωση των επιχειρήσεων που ακολούθησε η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων είναι η παρακάτω:

- Καταγραφή των ζημιών που προκλήθηκαν σε κάθε επιχείρηση από Επιτροπές της Περιφέρειας.
- Έκδοση απόφασης οριοθέτησης της περιοχής που έχει πληγεί από το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών.
- Υποβολή των καταστάσεων με τα στοιχεία των πληγέντων και το ύψος των ζημιών που κατεγράφησαν και της Υπουργικής Απόφασης για την οριοθέτηση της πληγείσας περιοχής, από την Περιφέρεια στο Υπουργείο Οικονομικών με κοινοποίηση στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών και τη Διεύθυνση Βιομηχανικής Πολιτικής της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων για την έκδοση της σχετικής Υπουργικής Απόφασης.
- Έκδοση Κοινής Απόφασης που προσδιορίζει το ποσοστό αποζημίωσης και το ύψος των κονδυλίων για την αποζημίωση των πληγεισών επιχειρήσεων από το Υπουργείο Οικονομικών.
- Στη συνέχεια η Διεύθυνση Βιομηχανικής Πολιτικής της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας σύμφωνα με την Κοινή Απόφαση και την κατάσταση με τα πλήρη στοιχεία επωνυμίας και

διεύθυνσης και το ποσό καταγεγραμμένης αναλυτικά ζημίας ανά δικαιούχο, προβαίνει σε ενέργειες ένταξης και κατανομής των προβλεπόμενων πιστώσεων και σε έκδοση της απόφασης καταβολής των αποζημιώσεων.

- Τέλος και αφού εκδοθεί η απόφαση καταβολής των αποζημιώσεων, ειδοποιούνται οι δικαιούχοι για την προσκόμιση των απαραίτητων δικαιολογητικών, προκειμένου να γίνει η εκταμίευση της αποζημίωσης.

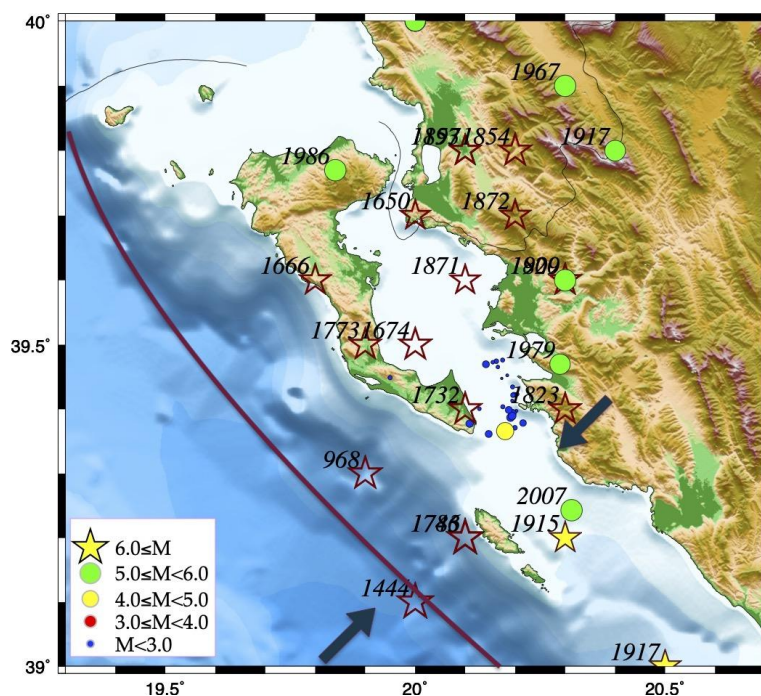
Εικόνα 4-16. Μηνύματα από τη ΓΓΠΠ για τις έντονες βροχοπτώσεις του Οκτωβρίου 2021.
Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Με βάση στοιχεία από την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων οι τουριστικές επιχειρήσεις που υπέβαλλαν αίτημα οικονομικής ενίσχυσης κατατάσσονται στις εξής κατηγορίες: Επιχειρήσεις ενοικίασης αυτοκινήτων και μοτοσυκλετών, ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα διαμερίσματα, εστιατόρια, μπαρ. Υπήρξε μια αρχική εκτίμηση κόστους της ζημίας από τον ιδιοκτήτη της επιχείρησης και μια εκτίμηση κόστους των τριμελών επιτρόπων της Περιφέρειας μετά την αυτοψία.

Σεισμοί

Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων είναι μια περιοχή υψηλού σεισμικού κινδύνου αλλά και μια αναπτυσσόμενη τουριστική βιομηχανία, η οποία τις τελευταίες δεκαετίες παρουσιάζει αξιοσημείωτη ανάπτυξη (Κουρού & Ραπούτσου, 2019). Η σεισμικότητα στην περιοχή του βορείου Ιονίου είναι σημαντικά χαμηλότερη από αυτή της κεντρικής και νότιας περιοχής.

Οι μεγαλύτεροι ιστορικοί σεισμοί στην Κέρκυρα έχουν γίνει το 1674 και το 1732 και οι δύο με μέγεθος $M=6,5$. Τα τελευταία 100 χρόνια (Εικ. 4-17) δεν έχει γίνει σεισμός με μέγεθος μεγαλύτερο των 6,0 βαθμών της κλίμακας Richter. Στο διάστημα αυτό ο μεγαλύτερος σεισμός έγινε το 1986 με μέγεθος $M=5,8$ στη βόρεια Κέρκυρα.

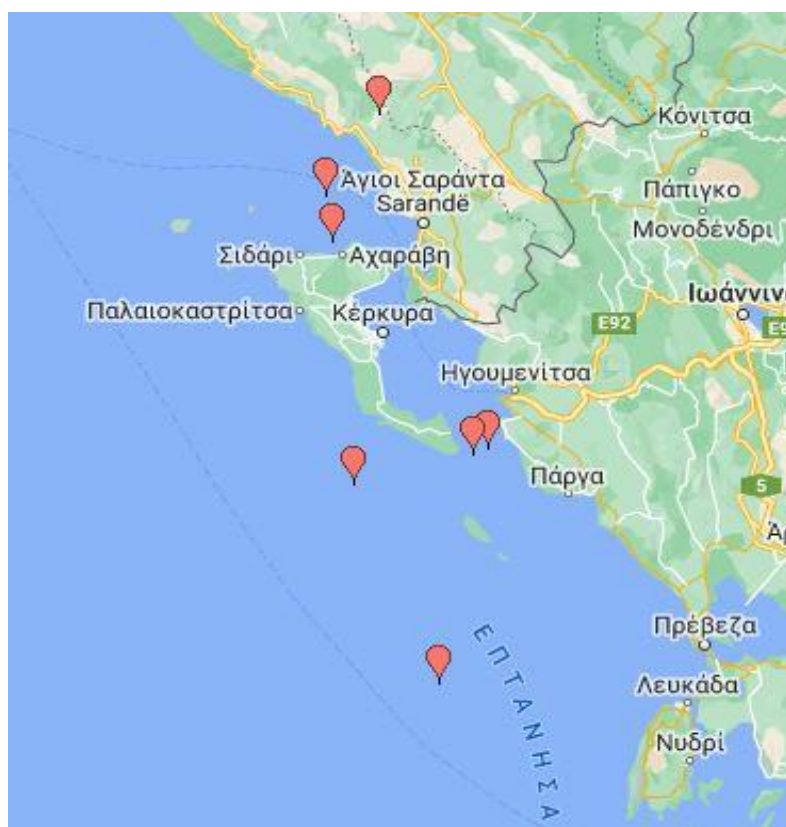
Εικόνα 4-17. Χάρτης του Βορείου Ιονίου όπου έχουν χαρτογραφηθεί τα επίκεντρα όλων των γνωστών ισχυρών σεισμών με μέγεθος $M > 5.5$.
Πηγή: ΠΕ-ΔΙΝ, 2021

Από το 2005 μέχρι σήμερα οι σημαντικότεροι σεισμοί που έγιναν στην ευρύτερη περιοχή της Κέρκυρας καταγράφονται στον Πίνακα 4-10 και στην Εικόνα 4-18. Σε γενικές γραμμές η Κέρκυρα δεν επηρεάζεται από σεισμούς όσο επηρεάζονται τα υπόλοιπα νησιά του Ιονίου, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι ο σεισμικός κίνδυνος πρέπει να αγνοείται.

Πίνακας 4-10. Σεισμοί κοντά στην Κέρκυρα, 2005-2021

Α/Α	Ημερομηνία	Επίκεντρο		Μέγεθος
		LAT (N)	LONG(E)	
1	12/02/2005	39.82	19.80	5
2	13/09/2005	38.88	20.07	4.7
3	20/02/2009	39.38	20.20	4.2
4	18/.9/2009	40.09	19.92	4.5
5	29/10/2016	39.92	19.78	4.1
6	14/08/2019	39.30	19.85	4
7	03/02/2021	39.37	20.16	4,2

Πηγή: ΟΑΣΠ, 2022

Εικόνα 4-18. Επίκεντρα των σημαντικότερων σεισμών γύρω από την Κέρκυρα, 2005-2021.
Πηγή: ΟΑΣΠ, 2022

Η αποτελεσματική διαχείριση των σεισμών είναι θεμελιώδης και εξακολουθεί να αποτελεί σημαντική πρόκληση για τις τοπικές αρχές, καθώς και για τον τουρισμό.

Κεφάλαιο 5. Θεσμικό πλαίσιο

5.1. Ασφάλεια στις Επιχειρήσεις

Κτιριοδομικός Κανονισμός

Στο Άρθρο 346 για την ταξινόμηση των κτιρίων και των δομικών κατασκευών του κώδικα Βασικής Πολεοδομικής Νομοθεσίας (ΦΕΚ Δ' Αρ.Φ.580/27-07-1999) καθώς και στο Άρθρο 3 του Κτιριοδομικού Κανονισμού 3046/304 (ΦΕΚ 59/ Δ/1989/3-2-1989) ταξινομούνται τα κτίρια ή τμήματά τους και δομικά έργα ανάλογα με τη χρήση. Στην κατηγορία Β. *Προσωρινή διαμονή* περιλαμβάνονται όσα κτίρια ή τμήματα κτιρίων χρησιμοποιούνται για να παρέχουν στους ενοίκους τους κατάλληλους χώρους για ύπνο και σωματική υγιεινή και καθαριότητα όπως ξενοδοχεία, ξενώνες και κοιτώνες.

Στο άρθρο 348 του κώδικα Βασικής Πολεοδομικής Νομοθεσίας (ΦΕΚ580/Δ'/27-07-1999) και στο Άρθρο 5 του Κτιριοδομικού Κανονισμού 3046/304 (ΦΕΚ 59/Δ'/1989/03-02-1989) γίνεται αναφορά για την ασφάλεια και αντοχή των κτιρίων και των δομικών έργων. Πιο συγκεκριμένα επισημαίνεται το ότι εκτός από τις φορτίσεις που προκύπτουν από τη συνήθη χρήση, τα κτίρια ή δομικά έργα πρέπει να αντέχουν και σε καταπονήσεις που επιβάλλονται από έκτακτα περιστατικά, όπως σεισμοί, πυρκαγιές, θεομηνίες κλπ. Η μελέτη της αντοχής των κτιρίων ή δομικών έργων, ο τρόπος κατασκευής των φερόντων και μη δομικών στοιχείων τους, το είδος και η ποιότητα των υλικών που χρησιμοποιούνται, προσδιορίζονται από ειδικούς κανονισμούς, προδιαγραφές, πρότυπα ή τεχνικές οδηγίες που έχουν εκδοθεί ή εκδίδονται από αρμόδια όργανα η φορείς η εφόσον δεν υπάρχουν βασίζονται στην επιστημονική γνώση και εμπειρία των υπεύθυνων τεχνικών.

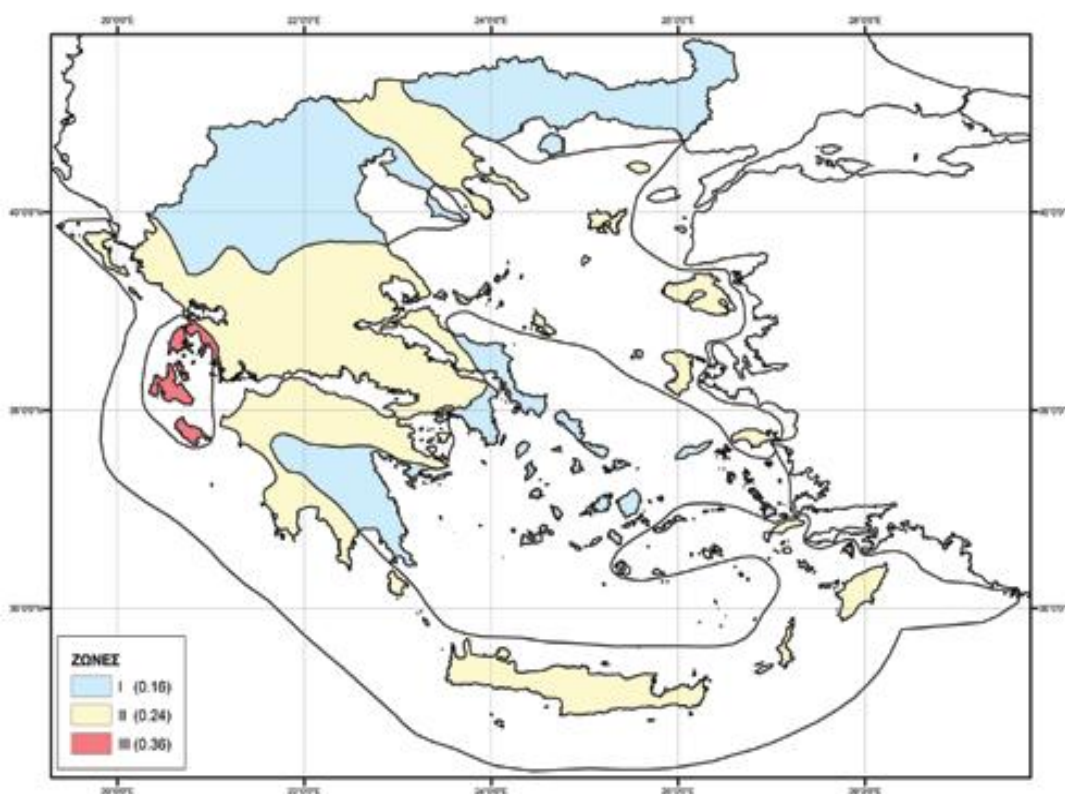
Στον κώδικα Βασικής Πολεοδομικής Νομοθεσίας (ΦΕΚ 580/Δ'/27-07-1999) στο Άρθρο 350 και στον Κτιριοδομικό Κανονισμό 3046/304 (ΦΕΚ 59/Δ'/1989/03-02-1989) στο Άρθρο 7 για την πυροπροστασία αναφέρεται ότι τα κτίρια και τα δομικά έργα πρέπει να σχεδιάζονται, να κατασκευάζονται και να εξοπλίζονται έτσι, ώστε σε περίπτωση πυρκαγιάς, να εξασφαλίζεται ασφάλεια, η ζωή και η υγεία όλων όσων που βρίσκονται σ' αυτά, να μη μπορεί να εξαπλωθεί σε άλλους χώρους του κτιρίου, να εμποδίζεται η μετάδοσή της στα γειτονικά ακίνητα καθώς και στις γειτονικές περιοχές, να προστατεύονται τα ίδια τα κτίρια και τα περιεχόμενά τους.

Αντισεισμικός Κανονισμός

Ο Ελληνικός Αντισεισμικός Κανονισμός είναι ένα νομικό κείμενο στο οποίο περιέχονται όλοι οι κανόνες που καθορίζουν ποιες είναι οι ελάχιστες απαιτήσεις για την κατασκευή κτιρίων και τεχνικών έργων που παραμένουν ασφαλή μετά από καταπονήσεις που προκαλεί ο σεισμός.

Μετά από τρεις δεκαετίες καταστρεπτικών σεισμών από το 1928 (Κόρινθος, $M=6,3$ με 20 νεκρούς) μέχρι το 1957 (Ρόδος, $M=7,2$ με 18 νεκρούς), καταρτίστηκε ο πρώτος Ελληνικός Αντισεισμικός Κανονισμός ο οποίος τέθηκε σε εφαρμογή το 1959 με το Βασιλικό Διάταγμα του ΦΕΚ 36/26-02-1959, με τίτλο: “Περί Αντισεισμικού Κανονισμού Οικοδομικών Έργων”. Το 1984 συμπληρώθηκε με πρόσθετα άρθρα, η αποκλειστική εφαρμογή των οποίων άρχισε το 1985. Το 1995 τέθηκε σε αποκλειστική εφαρμογή ο ΝΕΑΚ (Νέος Ελληνικός Αντισεισμικός Κανονισμός), ενώ από το 2001 ισχύει ο ΕΑΚ – 2000. Από την έκδοσή του μέχρι σήμερα, έχουν γίνει τροποποιήσεις, συμπληρώσεις και διευκρινήσεις που κρίθηκαν αναγκαίες.

Το 2003 συμπεριλήφθηκε στον Κανονισμό ο Νέος Χάρτης Ζωνών Σεισμικής Επικινδυνότητας (ΦΕΚ 1154/τ.Β/12-8-2003). Στον Χάρτη αυτό υπάρχουν 3 Ζώνες Σεισμικής Επικινδυνότητας (I, II, III), με αντίστοιχες σεισμικές επιταχύνσεις εδάφους 0.16, 0.24, 0.36 (Εικ. 5-1).

Εικόνα 5-1. Χάρτης ζωνών σεισμικής επικινδυνότητας.
Πηγή: ΟΑΣΠ, 2003

Ο Αντισεισμικός Κανονισμός κατηγοριοποιεί όλα τα κτίρια ανάλογα με τον κίνδυνο που μπορεί να επιφέρει στον άνθρωπο μια πιθανή καταστροφή ή η διακοπή της λειτουργία τους και τα κατατάσσει σε τέσσερις κατηγορίες (Σ1, Σ2, Σ3 και Σ4). Όπως προκύπτει από τον Πίνακα 5-1 οι ξενώνες και τα ξενοδοχεία (που δε διαθέτουν συνεδριακούς χώρους) ανήκουν στην κατηγορία Σ2.

Πίνακας 5-1. Κατηγορίες Σπουδαιότητας Κτηρίων σύμφωνα με τον ΕΑΚ-2000

Κατηγορία Σπουδαιότητας		Υ ₁
Σ1	Κτίρια μικρής σπουδαιότητας ως προς την ασφάλεια του κοινού, όπως αγροτικά οικήματα και αγροτικές αποθήκες, υπόστεγα, στάβλοι, βουστάσια, χοιροστάσια, ορνιθοτροφεία, κ.λπ.	0.85
Σ2	Συνήθη κτίρια, όπως κατοικίες και γραφεία, βιομηχανικά - βιοτεχνικά κτίρια, ξενοδοχεία (τα οποία δεν περιλαμβάνουν χώρους συνεδρίων), Ξενώνες, οικοτροφεία, χώροι εκθέσεων, χώροι εστίασεως και ψυχαγωγίας (ζαχαροπλαστεία, καφενεία, μπόουλινγκ, μπιλιάρδου, ηλεκτρονικών παιχνιδιών, εστιατόρια, μπαρ, κλπ), τράπεζες, ιατρεία, αγορές, υπεραγορές, εμπορικά κέντρα, καταστήματα, φαρμακεία, κουρεία, κομμωτήρια, ινστιτούτα γυμναστικής, βιβλιοθήκες, εργοστάσια, συνεργεία συντήρησης και επισκευής αυτοκινήτων, βαφεία, ξυλουργεία, εργαστήρια ερευνών, παρασκευαστήρια τροφίμων, καθαριστήρια, κέντρα μηχανογράφησης, αποθήκες, κτίρια στάθμευσης αυτοκινήτων, πρατήρια υγρών καυσίμων, ανεμογεννήτριες, γραφεία δημοσίων υπηρεσιών και τοπικής αυτοδιοίκησης που δεν εμπίπτουν στην κατηγορία Σ4, κλπ	1.00
Σ3	Κτίρια τα οποία στεγάζουν εγκαταστάσεις πολύ μεγάλης οικονομικής σημασίας, καθώς και κτίρια δημοσίων συναθροίσεων και γενικών κτίρια στα οποία ευρίσκονται πολλοί άνθρωποι κατά μεγάλο μέρος του 24ώρου, όπως αίθουσες αεροδρομίων, χώροι συνεδρίων, κτίρια που στεγάζουν υπολογιστικά κέντρα, ειδικές βιομηχανίες, εκπαιδευτικά κτίρια, αίθουσες διδασκαλίας, φροντιστήρια, νηπιαγωγεία, χώροι συναυλιών, αίθουσες δικαστηρίων, ναοί, χώροι αθλητικών συγκεντρώσεων, θέατρα, κινηματογράφοι, κέντρα διασκέδασης, αίθουσες αναμονής επιβατών, ψυχιατρεία, ιδρύματα ατόμων με ειδικές ανάγκες, ιδρύματα χρονίως πασχόντων, οίκοι ευγηρίας, βρεφοκομεία, βρεφικοί σταθμοί, παιδικοί σταθμοί, παιδότοποι, αναμορφωτήρια, φυλακές, εγκαταστάσεις καθαρισμού νερού και αποβλήτων, κ.λπ.	1.15
Σ4	Κτίρια των οποίων η λειτουργία, τόσο κατά την διάρκεια του σεισμού, όσο και μετά τους σεισμούς, είναι ζωτικής σημασίας, όπως κτίρια τηλεπικοινωνίας, παραγωγής ενέργειας, νοσοκομεία, κλινικές, αγροτικά ιατρεία, υγειονομικοί σταθμοί, κέντρα υγείας, διυλιστήρια, σταθμοί παραγωγής ενέργειας, πυροσβεστικοί και αστυνομικοί σταθμοί, κτίρια δημοσίων επιτελικών υπηρεσιών για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών από σεισμό. Κτίρια που στεγάζουν έργα μοναδικής καλλιτεχνικής αξίας, όπως μουσεία, αποθήκες μουσείων, κ.λπ.	1.30

Πηγή: ΦΕΚ 270/Β'16-03-2010.

Νόμος 3850/2010

Ο Ν.3850/2010 (ΦΕΚ Α-84/2-6-2010)όπως αυτός τροποποιήθηκε με τους Ν.4174/2013, Ν. 4144/2013, και Ν.3996/2011,έχει ως αντικείμενο την εφαρμογή μέτρων για την προαγωγή της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων κατά την εργασία. Περιέχει γενικές αρχές σχετικά με την πρόληψη των επαγγελματικών κινδύνων και την προστασία της υγείας και της ασφάλειας, την εξάλειψη των συντελεστών κινδύνου των εργατικών ατυχημάτων και των επαγγελματικών ασθενειών, καθώς και τους κανόνες για την εφαρμογή των γενικών αυτών αρχών.

Στο Άρθρο 8 αναφέρεται η υποχρέωση απασχόλησης Τεχνικού Ασφάλειας σε όλες τις επιχειρήσεις και Ιατρού Εργασίας της επιχείρησης (για επιχειρήσεις που απασχολούν περισσότερους από 50 εργαζόμενους).

Στο Άρθρο 10 του νόμου γίνεται η κατάταξη επιχειρήσεων, εκμεταλλεύσεων και εργασιών σε κατηγορίες, προκειμένου να καθορισθούν οι ώρες απασχόλησης του Τεχνικού Ασφάλειας και του Ιατρού Εργασίας, καθώς και το απαιτούμενο επίπεδο γνώσεων του Τεχνικού Ασφαλείας οι οποίες κατατάσσουν τα ξενοδοχεία στην Κατηγορία Γ.

Πίνακας 5-2. Κατάταξη επιχειρήσεων ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας

	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Γ'	ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ
1.	Γεωργία	01
2.	Κτηνοτροφία	02
3.	Εμπόριο, εστιατόρια, ξενοδοχεία, επικοινωνίες, μεταφορές, αποθηκεύσεις εκτός απ' τα συνεργεία συντήρησης σιδηροδρομικών γραμμών, τις διαδικασίες σύνθεσης και ελιγμών αμαξοστοιχιών, τις μεταφορές και αποθηκεύσεις υγρών και αερίων καυσίμων και τις αποθήκες μετά ψύξεως που υπάγονται στην κατηγορία Β'. Τα μεταφορικά μέσα και οι αποθήκες που ανήκουν σε συγκεκριμένη επιχείρηση και εξυπηρετούν αποκλειστικά αυτήν, κατατάσσονται στην αυτή κατηγορία με την επιχείρηση.	6, 7
4.	Τράπεζες, λοιπά οικονομικά ιδρύματα, ασφάλειες, διεκπεραιώσεις υποθέσεων, ενοικιάσεις κινητών και ακινήτων και λοιπές υπηρεσίες εκτός απ' τις υπηρεσίες περισυλλογής, μεταφοράς, επεξεργασίας και τελικής διάθεσης ακαθάρτων που υπάγονται στην κατηγορία Β'.	8, 9
5.	Διοικητικές και οικονομικές υπηρεσίες όλων των κλάδων οικονομικής δραστηριότητας.	

Πηγή: Ν.3850/Α/2-6-2010

Στο Άρθρο 14 αναφέρονται οι Συμβουλευτικές αρμοδιότητες του Τεχνικού Ασφάλειας:

- ❖ Ο Τεχνικός Ασφάλειας παρέχει στον εργοδότη υποδείξεις και συμβουλές, γραπτά ή προφορικά, σε θέματα σχετικά με την υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων και την πρόληψη των εργατικών ατυχημάτων. Τις γραπτές υποδείξεις ο Τεχνικός Ασφάλειας καταχωρεί σε ειδικό βιβλίο της επιχείρησης, το οποίο θεωρείται από την Επιθεώρηση Εργασίας. Ο εργοδότης έχει υποχρέωση να λαμβάνει γνώση των υποδείξεων που καταχωρούνται σε αυτό το βιβλίο και να το υπογράφει.
- ❖ Ειδικότερα ο Τεχνικός Ασφάλειας:
 - συμβουλεύει σε θέματα σχεδιασμού, προγραμματισμού, κατασκευής και συντήρησης των εγκαταστάσεων, εισαγωγής νέων παραγωγικών διαδικασιών, προμήθειας μέσων και εξοπλισμού, επιλογής και ελέγχου της αποτελεσματικότητας των ατομικών μέσων προστασίας, καθώς και διαμόρφωσης και διευθέτησης των θέσεων και του περιβάλλοντος εργασίας και γενικά οργάνωσης της παραγωγικής διαδικασίας,
 - ελέγχει την ασφάλεια των εγκαταστάσεων και των τεχνικών μέσων, πριν από τη λειτουργία τους, καθώς και των παραγωγικών διαδικασιών και μεθόδων εργασίας πριν από την εφαρμογή τους και επιβλέπει την εφαρμογή των μέτρων υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων και πρόληψης των ατυχημάτων, ενημερώνοντας σχετικά τους αρμόδιους Προϊσταμένους των τμημάτων ή τη Διεύθυνση της επιχείρησης.

Το Άρθρο 15 αναφέρεται στην επίβλεψη των συνθηκών εργασίας και συγκεκριμένα

1. Ο Τεχνικός Ασφάλειας έχει υποχρέωση:
 - να επιθεωρεί τακτικά τις θέσεις εργασίας από πλευράς υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων, να αναφέρει στον εργοδότη οποιαδήποτε παράλειψη των μέτρων υγείας και ασφάλειας, να προτείνει μέτρα αντιμετώπισής της και να επιβλέπει την εφαρμογή τους,

- να επιβλέπει την ορθή χρήση των ατομικών μέσων προστασίας,
 - να ερευνά τα αίτια των εργατικών ατυχημάτων, να αναλύει και αξιολογεί τα αποτελέσματα των ερευνών του και να προτείνει μέτρα για την αποτροπή παρόμοιων ατυχημάτων,
 - να εποπτεύει την εκτέλεση ασκήσεων πυρασφάλειας και συναγερμού για τη διαπίστωση ετοιμότητας προς αντιμετώπιση ατυχημάτων.
2. Για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας στην επιχείρηση ο Τεχνικός Ασφάλειας έχει υποχρέωση:
- να μεριμνά ώστε οι εργαζόμενοι στην επιχείρηση να τηρούν τους κανόνες υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων και να τους ενημερώνει και καθοδηγεί για την αποτροπή του επαγγελματικού κινδύνου που συνεπάγεται η εργασία τους,
 - να συμμετέχει στην κατάρτιση και εφαρμογή των προγραμμάτων εκπαίδευσης των εργαζομένων σε θέματα υγείας και ασφάλειας.

3. Η άσκηση του έργου του Τεχνικού Ασφάλειας δεν αποκλείει την ανάθεση σε αυτόν από τον εργοδότη και άλλων καθηκόντων, πέρα από το ελάχιστο όριο ωρών απασχόλησής του ως τεχνικού ασφάλειας.

4. Ο Τεχνικός Ασφάλειας έχει, κατά την άσκηση του έργου του, ηθική ανεξαρτησία απέναντι στον εργοδότη και στους εργαζομένους. Τυχόν διαφωνία του με τον εργοδότη, για θέματα της αρμοδιότητάς του, δεν μπορεί να αποτελέσει λόγο καταγγελίας της σύμβασής του. Σε κάθε περίπτωση η απόλυση του τεχνικού ασφάλειας πρέπει να είναι αιτιολογημένη.

5. Ο Τεχνικός Ασφάλειας έχει υποχρέωση να τηρεί το επιχειρησιακό απόρρητο.

Το Άρθρο 30 αναφέρεται στο Σχέδιο διαφυγής και διάσωσης. Ο εργοδότης οφείλει να καταρτίσει σχέδιο διαφυγής από τους χώρους εργασίας, εφόσον απαιτείται από τη θέση, την έκταση και το είδος της εκμετάλλευσης.

Στο Άρθρο 31 γίνεται αναφορά για την Συντήρηση και Έλεγχο. Ο εργοδότης οφείλει να συντηρεί τους τόπους εργασίας και να μεριμνά για την κατά το δυνατό άμεση αποκατάσταση των ελλείψεων, που έχουν σχέση με την υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων.

Στο Άρθρο 45 γίνεται αναφορά για τις Πρώτες Βοήθειες, την πυρασφάλεια και την εκκένωση των χώρων από τους εργαζομένους για τον σοβαρό και άμεσο κίνδυνο.

5.2. Φορείς που σχετίζονται με καταστροφές

Οργανισμός Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας

Ο Οργανισμός Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας (ΟΑΣΠ) είναι ο κατεξοχήν αρμόδιος φορέας της χώρας για θέματα αντισεισμικής προστασίας. Ο ΟΑΣΠ ιδρύθηκε το 1983. Οι ίδιοι σεισμοί που επέβαλαν την επικαιροποίηση του Αντισεισμικού Κανονισμού της χώρας

(Θεσσαλονίκη, 1978 και Αλκυονίδων, 1981) ανέδειξαν και την ανάγκη ίδρυσης ενός φορέα αρμόδιου για το σχεδιασμό της αντισεισμικής πολιτικής της χώρας.

Είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου και εποπτεύεται από το Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας (ΠΔ 70/2021). Σκοπός του είναι ο σχεδιασμός της αντισεισμικής πολιτικής της χώρας καθώς και ο συντονισμός των ενεργειών δημοσίου και ιδιωτικού δυναμικού για την εφαρμογή της πολιτικής αυτής (ΦΕΚ 52/Α΄/25-4-1983).

Η Ελλάδα αποτελεί έναν από τους πιο σημαντικούς τουριστικούς προορισμούς παγκοσμίως. Με δεδομένο ότι ο τουριστικός τομέας επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από τις φυσικές καταστροφές ο ΟΑΣΠ έχοντας επισημάνει την ανάγκη της μείωσης της διακινδύνευσης καταστροφών, υλοποιεί διάφορες εκπαιδευτικές δράσεις για τους εμπλεκόμενους με τον τουρισμό και τους τουρίστες που έρχονται στη χώρα μας.

- Έχει δημιουργήσει αφίσες και ενημερωτικά έντυπα με τίτλο: «Μάθε για τον σεισμό οδηγίες για τουρίστες» το οποίο είναι μεταφρασμένο σε έξι γλώσσες γαλλικά, γερμανικά, ρώσικα, ιταλικά, ισπανικά, αγγλικά (Εικ. 5-1).

Εικόνα 5-1. Ξενογλωσσα φυλλάδια και αφίσες του ΟΑΣΠ
Πηγή: ΟΑΣΠ

- Διοργανώνει δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης σε συνεργασία με Πρεσβείες, με στόχο την ενημέρωση του προσωπικού, των αλλοδαπών μόνιμων κατοίκων και των επισκεπτών σε θέματα αντισεισμικής προστασίας. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι ο ΟΑΣΠ υλοποίησε το 2021 δια ζώσης επιμορφωτικά σεμινάρια για τις πρεσβείες της Νορβηγίας και της Γαλλίας στην Αθήνα, τον Σεπτέμβριο και τον Νοέμβριο αντίστοιχα.
- Διοργανώνει ενημερωτικές ομιλίες σε θέματα που αφορούν στη διαχείριση του σεισμικού κινδύνου για εργαζόμενους σε ξενοδοχειακές μονάδες. Σε ότι αφορά στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, ο ΟΑΣΠ σε συνεργασία με την Περιφέρεια και τις Περιφερειακές της Ενότητες διοργάνωσε στις 19 Οκτωβρίου 2021, υβριδικό σεμινάριο για τους εμπλεκόμενους με τον τουρισμό. Το σεμινάριο πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών - ενημερωτικών δράσεων σε θέματα διαχείρισης της σεισμικής διακινδύνευσης που υλοποιεί ο ΟΑΣΠ στην Πράξη «Τηλέμαχος – Καινοτόμο

Επιχειρησιακό Σύστημα Διαχείρισης Σεισμικού Κινδύνου της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων». Το υβριδικό σεμινάριο παρακολούθησαν επιχειρηματίες και εργαζόμενοι που εμπλέκονται με τον τομέα του τουρισμού και είχε ως στόχο την ευαισθητοποίησή τους και την ενημέρωσή τους σε θέματα που αφορούν στον σεισμικό κίνδυνο και τα συνοδά του σεισμού φαινόμενα και τη διαχείριση της σεισμικής διακινδύνευσης. Τον Αύγουστο του 2021 σε συνεργασία με το Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας διοργάνωσε διαζώσης συνάντηση εργασίας για στελέχη του τουρισμού. Το Νοέμβριο της ίδιας χρονιάς διοργάνωσε στην Αθήνα διαδικτυακά σεμινάρια για τους εργαζόμενους σε δύο μεγάλους ξενοδοχειακούς ομίλους (Airtel και Meliá Hotels) (ΟΑΣΠ, 2022).

Η δράση του ΟΑΣΠ στα Ιόνια νησιά δεν περιορίζεται μόνο στον τουριστικό τομέα. Κατανοώντας την άμεση εμπλοκή των ΟΤΑ στη διαχείριση των επιπτώσεων μιας καταστροφής διοργανώνει εκπαιδευτικές δράσεις και συναντήσεις εργασίας για τα στελέχη Πολιτικής Προστασίας Δήμων και Περιφερειών:

- Τον Ιανουάριο του 2021 στην Κέρκυρα πραγματοποιήθηκε συνάντηση εργασίας (διαδικτυακή συνάντηση) με στελέχη της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, της Περιφερειακής Ενότητας Κέρκυρας, της Περιφερειακής Ενότητας Κεφαλονιάς, της Περιφερειακής Ενότητας Ζακύνθου και της Περιφερειακής Ενότητας Λευκάδας.
- Το Μάρτιο του 2021 στο πλαίσιο της Πράξης «Τηλέμαχος – Καινοτόμο Επιχειρησιακό Σύστημα Διαχείρισης Σεισμικού Κινδύνου της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων» που υλοποιεί ο ΟΑΣΠ διοργανώθηκε, σε συνεργασία με την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, διαδικτυακή συνάντηση εργασίας για τις εκπαιδευτικές - ενημερωτικές δράσεις σε θέματα διαχείρισης της σεισμικής διακινδύνευσης. Στη συνάντηση εργασίας μετείχαν στελέχη Πολιτικής Προστασίας της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, της Περιφερειακής Ενότητας Κέρκυρας και των Δήμων της.
- Τον Ιούλιο του 2021 υλοποιήθηκε στην Κεφαλονιά δράση ενημέρωσης για στελέχη Πολιτικής Προστασίας των Δήμων Αργοστολίου, Σάμης και Ληξουρίου. Τον Σεπτέμβριο του 2021 στη Ζάκυνθο ενημερώθηκαν στελέχη Πολιτικής Προστασίας της ΠΕ Ζακύνθου, του Δήμου Ζακύνθου, τοπικοί φορείς καθώς και εμπλεκόμενοι με τον τουρισμό.
- Αντίστοιχη δράση πραγματοποιήθηκε στην Κέρκυρα τον Οκτώβριο του 2021 για στελέχη της Πολιτικής Προστασίας στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, στην ΠΕ Κέρκυρας, στον Δήμο Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων και στον Δήμο Βόρειας Κέρκυρας.

Επιμορφωτικά σεμινάρια, κυρίως διαδικτυακά, πραγματοποιήθηκαν στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων το 2021 από τον ΟΑΣΠ με στόχο την ευαισθητοποίηση εργαζομένων και επισκεπτών εργασιακών χώρων των δημοσίων υπηρεσιών. Πιο συγκεκριμένα:

- Στις 16 Απριλίου υλοποιήθηκε διαδικτυακό σεμινάριο, σε συνεργασία με την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων και τους Δήμους Βόρειας Κέρκυρας, Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων, Νότιας Κέρκυρας και Παξών, με θέμα: «Σεισμός και Προστασία σε Εργασιακούς Χώρους».
- Τον Μάιο πραγματοποιήθηκαν αντίστοιχα σεμινάρια για τους εργαζόμενους στις ΠΕ Κεφαλονιάς, Ιθάκης, Ζακύνθου και Λευκάδας.

- Στις 19 Απριλίου 2021, ο ΟΑΣΠ διοργάνωσε διαδικτυακό σεμινάριο σε συνεργασία με τον Δήμο Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων και τον Δημοτικό Οργανισμό Κοινωνικής Προστασίας και Παιδείας Κέρκυρας, με θέμα: «Αντισεισμική Προστασία Παιδικών Σταθμών».

Σεμινάριο για Επιχειρηματίες και Εργαζόμενους στον τουρισμό, Κέρκυρα, 19/10/2021

Διαδικτυακό Σεμινάριο για εργαζόμενους σε Παιδικούς Σταθμούς, Κέρκυρα, 19/4/2021

Εικόνα 5-2. Σεμινάρια του ΟΑΣΠ στην Κέρκυρα το 2021
Πηγή: ΟΑΣΠ, 2022

Για να μπορέσουν οι εργαζόμενοι των δημοσίων υπηρεσιών να ανταποκριθούν αποτελεσματικά σε περίπτωση σεισμικής έκτακτης ανάγκης, είναι πολύ σημαντικό να εκτελούν ασκήσεις ετοιμότητας. Ο ΟΑΣΠ το 2021 συμμετείχε σε ασκήσεις ετοιμότητας για σεισμό οι οποίες διοργανώθηκαν από τους ακόλουθους φορείς στα κτίρια των υπηρεσιών τους, τηρώντας όλα τα μέτρα αποφυγής μετάδοσης του COVID-19:

- τον Δήμο Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων,
- την Περιφερειακή Ενότητα Ζακύνθου,
- την Περιφερειακή ενότητα Λευκάδας (διαδικτυακά),
- τον Δήμο Αργοστολίου στην Κεφαλονιά.

Οι στόχοι αυτών των ασκήσεων ήταν να εφαρμοστεί το Σχέδιο Έκτακτης Ανάγκης του κάθε κτιρίου ώστε να γίνει αξιολόγηση και επικαιροποίησή του (εάν κριθεί απαραίτητο), να ευαισθητοποιηθούν οι εργαζόμενοι σε θέματα αυτοπροστασίας για την περίπτωση σεισμού και να βελτιωθούν οι σχετικές δεξιότητές τους. Οι ασκήσεις αυτές υλοποιήθηκαν ως συνέχεια των αντίστοιχων διαδικτυακών σεμιναρίων που είχαν διεξαχθεί τους προηγούμενους μήνες σε Κέρκυρα, Ζάκυνθο και Κεφαλονιά από τον ΟΑΣΠ.

Εικόνα 5-3. Άσκηση Ετοιμότητας σεισμού. Κέρκυρα, 1/12/2021
Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Γενική Διεύθυνση Αποκατάστασης Επιπτώσεων Φυσικών Καταστροφών

Η Γενική Διεύθυνση Αποκατάστασης Επιπτώσεων Φυσικών Καταστροφών (ΓΔΑΕΦΚ), υπάγεται στη Γενική Γραμματεία Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών. Στρατηγικοί σκοποί της Γενικής Διεύθυνσης Αποκατάστασης Επιπτώσεων Φυσικών Καταστροφών είναι:

- Ο σχεδιασμός για την αντιμετώπιση και αποκατάσταση των επιπτώσεων των φυσικών καταστροφών στο δομικό πλούτο της χώρας.
- Ο συντονισμός των δράσεων και επιχειρησιακών λειτουργιών των Διευθύνσεων Αποκατάστασης Επιπτώσεων Φυσικών Καταστροφών.
- Η εποπτεία και ο έλεγχος του έργου των Διευθύνσεων Αποκατάστασης Επιπτώσεων Φυσικών Καταστροφών.
- Η παρακολούθηση της τήρησης και εφαρμογής ενιαίων συστημάτων διαχείρισης και Μητρώων, σχετικών με τις φυσικές καταστροφές.
- Η ανάπτυξη διαρκούς συνεργασίας με αρμόδια ερευνητικά κέντρα ή φορείς για την επίτευξη των στόχων της Γενικής Διεύθυνσης.

Η Γενική Διεύθυνση Αποκατάστασης Επιπτώσεων Φυσικών Καταστροφών συγκροτείται από τις ακόλουθες οργανικές μονάδες:

- Διεύθυνση Αποκατάστασης Επιπτώσεων Φυσικών Καταστροφών Κεντρικής Ελλάδος (ΔΑΕΦΚ – ΚΕ) (Δ26).
- Διεύθυνση Αποκατάστασης Επιπτώσεων Φυσικών Καταστροφών Δυτικής Ελλάδος (ΔΑΕΦΚ – ΔΕ) (Δ27), στην οποία υπάγεται και η Κέρκυρα.
- Διεύθυνση Αποκατάστασης Επιπτώσεων Φυσικών Καταστροφών Βορείου Ελλάδος (ΔΑΕΦΚ – ΒΕ) (Δ28).

Οι ανωτέρω Διευθύνσεις, για κάθε συμβάν φυσικής καταστροφής που εμπíπτει στη χωρική τους αρμοδιότητα, συμπράττουν στα κάτωθι:

α. Συμμετέχουν στις διμελείς επιτροπές, που συγκροτούνται με ευθύνη του προϊσταμένου τους, για τη διαπίστωση της καταλληλότητας για χρήση των κτιρίων (Πρωτοβάθμιος και Δευτεροβάθμιος Έλεγχος).

β. Συμμετέχουν στις τριμελείς επιτροπές ελέγχου κτιρίων, που συγκροτούνται με ευθύνη του προϊσταμένου τους, για τη σύνταξη και έκδοση πορίσματος χαρακτηρισμού τους, και συντάσσουν και εκδίδουν το Πρωτόκολλο Αυτοψίας Επικίνδυνα Ετοιμόρροπων Κτισμάτων.

γ. Ελέγχουν τις υπό έκδοση πράξεις των Τομέων Αποκατάστασης που εμπíπτουν στη χωρική τους αρμοδιότητα.

δ. Εκτελούν τις σχετικές με το έργο της αποκατάστασης πληρωμές στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους.

ε. Υλοποιούν το έργο αποκατάστασης στις περιπτώσεις που δεν έχει συσταθεί Τομέας στον τόπο του συμβάντος (ΓΔΑΕΦΚ, 2022).

Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας

Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας (ΓΓΠΠ) υπάγεται στο Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας και έχει ως γενική αποστολή (Αρ. 1, ΠΔ 151/2004):

- Τη μελέτη, το σχεδιασμό, την οργάνωση και τον συντονισμό της δράσης για την πρόληψη και αντιμετώπιση των φυσικών, τεχνολογικών και λοιπών καταστροφών ή καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, καθώς και την ενημέρωση του κοινού για τα ζητήματα αυτά.
- Την προετοιμασία, κινητοποίηση και συντονισμό δράσης του δυναμικού και των μέσων πολιτικής προστασίας της χώρας για την αντιμετώπιση πιθανών κάθε μορφής καταστροφών στο πλαίσιο του υφιστάμενου σχετικού σχεδιασμού ανά κατηγορία κινδύνου.
- Την αξιοποίηση των διαθέσιμων επιστημονικών στοιχείων και πληροφοριών για την κινητοποίηση του δυναμικού και των μέσων πολιτικής προστασίας της χώρας, εν όψει απειλούμενου κινδύνου καταστροφών.
- Τον συντονισμό του έργου και των δράσεων αντιμετώπισης των καταστροφών κατά την εκδήλωση των φαινομένων, καθώς και το έργο αποκατάστασης των προκαλούμενων ζημιών.

Το δυναμικό της Πολιτικής Προστασίας αποτελείται από:

- Τα στελέχη πολιτικής προστασίας σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.
- Το σύνολο των υπηρεσιών του δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα (Υπηρεσίες Υπουργείων, Υπηρεσίες των ΟΤΑ, Εποπτευόμενοι Φορείς).
- Οργανισμούς, εταιρείες του δημοσίου ή του ιδιωτικού τομέα που σχετίζονται με ειδικές δράσεις πολιτικής προστασίας κυρίως στις φάσεις προετοιμασίας και αντιμετώπισης των καταστροφών (ΔΕΔΔΗΕ, ΔΕΥΑΚ, ΟΤΕ, ΔΕΠΑ, κτλ).
- Τα σώματα ασφαλείας (Ελληνική Αστυνομία, Πυροσβεστικό Σώμα, Λιμενικό Σώμα).
- Το ΕΚΑΒ και τις λοιπές Υπηρεσίες Υγείας.
- Εθελοντικές Οργανώσεις Πολιτικής Προστασίας και ειδικευμένους εθελοντές πολιτικής προστασίας.

Σε περιπτώσεις καταστροφών μεγάλης έντασης εντάσσονται στις δυνάμεις πολιτικής προστασίας οι ένοπλες δυνάμεις, πολίτες με εξειδικευμένη γνώση και εμπειρία καθώς και μέσα που ανήκουν σε φυσικά και νομικά πρόσωπα.

Με τον Ν.4662/2020 (27/Α'/07.02.2020) δημιουργήθηκε ο Εθνικός Μηχανισμός Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων (National Crisis and Hazard Management Mechanism (Nat-CHAMM)). Ο «Εθνικός Μηχανισμός», προς χάριν συντομίας, καλύπτει ολόκληρο τον κύκλο διαχείρισης καταστροφών και συνιστά το σύνολο των συντρεχουσών επιχειρησιακών και διοικητικών δομών και λειτουργιών της Πολιτικής Προστασίας. Ο Εθνικός Μηχανισμός έχει ως προτεραιότητες, αφενός την πρόληψη, την ετοιμότητα και την προστασία της ζωής, της υγείας και της περιουσίας των πολιτών, του περιβάλλοντος, της πολιτιστικής κληρονομιάς, των υποδομών, των πλουτοπαραγωγικών πηγών, των υπηρεσιών ζωτικής σημασίας, των υλικών και άυλων αγαθών από φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές και λοιπές απειλές συναφούς προέλευσης, που προκαλούν ή ενδέχεται να προκαλέσουν καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης σε ειρηνική περίοδο και αφετέρου τη μείωση του κινδύνου και την αντιμετώπιση, αποκατάσταση και ελαχιστοποίηση των συνεπειών τους. Ο Εθνικός Μηχανισμός εποπτεύεται από τον Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας.

5.3. Επιχειρησιακά σχέδια της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων (ΠΙΝ)

«Λαέρτης». Καινοτόμο Επιχειρησιακό Σύστημα Διαχείρισης Φυσικών Κινδύνων της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων

Η Πράξη «ΛΑΕΡΤΗΣ», συνολικού προϋπολογισμού 2.807.269 ευρώ αναφέρεται σε παρεμβάσεις πρόληψης και αντιμετώπιση πλημμυρικών φαινομένων, πυρκαγιών και φαινομένων διάβρωσης του εδάφους στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων.

Σύντομη Περιγραφή Φυσικού Αντικειμένου

Η περιοχή των Ιονίων Νήσων και η τοπική κοινωνία πλήττονται συχνά από υψηλής έντασης φυσικές καταστροφές, οι οποίες δημιουργούν εκτεταμένες ζημιές σε υποδομές, περιουσίες, επηρεάζουν την κοινωνικο-οικονομική δραστηριότητα και τον τουρισμό και σε πολλές περιπτώσεις κοστίζουν ανθρώπινες ζωές. Παραδείγματα τέτοιων καταστροφών είναι οι πυρκαγιές του 1988, (5 νεκροί, πλήγμα στον τουρισμό), οι επαναλαμβανόμενες πλημμύρες και άλλα ακραία φαινόμενα, οι καταπτώσεις βράχων (πχ Μύρτος και Εγκρεμοί 2014 – 2015), φαινόμενα διάβρωσης των ακτών και της χέρσου. Με δεδομένη την ένταση των επιπτώσεων, η παρούσα πράξη συμβάλλει στην αντιμετώπιση της ανάγκης προστασίας των υποδομών και ολόκληρου του πληθυσμού της περιοχής από την κλιματική αλλαγή, και τους φυσικούς κινδύνους που τη συνοδεύουν, ενισχύοντας τον εξοπλισμό για επεμβάσεις πρόληψης και καταστολής κινδύνων, και εκπονώντας κρίσιμες δράσεις ενημέρωσης και εκπαίδευσης για τη μείωση της διακινδύνευσης. Στην υλοποίηση της πράξης συμμετέχουν οι: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ), Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Ιονίων Νήσων (ΤΕΙ ΙΝ), Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Περιφερειακή Ένωση Δήμων Ιονίων Νήσων (ΠΕΔΙΝ) και Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος (ΤΕΕ) Κέρκυρας, με κύριο Δικαιούχο την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων με βάση προγραμματική σύμβαση. Η πράξη αποτελεί μια ολιστική προσπάθεια διαχείρισης φυσικών κινδύνων που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή.

Τα υποέργα της πράξης «ΛΑΕΡΤΗΣ» είναι τα εξής:

1. Ανάλυση και εκτίμηση κινδύνων, εκπαιδευτικές - ενημερωτικές δράσεις και δόμηση του επιχειρησιακού συστήματος.
2. Τρέχουσες Μετεωρολογικές Συνθήκες, Κλιματική Μεταβλητότητα, και Εκτίμηση Κινδύνου Δασικής Πυρκαγιάς στα Επτάνησα.
3. Ανάπτυξη καινοτόμου συστήματος διαχείρισης φυσικών κινδύνων.
4. Διαχείριση και λειτουργία επιχειρησιακού συστήματος.
5. Προμήθεια ειδών για εθελοντικές ομάδες ΠΙΝ.
6. Δράσεις εκπαίδευσης εμπλεκόμενων φορέων.
7. Προμήθεια εξειδικευμένου λογισμικού.
8. Υποστήριξη για τα έργα του συστήματος διαχείρισης φυσικών κινδύνων.
9. Προμήθεια και εγκατάσταση ειδικού εξοπλισμού έγκαιρης προειδοποίησης.
10. Προμήθεια οχημάτων υποστήριξης για τη διαχείριση φυσικών κινδύνων.

«Τηλέμαχος». Καινοτόμο Επιχειρησιακό Σύστημα Διαχείρισης Σεισμικού Κινδύνου της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων

Περιγραφή Φυσικού Αντικειμένου

Η Πράξη «Τηλέμαχος» αναφέρεται στη δημιουργία ενός καινοτόμου συστήματος για τη διαχείριση του σεισμικού κινδύνου στα Ιόνια Νησιά, της πιο ενεργής περιοχής (σεισμικά και τεκτονικά) της Ελλάδας και μιας από τις πιο ενεργές παγκοσμίως. Η έντονη σεισμικότητα του χώρου αυτού αποδίδεται κυρίως στην παρουσία του ρήγματος μετασχηματισμού της Κεφαλονιάς και αποδεικνύεται όχι μόνο από την ιστορική αλλά κι από την πρόσφατη σεισμικότητα, η οποία περιλαμβάνει μεγάλους σεισμούς με πολλές επιπτώσεις στους ανθρώπους, στο φυσικό περιβάλλον, στα κτίρια και στις υποδομές των Ιονίων Νήσων. Στην υλοποίηση της πράξης συμμετέχουν: η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων (συντονιστής του έργου), το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Ιόνιο Πανεπιστήμιο, ο ΟΑΣΠ και το Γεωδυναμικό Ινστιτούτο του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών.

Ειδικότερα η πράξη «Τηλέμαχος» περιλαμβάνει:

A. Την εκπόνηση (με βάση την ανάλυση των γεωλογικών, σεισμικών κλπ δεδομένων και τη χρήση σύγχρονων καινοτόμων μεθοδολογιών), διαφόρων θεματικών χαρτών (γεωλογικών, γεωτεχνικών, νεοτεκτονικών, μορφοτεκτονικών, σεισμικότητας, σεισμικής επικινδυνότητας, συνοδών γεωδυναμικών φαινομένων) και μετρήσεις απόκρισης εδαφών και τρωτότητας κτιρίων, δικτύων και υποδομών. Οι δράσεις αυτές θα ενισχυθούν με την εγκατάσταση νέων ή την ενίσχυση υπαρχόντων δικτύων καταγραφής σεισμολογικών παραμέτρων και συστημάτων παρακολούθησης πρόδρομων σεισμικών φαινομένων και μέτρησης της παραμόρφωσης του στερεού φλοιού στην περιοχή των Ιονίων Νήσων.

B. Την ανάπτυξη (με βάση τα ανωτέρω συμπεράσματα) ενός καινοτόμου συστήματος για την αξιολόγηση των κινδύνων αλλά και την υποστήριξη στον καθορισμό των διεπαφών ανταλλαγής δεδομένων μεταξύ εμπλεκόμενων φορέων, καθώς και τη διευκόλυνση του συντονισμού τους, την επεξεργασία δεδομένων σε πραγματικό χρόνο, την τυποποίηση διαδικασιών αξιολόγησης πληροφοριών, λήψης αποφάσεων, παρακολούθησης ενεργειών και καταγραφής, την αυτοματοποίηση δημιουργίας αρχείου και εκθέσεων συμβάντων, την ανάπτυξη συστήματος πληροφόρησης SMS και την ανάπτυξη επιχειρησιακών σχεδίων σε ψηφιακό περιβάλλον και περιβάλλον Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών (GIS).

Γ. Την εκπόνηση/οργάνωση επιχειρησιακών σχεδίων και την πιλοτική εφαρμογή συνδυασμένων ασκήσεων ετοιμότητας, οι οποίες απευθύνονται σε όλους τους θεσμικά εμπλεκόμενους σε τοπικό επίπεδο και στοχεύουν στην εξοικείωση αρμοδίων σε διαδικασίες και δράσεις ορθολογικού τρόπου διαχείρισης του σεισμικού κινδύνου. Το πρόγραμμα προβλέπει δράσεις ενημέρωσης – εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης οι οποίες θα αποτελέσουν ένα από τα κυριότερα εργαλεία για την εμπέδωση των προϊόντων του προγράμματος και της κεφαλαιοποίησης των αποτελεσμάτων του σε μακροχρόνια βάση. Ειδικότερα περιλαμβάνεται δημιουργία και παραγωγή ειδικού ενημερωτικού υλικού, εκπαίδευση και προετοιμασία εμπλεκόμενων φορέων, σχεδίαση ειδικών δράσεων επικοινωνίας προς τα ΜΜΕ, ενημέρωση και εκπαίδευση ειδικών ομάδων του πληθυσμού καθώς και ενημέρωση και εκπαίδευση με ειδικό στόχο την τουριστική βιομηχανία. Πρόκειται για μία ολιστική προσέγγιση στη διαχείριση του φυσικού-σεισμικού κινδύνου. Στο σύνολο των παρεμβάσεων πχ εκπόνηση

ειδικών Σχεδίων Δράσης και Έκτακτης Ανάγκης, διενέργεια εκστρατειών ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης θα ληφθεί υπόψη η διάσταση της αναπηρίας.

5.4. Μέτρα για την αντιμετώπιση των συνεχιζόμενων συνεπειών της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19

Οι επιχειρήσεις και οι οργανισμοί του τουριστικού κλάδου αναγκάστηκαν να προσαρμοστούν σε μια νέα πραγματικότητα, η οποία επήλθε ως αποτέλεσμα των επιπτώσεων της πανδημίας του COVID-19.

2020

Από την αρχή της τουριστικής περιόδου του 2020 εφαρμόστηκαν αυστηρά υγειονομικά πρωτόκολλα σε όλους τους τομείς (μεταφορές, καταλύματα, εστίαση, εκδρομές). Πιο συγκεκριμένα τον Μάρτιο του 2020 η Ελληνική κυβέρνηση αποφασίζει:

- Την αναστολή λειτουργίας όλων των εποχιακών ξενοδοχείων. Αποφασίστηκε προσωρινή απαγόρευση λειτουργίας τουριστικών καταλυμάτων εποχικής λειτουργίας έως και 30.04.2020 (ΚΥΑ 18512/ ΦΕΚ Β 857).
- Υποχρεωτική χρήση μάσκας σε κοινόχρηστους χώρους.
- Περιορισμό του μέγιστου επιτρεπτού αριθμού επιβατών σε θαλάσσιες και οδικές μεταφορές.
- Το κλείσιμο των αρχαιολογικών και πολιτιστικών χώρων.
- Την αναστολή λειτουργίας όλων των επιχειρήσεων εστίασης και διασκέδασης.
- Για την επιβίβαση σε αεροπλάνα απαιτείται αποδεικτικό εμβολιασμού ή νόσησης και συμπλήρωση φόρμας εντοπισμού επιβατών (Passenger Locator Form, PLF).
- Την απαγόρευση προσέγγισης κρουαζιερόπλοιων και σκαφών αναψυχής σε Ελληνικά λιμάνια, καθώς και τη διακοπή της ακτοπλοϊκής σύνδεσης Ελλάδας-Ιταλίας.

2021

Η τουριστική κίνηση το 2021 είχε μια σαφώς βελτιωμένη εικόνα σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά. Παραμένουν τα υγειονομικά πρωτόκολλα στον τουρισμό και παράλληλα:

- Καθιερώνεται το ευρωπαϊκό ψηφιακό πιστοποιητικό εμβολιασμού (digital COVID certificate).
- Γίνεται μερική άρση των περιορισμών του lock-down. Ανοίγουν αρχαιολογικοί χώροι, πάρκα αναψυχής.

- Επιτρέπεται η είσοδος τουριστών από χώρες της Ευρώπης, της συνθήκης Σέγκεν, Ρωσία, ΗΠΑ, Κίνα, Ηνωμένο Βασίλειο, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα.
- Γίνεται άρση της απαγόρευσης της μουσικής σε εστιατόρια και μπαρ. Επίσης αίρονται οι απαγορεύσεις για τη διοργάνωση συνεδρίων και εκθέσεων.

2022

Η μείωση των κρουσμάτων σε παγκόσμιο επίπεδο διευκολύνει την άρση των μέτρων για τον τουρισμό και η τουριστική περίοδος 2022 ξεκίνησε με πολύ ευοίωνες προοπτικές για την Ελλάδα.

- Καταργείται η συμπλήρωση του PLF για τους επιβάτες αεροπλάνων. Από την 1^η Μαΐου 2022 καταργούνται όλοι οι περιορισμοί (σχετικά με την πανδημία) για την είσοδο στη χώρα.
- Επιστρέφει η πληρότητα των λεωφορείων και πλοίων στο 100%.
- Καταργείται η υποχρεωτική χρήση της μάσκας σε εξωτερικούς και εσωτερικούς χώρους (πλην ελαχίστων εξαιρέσεων).
- Στο ΦΕΚ Β' 2587/25.5.2022 δημοσιεύτηκε νέα τροποποίηση των πρωτοκόλλων υγειονομικού περιεχομένου για τα τουριστικά καταλύματα. Οι τροποποιήσεις αναφέρονται στο Παράρτημα Ι και μεταξύ άλλων γίνεται άρση των περιορισμών σχετικά με: τις ώρες check in- check out (Κανονικός καθαρισμός και αναμονή 24 ωρών πριν το δωμάτιο διατεθεί σε πελάτη ή σχολαστικός καθαρισμός – απολύμανση στις επίμαχες επιφάνειες δωματίου και μπάνιου), τον αριθμό ατόμων στις πισίνες, τη διάταξη των καρεκλών-ομπρελών-σεζλόγκ, κλπ. Ειδικά για τα εστιατόρια που διαθέτουν μπουφέ (buffet), έχει αφαιρεθεί η υποχρεωτική τοποθέτηση διαχωριστικού προστατευτικού- sneeze guards.
- Στις 14/06/2022 εκδίδεται η Κοινή Υπουργική Απόφαση Δ1α/ΓΠ.οικ. 34692/2022 (ΦΕΚ 3004/Β/14-6-2022) με την οποία καθορίζονται τα μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας από τον κίνδυνο περαιτέρω διασποράς του κορωνοϊού COVID-19 στο σύνολο της Επικράτειας από την Τετάρτη, 15 Ιουνίου 2022 και ώρα 06:00 έως και την Παρασκευή, 1 Ιουλίου 2022 και ώρα 06:00.

Από την εμφάνιση της πανδημίας στη χώρα η Ελληνική κυβέρνηση προσπάθησε να περιορίσει τις αρνητικές επιπτώσεις της στον τουρισμό. Με την Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου της 13-4-2020 (ΦΕΚ 84/Α/13-4-2020) διευκρινίζονται οι αρμοδιότητες ανά υπουργείο και καθορίζονται τα μέτρα για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας στις τουριστικές επιχειρήσεις της χώρας.

Άρθρο 61: Οφειλές από ματαιώσεις πτήσεων

Για το χρονικό διάστημα από τις 25 Φεβρουαρίου 2020 έως τις 30 Σεπτεμβρίου 2020, κατά παρέκκλιση των κείμενων διατάξεων, ισχύουν αναγκαστικά τα εξής:

α) Απαιτήσεις επιστροφής του αντιτίμου αεροπορικών εισιτηρίων προς επιβάτες, λόγω ματαιώσεων πτήσεων, εφόσον προβλέπονται από την ενωσιακή ή εθνική νομοθεσία, ικανοποιούνται με την παροχή προς τους δικαιούχους πιστωτικού σημειώματος ίσης αξίας με το

αντίτιμο του εισιτηρίου της ματαιωθείσας πτήσης. Το πιστωτικό σημείωμα εκδίδεται από τον αερομεταφορέα και έχει ημερομηνία λήξης δεκαοκτώ (18) μήνες από την έκδοσή του. Κατά τη διάρκεια του δεκαοκτάμηνου, ο δικαιούχος του πιστωτικού σημειώματος μπορεί οποτεδήποτε να κάνει χρήση αυτού σε οποιονδήποτε προορισμό του δικτύου του αερομεταφορέα. Μέχρι τη λήξη του πιστωτικού σημειώματος, η οφειλή δεν καθίσταται ληξιπρόθεσμη και απαιτητή. Η οφειλή καθίσταται ληξιπρόθεσμη και απαιτητή, εφόσον παρέλθουν δεκαοκτώ μήνες από την έκδοση του πιστωτικού σημειώματος και αυτό δεν έχει χρησιμοποιηθεί.

Άρθρο 65: Οφειλές από ματαιώσεις θαλάσσιου ταξιδιού

Για το χρονικό διάστημα από τις 25 Φεβρουαρίου 2020 έως την 31η Οκτωβρίου 2020, κατά παρέκκλιση των κείμενων διατάξεων, ισχύουν αναγκαστικά τα εξής:

α) Απαιτήσεις επιστροφής του αντιτίμου ακτοπλοϊκών εισιτηρίων, καθώς και εισιτηρίων διεθνών πλόων προς επιβάτες που δεν μπορούν να ταξιδέψουν λόγω των περιορισμών που έχουν επιβληθεί στις μετακινήσεις, ή δεν επιθυμούν να ταξιδέψουν λόγω της αβεβαιότητας που υπάρχει εξαιτίας της πανδημίας ή λόγω ματαίωσης των προγραμματισμένων δρομολογίων τους, εφόσον προβλέπονται από την εθνική ή την ενωσιακή νομοθεσία, ικανοποιούνται με την παροχή προς τους δικαιούχους πιστωτικού σημειώματος ίσης αξίας με το αντίτιμο του εισιτηρίου του ματαιωθέντος ταξιδιού. Το πιστωτικό σημείωμα εκδίδεται από τον μεταφορέα πλοιοκτήτη, πλοιοκτήτρια εταιρεία ή διαχειριστή (εφεξής μεταφορέας) και έχει ημερομηνία λήξης δεκαοκτώ (18) μηνών από την ημερομηνία ταξιδιού. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, ο δικαιούχος του πιστωτικού σημειώματος μπορεί οποτεδήποτε να κάνει χρήση αυτού σε οποιονδήποτε προορισμό του δικτύου του μεταφορέα. Μέχρι τη λήξη του πιστωτικού σημειώματος, η οφειλή δεν καθίσταται ληξιπρόθεσμη και απαιτητή. Η οφειλή καθίσταται ληξιπρόθεσμη και απαιτητή, εφόσον παρέλθουν δεκαοκτώ (18) μήνες και το πιστωτικό σημείωμα δεν έχει χρησιμοποιηθεί.

Άρθρο 66: Μείωση των ανταποδοτικών λιμενικών δικαιωμάτων

1. Τα πάσης φύσεως ανταποδοτικά δικαιώματα προσόρμισης, παραβολής/πλεύρισης, πρυμνοδέτησης και ελλιμενισμού των πλοίων/πλωτών ναυπηγημάτων, καθώς και των επαγγελματικών αλιευτικών σκαφών, πλην κρουαζιερόπλοιων, μειώνονται κατά ποσοστό 20%, για τους μήνες Μάρτιο, Απρίλιο και Μάιο 2020.

2. Σε περίπτωση που οι υπόχρεοι έχουν προκαταβάλει μηνιαία, εξαμηνιαία ή ετήσια δικαιώματα προσόρμισης, πρυμνοδέτησης και παραβολής/πλεύρισης, η μείωση εφαρμόζεται επιπλέον των εκάστοτε προβλεπόμενων εκπτώσεων και αναλογικά για τους μήνες Μάρτιο, Απρίλιο και Μάιο 2020, τυχόν δε προκαταβληθέν ποσό που υπερβαίνει το ύψος των ανταποδοτικών δικαιωμάτων για τους μήνες Μάρτιο, Απρίλιο και Μάιο 2020, όπως ορίζονται στην παρ. 1, συμψηφίζεται ή επιστρέφεται κατά τη διαδικασία που προβλέπεται στην απόφαση της παρ. 4.

Άρθρο 69: Δράσεις προβολής για την αποκατάσταση της εικόνας της Ελλάδας

Εφόσον εξακολουθεί να υφίσταται άμεσος κίνδυνος διασποράς του κορωνοϊού COVID-19 και πάντως για χρονικό διάστημα που δεν μπορεί να υπερβαίνει την 31η Αυγούστου 2020, το Υπουργείο Τουρισμού, ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού (ΕΟΤ) και οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) α' και β' βαθμού, συμπεριλαμβανομένων των αναπτυξιακών εταιρειών αυτών, δύνανται να συνάπτουν συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών με την εταιρεία με την επωνυμία «MARKETING GREECE ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ» και τον διακριτικό τίτλο «Marketing Greece ΑΕ» με απευθείας ανάθεση και, πάντως, τηρούμενης κανονικά της διαδικασίας ανάρτησης στη Διαύγεια, ανεξαρτήτως της αξίας της σύμβασης, κατά παρέκκλιση της κείμενης εθνικής νομοθεσίας περί δημοσίων συμβάσεων, υπό την προϋπόθεση ότι οι ανωτέρω συμβάσεις μετά από τη σύναψή τους θα υποβληθούν στο Ελεγκτικό Συνέδριο για κατά προτεραιότητα έγκριση, εφόσον αυτό απαιτείται από τις γενικές διατάξεις. Οι συμβάσεις αφορούν αποκλειστικά στην υλοποίηση προγραμμάτων και δράσεων προβολής, διαφήμισης, προώθησης, επικοινωνίας και δημόσιων σχέσεων στην Ελλάδα και το εξωτερικό, τόσο της χώρας συνολικά, όσο και μεμονωμένων περιοχών της, με στόχο την άμεση αντιμετώπιση των αρνητικών συνεπειών στον ελληνικό τουρισμό από τη διασπορά του κορωνοϊού COVID-19, με παράλληλη ενίσχυση της εικόνας της χώρας και της τουριστικής αγοράς.

Άρθρο 70: Κατ' εξαίρεση ρυθμίσεις περί καταγγελίας συμβάσεων μεταξύ τουριστικών επιχειρήσεων και των πελατών τους για την παροχή τουριστικών υπηρεσιών

1. Το παρόν εφαρμόζεται σε συμβάσεις παροχής τουριστικών υπηρεσιών, μεμονωμένα ή με τη μορφή οργανωμένου ταξιδιού (πακέτου), οι οποίες έχουν συναφθεί μεταξύ αφενός τουριστικών επιχειρήσεων της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 4276/2014 (Α' 155) και αφετέρου πελατών, και οι οποίες καταγγέλλονται από τις 25 Φεβρουαρίου 2020 έως και τις 30 Σεπτεμβρίου 2020 από οποιοδήποτε συμβαλλόμενο μέρος.

2. Για τους σκοπούς εφαρμογής του παρόντος, ως «πελάτες» νοούνται: α) καταναλωτές, β) φυσικά πρόσωπα, συμπεριλαμβανομένων αντιπροσώπων μικρών επιχειρήσεων, αυτοαπασχολουμένων ή ελεύθερων επαγγελματιών, οι οποίοι κάνουν κρατήσεις για ταξίδια που σχετίζονται με την επιχειρηματική ή την επαγγελματική τους δραστηριότητα, γ) φυσικά ή νομικά πρόσωπα τα οποία, ενεργώντας για σκοπούς που αφορούν στην εμπορική, επιχειρηματική, βιοτεχνική ή επαγγελματική τους δραστηριότητα, συνάπτουν συμβάσεις με τουριστικές επιχειρήσεις για τον διακανονισμό επαγγελματικών ταξιδιών, συμπεριλαμβανομένων συνεδρίων ή σεμιναρίων, και δ) φυσικά ή νομικά πρόσωπα, συμπεριλαμβανομένων σχολείων, εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και μη κερδοσκοπικών συλλόγων, τα οποία συνάπτουν συμβάσεις με τουριστικές επιχειρήσεις για τον διακανονισμό ταξιδιών που προσφέρονται περιστασιακά και σε μη κερδοσκοπική βάση σε περιορισμένη ομάδα ταξιδιωτών και δεν απευθύνονται στο ευρύ κοινό. Οι πελάτες του προηγούμενου εδαφίου κατοικοεδρεύουν είτε εντός είτε εκτός της Ελληνικής Επικράτειας.

3. Εάν, κατόπιν της κατά την παρ. 1 καταγγελίας, η τουριστική επιχείρηση υποχρεούται να επιστρέψει στον πελάτη οποιοδήποτε ποσό που ο πελάτης έχει καταβάλει ως προκαταβολή, εγγύηση, αρραβώνα, μερική ή ολική εξόφληση ή με οποιαδήποτε άλλη μορφή για την εκτέλεση της σύμβασης, η τουριστική επιχείρηση δύναται, κατά παρέκκλιση των κατά περίπτωση εφαρμοστέων

διατάξεων σύμβασης ή νόμου, να προσφέρει στον πελάτη αντί της επιστροφής χρημάτων ισόποσο πιστωτικό σημείωμα ισχύος δεκαοκτώ (18) μηνών από την ημερομηνία έκδοσης του.

4. Η τουριστική επιχείρηση ενημερώνει εγγράφως σε σταθερό μέσο τον πελάτη για την προσφορά του πιστωτικού σημειώματος εντός τριάντα (30) ημερών από την ημερομηνία καταγγελίας της σύμβασης ή, σε περίπτωση που η σύμβαση έχει καταγγελθεί πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος, εντός τριάντα (30) ημερών από την έναρξη ισχύος του παρόντος. Σε περίπτωση που η τουριστική επιχείρηση δεν ενημερώνει εγγράφως τον πελάτη για την προσφορά του πιστωτικού σημειώματος εντός της προθεσμίας του προηγούμενου εδαφίου, η τουριστική επιχείρηση υποχρεούται να επιστρέψει στον πελάτη, σύμφωνα με την παρ. 3, το οφειλόμενο χρηματικό ποσό.

5. Το πιστωτικό σημείωμα αντιστοιχεί στο συνολικό προς επιστροφή χρηματικό ποσό. Η τουριστική επιχείρηση υποχρεούται να προσφέρει στον πελάτη τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσει το πιστωτικό σημείωμα για την παροχή τουριστικής υπηρεσίας όμοιας ή αντίστοιχης με αυτήν στην οποία αφορούσε η καταγγελθείσα σύμβαση.

6. Εάν η συνολική αξία της τουριστικής υπηρεσίας που θα επιλέξει ο πελάτης είναι μικρότερη από την αξία του πιστωτικού σημειώματος, ο πελάτης δύναται να επιλέξει είτε να λάβει νέο πιστωτικό σημείωμα για το ποσό που αντιστοιχεί στη διαφορά της αξίας, με διάρκεια που θα συμφωνείται μεταξύ των μερών, είτε να του επιστραφεί το αργότερο έως τον χρόνο λήξης ισχύος του αρχικού πιστωτικού σημειώματος το ποσό που αντιστοιχεί στη διαφορά της αξίας. Εάν η συνολική αξία της τουριστικής υπηρεσίας που θα επιλέξει ο πελάτης υπερβαίνει την αξία του πιστωτικού σημειώματος, η διαφορά καταβάλλεται από τον πελάτη στην τουριστική επιχείρηση.

7. Εάν για οποιονδήποτε λόγο κατά τη λήξη ισχύος του πιστωτικού σημειώματος δεν έχει συναφθεί νέα σύμβαση για την παροχή οιασδήποτε τουριστικής υπηρεσίας μεταξύ της τουριστικής επιχείρησης και του πελάτη, η τουριστική επιχείρηση υποχρεούται να καταβάλει στον πελάτη χρηματικό ποσό ίσο με την αξία του πιστωτικού σημειώματος.

Άρθρο 72: Έκτακτη οικονομική ενίσχυση των κατ' εξαίρεση λειτουργούντων τουριστικών καταλυμάτων

1. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Τουρισμού δύναται να καθορίζεται έκτακτη οικονομική ενίσχυση προς τα τουριστικά καταλύματα συνεχούς λειτουργίας που περιλαμβάνονται στον Πίνακα του άρθρου 2 της υπ' αρ. 5052/24.3.2020 απόφασης του Υπουργού Τουρισμού (Β' 1018). Με όμοια απόφαση και με την επιφύλαξη της παρ. 2 του παρόντος, καθορίζονται οι ειδικότεροι όροι υπολογισμού και χορήγησης της έκτακτης οικονομικής ενίσχυσης, το ποσοστό με το οποίο πολλαπλασιάζεται η προκύπτουσα διαφορά του κύκλου εργασιών, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος.

2. Το ποσό της κατά την παρ. 1 οικονομικής ενίσχυσης αφορά στο χρονικό διάστημα για το οποίο κρίθηκε αναγκαία η λειτουργία των τουριστικών καταλυμάτων για λόγους δημοσίου συμφέροντος, κατ' εξαίρεση της προσωρινής απαγόρευσης λειτουργίας που επιβλήθηκε με την υπ' αρ. Δ1α/Γ.Π.οικ.20035/22.3.2020 κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και

Επενδύσεων, Προστασίας του Πολίτη, Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, Υγείας, Εσωτερικών (Β' 897). Το ποσό της έκτακτης οικονομικής ενίσχυσης της παρ. 1, προσδιορίζεται για κάθε τουριστικό κατάλυμα ως ποσοστό επί της διαφοράς του κύκλου εργασιών μηνός Απριλίου 2019 και Απριλίου 2020.

Κεφάλαιο 6. Έρευνα. Μεθοδολογία και αποτελέσματα

6.1. Εισαγωγή

Στόχος της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να προσεγγίσει το θέμα της διαχείρισης της διακινδύνευσης καταστροφών στις τουριστικές επιχειρήσεις της Κέρκυρας και να εξετάσει αν οι εμπλεκόμενοι με τον τουρισμό επιχειρηματίες έχουν επίγνωση των καταστροφικών γεγονότων που ενδέχεται να τους επηρεάσουν, αν γνωρίζουν τις διαδικασίες και τα στάδια της διαχείρισης καταστροφών.

Για τη διεξαγωγή της έρευνας και την εκπλήρωση του πιο πάνω στόχου, διεξήχθη πρωτογενής και δευτερογενής έρευνα. Στη δευτερογενή έρευνα έγινε βιβλιογραφική ανασκόπηση και αναζήτηση στοιχείων σχετικά με τις απειλές και τις επιπτώσεις από φυσικές καταστροφές σε τουριστικούς προορισμούς, τον σχεδιασμό και τη διαχείριση εκτάκτων αναγκών σε τουριστικές υποδομές και επιχειρήσεις. Οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν είναι το διαδίκτυο, βάσεις δεδομένων, επιστημονικά άρθρα, έντυπα και ηλεκτρονικά βιβλία, πρακτικά συνεδρίων, μεταπτυχιακές εργασίες, διδακτορικές διατριβές, αρχεία ειδησεογραφικών δικτυακών τόπων.

Η πρωτογενής έρευνα πραγματοποιήθηκε σε δύο μέρη και περιλαμβάνει ποσοτική και ποιοτική έρευνα. Στο πρώτο μέρος διερευνήθηκε η αντίληψη, η γνώση, η ενημέρωση, η ετοιμότητα και η εμπειρία των τουριστών σε σχέση με τις καταστροφές στον τόπο διακοπών τους. Στο δεύτερο μέρος της έρευνας εξετάστηκε η διαχείριση της διακινδύνευσης από την πλευρά των τουριστικών επιχειρήσεων της Κέρκυρας.

6.2. Πρώτο μέρος έρευνας. Ερωτηματολόγιο τουριστών

6.2.1. Μεθοδολογία

Για τη συλλογή των δεδομένων επελέγη η μέθοδος έρευνας μέσω ερωτηματολογίου που απευθυνόταν κυρίως στους αλλοδαπούς αλλά και στους ημεδαπούς επισκέπτες της Κέρκυρας. Μεταφράστηκε στην Αγγλική και στη Γερμανική γλώσσα εφόσον οι μεγαλύτερες υφιστάμενες εδραιωμένες τουριστικές αγορές στο νησί της Κέρκυρας είναι εκείνες του Ηνωμένου Βασιλείου και της Γερμανίας αντίστοιχα (INSETE Intelligence, 2021b). Εκτός αυτού οι πολίτες άλλων χωρών που επιλέγουν για τις διακοπές τους το νησί των Φαιάκων όπως Ολλανδοί, Πολωνοί, Τσέχοι και Αυστριακοί χρησιμοποιούν μια από τις παραπάνω γλώσσες για τη συνεννόησή τους.

Αρχικά έγινε προσδιορισμός του πληθυσμού ώστε να υπάρχει ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα. Το μέγεθος του δείγματος για αυτό το μέρος της έρευνας ορίστηκε σε διακόσια περίπου άτομα. Ένας βασικός παράγοντας στο σχεδιασμό της έρευνας ήταν το δείγμα να είναι τυχαίο, με διαφορετικά χαρακτηριστικά ως προς την εθνικότητα, την ηλικία, το είδος του καταλύματος που διαμένει (διαφορετική οικονομική επιφάνεια). Στη συνέχεια σχεδιάστηκε η δομή του ερωτηματολογίου και ακολούθησε υλοποίηση της έρευνας. Σε μεταγενέστερο στάδιο καταχωρήθηκαν και κωδικοποιήθηκαν τα δεδομένα. Στο τέλος της ερευνητικής διαδικασίας έγινε η στατιστική ανάλυση, η επεξεργασία και παρουσίαση των αποτελεσμάτων.

Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 20 ερωτήσεις «κλειστού» τύπου δηλαδή με προκαθορισμένες επιλογές απάντησης (Παράρτημα Α). Στις ερωτήσεις αυτές δε συμπεριλαμβάνονται οι πέντε ερωτήσεις (χωρίς αρίθμηση) δημογραφικών στοιχείων στην αρχή. Τον Αύγουστο του 2021 έγινε η διαμόρφωση του ερωτηματολογίου και επελέγησαν ερωτήσεις διπλής επιλογής, λίστας, κατάταξης, πολλαπλής επιλογής και βαθμολόγησης. Η διατύπωση των ερωτήσεων έγινε με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι σαφείς, κατανοητές και να έχουν νόημα για τους ερωτώμενους. Τα ερωτηματολόγια συμπληρώθηκαν από τις αρχές Σεπτεμβρίου έως το πρώτο δεκαήμερο του Οκτωβρίου 2021.

Το ερωτηματολόγιο που δημιουργήθηκε είναι δομημένο σε 5 μέρη:

- Το **πρώτο μέρος** συμπεριλαμβάνει 5 μη αριθμημένες ερωτήσεις δημογραφικών στοιχείων που συλλέγουν στοιχεία όπως το φύλλο, η ηλικία, η χώρα προέλευσης, ο τύπος καταλύματος που διαμένει και αν ο ερωτώμενος ταξιδεύει μόνος ή όχι.
- Στο **δεύτερο μέρος** (ερωτήσεις 1-6) εξετάζεται η γνώση, η εμπειρία, η ενημέρωση των ερωτώμενων σχετικά με τις φυσικές καταστροφές τόσο γενικά, όσο και ειδικά με αυτές που μπορεί να αντιμετωπίσουν στον τόπο προορισμού τους.
- Στο **τρίτο μέρος** (ερωτήσεις 7-12) επιχειρείται να διαπιστωθεί αν και με ποιο τρόπο οι ερωτώμενοι θα ήθελαν να ενημερωθούν για τον τρόπο αντίδρασης τους σε περίπτωση εκδήλωσης φυσικών καταστροφών, από πού θα ζητούσαν βοήθεια, αν γνωρίζουν σχέδια έκτακτης ανάγκης και χώρους καταφυγής στο κατάλυμα που διαμένουν.
- Στο **τέταρτο μέρος** (ερωτήσεις 13-17) επιχειρείται να προσδιοριστεί αν οι ερωτώμενοι γνωρίζουν μέτρα αυτοπροστασίας από συγκεκριμένους κινδύνους που είναι και οι πιθανότεροι να συμβούν στην Κέρκυρα όπως σεισμοί, δασικές πυρκαγιές, ακραία καιρικά φαινόμενα καθώς και το αν είναι πρόθυμοι να συμμετέχουν σε μια άσκηση έκτακτης ανάγκης κατά τη διάρκεια των διακοπών τους.
- Τέλος στο **πέμπτο μέρος** (ερωτήσεις 18-20) ζητείται η γνώμη τους σχετικά με τον βαθμό ασφάλειας της Κέρκυρας σε θέματα καταστροφών και κρίσεων καθώς και η άποψη τους για το αν η ενημέρωση των τουριστών για φυσικές καταστροφές σχετίζεται με την αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος.

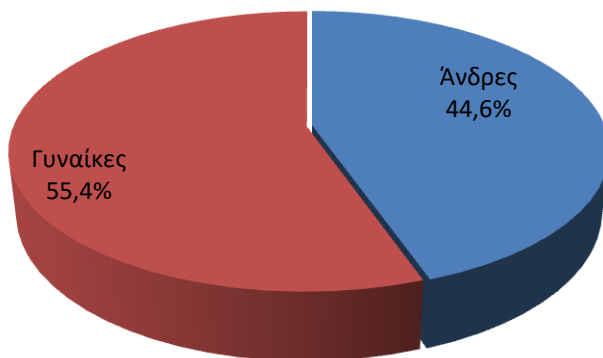
6.2.2. Αποτελέσματα έρευνας τουριστών.

Διανεμήθηκαν συνολικά 500 ερωτηματολόγια. Από τα 248 ερωτηματολόγια που συλλέχθηκαν τα 8 ήταν ημιτελή ή με λάθη με αποτέλεσμα να μη ληφθούν υπόψη. Το ποσοστό των ερωτηματολογίων που συμπληρώθηκαν σε σχέση με αυτά που μοιράστηκαν ανέρχεται σε 49,6%. Τα αποτελέσματα της επεξεργασίας παρουσιάζονται στη συνέχεια με πίνακες, διαγράμματα και σύντομο σχολιασμό.

Γενικά δημογραφικά στοιχεία τουριστών

Φύλο

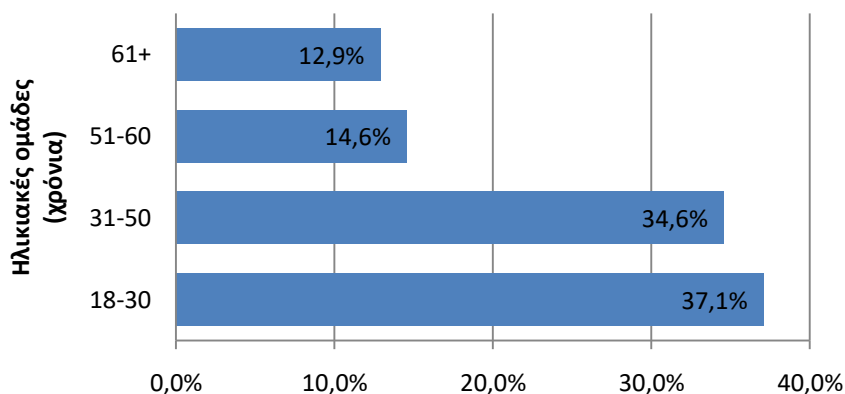
Από τους 240 τουρίστες που έλαβαν μέρος στην έρευνα οι 133 ήταν γυναίκες ενώ οι 107 ήταν άνδρες.

Διάγραμμα 6.2-1. Φύλο ερωτηθέντων

Ηλικία

Ένα ποσοστό 71,7% ήταν ενήλικες έως πενήντα χρονών, 14,6% ανήκαν στην ηλικιακή ομάδα 51-60, ενώ ένα ποσοστό 12,9% των ερωτηθέντων ήταν πάνω από 61 ετών.

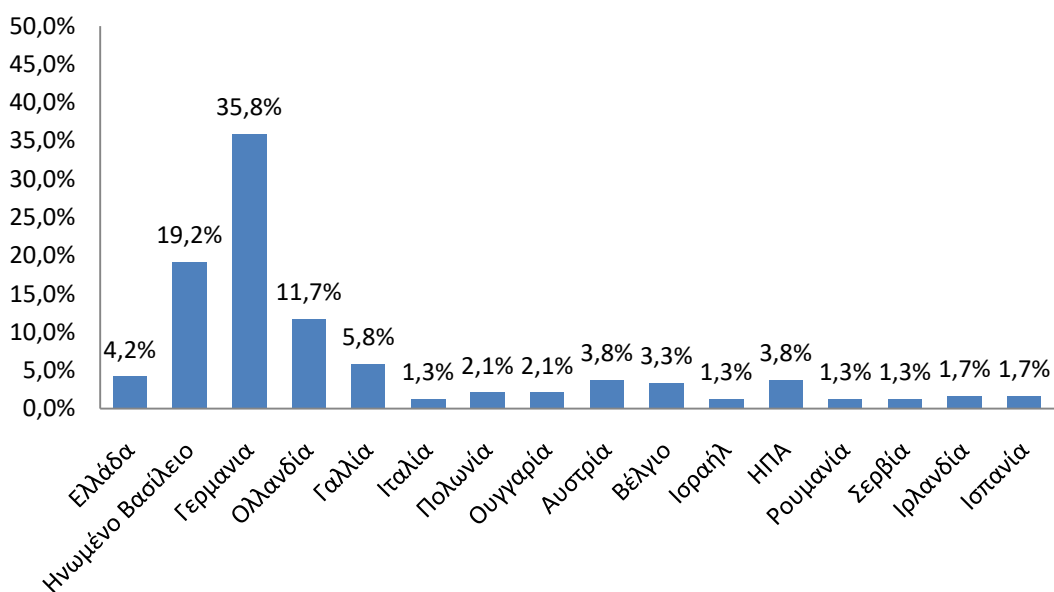
Διάγραμμα 6.2-2. Ηλικία ερωτηθέντων

Χώρα Προέλευσης

Όπως προέκυψε από τα δεδομένα που συλλέχθηκαν ο μεγαλύτερος όγκος των τουριστών που έλαβε μέρος στην έρευνα ήταν Γερμανοί (86), αμέσως μετά ακολουθούν οι κάτοικοι του Ηνωμένου Βασιλείου (46) και έπονται οι Ολλανδοί (28) ενώ συνολικά το δείγμα αποτελούνταν από δεκαέξι διαφορετικές χώρες (κυρίως ευρωπαϊκές).

Πίνακας 6-1. Χώρες προέλευσης ερωτηθέντων

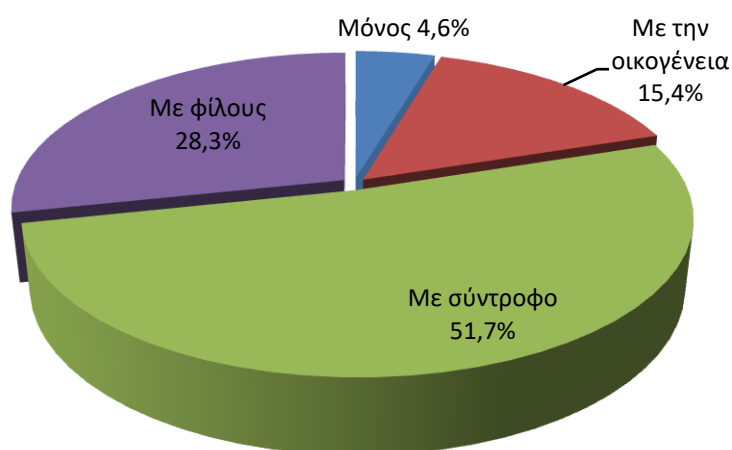
Χώρα προέλευσης	Απαντήσεις	Ποσοστό %
Ελλάδα	10	4,2%
Ηνωμένο Βασίλειο	46	19,2%
Γερμανία	86	35,8%
Ολλανδία	28	11,7%
Γαλλία	14	5,8%
Ιταλία	3	1,3%
Πολωνία	5	2,1%
Ουγγαρία	5	2,1%
Αυστρία	9	3,8%
Βέλγιο	8	3,3%
Ισραήλ	3	1,3%
ΗΠΑ	9	3,8%
Ρουμανία	3	1,3%
Σερβία	3	1,3%
Ιρλανδία	4	1,7%
Ισπανία	4	1,7%

Διάγραμμα 6.2-3. Χώρες προέλευσης

Ταξιδιωτική συντροφιά

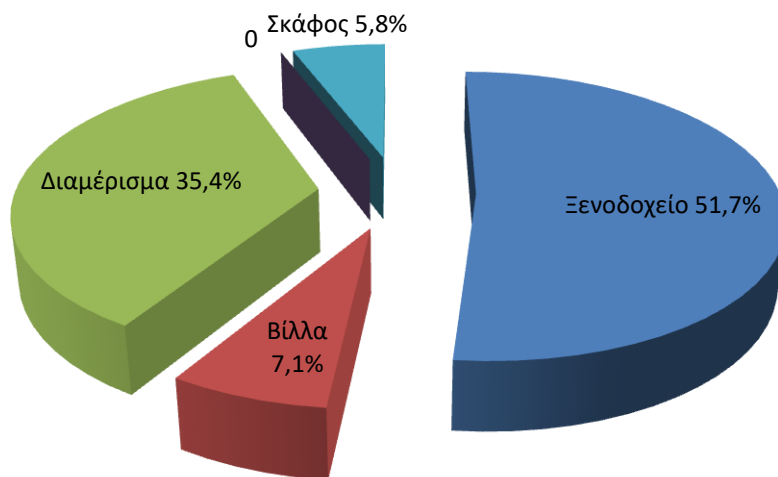
Ένα σημαντικό στοιχείο για τη συγκεκριμένη έρευνα είναι η πληροφορία αν ο τουρίστας ταξιδεύει μόνος, με παρέα, με την οικογένεια του, καθώς διαφοροποιείται ο τρόπος αντιμετώπισης ενός έκτακτου συμβάντος ανάλογα με τον αριθμό και τα χαρακτηριστικά των συνταξιδιωτών (travel companions). Όπως προκύπτει και από το παρακάτω διάγραμμα μόνο ένα μικρό ποσοστό της τάξεως του 4,6% ταξιδεύει μόνο του.

Διάγραμμα 6.2-4. Με ποιόν συνταξιδεύετε;

Είδος καταλύματος

Περισσότεροι από τους μισούς ερωτηθέντες (51,7%) διέμεναν σε ξενοδοχείο, που υποδηλώνει ότι σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, φυσικής καταστροφής ή μιας ξαφνικής κρίσης είχαν τη δυνατότητα να ενημερωθούν αλλά και να τους παρασχεθεί βοήθεια αν χρειαζόταν. Στο σημείο αυτό πρέπει να διευκρινιστεί ότι οι δεκατέσσερις τουρίστες (5,8%) που απάντησαν ότι διαμένουν σε σκάφος (ιστιοπλοϊκό ή μηχανοκίνητο), πριν επιβιβαστούν σε αυτό και αρχίσει η ναύλωση διέμεναν σε ξενοδοχείο κοντά στο λιμάνι απόπλου (Μαρίνα Γουβιών, Κέρκυρα).

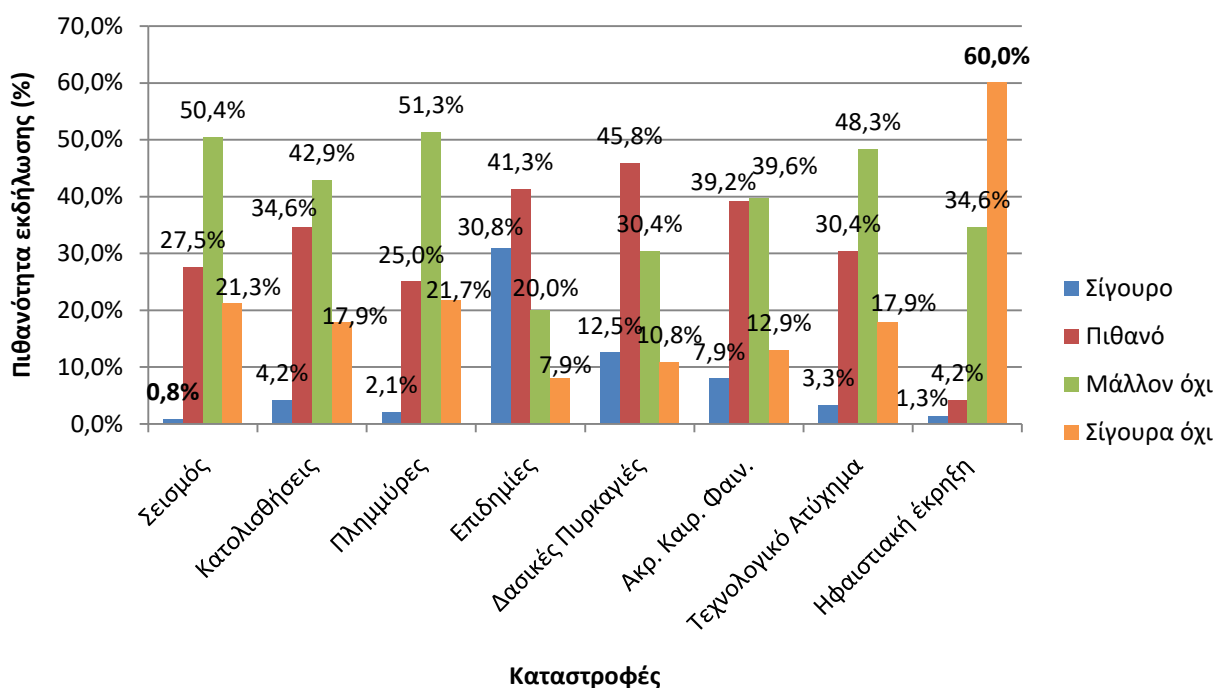
Διάγραμμα 6.2-5. Είδος καταλύματος που διέμεναν οι ερωτηθέντες

Ερωτήσεις

1. Ποια πιστεύετε είναι η πιθανότητα μια από τις παρακάτω καταστροφές να εκδηλωθεί στον τόπο διακοπών σας;

Παρατηρούμε ότι οι τουρίστες θεωρούν σίγουρη την εκδήλωση πανδημίας (που ήδη εξελίσσεται τη χρονική περίοδο της έρευνας), ακολουθούν οι δασικές πυρκαγιές (12,5%) και τα ακραία καιρικά φαινόμενα (7,9%).

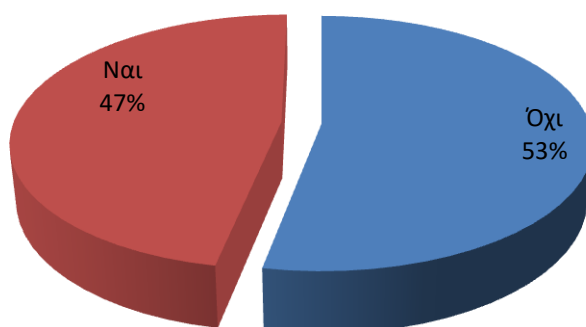
Από τις απαντήσεις προκύπτει ότι οι ερωτηθέντες πιστεύουν ότι η πιθανότητα εκδήλωσης σεισμού στην Κέρκυρα είναι μικρή ή καθόλου (71,7%), ενώ η συντριπτική πλειοψηφία θεωρεί αρκετά έως εντελώς απίθανο το ενδεχόμενο ηφαιστειακής έκρηξης (94,6%). Η ηφαιστειακή έκρηξη προστέθηκε ως καταστροφή με σκοπό να ελεγχθεί η γνώση των τουριστών σχετικά με την ηφαιστειότητα και τον Ελληνικό χώρο.

Διάγραμμα 6.2-6. Ποια πιστεύετε είναι η πιθανότητα μια από τις παρακάτω καταστροφές να εκδηλωθεί στον τόπο διακοπών σας

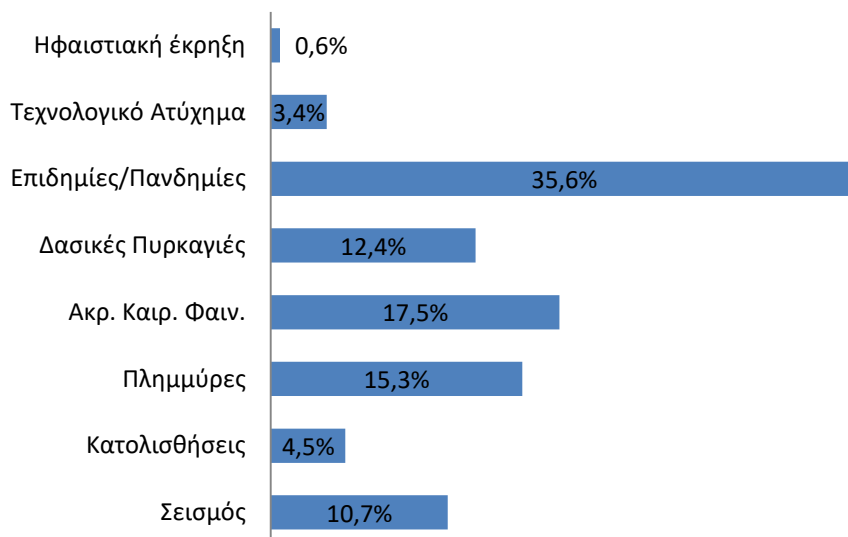
2. Έχετε βιώσει μια φυσική καταστροφή ή/και τις επιπτώσεις της;

Η αντίληψη της διακινδύνευσης ως προς την εκδήλωση ενός φαινομένου και των πιθανών επιπτώσεων εξαρτάται από ένα πλήθος παραγόντων. Ο κύριος παράγοντας που επηρεάζει την ατομική αντίληψη είναι η εμπειρία του παρελθόντος (Λέκκας & Ανδρεαδάκης, 2015). Από τις απαντήσεις προκύπτει ότι το μεγαλύτερο μέρος των ερωτηθέντων (53%) δεν έχει προσωπική εμπειρία από ένα καταστροφικό γεγονός. Το 47% των τουριστών που συμμετείχαν στην έρευνα έχει βιώσει μια ή και περισσότερες φυσικές καταστροφές όπως φαίνεται στο διάγραμμα 6.2.7.

Διάγραμμα 6.2-7. Έχετε βιώσει μια φυσική καταστροφή ή/και τις επιπτώσεις της;

Οι καταστροφές που έχουν βιώσει όσοι απάντησαν θετικά στην παραπάνω ερώτηση εκτός από την πανδημία που επηρέασε όλους, είναι τα ακραία καιρικά φαινόμενα, οι πλημμύρες, οι δασικές πυρκαγιές, ο σεισμός. Καταστροφές που έχουν συμβεί ή είναι πιθανό να συμβούν στην Κέρκυρα κατά τη διάρκεια της θερινής περιόδου.

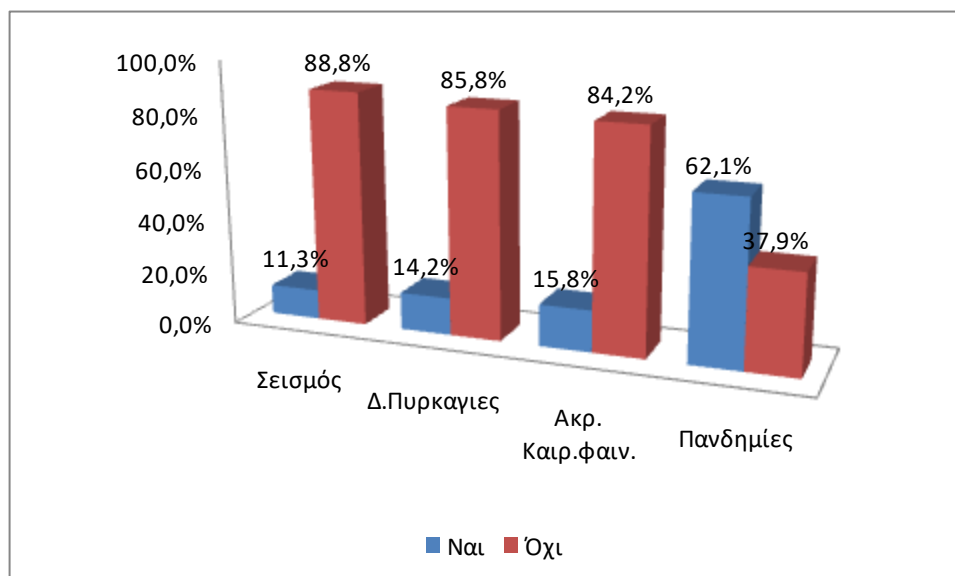
Διάγραμμα 6.2-8. Οι καταστροφές που έχουν βιώσει όσοι απάντησαν θετικά στην ερώτηση 2.

3. Ενημερωθήκατε πριν αναχωρήσετε από την πατρίδα σας για τον πιθανό κίνδυνο αντιμετώπισης κάποιας φυσικής καταστροφής στην Ελλάδα;

Είναι γνωστό ότι η Ελλάδα είναι μία σεισμογενής χώρα και συχνά εκδηλώνονται δασικές πυρκαγιές τη θερινή περίοδο. Ωστόσο η ενημέρωση των τουριστών στη χώρα τους για σεισμούς και πυρκαγιές ήταν 11,3% και 14,2% αντίστοιχα.

Αξιοσημείωτο είναι το μεγάλο ποσοστό (62,1%) της ενημέρωσης για την πανδημία, κάτι που ήταν αναμενόμενο από τη στιγμή που για να εισέλθει κάποιος στην Ελλάδα έπρεπε να είναι ενήμερος για τα υγειονομικά πρωτόκολλα που ίσχυαν το 2020 και 2021. Από την αρχή της πανδημίας δημιουργήθηκε μια ειδική κρατική ιστοσελίδα (www.travel.gov.gr) η οποία έδινε όλες τις απαραίτητες πληροφορίες σχετικά με τα ισχύοντα μέτρα για την πανδημία στη χώρα μας.

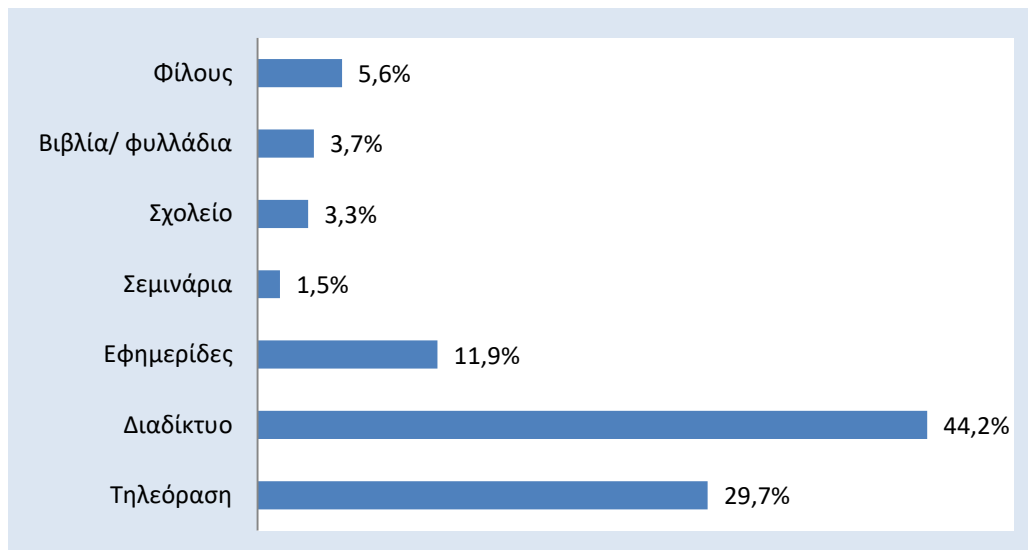
Παρά το γεγονός ότι η έρευνα διεξήχθη μετά τις καταστροφικές πυρκαγιές που έπληξαν την Ελλάδα και τον ευρωπαϊκό νότο το καλοκαίρι του 2021 η ενημέρωση των τουριστών για τις δασικές πυρκαγιές κυμαίνεται σε χαμηλό ποσοστό.

Διάγραμμα 6.2-9. Ενημέρωση πριν την αναχώρηση για συγκεκριμένους κίνδυνους

4. Εάν ναι με ποιο τρόπο έχετε ενημερωθεί;

Όπως ήταν αναμενόμενο το διαδίκτυο κυριαρχεί στους τρόπους ενημέρωσης με 44,2% ενώ ακολουθεί η τηλεόραση 29,7%. Επιβεβαιώνεται η μεγάλη απήχηση της πληροφόρησης μέσω εικόνας.

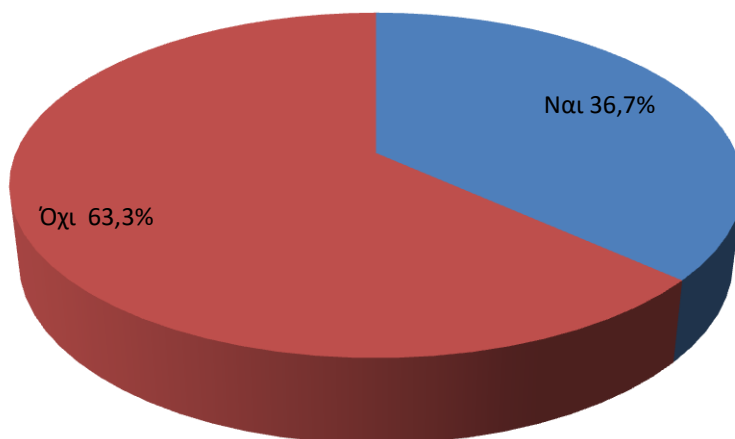

Διάγραμμα 6.2-10. Τρόποι ενημέρωσης για πιθανές φυσικές καταστροφές

5. Γνωρίζετε που βρίσκεται το κοντινότερο νοσοκομείο / Κέντρο Υγείας στην περιοχή των διακοπών σας;

Σε περίπτωση εκδήλωσης κάποιας φυσικής καταστροφής μεσαίας ή μεγάλης κλίμακας, που έχει αρνητικές επιπτώσεις στην υγεία των ανθρώπων εμπλέκονται από την πρώτη στιγμή οι δημόσιες δομές υγείας. Με αυτή την ερώτηση γίνεται μια προσπάθεια να εκτιμηθεί σε ποιο βαθμό

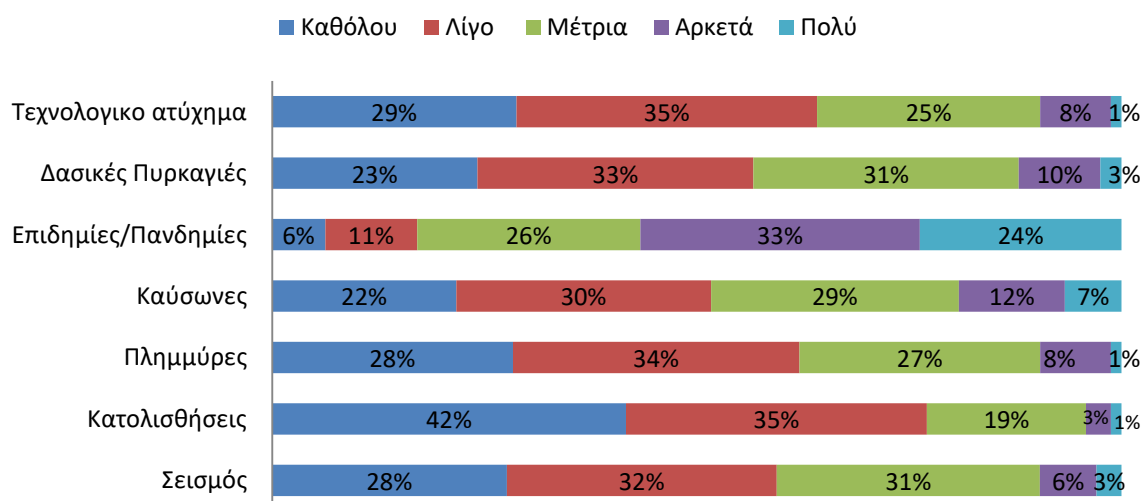
οι τουρίστες που επισκέπτονται ένα άγνωστο μέρος για διακοπές έχουν διερευνήσει μια παράμετρο που συνδέεται με την κουλτούρα ετοιμότητας. Λίγο περισσότεροι από το ένα τρίτο των ερωτηθέντων (36,7%) γνώριζαν που βρίσκεται η πλησιέστερη δημόσια δομή υγείας.

Διάγραμμα 6.2-11. Γνώση της τοποθεσίας του πλησιέστερου νοσοκομείου/ Κέντρου Υγείας

6. Ποιο είναι το επίπεδο των γνώσεων σας στη διαχείριση/αντιμετώπιση των παρακάτω καταστροφών;

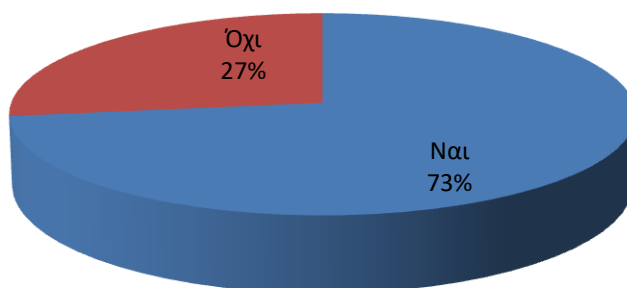
Με αυτή την ερώτηση εξετάζεται η γνώση των ερωτώμενων στη διαχείριση 7 διαφορετικών καταστροφών. Όπως προκύπτει και από το Διάγραμμα 6.2-12 το επίπεδο άνω του μετρίου είναι: στις επιδημίες/πανδημίες 57%, στους καύσωνες 20%, στις δασικές πυρκαγιές 13%, στους σεισμούς 10%, στις πλημμύρες και στα τεχνολογικά ατυχήματα 9% ενώ στις κατολισθήσεις σημειώνεται το χαμηλότερο ποσοστό γνώσεων άνω του μετρίου, μόλις 4%.

Διάγραμμα 6.2-12. Επίπεδο γνώσεων στην αντιμετώπιση διαφορετικών καταστροφών

7. Θα θέλατε να ενημερωθείτε κατά τη διάρκεια των διακοπών σας για το πώς να αντιδράσετε σε περίπτωση εκδήλωσης φυσικών καταστροφών;

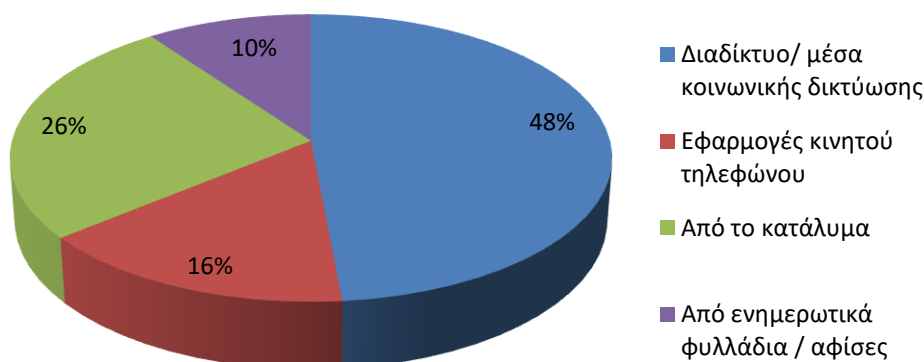
Ένα μεγάλο ποσοστό της τάξης του 73% δήλωσαν ότι θα αφιέρωναν χρόνο στη διάρκεια των διακοπών τους για να ενημερωθούν πώς θα αντιδράσουν σε μια φυσική καταστροφή, καταδεικνύοντας τη θετική στάση των τουριστών σε θέματα ενημέρωσης για ζητήματα αυτοπροστασίας.

Διάγραμμα 6.2-13. Θα θέλατε να ενημερωθείτε κατά τη διάρκεια των διακοπών σας για το πώς να αντιδράσετε σε περίπτωση εκδήλωσης φυσικών καταστροφών;

8. Αν ναι, με ποιο τρόπο θα θέλατε να ενημερωθείτε;

Οι περισσότεροι τουρίστες θα προτιμούσαν τη χρήση νέων τεχνολογιών για την ενημέρωσή τους: διαδίκτυο/μέσα κοινωνικής δικτύωσης και την ενημέρωση από το κατάλυμα (26%), ενώ μόνο ένα μικρό ποσοστό επέλεξε εφαρμογές κινητού τηλεφώνου (16%) και ένα ακόμα μικρότερο από φυλλάδια/αφίσες (10%).

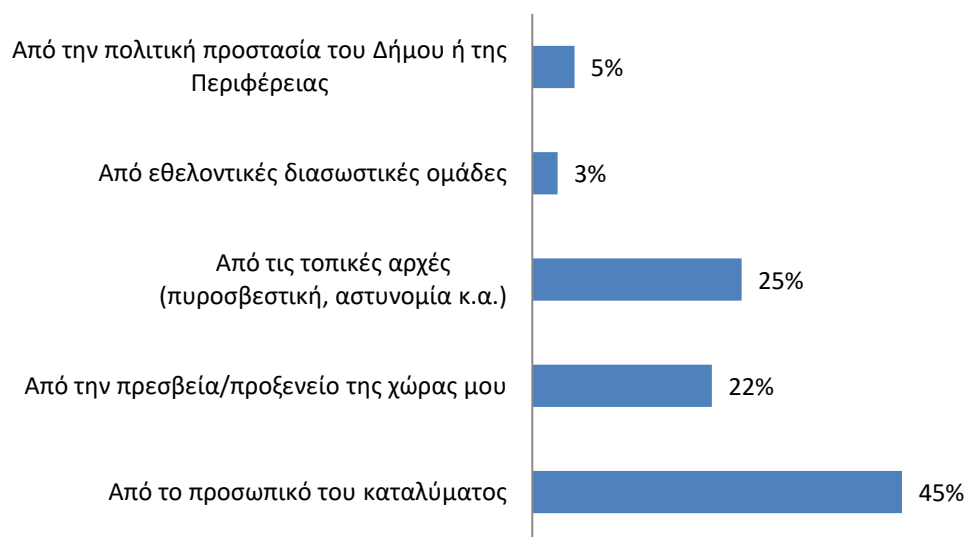

Διάγραμμα 6.2-14. Τρόπος ενημέρωσης για αντίδραση σε φυσικές καταστροφές

9. Σε περίπτωση μιας φυσικής καταστροφής στον τόπο διακοπών σας, από ποιον θα ζητήσετε βοήθεια;

Το μεγαλύτερο μέρος των ερωτηθέντων (45%) θα στραφεί στο προσωπικό του καταλύματος για βοήθεια σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης. Σε καταλύματα που δεν υπάρχει προσωπικό, όπως διαμερίσματα βραχυχρόνιας μίσθωσης, βίλλες, σκάφη κλπ δεν υπάρχει αυτή η δυνατότητα. Η επόμενη επιλογή των τουριστών είναι οι τοπικές αρχές (25%) και ακολουθούν οι πρεσβείες και τα προξενεία των χωρών τους (22%). Λίγοι από τους ερωτώμενους θα απευθυνθούν για βοήθεια σε εθελοντικές ομάδες ή σε δομές Πολιτικής Προστασίας της χώρας.

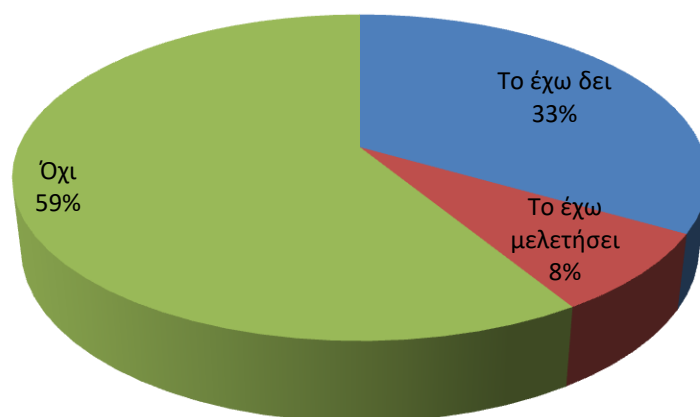
Τα στοιχεία αυτά τονίζουν την αναγκαιότητα για ειδική εκπαίδευση στο προσωπικό των τουριστικών επιχειρήσεων και στους υπάλληλους των κατά τόπους προξενείων και πρεσβειών. Όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο της παρούσης διπλωματικής μεταπτυχιακής εργασίας ο ΟΑΣΠ το 2021 διοργάνωσε επιμορφωτικά σεμινάρια και συναντήσεις εργασίας για εργαζόμενους σε πρεσβείες ξένων χωρών στην Αθήνα, για στελέχη της Πολιτικής Προστασίας αλλά και για τους εμπλεκόμενους με τον τουρισμό σε όλη τη χώρα.

Διάγραμμα 6.2-15. Σε περίπτωση μιας φυσικής καταστροφής στον τόπο διακοπών σας, από ποιον θα ζητήσετε βοήθεια;

10. Υπάρχει αναρτημένο Σχέδιο Έκτακτης Ανάγκης στους κοινόχρηστους χώρους και στο δωμάτιο του καταλύματος που διαμένετε;

Το ποσοστό των ερωτηθέντων που δήλωσαν ότι υπάρχει Σχέδιο Έκτακτης Ανάγκης στο κατάλυμα που διαμένουν είναι 41%. Με την παραδοχή ότι το 51,7% των ατόμων που συμμετείχαν στην έρευνα και δήλωσαν ότι μένουν σε ξενοδοχείο θα αναμέναμε οι θετικές απαντήσεις να ήταν περισσότερες, δεδομένου ότι όλα τα ξενοδοχεία είναι υποχρεωμένα να καταρτίσουν και να αναρτήσουν στα δωμάτια αλλά και στους κοινόχρηστους χώρους σχέδιο έκτακτης ανάγκης με βάση το ΠΔ 71/88 (ΦΕΚ 32/Α/17-2-88). Από αυτούς που απάντησαν ότι υπάρχει σχέδιο, μόνο το 8% δήλωσε ότι το μελέτησε, ενώ το 33% απλά το είδε.

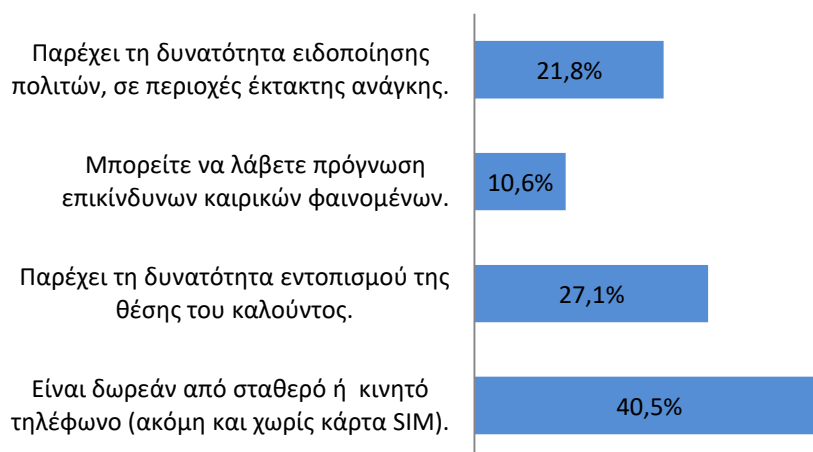

Διάγραμμα 6.2-16. Ύπαρξη Σχεδίου Έκτακτης Ανάγκης στο κατάλυμα

11. Για ποιους λόγους το 112 (ενιαίος αριθμός έκτακτης ανάγκης στις χώρες της ΕΕ) είναι ιδιαίτερα χρήσιμος αριθμός για τους πολίτες;

Στη συγκεκριμένη ερώτηση υπήρχε δυνατότητα επιλογής περισσότερων της μιας απαντήσεων. Όπως φαίνεται και από το διάγραμμα 6.2.17 οι πολίτες γνωρίζουν την υπηρεσία και τις δυνατότητες που παρέχει.

Το 112 είναι χρήσιμος αριθμός γιατί...

Διάγραμμα 6.2-17. Γνώση των υπηρεσιών του 112

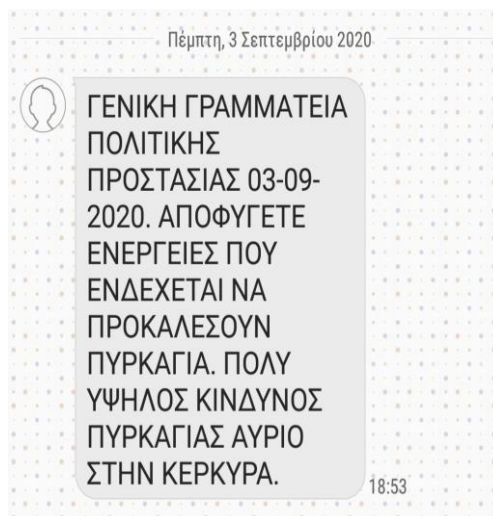
Το 112 αποτελεί μια ολοκληρωμένη υπηρεσία επικοινωνιών εκτάκτου ανάγκης, η οποία περιλαμβάνει εισερχόμενο και εξερχόμενο σκέλος. Ως προς το εισερχόμενο σκέλος, οι πολίτες μπορούν να καλούν δωρεάν το 112 σε κάθε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, οπουδήποτε στην Ελλάδα και στην ΕΕ. Ως προς το εξερχόμενο σκέλος, όσοι διαθέτουν κινητά τηλέφωνα νέας τεχνολογίας λαμβάνουν προειδοποίηση μέσω διαφόρων τεχνολογιών και καναλιών επικοινωνίας, για επαπειλούμενο ή εν εξελίξει καταστροφικό συμβάν ή επικίνδυνη κατάσταση (Εικ. 6-1) που

συνιστά άμεση απειλή για τη ζωή, την υγεία ή την ασφάλειά τους, προκειμένου να λάβουν οδηγίες για τη λήψη μέτρων αυτοπροστασίας (ΓΓΠΠ, 2022).

Εκπομπή κιν. τηλεφωνίας

Ληφθέντα: 31 Ιουλ, 14:38

Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας 31-07-2021 14:35. Αν βρίσκεστε στους οικισμούς Ζήρια, Καμάρες, Λαμπίρι Αχαΐας εκκενώστε άμεσα προς Αίγιο. Δασική πυρκαγιά στην περιοχή σας. Civil Protection Greece 31-07-2021 14:35. If you are in Ziria, Kamares, Lampiri Achaïas, evacuate immediately towards Aigio. Wildfire in your area. Οδηγίες αυτοπροστασίας/Protective action guidelines: <https://www.civilprotection.gr/en/all-guidelines#>

α.

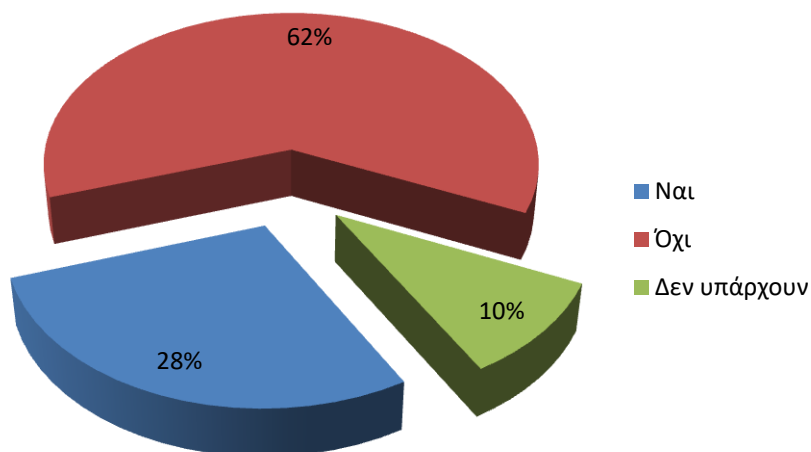
β.

Εικόνα 6-1. Μηνύματα της υπηρεσίας 112, (α) για εκκένωση οικισμών, (β) προειδοποίηση για την επόμενη μέρα.

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

12. Γνωρίζετε τις οδεύσεις διαφυγής και τους χώρους συγκέντρωσης πληθυσμού στην περιοχή που βρίσκεται το κατάλυμα σας;

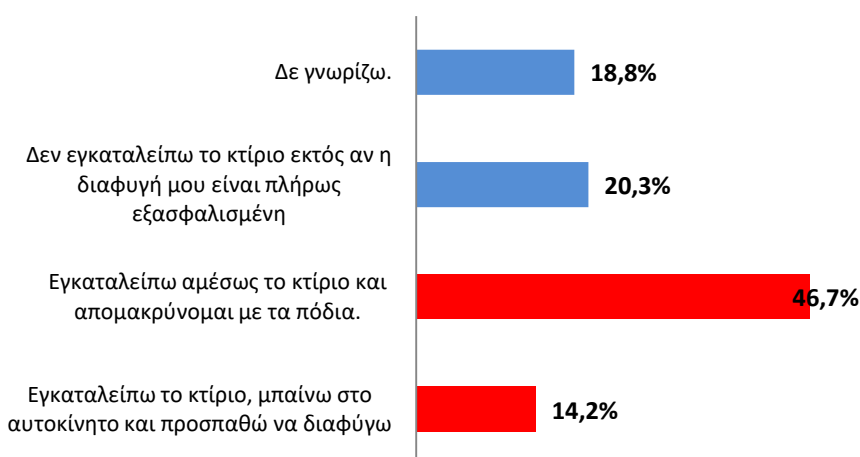
Οι οδεύσεις διαφυγής σε εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους που οδηγούν στους χώρους προσωρινής καταφυγής είναι κάτι εξίσου σημαντικό με το σχέδιο έκτακτης ανάγκης. Μετά από ένα καταστροφικό γεγονός (σεισμός, πλημμύρα, πυρκαγιά) είναι απαραίτητο να γνωρίζει όλος ο πληθυσμός, ιδιαίτερα οι επισκέπτες του νησιού και της πόλης της Κέρκυρας, το ασφαλές σημείο που πρέπει να συγκεντρωθεί και πώς να φτάσει εκεί με ασφάλεια. Παρατηρούμε στο διάγραμμα 6.2-18 ότι το ποσοστό των τουριστών που γνωρίζουν τις οδεύσεις διαφυγής και τους χώρους συγκέντρωσης είναι μεν μικρό (28%), αλλά μεγαλύτερο από το ποσοστό (10%) που με βεβαιότητα υποστηρίζουν ότι δεν υπάρχουν. Τα τμήματα Πολιτικής Προστασίας των Δήμων υποχρεούνται να έχουν επιλέξει τους χώρους καταφυγής των πολιτών σε περίπτωση φυσικών καταστροφών και ίσως αυτοί οι χώροι να είναι διαφορετικοί για την ίδια περιοχή ανάλογα με τον κίνδυνο. Ένα παραθαλάσσιο μέρος χωρίς βλάστηση αποτελεί ιδανικό χώρο καταφυγής σε περίπτωση πυρκαγιάς, όχι όμως και μετά από ένα σεισμό (σε περίπτωση τσουνάμι).

Διάγραμμα 6.2-18. Γνωρίζετε τις οδεύσεις διαφυγής και τους χώρους συγκέντρωσης πληθυσμού στην περιοχή που βρίσκεται το κατάλυμα σας

13. Γνωρίζετε τι να κάνετε εάν η πυρκαγιά έχει φτάσει στο κτίριο που βρίσκεστε;

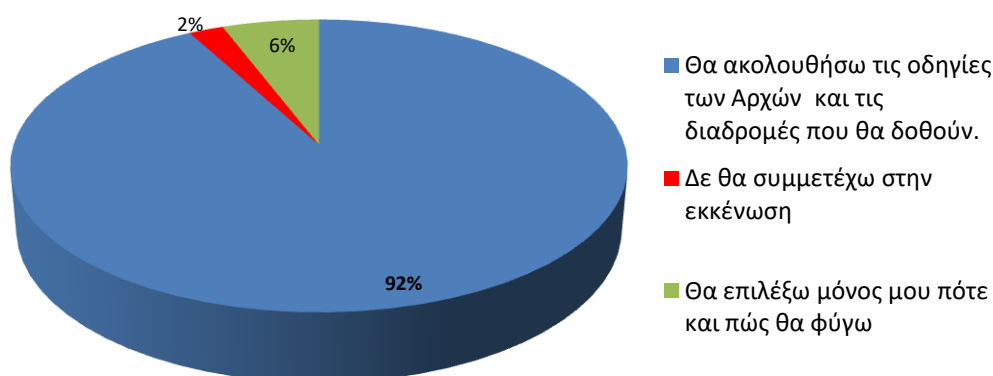
Η πιθανότητα επιβίωσης από φωτιά σε ένα σπίτι (όχι ξύλινο) είναι πολύ μεγαλύτερη από εκείνη σε ένα αυτοκίνητο που βρίσκεται σε καπνούς που περιορίζουν την ορατότητα και φλόγες που μπορεί να δημιουργήσουν σοβαρά προβλήματα (ΓΓΠΠ, 2022). Ακόμα χειρότερα είναι να επιλέξει κάποιος να εγκαταλείψει το κτήριο με τα πόδια και εκτός από το να κινείται με μικρή ταχύτητα, να εκτεθεί άμεσα στον κίνδυνο της φωτιάς. Όπως προκύπτει από τις απαντήσεις των ερωτηθέντων μόνο 49 άτομα (20,3%) γνωρίζουν τη σωστή αντίδραση, 45 άτομα (18,8%) δε γνωρίζουν τι πρέπει να κάνουν, ενώ 146 άτομα (60,9%) διάλεξαν τις λάθος επιλογές.

Διάγραμμα 6.2-19. Γνωρίζετε τι να κάνετε εάν η πυρκαγιά έχει φτάσει στο κτίριο που βρίσκεστε;

14. Αν διαταχθεί εκκένωση της περιοχής λόγω δασικής πυρκαγιάς

Η συντριπτική πλειοψηφία των τουριστών που συμμετείχαν στην έρευνα, σε μια πιθανή εντολή εκκένωσης της περιοχής που βρίσκονται λόγω δασικής πυρκαγιάς θα ακολουθήσει τις οδηγίες των αρχών σε ποσοστό 92% (221 άτομα). Πέντε άτομα (2%) επέλεξαν ότι δε θα συμμετέχουν στην εκκένωση ενώ 14 άτομα (6%) θα αποφασίσουν μόνα τους πότε και πώς θα φύγουν. Αξίζει να σημειωθεί ότι από αυτά τα 19 άτομα, στην αμέσως προηγούμενη ερώτηση (σχετικά με τη διαφυγή από κτίριο που απειλείται από πυρκαγιά) 16 απάντησαν ότι θα εγκαταλείψουν το κτίριο με τα πόδια ή με αυτοκίνητο ενώ τρεις απάντησαν ότι δε γνωρίζουν. Επίσης στην ερώτηση 3 (αν έχουν ενημερωθεί στη χώρα τους σχετικά με τον κίνδυνο δασικής πυρκαγιάς) και οι 19 απάντησαν αρνητικά.

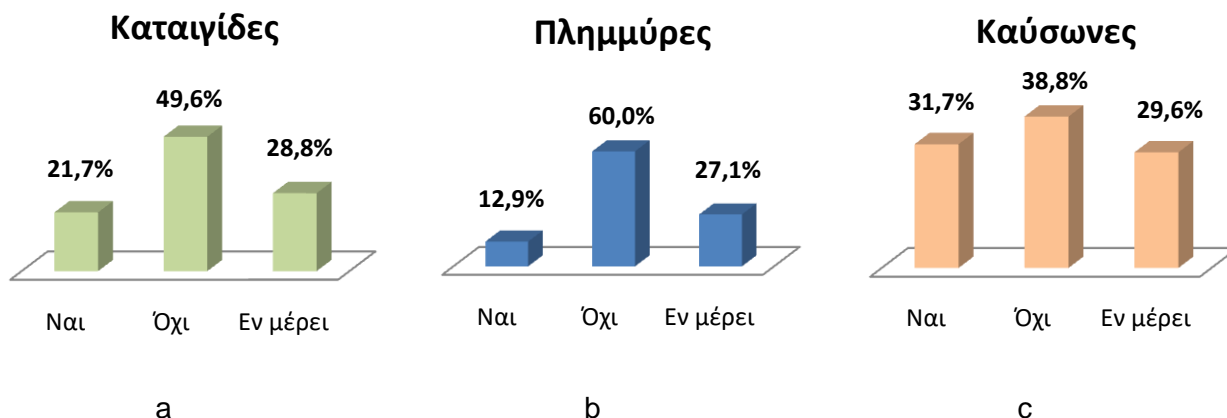

Διάγραμμα 6.2-20. Αντιδράσεις των ερωτηθέντων σε εντολή εκκένωσης λόγω δασικής πυρκαγιάς

15. Σε περίπτωση εκδήλωσης ακραίων καιρικών φαινομένων κατά τη διάρκεια των διακοπών σας, γνωρίζετε τα μέτρα αυτοπροστασίας;

Τα ακραία καιρικά φαινόμενα που μπορούν να επηρεάσουν τις διακοπές των τουριστών στην Κέρκυρα είναι κυρίως οι καταιγίδες οι πλημμύρες και οι καύσωνες.

Όπως μπορούμε να διαπιστώσουμε και από το παρακάτω διάγραμμα οι ερωτηθέντες δήλωσαν ότι γνωρίζουν τα μέτρα αυτοπροστασίας καλύτερα για τους καύσωνες (31,7%) που είναι και το πιο αναμενόμενο τους θερμούς μήνες Ιούλιο και Αύγουστο, λιγότερο για τις καταιγίδες (21,7%) και ακόμα λιγότερο για τις πλημμύρες (12,9%). Παρατηρούμε μια σχέση της γνώσης μέτρων αυτοπροστασίας με τη συχνότητα εμφάνισης των φαινομένων.

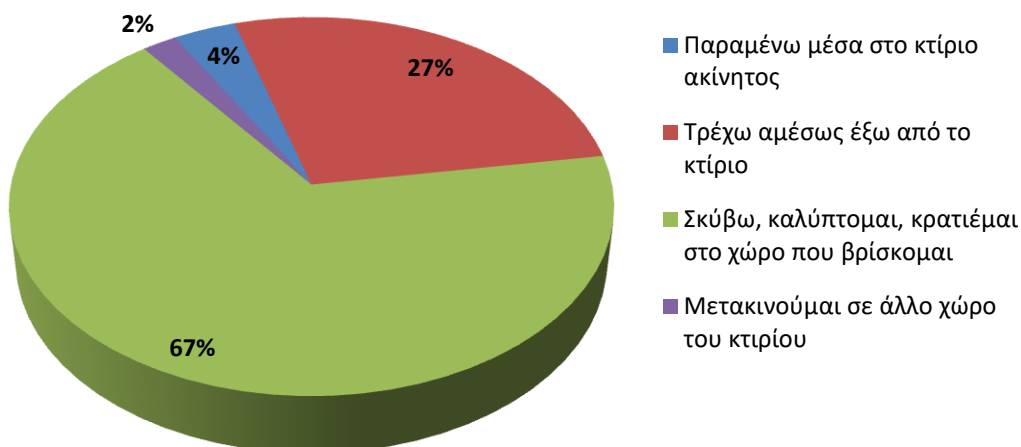

Διάγραμμα 6.2-21.

Γνώση μέτρων αυτοπροστασίας σε ακραία καιρικά φαινόμενα

16. Αν εκδηλωθεί σεισμός όταν βρίσκεστε μέσα σε κτίριο, τι από τα παρακάτω θα κάνετε την ώρα της δόνησης;

Το μεγαλύτερο ποσοστό (άνω του 80%) των τουριστών που έλαβαν μέρος στην έρευνα προέρχονται από χώρες με μικρή ή καθόλου σεισμικότητα όπως Ηνωμένο Βασίλειο, Γερμανία, Κάτω Χώρες, Γαλλία, Αυστρία, ΗΠΑ, γεγονός που θα δικαιολογούσε την άγνοια της σωστής αντίδρασης σε περίπτωση σεισμού. Διαπιστώνουμε όμως ότι το 67% των ερωτηθέντων γνωρίζει πώς να αντιδράσει σωστά που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι με κάποιον τρόπο έχουν πάρει τη σωστή πληροφόρηση, τόσο για τη σεισμικότητα της Ελλάδας όσο και για τα μέτρα αυτοπροστασίας.

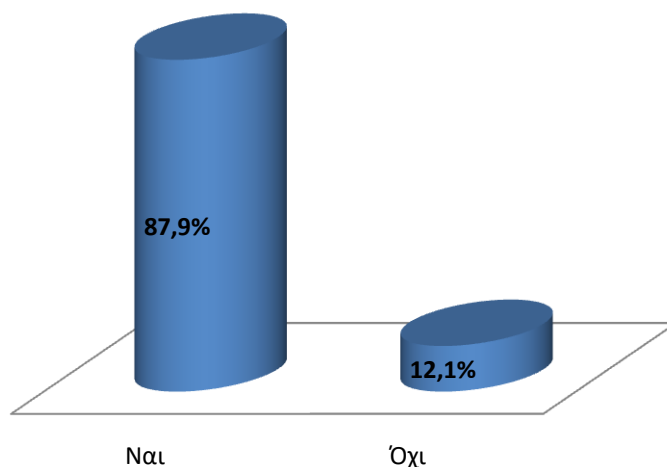

Διάγραμμα 6.2-22.

Αν εκδηλωθεί σεισμός όταν βρίσκεστε μέσα σε κτίριο, τι θα κάνετε;

17. Σε περίπτωση διοργάνωσης άσκησης έκτακτης ανάγκης (σεισμού ή φωτιάς) στο κατάλυμα που διαμένετε θα δεχόσαστε να λάβετε μέρος;

Παρατηρούμε ότι οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες είναι σύμφωνοι με τη διοργάνωση ασκήσεων έκτακτης ανάγκης και θα αφιέρωναν χρόνο από τις διακοπές τους για να συμμετέχουν. Το μεγάλο ποσοστό (87,9%) δηλώνει θετική στάση (73%) στην ενημέρωση κατά τη διάρκεια των διακοπών τους για το πώς να αντιδράσουν σε φυσικές καταστροφές (ερώτηση 7).

Διάγραμμα 6.2-23. Συμμετοχή σε άσκηση έκτακτης ανάγκης στο κατάλυμα διαμονής.

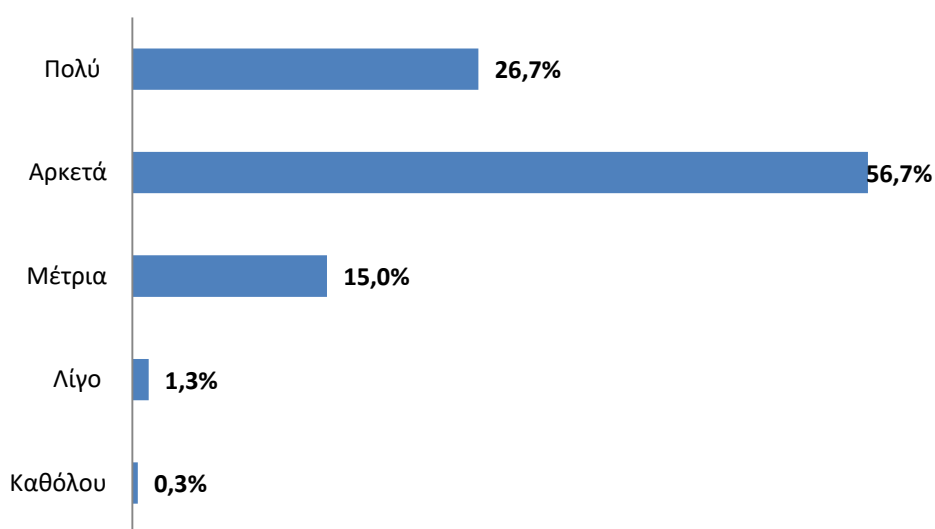
Σύμφωνα με το Προεδρικό διάταγμα 71/88 το προσωπικό των ξενοδοχείων πρέπει να συμμετέχει σε άσκηση εκκένωσης του κτιρίου η οποία υλοποιείται τουλάχιστον μια φορά τον χρόνο με ευθύνη της Διεύθυνσης. Ούτως ή άλλως, όπως αναφέρεται στην ίδια παράγραφο, η Διεύθυνση του ξενοδοχείου είναι υπεύθυνη για την κατάλληλη εκπαίδευση του προσωπικού ώστε σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης (σεισμού ή φωτιάς) να εφαρμόσει τις κατάλληλες οδηγίες και να συμβάλλει στην εκκένωση του ξενοδοχείου.

Στην Ελλάδα η εκπαίδευση του προσωπικού γίνεται από τους αρμόδιους φορείς (για θέματα πυρκαγιάς γίνεται από την τοπική Πυροσβεστική Υπηρεσία, ενώ για θέματα σεισμού από τον ΟΑΣΠ). Για την εκπαίδευση σε θέματα πυρκαγιών ως περίοδοι εκπαίδευσης ορίζονται, για τις μονάδες συνεχούς λειτουργίας ο μήνας Δεκέμβριος κάθε έτους, ενώ για τις μονάδες εποχιακής λειτουργίας οι μήνες Μάρτιος και Απρίλιος κάθε έτους. Για να είναι πιο αποτελεσματική η άσκηση εκκένωσης θα πρέπει να πραγματοποιείται όταν το ξενοδοχείο είναι σε λειτουργία. Ιδανικά αυτή η άσκηση θα μπορεί να υλοποιείται στην αρχή της τουριστικής περιόδου ώστε η πληρότητα να μην είναι μεγάλη και το προσωπικό να είναι σε ετοιμότητα για το υπόλοιπο της σεζόν.

18. Πιστεύετε ότι η Κέρκυρα είναι ασφαλής τουριστικός προορισμός σε θέματα καταστροφών και κρίσεων;(Κυκλώστε μία απάντηση)

Το συγκεκριμένο ερώτημα δεν αναφέρεται στην ασφάλεια της Κέρκυρας γενικά (εγκληματικότητα, παραβατικότητα, τροχαία ατυχήματα κλπ). Αναφέρεται στην ασφάλεια του προορισμού σε θέματα καταστροφών και κρίσεων. Οι ερωτηθέντες σε ένα ποσοστό 83,4% πιστεύουν πως είναι ασφαλής προορισμός άνω του μετρίου. Από τους 240 που απάντησαν σε αυτή την ερώτηση τρεις (1,3%) θεωρούν την Κέρκυρα λίγο ασφαλή, ενώ μόνο ένας (0,4%) καθόλου ασφαλή.

Η έρευνα έγινε κατά τη διάρκεια της τουριστικής περιόδου, σε μία εποχή που δεν υπήρξαν σοβαρές απειλές φυσικών καταστροφών στο νησί. Η μεγάλη κακοκαιρία με την ονομασία «Μπάλος» που δημιούργησε πλημμύρες, κατολισθήσεις, προβλήματα και καταστροφές σε υποδομές και επιχειρήσεις και πιθανώς θα διαφοροποιούσε τις απαντήσεις στο συγκεκριμένο ερώτημα εκδηλώθηκε μετά τη λήξη της έρευνας.

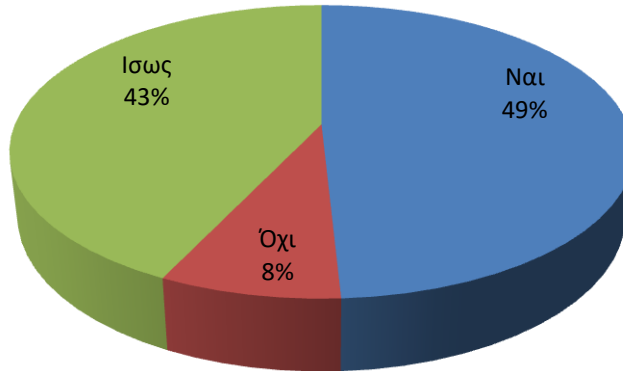

Διάγραμμα 6.2-24. Είναι η Κέρκυρα ασφαλής τουριστικός προορισμός έναντι φυσικών καταστροφών ;

Στο σημείο αυτό πρέπει να τονιστεί πως η δημιουργία της εικόνας ενός ασφαλούς προορισμού εξαρτάται και από το είδος των φυσικών καταστροφών που έπληξαν ή πιθανόν να πλήξουν την περιοχή. Όπως προκύπτει από σχετική έρευνα (Rosselló et al., 2020) όταν ένας προορισμός επηρεάζεται από πυρκαγιά, σεισμό, βιομηχανικό ατύχημα, καταιγίδα ή ξηρασία, δημιουργούνται μικτές επιπτώσεις. Για παράδειγμα, όταν αυτοί οι τύποι καταστροφών οδηγούν σε οικονομική ζημιά, μπορεί να δημιουργηθεί μια αρνητική εικόνα. Η ζημιά σε υποδομές σε κτίρια, και στην επιχειρηματική ικανότητα, είναι πιθανό να μειώσει τις αφίξεις τουριστών. Αντίθετα ορισμένοι τύποι γεγονότων έχουν ελάχιστη επίδραση στις αφίξεις όπως για παράδειγμα μια απροσδόκητη επιδημία, μια κατολίσθηση, ένα κύμα ψύχους ή ένα κύμα καύσωνα. Θα πρέπει να σημειωθεί πως αυτές οι φυσικές καταστροφές χαρακτηρίζονται από μικρή ή καθόλου επίπτωση στις υποδομές και χωρίς μακροπρόθεσμο κίνδυνο για τους τουρίστες μετά την ολοκλήρωση της εκδήλωσης τους.

19. Θεωρείτε ότι η ενημέρωση των τουριστών για τα μέτρα προστασίας σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών θα αναβάθμιζε τις τουριστικές υπηρεσίες στην Ελλάδα;

Η εσφαλμένη εντύπωση των εμπλεκόμενων με τον τουρισμό, ότι οποιαδήποτε αναφορά σε φυσικές καταστροφές και σε μέτρα αυτοπροστασίας θα «τρόμαζε» και θα δημιουργούσε δυσάρεστη ατμόσφαιρα στους τουρίστες έρχεται να διαψευστεί με τις απαντήσεις των ερωτηθέντων στη συγκεκριμένη ερώτηση. Μόνο ένα ποσοστό 8% θεωρεί ότι μια ενημέρωση για φυσικές καταστροφές δε θα αναβάθμιζε τις τουριστικές υπηρεσίες. Ενώ το 49% υποστηρίζει ότι θα υπήρξε σίγουρη αναβάθμιση.

Διάγραμμα 6.2-25. Ενημέρωση τουριστών για μέτρα προστασίας.

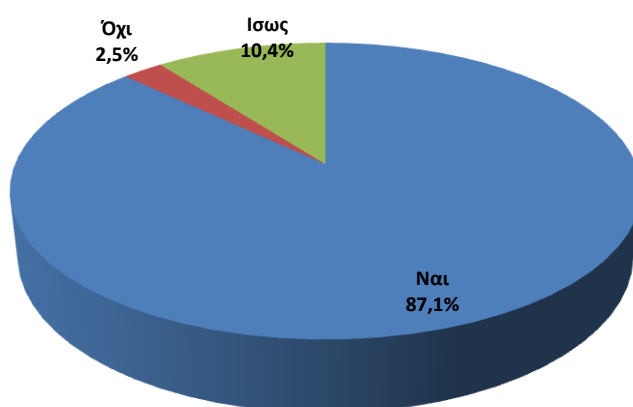
Όπως έχει ήδη αναφερθεί στο 5^ο κεφάλαιο της παρούσης εργασίας, ο ΟΑΣΠ έχει δημιουργήσει έντυπο και ψηφιακό υλικό με οδηγίες σε περίπτωση σεισμού για τους τουρίστες μεταφρασμένο σε έξι γλώσσες. Επίσης το Κέντρο Πληροφόρησης Τσουνάμι ΒΑ Ατλαντικού, Μεσογείου και Συνδεδεμένων θαλασσών (**North-Eastern Atlantic, Mediterranean and connected seas Tsunami Information Center -NEAMTIC**) διαμόρφωσε εκπαιδευτικό υλικό σχετικά με τα τσουνάμι σε μορφή αφισών, όπως για παράδειγμα «Οδηγός Τσουνάμι για τους επισκέπτες ξενοδοχείων» (Εικ.6-2). Τα έντυπα αυτά τυπώθηκαν και διανεμήθηκαν σε σχετικούς οργανισμούς στα πλαίσια του έργου ASTARTE (ΕΚΠΤ, 2022).

Εικόνα 6-2. Οδηγός Τσουνάμι για τους επισκέπτες ξενοδοχείων. Πηγή: NEAMTIC,2022

20. Θα συστήσετε σε φιλικά σας πρόσωπα να επισκεφτούν την Κέρκυρα γιατί είναι ασφαλής τουριστικός προορισμός για τις φυσικές καταστροφές;

Σε ένα πολύ μεγάλο ποσοστό (87,1%) οι τουρίστες που συμμετείχαν στην έρευνα θα σύστηναν σε φίλους τους την Κέρκυρα ως ασφαλή προορισμό. Η αποτελεσματική διαχείριση της πανδημίας του COVID-19 το 2021 στην Κέρκυρα, αλλά και ο σωστός σχεδιασμός της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας της ΠΕ Κέρκυρας που είχε σαν αποτέλεσμα να μη διαταραχτεί η τουριστική περίοδος από δασικές πυρκαγιές (όπως συνέβη σε άλλους προορισμούς στην Ελλάδα και στη Νότια Ευρώπη) άφησε πολύ λίγες αρνητικές εντυπώσεις στους τουρίστες (μόνο 2,5%) όσον αφορά στην ασφάλεια του προορισμού.

Διάγραμμα 6.2-26. Απαντήσεις στην ερώτηση αν θα συστήσετε σε φιλικά σας πρόσωπα να επισκεφτούν την Κέρκυρα ως ασφαλή προορισμό για φυσικές καταστροφές.

6.2.3. Περιορισμοί έρευνας

Αρχικά έγινε η σκέψη το ερωτηματολόγιο να μοιραστεί σε ξενοδοχειακές μονάδες του νησιού ώστε να συμπληρωθεί από τους πελάτες. Για τον λόγο αυτό μετά από συνεννόηση με τον Γενικό Διευθυντή μιας μεγάλης ξενοδοχειακής εταιρίας του νησιού που διαχειρίζεται δύο μονάδες πέντε αστέρων και μία μονάδα τεσσάρων αστέρων, συνολικής δυναμικότητας άνω των 1.500 κλινών, συντάχθηκε μια σύντομη συνοδευτική επιστολή που εξηγούσε ότι η έρευνα γίνεται στα πλαίσια μιας μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας και περιείχε πληροφορίες σχετικά με τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου.

Στη συνέχεια όμως διαπιστώθηκε μια δυστοκία από πλευράς των υπευθύνων των ξενοδοχείων και της εταιρίας (κυρίως των Διευθυντών των μονάδων) με τη δικαιολογία ότι η έρευνα ίσως ανησυχούσε τους πελάτες, πιθανώς να δημιουργούσε προβληματισμούς για θέματα ασφαλείας και ότι μετά από μια δύσκολη χρονιά όπως ήταν το καλοκαίρι του 2020 και οι πρώτοι μήνες της θερινής περιόδου 2021 δεν ήθελαν να ρισκάρουν να διαμορφωθεί ένα αρνητικό κλίμα. Παρότι έγινε προσπάθεια από τον ερευνητή, να μεταπείσει τους υπευθύνους εξηγώντας ότι αφενός οι ξενοδοχειακές μονάδες διέθεταν όλα τα προβλεπόμενα από τη νομοθεσία συστήματα ασφαλείας, Σχέδια Έκτακτης Ανάγκης, οδεύσεις διαφυγής, χώρους συγκέντρωσης κλπ και αφετέρου ότι οι πελάτες τους θα έβλεπαν θετικά μια τέτοια έρευνα, δεν υπήρξε αποτέλεσμα. Έγινε προσπάθεια προσέγγισης και σε άλλα μικρότερα ξενοδοχεία και καταλύματα χωρίς θετική ανταπόκριση.

Θεωρώντας ότι οι λόγοι που οδήγησαν στην αρνητική στάση των ξενοδόχων είναι σημαντικοί για την έρευνα αυτή καθώς και για μελλοντικές έρευνες ζητήθηκε να προσδιοριστούν ποιες από τις ερωτήσεις της έρευνας δημιουργούσαν το πρόβλημα. Οι ερωτήσεις 8, 10, 12 και 17 του ερωτηματολογίου ήταν αυτές που διαμόρφωσαν την αρνητική στάση των υπευθύνων των καταλυμάτων.

Αναθεωρώντας την κατάσταση αποφασίστηκε να γίνει προσέγγιση τριών τουριστικών γραφείων, τοπικών αντιπροσώπων (local agents) ταξιδιωτικών πρακτόρων (tour operators) που διοργανώνουν ημερήσιες περιηγήσεις με λεωφορεία στο νησί. Προτάθηκε λοιπόν να μοιράζονται τα ερωτηματολόγια, στυλό, γάντια μιας χρήσης στους περιηγητές κατά τη διάρκεια της εκδρομής και με τη συμβολή των ξεναγών-συνοδών (που ήδη είχαν δείξει θετική ανταπόκριση) να δίνονται οι απαραίτητες επεξηγήσεις και να συλλέγονται στο τέλος της ημέρας πριν τη λήξη της εκδρομής. Υπήρξε ευγενική άρνηση του αιτήματος με τη δικαιολογία ότι το ερωτηματολόγιο προωθήθηκε στα κεντρικά γραφεία του εξωτερικού και μετά από μελέτη διαπιστώθηκε ότι οι ερωτήσεις 10, 12, 13, 17, και 20 θα δημιουργούσαν πρόβλημα στη συνεργασία μεταξύ tour operators και καταλυμάτων με το σκεπτικό ότι αν κάποια καταλύματα στην Κέρκυρα δεν πληρούσαν τις προδιαγραφές ασφαλείας, τα γραφεία του εξωτερικού δεν ήταν σε θέση να το γνωρίζουν αυτό. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι οι ερωτήσεις που «ενόχλησαν» τόσο τους υπεύθυνους των καταλυμάτων όσο και τους τουριστικούς πράκτορες είναι αυτές που αναφέρονται στην ύπαρξη Σχεδίων Έκτακτης Ανάγκης, σε δίοδους διαφυγής, στη διενέργεια ασκήσεων αλλά και στο χαρακτηρισμό της Κέρκυρας ως ασφαλούς προορισμού.

Για να αντιμετωπιστεί και αυτό το εμπόδιο και να γίνει η συλλογή των στοιχείων της έρευνας αποφασίστηκε να γίνει αίτημα σε δύο ναυτικές εταιρίες που διοργανώνουν ημερήσιες θαλάσσιες εκδρομές και κρουαζιέρες. Οι ιδιοκτήτες των εταιριών αυτών αντιλαμβανόμενοι τη σπουδαιότητα της έρευνας και τη θετική της συμβολή στο τοπικό τουριστικό προϊόν, δέχτηκαν να συνεργαστούν. Στα τέλη Σεπτεμβρίου του 2021, ξεκίνησε η διανομή του ερωτηματολογίου στους εκδρομείς της ημερήσιας κρουαζιέρας. Γνωρίζοντας τον αριθμό και την εθνικότητα των εκδρομέων, το πρωί πριν την αναχώρηση δινόταν τα αντίστοιχα ερωτηματολόγια και στυλό στη συνοδό-ξεναγό των πλοίων η οποία μετά τον απόπλου μέσω των μεγαφώνων του πλοίου ενημέρωνε τους εκδρομείς σχετικά με την έρευνα. Πριν την αποβίβαση συγκέντρωνε τα συμπληρωμένα ερωτηματολόγια και τα παρέδιδε στον ερευνητή σε καθημερινή βάση. Με αυτή τη μέθοδο μέσα σε λίγες μέρες συγκεντρώθηκε ο επιθυμητός αριθμός ερωτηματολογίων.

6.3. Δεύτερο μέρος της έρευνας. Τουριστικές επιχειρήσεις

6.3.1. Μεθοδολογία

Αυτό το κεφάλαιο αναλύει τη διαδικασία σχεδιασμού της έρευνας, τον τρόπο συλλογής δεδομένων και τα αποτελέσματα που προέκυψαν κατά τη διεξαγωγή της έρευνας. Για τη διενέργεια του δεύτερου μέρους της έρευνας χρησιμοποιήθηκε η τεχνική της δομημένης συνέντευξης. Οι δομημένες συνεντεύξεις βασίζονται σε συγκεκριμένες ερωτήσεις με προκαθορισμένη διατύπωση και γενική διάταξη και γίνονται με τον ίδιο τρόπο για όλους τους ερωτηθέντες. Οι απαντήσεις από τις οποίες ο ερευνητής συγκεντρώνει κάποιες πληροφορίες είναι και αυτές προκαθορισμένες.

Τα πλεονεκτήματα της συνέντευξης ως εργαλείο συλλογής πληροφοριών είναι μεταξύ άλλων, ο μικρός χρόνος που απαιτείται για την υλοποίησή της, η αύξηση της εγκυρότητας και η αύξηση του ποσοστού των απαντήσεων.

Τα μειονεκτήματα της δομημένης συνέντευξης από την άλλη πλευρά είναι: ότι δεν επιτρέπει την πρόσθεση ή αφαίρεση ερωτήσεων για συζήτηση και δεν αναδεικνύονται νέα θέματα καθώς και η αδυναμία να συζητηθεί σε βάθος ένα ερώτημα το οποίο παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον (Ισαρη & Πουρκός, 2015).

Δειγματοληψία

Η συγκεκριμένη έρευνα δεν στοχεύει στα χαρακτηριστικά ενός μεγάλου αριθμού επιχειρήσεων, όπου θα ήταν αδύνατο να ερευνηθούμε με άμεσο τρόπο. Αντίθετα, ένας μικρός αλλά αντιπροσωπευτικός αριθμός επιχειρήσεων που εμπλέκονται με τον τουρισμό εξυπηρετεί τους σκοπούς της έρευνας σε ικανοποιητικό βαθμό.

Στη Δειγματοληψία Κρίσης ή Σκοπιμότητας (Judgmental Sampling) το δείγμα επιλέγεται υποκειμενικά και περιέχει μονάδες οι οποίες κατά την αντίληψη του ερευνητή είναι αντιπροσωπευτικές του πληθυσμού. Στη Δειγματοληψία Κρίσης η μέθοδος επιλογής των μονάδων του δείγματος δεν διέπεται από τους νόμους των πιθανοτήτων. Ο ερευνητής επιλέγει με βάση την προσωπική του κρίση και κριτήρια το ποιες μονάδες θα είναι πιο χρήσιμες ή πιο αντιπροσωπευτικές (Παπαγεωργίου, 2015). Η επιλογή του δείγματος έγινε με βάση κριτήρια που θα βοηθούσαν τη διεξαγωγή της έρευνας με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Το δείγμα με βάση τα παραπάνω ήταν διευθυντές, ιδιοκτήτες ή στελέχη τουριστικών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην Κέρκυρα, ανεξάρτητα από το μέγεθος, το είδος ή τη θέση της επιχείρησης και ο σκοπός ήταν να διαπιστωθεί η γνώση τους σχετικά με:

1. τις απειλές από καταστροφικά γεγονότα,
2. την τρωτότητα των επιχειρήσεων τους,
3. την ετοιμότητα αντιμετώπισης των επιπτώσεων μιας καταστροφής,
4. την ανθεκτικότητα και το σχέδιο ανάκαμψης των επιχειρήσεων τους.

Οι κλειστές ερωτήσεις της συνέντευξης διαμορφώθηκαν μετά από βιβλιογραφική μελέτη και από τα αποτελέσματα της έρευνας ερωτηματολογίου των τουριστών του πρώτου μέρους. Η συνέντευξη αποτελείται από 18 ερωτήσεις (Παράρτημα Β) χωρισμένες στις παρακάτω ενότητες:

- ερωτήσεις δημογραφικών χαρακτηριστικών των επιχειρήσεων,
- ερωτήσεις σχετικά με τη γνώση και την εμπειρία σε καταστροφικά γεγονότα,
- ερωτήσεις σχετικά με την ετοιμότητα της επιχείρησης στην αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών,
- ερωτήσεις σχετικά με την ανθεκτικότητα και την επιχειρηματική συνέχεια,
- ερωτήσεις σχετικά με την άποψη των επιχειρηματιών σε θέματα ενημέρωσης και αποτελεσματικότητας της πολιτείας.

Στο τέλος της συνέντευξης υπήρξε η δυνατότητα σύντομου σχολιασμού σχετικά με την εμπειρία μιας φυσικής καταστροφής που είχε πλήξει την επιχείρηση (επιπτώσεις, κινητοποίηση αρμόδιων υπηρεσιών, εκτίμηση οικονομικών επιπτώσεων, χρόνος επαναλειτουργίας).

Συνθήκες

Η επιλογή των ερωτήσεων έγινε με κριτήριο να γίνει καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης, σχετικά με τα μέτρα πρόληψης των επιχειρήσεων σε περίπτωση φυσικής καταστροφής, χωρίς όμως να βρεθούν σε δύσκολή θέση οι ερωτώμενοι. Δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στον χρόνο, τον τόπο και τον τρόπο διεξαγωγής της συνέντευξης ώστε να διασφαλιστούν οι καλύτερες δυνατές συνθήκες. Οι συναντήσεις έγιναν σε χώρο επιλογής των επιχειρηματιών και σε ώρες που ήταν κατάλληλες για αυτούς. Στο πλαίσιο της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, οι συμμετέχοντες έλαβαν τη διαβεβαίωση ότι τα στοιχεία των συνεντεύξεων ήταν εμπιστευτικά, ότι η ανωνυμία τους (προσωπική και της επιχείρησης) θα είναι πλήρως εξασφαλισμένη και ότι τα δεδομένα θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για τους σκοπούς της παρούσας μελέτης.

Οι τουριστικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Κέρκυρα είναι εκατοντάδες και διακρίνονται, ανάλογα με το αντικείμενο δράσης τους, στις παρακάτω κατηγορίες:

Καταλύματα

- Ξενοδοχεία,
- Οργανωμένες τουριστικές κατασκηνώσεις (camping)
- Ενοικιαζόμενα δωμάτια,
- Ενοικιαζόμενα διαμερίσματα,
- Βίλες.

Τουριστικά πρακτορεία

- Εσωτερικού τουρισμού,
- Γενικού τουρισμού,
- Ναυλομεσιτικά γραφεία.

Μεταφορικές επιχειρήσεις

- Επιχειρήσεις τουριστικών λεωφορείων,
- Επιχειρήσεις ενοικίασης αυτοκινήτων,
- Επιχειρήσεις ενοικίασης σκαφών,
- Επιχειρήσεις εκμίσθωσης μοτοσικλετών, τρίτροχων και τετράτροχων οχημάτων.

Εγκαταστάσεις ειδικής τουριστικής υποδομής

- Γήπεδα γκολφ,
- Τουριστικοί λιμένες (Μαρίνες),
- Θεματικά πάρκα.

Για την έρευνα επιλέχθηκαν συνολικά 8 επιχειρήσεις που να καλύπτουν τις παραπάνω κατηγορίες. Το προφίλ των συμμετεχόντων βασίζονται στα κριτήρια της δειγματοληψίας που προαναφέρθηκαν. Ακολουθεί μια σύντομη περιγραφή των τουριστικών επιχειρήσεων.

1. Ξενοδοχειακή μονάδα 260 δωματίων στην κεντρική Κέρκυρα.
2. Εταιρία διαχείρισης καταλυμάτων με βίλες σε όλο το νησί και διαμερίσματα τύπου Airbnb κυρίως στην παλιά πόλη της Κέρκυρας.
3. Επιχείρηση εκμετάλλευσης τουριστικού λιμένα.

4. Ενοικιάσεις αυτοκινήτων με έδρα στην ανατολική ακτή της Κέρκυρας.
5. Ενοικιαζόμενα διαμερίσματα με έδρα τη Νότια Κέρκυρα.
6. Τουριστικό γραφείο διοργάνωσης εκδρομών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού (περιπατητικές-ποδηλατικές περιηγήσεις, εκδρομές περιπέτειας) με έδρα στη κεντρική Κέρκυρα που δραστηριοποιείται όμως σε όλο το νησί.
7. Επιχείρηση ενοικίασης αυτοκινήτων, μοτοσικλετών, τρίτροχων και τετράτροχων οχημάτων με έδρα τη Νότια Κέρκυρα.
8. Ναυλομεσιτικό γραφείο. Ενοικιάσεις σκαφών αναψυχής.

Πίνακας 6-2. Κωδικοποίηση συμμετεχόντων στη συνέντευξη

A/A	Προφίλ συμμετεχόντων	Κωδικοποίηση
1	Ανώτατο διοικητικό στέλεχος ξενοδοχειακής μονάδας.	Σ1
2	Ιδιοκτήτης εταιρίας διαχείρισης καταλυμάτων.	Σ2
3	Διευθυντής επιχείρησης εκμετάλλευσης τουριστικού λιμένα.	Σ3
4	Ιδιοκτήτης εταιρίας ενοικιάσεων αυτοκινήτων.	Σ4
5	Ιδιοκτήτης συγκροτήματος ενοικιαζομένων διαμερισμάτων.	Σ5
6	Διευθυντής τουριστικού γραφείου εναλλακτικών μορφών τουρισμού και εκδρομών.	Σ6
7	Ιδιοκτήτης εταιρίας ενοικιάσεων αυτοκινήτων, μοτοσικλετών και τετράτροχων οχημάτων.	Σ7
8	Διευθυντής ναυλομεσιτικού γραφείου.	Σ8

6.3.2. Αποτελέσματα έρευνας

1. Δραστηριότητα της επιχείρησης

Στον Πίνακα 6-2 στη στήλη «Προφίλ συμμετεχόντων» διαφαίνεται η δραστηριότητα των επιχειρήσεων των οποίων οι υπεύθυνοι συμμετείχαν στην έρευνα. Οι οχτώ επιχειρήσεις ανήκουν στις παρακάτω κατηγορίες δραστηριότητας:

Καταλύματα: Μία ξενοδοχειακή μονάδα, ένα συγκρότημα ενοικιαζομένων διαμερισμάτων και μία εταιρία διαχείρισης καταλυμάτων.

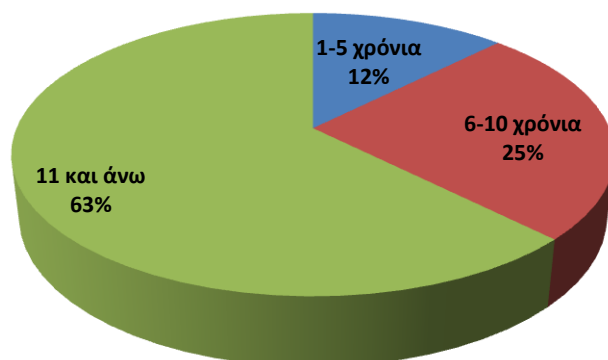
Μεταφορικές επιχειρήσεις: Δύο εταιρίες ενοικιάσεων αυτοκινήτων και ένα ναυλομεσιτικό γραφείο.

Τουριστικά γραφεία: Μια εταιρία εναλλακτικών μορφών τουρισμού και περιηγήσεων.

Εγκαταστάσεις ειδικής τουριστικής υποδομής: Μία επιχείρηση εκμετάλλευσης τουριστικού λιμένα (Μαρίνα).

2. Ηλικία Επιχείρησης

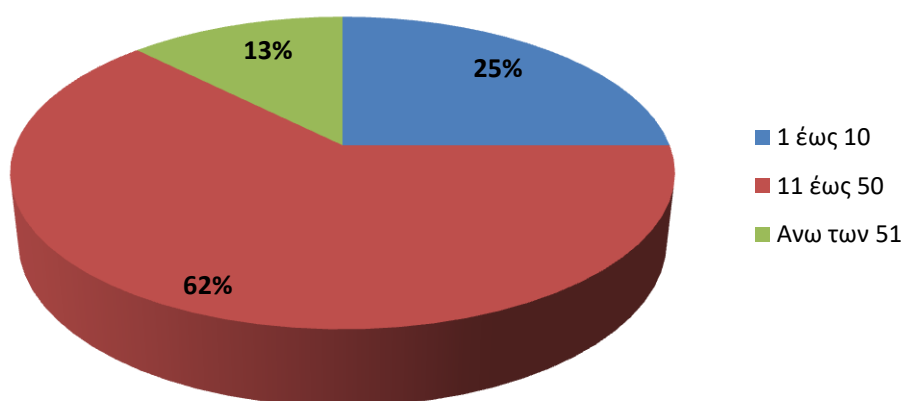
Ως προς την ηλικία των επιχειρήσεων το 63% λειτουργούν πάνω από έντεκα χρόνια, από έξι έως δέκα χρόνια το 25% ενώ μόνο μία (12%) λειτουργεί λιγότερο από πέντε χρόνια.

Διάγραμμα 6.3-1. Ηλικία Επιχείρησης.

3. Απασχολούμενοι στην επιχείρηση

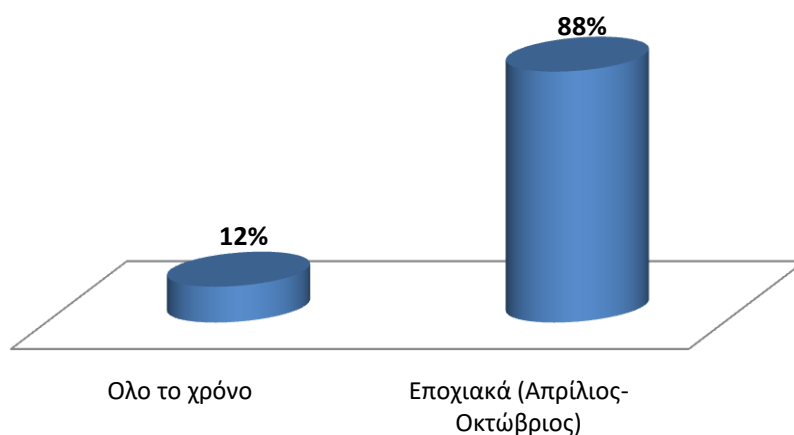
Μία ακόμη μεταβλητή που αναφέρεται στα χαρακτηριστικά των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στο δείγμα της έρευνας είναι ο αριθμός απασχολούμενων. Αρκετοί επιχειρηματίες προσλαμβάνουν επιπλέον εργαζόμενους στην κορύφωση της τουριστικής περιόδου για να ανταπεξέλθουν στις αυξημένες ανάγκες λειτουργίας που οι συνθήκες επιβάλλουν (Σ4,Σ6,Σ8). Μόνο το 13% απασχολεί πάνω από 50 άτομα, ενώ οι μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις (από 11 έως 50 άτομα) είναι το 62% και οι μικρού μεγέθους (από 1 έως 10 άτομα) αποτελούν το 15%.

Διάγραμμα 6.3-2. Αριθμός απασχολούμενων στην ακμή της τουριστικής περιόδου.

4. Περίοδος λειτουργίας της επιχείρησης

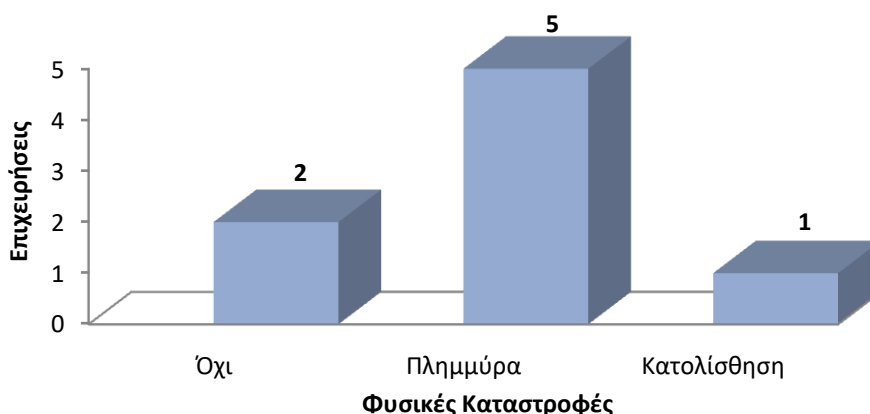
Όλες οι επιχειρήσεις που συμμετείχαν στην έρευνα εκτός από μία λειτουργούν από τον Απρίλιο έως και το τέλος του Οκτωβρίου. Η επιχείρηση εκμετάλλευσης τουριστικού λιμένα που λειτουργεί όλο τον χρόνο τους χειμερινούς μήνες απασχολεί το 60% του προσωπικού (Σ3).

Διάγραμμα 6.3-3. Λειτουργία επιχείρησης κατά τη διάρκεια του έτους.

5. Έχετε βιώσει μια φυσική καταστροφή ή/και τις επιπτώσεις της στην επιχείρησή σας;

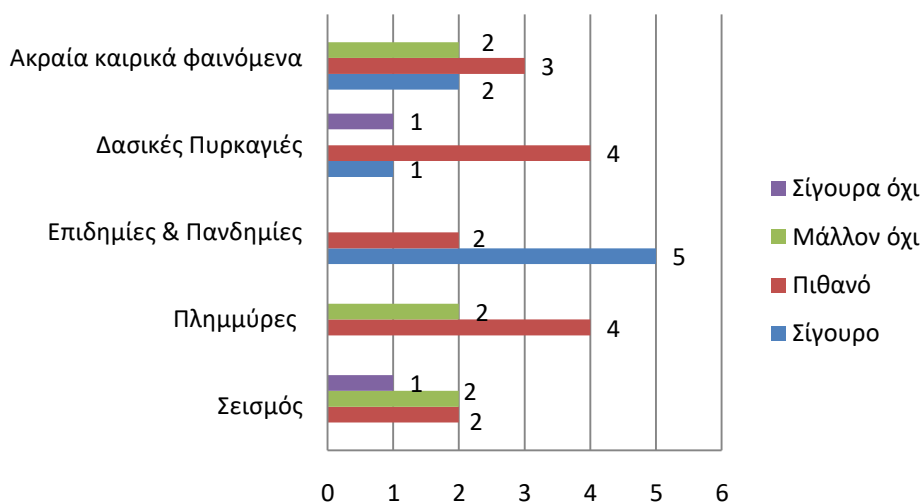
Όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο μια από τις πιθανότερες φυσικές καταστροφές που μπορεί να εκδηλωθούν στο νησί της Κέρκυρας είναι η πλημμύρα. Πέντε από τους συμμετέχοντες (Σ2, Σ3, Σ5, Σ7, Σ8) έχουν βιώσει τις επιπτώσεις πλημμύρας στην επιχείρησή τους, ένας (Σ1) κατολίσθηση ως συνέπεια πλημμύρας, ενώ δύο (Σ4, Σ6) συμμετέχοντες δήλωσαν πως δεν τους έχει επηρεάσει κάποια φυσική καταστροφή.

Διάγραμμα 6.3-4. Έχετε βιώσει μια φυσική καταστροφή ή/και τις επιπτώσεις στην επιχείρησή σας;

6. Ποια πιστεύετε είναι η πιθανότητα μια από τις παρακάτω καταστροφές να πλήξει την επιχείρησή σας;

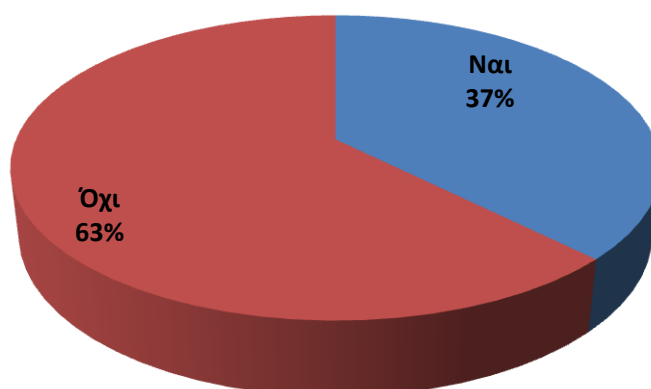
Στην ερώτηση αυτή οι συμμετέχοντες έχοντας βιώσει τις επιπτώσεις της πανδημίας του κορωνοϊού τα δύο τελευταία χρόνια, πέντε επιχειρηματίες επιλέγουν τις Επιδημίες-Πανδημίες ως την πιο σίγουρη καταστροφή. Επίσης πιθανές καταστροφές είναι οι δασικές πυρκαγιές και οι πλημμύρες, ενώ ακολουθούν τα ακραία καιρικά φαινόμενα. Τέλος, ο σεισμός φαίνεται να μη προβληματίζει σε μεγάλο βαθμό τους συμμετέχοντες αν και όλοι γνωρίζουν ότι η Κέρκυρα ανήκει στη Ζώνη Σεισμικής Επικινδυνότητας II.

Διάγραμμα 6.3-5. Ποια πιστεύετε είναι η πιθανότητα μια από τις παρακάτω καταστροφές να πλήξει την επιχείρησή σας;

7. Υπάρχει Σχέδιο Έκτακτης Ανάγκης που να περιλαμβάνει διαδικασίες εκκένωσης, διόδους διαφυγής, χώρους συγκέντρωσης κλπ;

Σύμφωνα με το Άρθρο 30 του Ν.3850/2010, «οι εργοδότες οφείλουν να καταρτίσουν σχέδιο διαφυγής και διάσωσης από τους χώρους εργασίας, εφόσον απαιτείται από τη θέση, την έκταση και το είδος της εκμετάλλευσης. Το σχέδιο διαφυγής και διάσωσης πρέπει να αναρτάται σε κατάλληλες θέσεις στους χώρους εργασίας. Το σχέδιο πρέπει να δοκιμάζεται τακτικά, με ασκήσεις ή άλλο πρόσφορο τρόπο, ώστε σε περίπτωση κινδύνου ή καταστροφής να μπορούν οι εργαζόμενοι να διασωθούν». Στο ίδιο άρθρο σχετικά με τις διόδους διαφυγής αναφέρονται τα εξής: «Η χάραξη, οι διαστάσεις και η διεύθυνση των οδών διάσωσης και των εξόδων κινδύνου πρέπει να είναι ανάλογες με τις εγκαταστάσεις, τη χρήση και την επιφάνεια των χώρων εργασίας, καθώς και με τον αριθμό των εργαζομένων. Οι οδοί διάσωσης επισημαίνονται κατάλληλα και πρέπει να οδηγούν σε ελεύθερο ή ασφαλή χώρο από το συντομότερο δυνατό δρόμο». Οι επιχειρηματίες που συμμετείχαν στην έρευνα διαθέτουν τα σχετικά σχέδια σε ποσοστό 37%, ενώ το ποσοστό των επιχειρήσεων που δεν έχουν ανέρχεται σε 63%. Οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις (Σ1, Σ3, Σ5) συμμορφώνονται με τη νομοθεσία και θεωρούν πολύ σημαντική την ετήσια δοκιμή και αναθεώρηση του υπάρχοντος σχεδίου.

Διάγραμμα 6.3-6. Υπάρχει Σχέδιο Έκτακτης Ανάγκης στην Επιχείρησή σας;

Το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας (ΣΕΠΕ) αποτελεί τον ελεγκτικό μηχανισμό του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων για τον έλεγχο της εφαρμογής των παραπάνω. Το ΣΕΠΕ ιδρύθηκε με τον Ν.2639/1998 «Ρύθμιση εργασιακών σχέσεων, σύσταση Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας και άλλες διατάξεις» (Α' 205), ανασυγκροτήθηκε με τον Ν.3996/2011 «Αναμόρφωση του Σώματος Επιθεωρητών Εργασίας, ρυθμίσεις θεμάτων Κοινωνικής Ασφάλισης και άλλες διατάξεις» (Α' 170) και υπάγεται στην αρμοδιότητα της Γενικής Γραμματείας Εργασίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (παρ. 1 του άρθρου 7 του ΠΔ 84/2019) (ΣΕΠΕ, 2022). Επιπλέον ο Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων στην παρ. 6 στο Άρθρο 6 του ΠΔ 71/88 για τα ξενοδοχεία που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής τους αναφέρει ότι στην είσοδο του ξενοδοχείου πρέπει να υπάρχουν:

α) Ακριβείς οδηγίες για τις απαιτούμενες ενέργειες του προσωπικού και του κοινού σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης.

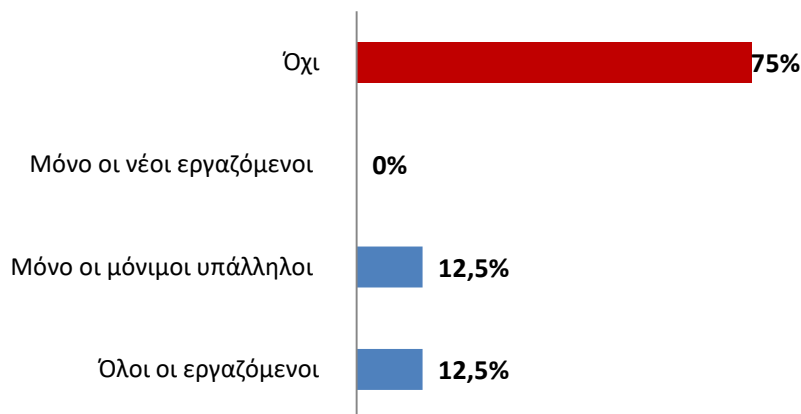
β) Σχέδια κατόψεων του ξενοδοχείου για την ενημέρωση των Ομάδων Άμεσης Βοήθειας, όπου θα σημειώνονται:

- οι σκάλες, οι έξοδοι κινδύνου και οι τελικές έξοδοι.
- η θέση των πυροσβεστήρων, των πυροσβεστικών φωλιών και των σημείων παροχής του μόνιμου πυροσβεστικού δικτύου.
- οι διακόπτες παροχής ηλεκτρικού ρεύματος, συστήματος μηχανικού εξαερισμού ή ενδεχόμενα φωταερίου ή υγραερίου.
- η θέση του γενικού πίνακα του συστήματος πυρανίχνευσης και συναγερμού η θέση των επικίνδυνων χώρων.

8. Οι εργαζόμενοι εκπαιδεύονται/ενημερώνονται για το τι πρέπει να κάνουν σε περίπτωση ανάγκης;

Ένα πεδίο δράσης για τη μείωση της διακινδύνευσης μιας καταστροφής είναι η ανάπτυξη γνώσης, που περιλαμβάνει την επιμόρφωση, εκπαίδευση και πληροφόρηση (Λέκκας & Ανδρεαδάκης, 2015). Το προσωπικό των τουριστικών επιχειρήσεων στην Κέρκυρα αποτελείται από μόνιμους και εποχιακούς εργαζόμενους που μπορεί να εναλλάσσονται κάθε χρόνο.

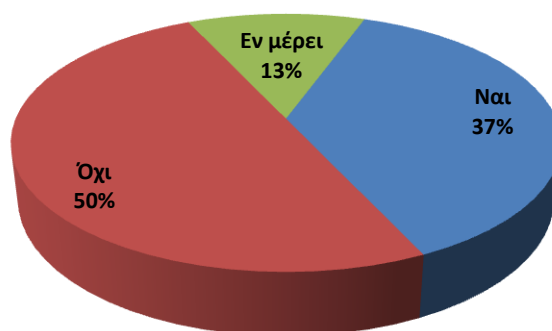
Η εκπαίδευσή τους σε θέματα εκτάκτων αναγκών θα πρέπει να γίνεται τουλάχιστον μία φορά τον χρόνο και να απευθύνεται σε όλους. Οι συμμετέχοντες στην έρευνα δήλωσαν πως οι επιχειρήσεις τους σε ποσοστό 75% δεν εκπαιδεύουν τους εργαζόμενους, μία στις οχτώ (13%) εκπαιδεύει τους μόνιμους (Σ3) και μία στις οχτώ (13%) τους εκπαιδεύει όλους (Σ1).

Διάγραμμα 6.3-7. Οι εργαζόμενοι εκπαιδεύονται/ενημερώνονται για το τι πρέπει να κάνουν σε περίπτωση ανάγκης;

9. Γνωρίζετε τα στοιχεία επικοινωνίας των φορέων και υπηρεσιών που εμπλέκονται με τη διαχείριση καταστροφών και κρίσεων σε τοπικό επίπεδο;

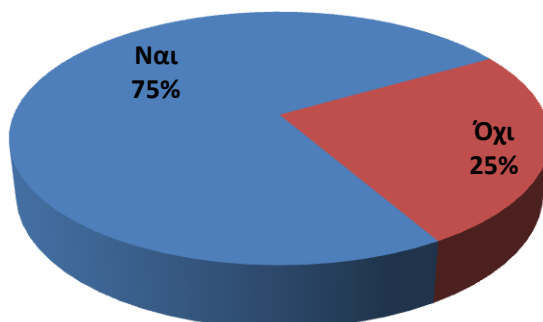
Το στάδιο της πρόληψης και του σχεδιασμού έκτακτης ανάγκης περιλαμβάνει διαδικασίες οργάνωσης και προτεραιοποίησης που αποσκοπούν στο να ελαχιστοποιηθούν οι αρνητικές επιπτώσεις ενός καταστροφικού γεγονότος. Από τους συμμετέχοντες στην έρευνα οι μισοί δήλωσαν πως δε γνωρίζουν τα στοιχεία επικοινωνίας των εμπλεκόμενων με τη διαχείριση καταστροφών, ένα ποσοστό 13% γνωρίζουν μερικώς, ενώ το 37% των ερωτηθέντων μπορούν να επικοινωνήσουν άμεσα με τους αρμόδιους τόσο στη φάση αντιμετώπισης όσο και στη φάση αποκατάστασης της διαχείρισης της κρίσης.

Διάγραμμα 6.3-8. Γνωρίζετε τα στοιχεία επικοινωνίας των φορέων και υπηρεσιών που εμπλέκονται με τη διαχείριση καταστροφών και κρίσεων σε τοπικό επίπεδο;

10. Σε περίπτωση προειδοποίησης για έκτακτη ανάγκη (πχ έντονα καιρικά φαινόμενα, εξέλιξη δασικής πυρκαγιάς) υπάρχει τρόπος να ενημερώσετε τους πελάτες της επιχείρησής σας;

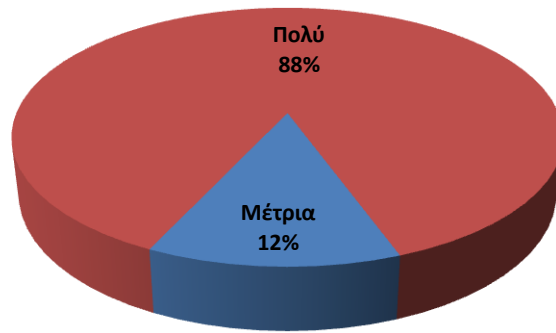
Οι επιχειρηματίες σε αυτή την ερώτηση χωρίστηκαν σε δύο κατηγορίες: σε εκείνους των οποίων οι πελάτες χρησιμοποιούν κινητή περιουσία της επιχείρησης (αυτοκίνητα, μοτοσυκλέτες, σκάφη) και σε εκείνους που οι πελάτες τους δε χρησιμοποιούν περιουσιακά στοιχεία της εταιρίας. Η πρώτη κατηγορία (Σ4, Σ7, Σ8) απάντησαν ότι πάντα έχουν ενημερωμένα στοιχεία επικοινωνίας με τους πελάτες τους, ενώ οι υπόλοιποι απάντησαν ότι δε το θεωρούν απαραίτητο.

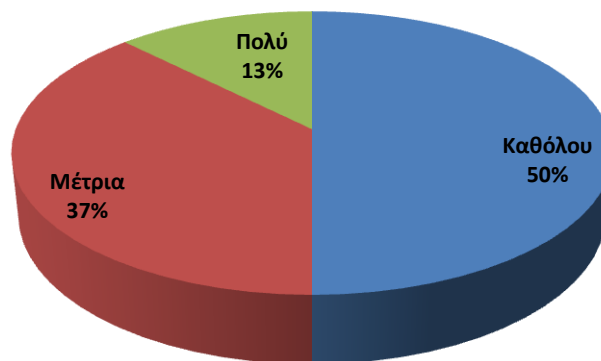
Διάγραμμα 6.3-9. Σε περίπτωση προειδοποίησης για έκτακτη ανάγκη υπάρχει τρόπος να ενημερώσετε τους πελάτες της επιχείρησής σας;

11. Ένα καταστροφικό γεγονός είναι πιθανό να δημιουργήσει πρόβλημα στα δίκτυα κοινής ωφέλειας.

Με τη διακοπή ρεύματος μόνο μια επιχείρηση (Σ6) θα επηρεαζόταν μέτρια ενώ όλες οι άλλες πολύ, μια παρατεταμένη διακοπή νερού δε θα δημιουργούσε τόσο σοβαρά προβλήματα στη λειτουργία τους. Εκτός όμως από τη λειτουργία της επιχείρησης η παροχή νερού στα δίκτυα των επιχειρήσεων και της γύρω περιοχής είναι πολύ σημαντική ιδιαίτερα κατά τους καλοκαιρινούς μήνες και σε περίπτωση υψηλής επικινδυνότητας για πυρκαγιά.

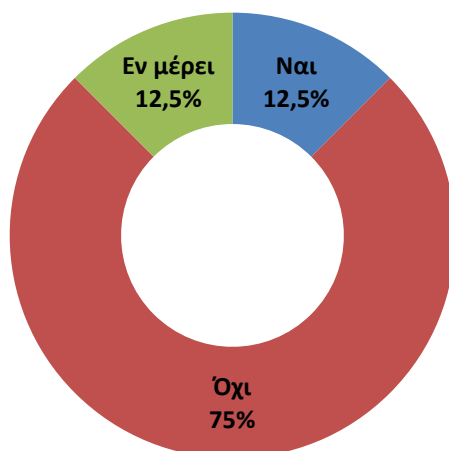
Διάγραμμα 6.3-10. Μια παρατεταμένη διακοπή ρεύματος θα επηρέαζε την επιχείρησή σας;

Διάγραμμα 6.3-11. Σε ποιον βαθμό μπορείτε να αντεπεξέλθετε σε μία παρατεταμένη διακοπή ύδρευσης;

12. Τα σημαντικά έγγραφα και τα ηλεκτρονικά αρχεία (λογιστικά βιβλία, τίτλοι ιδιοκτησίας, συμβόλαια, έγγραφα μισθοδοσίας) είναι ασφαλή έναντι καταστροφικών γεγονότων;

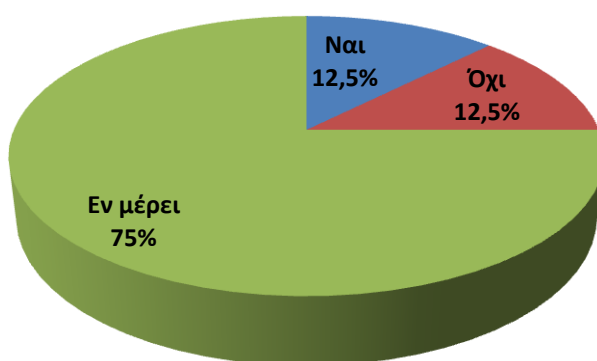
Η προετοιμασία για τη συνέχιση της δραστηριότητας μετά από μία καταστροφή περιλαμβάνει μεταξύ άλλων και τη δημιουργία αντιγράφων ασφαλείας όλων των σημαντικών αρχείων και εγγράφων της επιχείρησης. Η πρόσβαση σε αυτά επιταχύνει και διευκολύνει το στάδιο της αποκατάστασης (Μπεκιάρης, 2021). Μόνο μία επιχείρηση (Σ8) δημιουργεί συστηματικά και με συνέπεια αντίγραφα ασφαλείας (backup σε σκληρούς δίσκους, e-clouds, scans των σημαντικών εγγράφων).

Διάγραμμα 6.3-12. Τα σημαντικά έγγραφα και τα ηλεκτρονικά αρχεία είναι ασφαλή έναντι καταστροφικών γεγονότων;

13. Σε περίπτωση που η επιχείρησή σας πληγεί από μια φυσική καταστροφή γνωρίζετε με ποιες διαδικασίες μπορείτε να διεκδικήσετε αποζημίωση (Δικαιούχοι, προϋποθέσεις επιχορήγησης, καλυπτόμενες ζημιές κα);

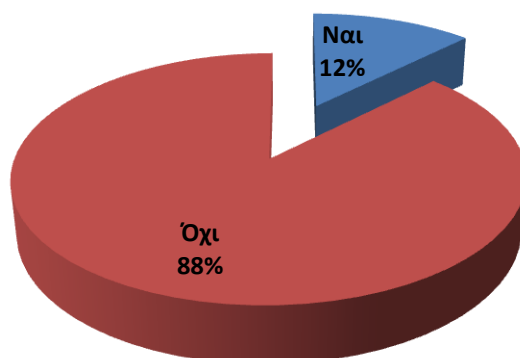
Οι τουριστικές επιχειρήσεις που έπαθαν ζημιές από τα ακραία καιρικά φαινόμενα του Οκτωβρίου 2021, διαπίστωσαν ξαφνικά ότι οι διαδικασίες οικονομικής ενίσχυσης μετά από φυσικές καταστροφές είναι πολύπλοκες και χρονοβόρες. Όσο πληρέστερη είναι η γνώση των διαδικασιών αυτών τόσο πιο γρήγορα και πιο σωστά γίνεται το αίτημα προς το κράτος. Οι έξι από τις οχτώ επιχειρήσεις απάντησαν ότι γνώριζαν εν μέρει τη διαδικασία, μία γνώριζε πλήρως και μία δε γνώριζε καθόλου.

Διάγραμμα 6.3-13. Γνωρίζετε με ποιες διαδικασίες μπορείτε να διεκδικήσετε αποζημίωση;

14. Έχετε ασφαλίσει την επιχείρησή σας έναντι καταστροφικών & εκτάκτων γεγονότων;

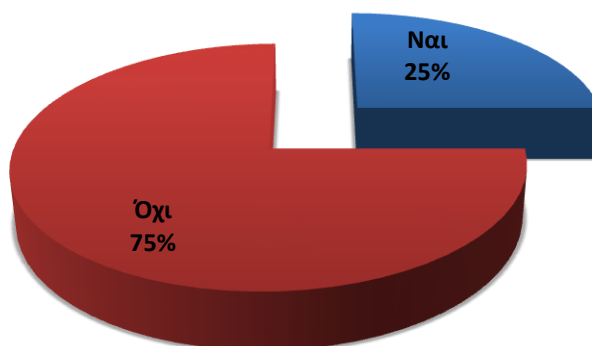
Από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις μόνο μία διέθετε ασφάλεια έναντι φυσικών καταστροφών. Χωρίς να παραγνωρίζεται το γεγονός ότι η Κέρκυρα είναι προορισμός που επηρεάζεται από φυσικές καταστροφές, το επιπλέον οικονομικό κόστος της ειδικής αυτής ασφάλισης είναι ανασταλτικός παράγοντας για το 88% των ερωτηθέντων. Το συγκεκριμένο είδος ασφάλειας δεν είναι υποχρεωτικό στην Ελλάδα.

Διάγραμμα 6.3-14. Έχετε ασφαλίσει την επιχείρησή σας έναντι καταστροφικών και εκτάκτων γεγονότων;

15. Υπάρχει Σχέδιο Ανάκαμψης από Καταστροφές που να στοχεύει στην ταχεία και ομαλή αποκατάσταση της λειτουργίας της επιχείρησής σας με ταυτόχρονη ελαχιστοποίηση των οικονομικών επιπτώσεων;

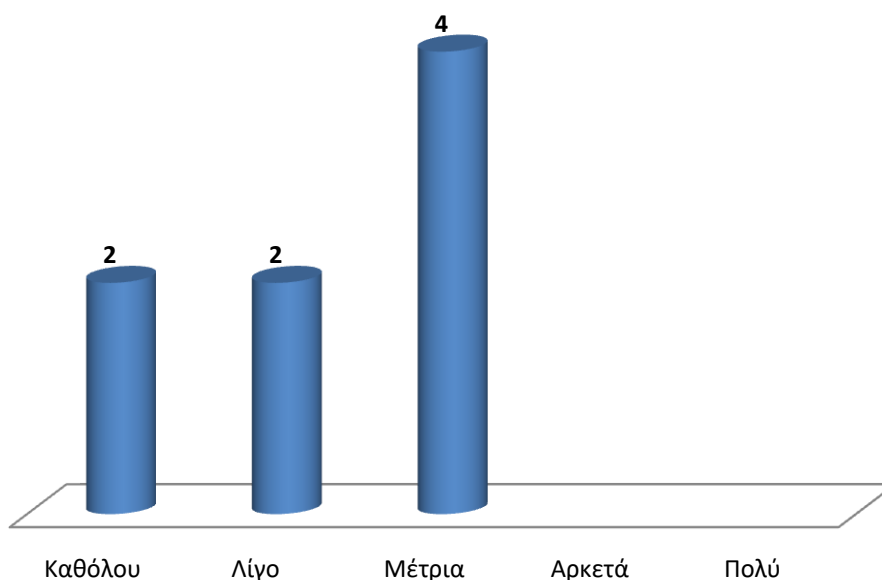
Το Σχέδιο Επιχειρηματικής Συνέχειας (Business Continuity Plan) είναι μια διαδικασία με την οποία οι επιχειρήσεις δημιουργούν συστήματα πρόληψης και ανάκαμψης για την αντιμετώπιση πιθανών καταστροφών ή κρίσεων. Αρχικά γίνεται μια εκτίμηση των πιθανών κινδύνων για την επιχείρηση και στη συνέχεια το Σχέδιο Επιχειρηματικής Συνέχειας που θα καταρτιστεί πρέπει να περιλαμβάνει οποιοδήποτε συμβάν, το οποίο θα μπορούσε να επηρεάσει αρνητικά τις λειτουργίες της (Wikipedia, 2022). Δύο από τις τουριστικές (Σ7, Σ8) επιχειρήσεις έχουν εκπονήσει σχέδιο ανάκαμψης.

Διάγραμμα 6.3-15. Υπάρχει Σχέδιο Ανάκαμψης της Επιχείρησής από Καταστροφές;

16. Πιστεύετε ότι η πολιτεία (Περιφερειακή Ενότητα, Δήμος, Πολιτική Προστασία) μπορεί να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τις συνέπειες μιας φυσικής καταστροφής στην Κέρκυρα;

Σύμφωνα με το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο, σκοπός της πολιτικής προστασίας είναι η προστασία της ζωής, της υγείας και της περιουσίας των πολιτών από φυσικές, τεχνολογικές και λοιπές καταστροφές που προκαλούν καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, κατά τη διάρκεια της ειρηνικής περιόδου. Στο πλαίσιο του ίδιου σκοπού, περιλαμβάνονται η μέριμνα για υλικά και πολιτιστικά αγαθά, πλουτοπαραγωγικές πηγές, υποδομές. Στη φάση της άμεσης αντιμετώπισης των συνεπειών μιας φυσικής καταστροφής εμπλέκεται η τοπική αυτοδιοίκηση Α' και Β' βαθμού. Ενεργοποιεί τα μητρώα εργοληπτών για την αποκατάσταση των ζημιών. Χρησιμοποιεί τα μέσα και το προσωπικό της για την ανασυγκρότηση, μεριμνά για τους πληγέντες. Το 50% των επιχειρηματιών απάντησε μέτρια, το 25% λίγο και το υπόλοιπο 25% καθόλου. Η έρευνα έγινε τον Ιανουάριο του 2022, περίπου τρεις μήνες μετά την εκδήλωση του έντονου καιρικού φαινομένου «Μπάλλος» που είχε καταστροφικές συνέπειες για επιχειρήσεις και υποδομές του νησιού. Σε αυτό το διάστημα που μεσολάβησε δεν είχε ολοκληρωθεί η διαδικασία των αποζημιώσεων των επιχειρήσεων, ούτε είχαν ολοκληρωθεί τα τεχνικά έργα αποκατάστασης των σοβαρών καταστροφών σε οδικό δίκτυο και σε υποδομές.

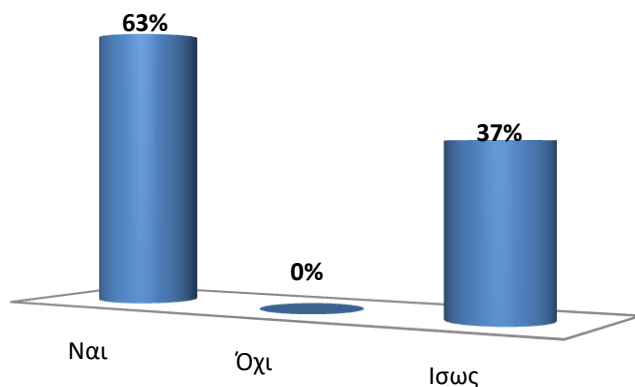
Διάγραμμα 6.3-16. Πιστεύετε ότι η πολιτεία μπορεί να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τις συνέπειες μιας φυσικής καταστροφής στην Κέρκυρα;

Στο σημείο αυτό αξίζει να επισημανθεί ότι το Τμήμα Πολιτικής Προστασίας του Δήμου Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων, μέσα σε οχτώ μέρες μετά την εκδήλωση των καταστροφικών φαινομένων της 14^{ης} Οκτωβρίου 2021 είχε καταφέρει να συμβασιοποιήσει έργα αξίας 315.000 ευρώ σε 17 διαφορετικούς εργολάβους που αφορούσαν στην αποκατάσταση ζημιών σε υποδομές.

17. Θεωρείτε ότι η ενημέρωση των τουριστών για τα μέτρα προστασίας σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών θα αναβάθμιζε τις τουριστικές υπηρεσίες στην Κέρκυρα;

Η πληροφόρηση που έχει κάποιος σε θέματα κινδύνων και κρίσεων επηρεάζει τις σκέψεις, αυξάνει την αυτοπεποίθησή του και συντελεί στο να λάβει γρήγορα τις σωστές αποφάσεις (Κούρου & Πανουσοπούλου, 2021).

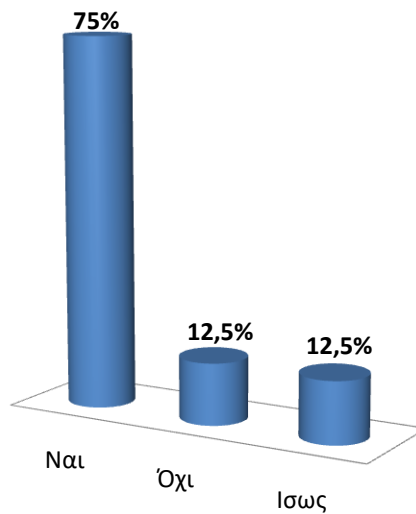
Οι πέντε επιχειρηματίες που είναι θετικοί στην ενημέρωση των τουριστών υποστήριξαν ότι μέσω τέτοιων δράσεων επέρχεται και αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος. Οι άλλοι τρεις πιστεύουν ότι αν η ενημέρωση γίνει σωστά χωρίς να δημιουργήσει πανικό, τότε θα αναβάθμιζε τις τουριστικές υπηρεσίες, σε διαφορετική περίπτωση θα δημιουργούσε αρνητική εικόνα για τον προορισμό. Αξίζει να σημειωθεί ότι δεν υπήρξε ούτε μια αρνητική απάντηση.

Διάγραμμα 6.3-17. Θεωρείτε ότι η ενημέρωση των τουριστών για τα μέτρα προστασίας σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών θα αναβάθμιζε τις τουριστικές υπηρεσίες στην Κέρκυρα;

18. Αν είχατε πρόσβαση σε πληροφοριακό υλικό για Φυσικές Καταστροφές (έντυπο ή ηλεκτρονικό) θα το προωθούσατε στους πελάτες της επιχείρησής σας;

Ένα ποσοστό της τάξης του 75% των συμμετεχόντων απάντησαν θετικά στην ερώτηση για προώθηση πληροφοριακού υλικού για φυσικές καταστροφές με την προϋπόθεση να έχει δημιουργηθεί με τρόπο που δε θα δημιουργούσε πανικό στους πελάτες τους και με προτίμηση σε ηλεκτρονικό και όχι έντυπο υλικό (πχ προβολή σε οθόνες).

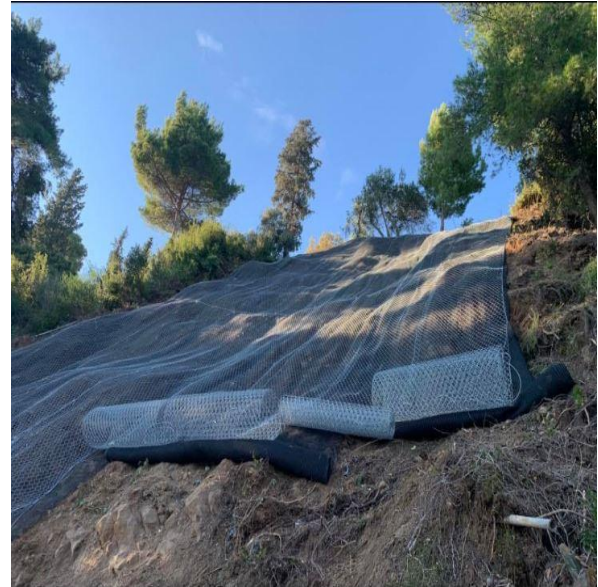

Διάγραμμα 6.3-18. Αν είχατε πρόσβαση σε πληροφοριακό υλικό για Φυσικές Καταστροφές θα το προωθούσατε στους πελάτες της επιχείρησής σας;

Γενικά Στοιχεία Συνεντεύξεων

Στο τέλος της συνέντευξης δύο επιχειρηματίες αναφέρθηκαν στην εμπειρία τους από τις επιπτώσεις που είχε μια φυσική καταστροφή στην επιχείρησή τους. Σχολίασαν το ακραίο καιρικό φαινόμενο «Μπάλλος» που έπληξε την Κέρκυρα λίγο πριν τη λήξη της τουριστικής σεζόν 2021, διότι εκτός των μεγάλων προβλημάτων που δημιούργησε στις επιχειρήσεις τους, βασικό θέμα ήταν το γεγονός ότι οι επιχειρήσεις ήταν σε λειτουργία, με αποτέλεσμα εκτός από τις ζημιές που υπέστησαν έπρεπε να υπάρξει μέριμνα και για τους πελάτες.

Η επιχείρηση του συνεντευξιζόμενου (Σ1) λόγω της ισχυρής βροχοπτώσης της 14ης Οκτωβρίου 2021 αλλά και του κορεσμού του εδάφους από τις βροχοπτώσεις των προηγούμενων ημερών υπέστη μια σοβαρή κατολίσθηση στο πρανές της ιδιοκτησίας που είναι εγκατεστημένη η επιχείρηση. Περίπου 1900m² υποχώρησαν παρασύροντας δέντρα, θάμνους και οτιδήποτε άλλο ήταν φυτεμένο επάνω σε αυτά, για να καταλήξουν στην παραλία της ξενοδοχειακής μονάδας. Ευτυχώς λόγω των καιρικών συνθηκών δεν υπήρχαν εκείνη τη στιγμή πελάτες ή προσωπικό στην παραλία η οποία αχρηστεύτηκε για το υπόλοιπο της σεζόν (σκεπάστηκε από τόνους χώμα και δέντρα). Για την αποκατάσταση της ζημιάς χρειάστηκε να γίνει μελέτη από ειδικό επιστήμονα, γεωλόγο. Η μελέτη αποκατάστασης περιελάμβανε την κάλυψη της περιοχής με ένα ειδικό γεώπανο το οποίο στηρίχθηκε με αγκύρια κάθε δύο μέτρα και στη συνέχεια απλώθηκε ένα ειδικό δίχτυ συγκράτησης (Εικ. 6-3). Οι εργασίες διήρκεσαν τρεις εβδομάδες περίπου από την έναρξή τους και το κόστος αποκατάστασης πλησίασε τις 100.000 ευρώ. Η απομάκρυνση των δέντρων και χωμάτων από την παραλία διήρκεσε για δύο περίπου μήνες και χρειάστηκε να δημιουργηθεί ειδική πρόσβαση στην παραλία για να μπορέσουν τα φορτηγά και τα βαριά χωματουργικά μηχανήματα να εργαστούν.

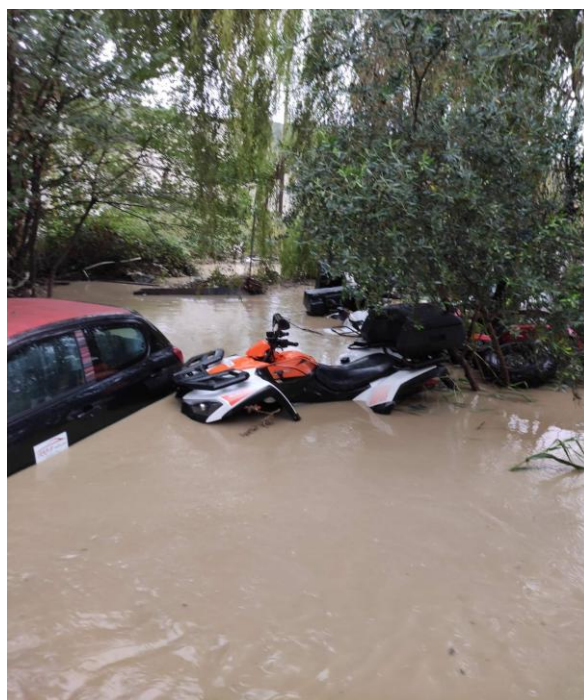
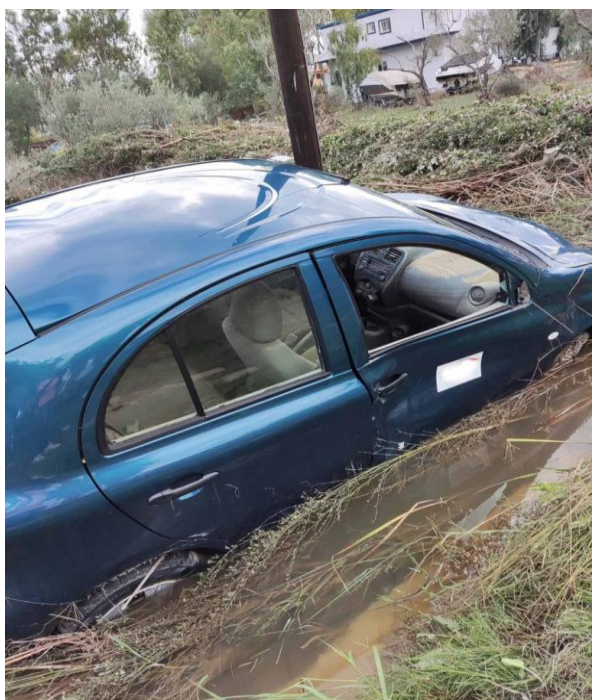

Εικόνα 6-3. Αποκατάσταση κατολίσθησης πρσανούς.
Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Ο συμμετέχων (Σ7) ιδιοκτήτης εταιρίας ενοικιάσεων αυτοκινήτων, μοτοσυκλετών και τετράτροχων οχημάτων είχε τις παρακάτω επιπτώσεις:

Το κτίριο που στεγαζόταν τα γραφεία της επιχείρησης πλημμύρισε και η στάθμη ανήλθε σε ύψος 120cm με αποτέλεσμα να καταστραφούν έπιπλα γραφείου, ηλεκτρονικοί υπολογιστές, τηλεφωνικό κέντρο και άλλες ηλεκτρονικές συσκευές. Στο πίσω μέρος του γραφείου υπήρχε χώρος πλυντηρίου αυτοκινήτων και αποθήκη. Σε αυτό τον χώρο καταστράφηκαν 80 παιδικά καθίσματα, 90 κράνη μοτοσυκλετών, ηλεκτρικά εργαλεία, μπαταρίες αυτοκινήτων και μοτοσυκλετών, αναλώσιμα γραφείου και 70 βιβλία συντήρησης αυτοκινήτων. Από τα ορμητικά νερά παρασύρθηκαν ή πλημμύρισαν μέχρι το ύψος της οροφής 39 αυτοκίνητα, 6 τετράτροχα και 4 μοτοσυκλέτες. Το συνολικό κόστος των ζημιών της επιχείρησης ανέρχεται 411.000 €. Η επιχείρηση δεν ήταν ασφαλισμένη έναντι φυσικών καταστροφών.

Το ψυχολογικό κόστος του ιδιοκτήτη της επιχείρησης και της οικογένειάς του δεν μπορεί να αποτιμηθεί. Μία άλλη έμμεση επίπτωση ήταν η αδυναμία εξυπηρέτησης συμφωνιών-συμβολαίων με ξενοδοχεία, tour operators και τουριστικά γραφεία για το υπόλοιπο της τουριστικής περιόδου άλλα ίσως και για την επόμενη χρονιά (2022) με δεδομένο ότι τα συμβόλαια είχαν ήδη υπογραφεί. Η αγωνία του επιχειρηματία (όπως και άλλων που επέστησαν παρόμοια καταστροφή) ήταν διπλή. Τόσο για το οικονομικό κόστος της αποκατάστασης των ζημιών όσο και για την πιθανή απώλεια συνεργατών-πελατών.

Εικόνα 6-4. Επιπτώσεις πλημμύρας σε εταιρία ενοικιάσεως αυτοκινήτων και μοτοσυκλετών
Πηγή: Αρχείο Β. Σπίνουλα

Κεφάλαιο 7. Συμπεράσματα- Προτάσεις

7.1. Έρευνα ερωτηματολογίου τουριστών

Όπως διαπιστώθηκε από τη βιβλιογραφική επισκόπηση στην Κέρκυρα δεν είχε καταγραφεί έρευνα σχετική με την αντίληψη, τη γνώση, την ετοιμότητα και την αντίδραση των τουριστών σε φυσικές καταστροφές. Ενώ σε άλλους τουριστικούς προορισμούς (Αθήνα, Ζάκυνθος) έχουν διεξαχθεί παρόμοιες έρευνες (Βασβατέκης, 2020). Με την έρευνα ερωτηματολογίου που έγινε στους συμμετέχοντες προέκυψαν τα παρακάτω αποτελέσματα:

- Οι τουρίστες γνωρίζουν ποιες είναι οι πιθανότερες καταστροφές που μπορεί να συμβούν στην Κέρκυρα κατά τη διάρκεια των διακοπών τους (επιδημία, δασικές πυρκαγιές, ακραία καιρικά φαινόμενα).
- Περίπου οι μισοί από αυτούς (47%) έχουν βιώσει τουλάχιστον μία φυσική καταστροφή.
- Πριν αναχωρήσουν από τη χώρα τους είχαν ενημέρωση για την πανδημία όχι όμως για φυσικές καταστροφές που είναι πιθανόν να συμβούν στον προορισμό των διακοπών τους.
- Προτιμούν να ενημερώνονται μέσω διαδικτύου και τηλεόρασης.
- Το επίπεδο γνώσεων τους στην αντιμετώπιση καταστροφών που συνήθως εκδηλώνονται στην Ελλάδα είναι κάτω του μετρίου (πλην της πανδημίας).
- Θέλουν να ενημερώνονται για τρόπους αντίδρασης σε φυσικές καταστροφές, όσο βρίσκονται σε διακοπές και προτιμούν να το κάνουν μέσω διαδικτύου ή από το κατάλυμα (όχι απαραίτητα προφορικά από το προσωπικό, αλλά από οθόνες τηλεοράσεως μέσω μικρών βίντεο ή από banner, αφίσες κλπ).
- Σε περίπτωση που εκδηλωθούν φυσικές καταστροφές θα ζητήσουν βοήθεια αρχικά από το προσωπικό του καταλύματος (επιβεβαιώνεται η αναγκαιότητα εκπαίδευσης του προσωπικού) και δευτερευόντως από τις τοπικές αρχές.
- Γνωρίζουν τη χρήση και τις δυνατότητες του ενιαίου αριθμού έκτακτης ανάγκης στις χώρες της ΕΕ (112).
- Δεν γνωρίζουν τη σωστή αντίδραση όταν μια φωτιά προσεγγίσει το κτίριο που βρίσκονται, ενώ γνωρίζουν τα μέτρα αυτοπροστασίας σε περίπτωση σεισμού.
- Στη συντριπτική τους πλειοψηφία (92%) θα υπακούσουν στις οδηγίες των αρχών σε περίπτωση εκκένωσης.
- Δηλώνουν πρόθυμοι να συμμετέχουν σε άσκηση έκτακτης ανάγκης.

- Θεωρούν την Κέρκυρα ασφαλή προορισμό σε θέματα φυσικών καταστροφών (κάτι που επιβεβαιώνεται και από το ιστορικό καταστροφών που αναπτύχθηκε στο 4^ο κεφάλαιο) και θα τη σύστηναν σε φιλικά και συγγενικά τους πρόσωπα.

Από τα αποτελέσματα της έρευνας που έγινε σε τυχαίο δείγμα τουριστών που επέλεξαν την Κέρκυρα ως προορισμό διακοπών διαπιστώθηκαν επίσης τα εξής:

- Η γλωσσική και πολιτισμική ανομοιογένεια των τουριστών μπορεί να δημιουργήσει δυσκολίες τόσο στην αντίληψη κινδύνου (υποτίμηση ή υπερεκτίμηση κινδύνου) όσο και στην εφαρμογή των σχεδίων έκτακτης ανάγκης. Σε περίπτωση εκκένωσης μιας περιοχής που υπάρχουν αλλοδαποί πολίτες, ο Δήμαρχος της περιοχής θα πρέπει να μεριμνήσει για ξενόγλωσση ανακοίνωση σχετικά με την οργανωμένη απομάκρυνση όπως αναγράφεται στο έγγραφο της ΓΓΠΠ 2934/6-5-2015. Επιπλέον σε περίπτωση μεταφοράς αλλοδαπών τουριστών αναφέρεται στο έγγραφο ΓΓΠΠ 2450/9-4-2012 η υποχρέωση του τοπικού υπεύθυνου Πολιτικής Προστασίας να ενημερώσει το Κέντρο Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, το οποίο εν συνεχεία ενημερώνει το Υπ. Εξωτερικών (Μονάδα Διαχείρισης Κρίσεων) προκειμένου να ενημερώσει αρμοδίως τις Πρεσβείες των αλλοδαπών πολιτών (Κούρου & Πανουσοπούλου, 2021).
- Οι τουρίστες που διαμένουν σε διαμερίσματα βραχυχρόνιας μίσθωσης στο ιστορικό κέντρο της παλιάς πόλης της Κέρκυρας δεν είναι εξοικειωμένοι με την περιοχή, τις διόδους διαφυγής και τους χώρους συγκέντρωσης. Επίσης δεν έχουν πληροφόρηση από το κατάλυμα (δεν υπάρχει προσωπικό) και δεν είναι καταγεγραμμένοι σε κάποια κατάσταση ώστε να αναζητηθούν από τις αρχές σε περίπτωση εκκένωσης.

7.2. Έρευνα τουριστικών επιχειρήσεων

Η τουριστική βιομηχανία είναι ευάλωτη σε φυσικές καταστροφές και είναι δύσκολο να ανακάμψει γρήγορα χωρίς αποτελεσματική συνεργασία. Οι καταστροφές συνήθως προκαλούν ζημιές που επηρεάζουν εκτός από τον τουρισμό και την τοπική κοινωνία, ενώ η αντιμετώπισή τους απαιτεί συνεργασία και συν-διαχείριση της διακινδύνευσης μεταξύ των εμπλεκόμενων από διάφορους τομείς (Jiang & Ritchie, 2017).

Η αξιολόγηση των κινδύνων και ο προσδιορισμός επαρκούς ετοιμότητας, απόκρισης και δράσεων ανάκαμψης, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης διαφόρων σχεδίων διαχείρισης κρίσεων και καταστροφών, αποτελεί προϋπόθεση για ανθεκτικές επιχειρήσεις.

Με το δεύτερο σκέλος της έρευνας (συνεντεύξεις επιχειρηματιών) έγινε μια προσπάθεια να καταγραφεί:

- η σημερινή κατάσταση των τουριστικών επιχειρήσεων σχετικά με την πρόληψη και την ετοιμότητα τους σε περίπτωση καταστροφικού γεγονότος.
- η εμπειρία των επιχειρηματιών στις επιπτώσεις μιας φυσικής καταστροφής.
- η ύπαρξη σχεδίων: διαχείρισης διακινδύνευσης καταστροφών, εκκένωσης, επικοινωνίας, ανάκαμψης και εκπαίδευσης προσωπικού.

- Η στάση και αντίληψη των επιχειρηματιών για: τους κρατικούς φορείς διαχείρισης εκτάκτων αναγκών και για την ενημέρωση των τουριστών.

Στις περισσότερες τουριστικές επιχειρήσεις, η διαδικασία διαχείρισης κρίσεων δεν υφίσταται, ή βρίσκεται σε σχετικά αρχικό στάδιο. Αυτό το συμπέρασμα προκύπτει από τα αποτελέσματα των δομημένων συνεντεύξεων σε 8 Διευθυντές αντίστοιχων επιχειρήσεων:

Οι επιχειρηματίες ενώ έχουν εμπειρία σε φυσικές καταστροφές (75%) και θεωρούν πιθανό να πληγεί η επιχείρησή τους από μια καταστροφή, δεν εκπαιδεύουν το προσωπικό τους (75%), δε διαθέτουν Σχέδιο Έκτακτης Ανάγκης (63%), οι μισοί δε γνωρίζουν πώς να επικοινωνήσουν με τους κρατικούς φορείς διαχείρισης καταστροφών και κρίσεων, δεν εξασφαλίζουν τα σημαντικά έγγραφα και αρχεία τους (75%), δεν ασφαλίζουν την επιχείρησή τους για φυσικές καταστροφές (88%) και τέλος δε διαθέτουν σχέδιο ανάκαμψης (75%). Αυτή η στάση θα μπορούσε να γίνει κατανοητή αν υπήρχε απόλυτη εμπιστοσύνη στην πολιτεία όσον αφορά στην αποτελεσματική αντιμετώπιση των συνεπειών ενός καταστροφικού γεγονότος. Όμως από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων διαφαίνεται ότι κανένας δεν εμπιστεύεται αρκετά ή πολύ τους φορείς της πολιτείας. Μια πιθανή εξήγηση αυτής της αντίληψης θα ήταν ότι στην Κέρκυρα δεν έχουν συμβεί μεγάλες καταστροφές τα τελευταία χρόνια γεγονός που επιφέρει εφησυχασμό (Rittichainuwat et al, 2018). Η οικονομική επιβάρυνση για τη λήψη μέτρων μείωσης του κινδύνου καταστροφών είναι μια άλλη παράμετρος που οι επιχειρηματίες θεωρούν απαγορευτική και περιττή ιδίως όταν δεν είναι βέβαιη η εμφάνιση καταστροφικών γεγονότων στο μέλλον τους (Mahon et al, 2013). Οι μεγαλύτερες σε μέγεθος και οικονομική επιφάνεια επιχειρήσεις, έχουν καλύτερη οργανωτική δομή, καλύτερη διαχείριση, μεγαλύτερη ρευστότητα με αποτέλεσμα να μπορούν να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικότερα τις επιπτώσεις μιας καταστροφής. Σε αυτό το πλαίσιο η πολιτεία θα μπορούσε να ενισχύσει τις μικρότερες επιχειρήσεις με δημιουργία κινήτρων (μείωση φόρων, εξασφάλιση ευνοϊκών όρων ασφάλισης) για να μπορέσουν να επενδύσουν στην αναγνώριση κινδύνων, στην εκτίμηση τρωτότητας και τέλος στην κατάρτιση ενός σαφούς σχεδίου δράσης με στόχο όχι μόνο την επιβίωση από μια καταστροφή αλλά και την προσαρμογή της επιχείρησης στις μετα-καταστροφικές συνθήκες.

Με αφορμή τις ζημιές που προκλήθηκαν από τα ακραία καιρικά φαινόμενα του Οκτωβρίου 2021 στην Κέρκυρα διαπιστώθηκαν: αυθαιρεσίες, ελλιπές θεσμικό πλαίσιο, ανεξέλεγκτη ανθρωπίνη παρέμβαση, αδυναμία δημόσιας διοίκησης κλπ.

Η Κέρκυρα έχει ένα υψηλό επίπεδο οικονομικής εξάρτησης από τον εισερχόμενο τουρισμό. Γεγονότα τα οποία θέτουν σε κίνδυνο τη βιωσιμότητα ενός προορισμού μπορεί να οδηγήσουν σε σημαντική αναστάτωση, απώλεια εισοδήματος των κατοίκων, ανεργία και φτώχεια.

Για τη σωστή διαχείριση μιας κρίσης απαιτείται:

- Άμεση αντίδραση, καλή οργάνωση, σωστός σχεδιασμός.
- Εμπειρία στην εφαρμογή αντίστοιχων σχεδίων που προκύπτει μέσα από πολύ καλή και συνεχιζόμενη εκπαίδευση.
- Να δίνεται προτεραιότητα στον άνθρωπο:
 - σε αυτούς που συμμετέχουν στη διαχείριση της κρίσης, πελάτες, προσωπικό.

- σε αυτούς που παρακολουθούν την εξέλιξη των διαδικασιών αλλά δε συμμετέχουν, αρχές, φορείς.
- Να δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην:
 - αποφυγή ανθρώπινων απωλειών.
 - αποφυγή τραυματισμών.
 - αποφυγή βλαβών στις υλικοτεχνικές υποδομές.
 - άμεση επαναλειτουργία της επιχείρησης.

7.3. Σύγκριση των δύο ερευνών

Μελετώντας τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την έρευνα μέσω ερωτηματολογίου στους τουρίστες και μέσω της δομημένης συνέντευξης στους τουριστικούς επιχειρηματίες οδηγούμαστε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

Όλοι συμφωνούν ότι η πιθανότητα να εκδηλωθεί μια καταστροφή κατά την τουριστική περίοδο στην Κέρκυρα είναι η ίδια. Κατά σειρά πρώτα οι επιδημίες/πανδημίες λόγω και της πρόσφατης εμπειρίας του COVID-19, έπονται οι δασικές πυρκαγιές (σημειώνεται ότι και οι δύο έρευνες διεξήχθησαν μετά τις καταστροφικές πυρκαγιές του Ιουλίου και του Αυγούστου του 2021) και τρίτη επιλογή είναι τα ακραία καιρικά φαινόμενα. Τόσο οι δασικές πυρκαγιές όσο και εμφάνιση ακραίων καιρικών φαινομένων σχετίζονται άμεσα με την κλιματική αλλαγή και ειδικότερα με τις υψηλές θερμοκρασίες και την έλλειψη νερού που θα επηρεάσουν σημαντικά την πορεία και την εξέλιξη του τουριστικού κλάδου στην Ελλάδα και στην Κέρκυρα. Οι φυσικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στον τουρισμό διακρίνονται σε άμεσες:

- Αύξηση της θερμοκρασίας.
- Άνοδος της στάθμης της θάλασσας.
- Αλλαγές στην υγρασία και την ποιότητα του αέρα.
- Αύξηση ξηρασίας.
- Αύξηση της ρύπανσης.
- Αύξηση του δείκτη δυσφορίας των επισκεπτών.
- Αύξηση ακραίων γεγονότων (καταιγίδες, πλημμύρες, τυφώνες).
- Αύξηση πυρκαγιών και ασθενειών.
- Καταστροφή ευαίσθητων οικοσυστημάτων.

Και σε έμμεσες:

- Φθορές παράκτιων τουριστικών υποδομών.
- Μείωση διαθέσιμου νερού λόγω μείωσης βροχοπτώσεων.
- Υφαλμύρωση του πόσιμου νερού λόγω διεύδυσης θαλάσσιου νερού στον υδροφόρο ορίζοντα.
- Μείωση οικοτουριστικών υποδομών και δραστηριοτήτων.

Οι επιχειρηματίες του τουρισμού θεωρούν ότι η ενημέρωση των τουριστών για τα μέτρα προστασίας σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών θα αναβάθμιζε τις τουριστικές υπηρεσίες στην Ελλάδα (63%) στο οποίο συμφωνούν και οι τουρίστες (49%) και μάλιστα οι τουρίστες σε ποσοστό 73% θα ήθελαν να ενημερωθούν κατά τη διάρκεια των διακοπών τους. Οι επιχειρηματίες σε ποσοστό 73% δήλωσαν ότι θα προωθούσαν ανάλογο ενημερωτικό υλικό. Όπως ήδη έχει αναφερθεί οι τουρίστες προτιμούν για την ενημέρωσή τους το διαδίκτυο, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και την ενημέρωση από το κατάλυμα. Συνδυάζοντας αυτά τα ερευνητικά δεδομένα θα μπορούσαν οι επιχειρήσεις να προτείνουν ιστοσελίδες με οδηγίες για φυσικές καταστροφές, όπως του Δήμου Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων που στο Τμήμα Πολιτικής Προστασίας διαθέτει οδηγίες αυτοπροστασίας στα Ελληνικά και σε τέσσερις ακόμα ξένες γλώσσες ή του ΟΑΣΠ ή της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας.

Αναφορικά με το Σχέδιο Έκτακτης Ανάγκης οι τουρίστες σε ένα ποσοστό 59% δήλωσαν ότι δεν παρατήρησαν να υπάρχει κάτι που έρχεται να επιβεβαιωθεί από τους τουριστικούς επιχειρηματίες οι οποίοι σε ποσοστό 63% δήλωσαν ότι δε διαθέτουν ανάλογο σχέδιο. Με την πάροδο των ετών και όσο εξελίσσεται η τουριστική βιομηχανία, οι έλεγχοι στο συγκεκριμένο θέμα θα έπρεπε να ενταθούν από πλευράς της πολιτείας και να εναρμονιστούν οι υποχρεώσεις των επιχειρήσεων σε θέματα ασφάλειας με βάση το θεσμικό πλαίσιο, με τις απαιτήσεις των τουριστών.

Το γενικό συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι οι επισκέπτες της Κέρκυρας έχουν θετική στάση και αντίληψη στην ενημέρωση για θέματα διαχείρισης φυσικών καταστροφών, ενώ οι επιχειρηματίες από την πλευρά τους δεν παρουσιάζουν το επίπεδο πρόληψης και ετοιμότητας που οι πελάτες τους θα επιθυμούσαν. Η νοοτροπία του παρελθόντος (η οποία δυστυχώς παρατηρείται και σήμερα) ότι δεν πρέπει να «τρομοκρατηθεί» ο τουρίστας με καταστροφολογίες και ότι εφόσον δεν έχει συμβεί τα τελευταία χρόνια κάποια μεγάλη καταστροφή δεν πρόκειται να συμβεί και στο μέλλον πρέπει να αλλάξει άμεσα. Η κλιματική αλλαγή με τις καταστροφικές επιπτώσεις που επιφέρει στον τουριστικό τομέα, όπως πρόσφατα συνέβη με τα ακραία καιρικά φαινόμενα του Οκτωβρίου 2021, με τις πλημμύρες, τις κατολισθήσεις και την καταστροφή πολλών επιχειρήσεων στα Ιόνια νησιά και ιδιαίτερα στην Ιθάκη και στην Κέρκυρα δεν αφήνουν περιθώρια για αμφιβολίες.

7.4. Προτάσεις

Με στόχο την ασφάλεια των τουριστών και τη διατήρηση της θετικής εικόνας της Κέρκυρας ως ασφαλούς προορισμού για διακοπές και με βάση τα παραπάνω αποτελέσματα και συμπεράσματα προτείνεται:

- Να γίνεται μια διακριτική ενημέρωση των τουριστών στις πύλες εισόδου του προορισμού (αεροδρόμιο, λιμάνια, μαρίνες, τερματικός σταθμός κρουαζιερόπλοιων). Η ενημέρωση για τους φυσικούς κινδύνους στο νησί πρέπει να είναι διακριτική ώστε να μη προκαταλαμβάνει αρνητικά τους επισκέπτες. Το ίδιο μπορεί να γίνει και στα ξενοδοχεία, με οπτικά μηνύματα στις οθόνες των δωματίων ή στις κοινόχρηστες τηλεοράσεις.
- Να υπάρξει συνεργασία μεταξύ των τουριστικών παραγόντων, των φορέων πολιτικής προστασίας και της Ένωσης Ξεναγών του νησιού, ώστε σε περίπτωση που χρειαστεί

να υπάρχει διαθεσιμότητα σε μεταφραστές που θα συνδράμουν τις αρχές στο έργο της ενημέρωσης των αλλοδαπών.

- Για την παλιά πόλη της Κέρκυρας να εξασφαλιστούν δίοδοι για τα οχήματα έκτακτης ανάγκης στις οδούς πρόσβασης της πόλης, με σήμανση έγχρωμων γραμμών στο οδόστρωμα και απομάκρυνση όλων των εμποδίων.
- Σε όλους τους χώρους μεγάλης επισκεψιμότητας (αρχαιολογικοί χώροι, μουσεία, φρούρια, Μον Ρεπό) να εκπονηθούν/επικαιροποιηθούν σχέδια εκκένωσης, να επισημανθούν δίοδοι διαφυγής και χώροι συγκέντρωσης κοινού με κατάλληλες σημάνσεις.
- Να αναπτυχθεί ένα σύστημα έγκαιρης ειδοποίησης κατοίκων και τουριστών και να γίνει σήμανση (σε δύο τουλάχιστον γλώσσες) των χώρων συγκέντρωσης. Ανάρτηση σε επιλεγμένα σημεία της παλιάς πόλης χαρτών που θα αποτυπώνονται οι δίοδοι προς τους ασφαλείς χώρους συγκέντρωσης.
- Η διενέργεια ασκήσεων ετοιμότητας στις οποίες οι τουρίστες θα συμμετέχουν είναι ο πιο αποτελεσματικός τρόπος για να διαπιστώνονται τα προβλήματα στον σχεδιασμό έκτακτης ανάγκης, αλλά και να τονώνεται το αίσθημα ασφάλειας πελατών και προσωπικού των τουριστικών επιχειρήσεων. Ο στόχος των ασκήσεων πρέπει να είναι ο εξής: Την κρίσιμη στιγμή το προσωπικό των επιχειρήσεων να θεωρήσει χρήσιμα αυτά που έχει μάθει σε προηγούμενο χρόνο (μέσω των εκπαιδεύσεων) και να τα εφαρμόσει αυτοματοποιημένα.

Η ανάπτυξη μιας απλής (όχι όμως απλοϊκής), κατανοητής και αποτελεσματικής μεθοδολογίας για την εκτίμηση της τρωτότητας των τουριστικών επιχειρήσεων είναι το αρχικό βήμα στη διαχείριση της διακινδύνευσης. Με βάση αυτή τη μεθοδολογία θα προκύπτουν οι πληροφορίες που θα οδηγούν στον σχεδιασμό και στη στρατηγική των επιχειρήσεων. Τέλος, θα ήταν χρήσιμο να υπάρχει ένα σύστημα μέτρησης για την αξιολόγηση της τρωτότητας των επιχειρήσεων (Βικάτου, 2007). Μελλοντικές έρευνες θα ήταν χρήσιμο να αναπτύξουν τέτοιες μεθοδολογίες εκτίμησης τρωτότητας καθώς και συστήματα διαχείρισης επιχειρηματικής συνέχειας για την καλύτερη προετοιμασία και τη διασφάλιση της βιωσιμότητας των επιχειρήσεων (Light, 2008). Τα συστήματα αυτά θα μπορούσαν να συμβάλλουν στη λήψη αποφάσεων και στη διαμόρφωση στρατηγικού σχεδιασμού που θα λαμβάνει υπόψη όλους τους κινδύνους (Μπεκιάρης, 2021).

Ο πλήρης και αποτελεσματικός σχεδιασμός για τη διαχείριση καταστροφών και κρίσεων αποτελεί προϋπόθεση για ανθεκτικές τουριστικές επιχειρήσεις και θα πρέπει να περιλαμβάνει:

❖ Σχεδιασμό Έκτακτης Ανάγκης

- Αναγνώριση Κινδύνων και Εκτίμηση κινδύνου (πιθανότητα εμφάνισης, ευπάθεια επιχείρησης).
- Σχέδιο ανά κίνδυνο.
- Πρωτόκολλα διαδικασιών.
- Λήψη και εφαρμογή μέτρων μείωσης των κινδύνων.
- Ρόλους και υπευθυνότητες του προσωπικού.
- Εκπαίδευση του προσωπικού (ομάδες δικτύων, ομάδες πυρασφάλειας, ομάδες πρώτων βοηθειών).

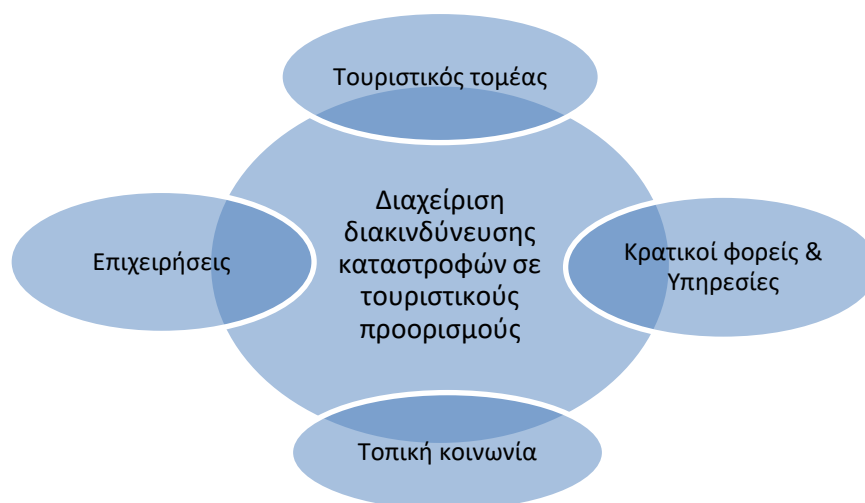
- Καθορισμό οδεύσεων διαφυγής χωρίς εμπόδια.
 - Επιλογή χώρων καταφυγής ανάλογα με τον κίνδυνο (πχ με υψομετρική διαφορά από την επιφάνεια της θάλασσας σε ενδεχόμενο τσουνάμι).
 - Προϋπολογισμό για τη λήψη μέτρων πρόληψης και ετοιμότητας.
- ❖ Επικοινωνία
- Σχέδιο επικοινωνίας με τους πελάτες της επιχείρησης.
 - Ενημέρωση των πελατών για επερχόμενα φαινόμενα και ανάλογες οδηγίες προστασίας.
 - Επικοινωνία με κρατικούς φορείς, υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης, τοπικές αρχές.
 - Διασφάλιση εναλλακτικών τρόπων επικοινωνίας σε περίπτωση που οι παραδοσιακοί τρόποι έχουν καταρρεύσει.
- ❖ Σχέδιο επιχειρηματικής συνέχειας
- Εντοπισμό των κρίσιμων λειτουργιών της επιχείρησης που πρέπει να διατηρηθούν.
 - Στρατηγικές ανάκαμψης της επιχείρησης.
 - Πρόβλεψη για ειδικό κονδύλι που να αποσκοπεί στη ρευστότητα.
 - Ασφαλιστική κάλυψη των εγκαταστάσεων και απώλειας εισοδημάτων συνέπεια φυσικής καταστροφής.
- ❖ Εκπαίδευση και ασκήσεις ετοιμότητας
- Βασική εκπαίδευση για όλο το προσωπικό (μόνιμους, εποχιακούς, ημι-απασχολούμενους, νυχτερινή βάρδια) τουλάχιστον μια φορά τον χρόνο σε:
 - Πρώτες βοήθειες.
 - Πυρασφάλεια-πυρόσβεση.
 - Εκκένωση.
 - Μέτρα Προστασίας ανά κίνδυνο
 - Ειδικές εκπαιδεύσεις για μέρος του προσωπικού
 - Διαδικασίες έρευνας.
 - Ψυχολογική υποστήριξη/φροντίδα πελατών.
 - Εκπαίδευση σε ανώτερα στελέχη (για τις μεγάλες επιχειρήσεις) σε θέματα:
 - Διαχείρισης κρίσεων και καταστροφών.
 - Επικοινωνιών κατά την κρίση.
 - Επιχειρηματικής συνέχειας.

Η εκπαίδευση όλων των εμπλεκομένων με τον τουρισμό σε θέματα διαχείρισης διακινδύνευσης φυσικών καταστροφών, είναι πολύ σημαντική. Στο πλαίσιο αυτό προτείνονται τα εξής:

- Να δημιουργηθεί μια πλατφόρμα e-learning τμημάτων με δυνατότητα απόκτησης σχετικού πτυχίου και πιστοποιητικού.

- Η πιστοποίηση εργαζομένων σε θέματα διαχείρισης καταστροφών και κρίσεων να αναγνωρίζεται ως πρόσθετο προσόν από τις επιχειρήσεις και να μοριοδοτείται.
- Μέσω του ΣΕΤΕ και του ΞΕΕ να αξιοποιηθούν τα ΑΕΙ που παρέχουν μεταπτυχιακή εκπαίδευση στη διαχείριση καταστροφών, για τη δημιουργία υποτροφιών για στελέχη μεγάλων τουριστικών επιχειρήσεων.
- Να δημιουργηθεί ένα επιμορφωτικό πρόγραμμα που απευθύνεται σε εμπλεκόμενους στο σχεδιασμό έκτακτης ανάγκης, που να καταλήγει στην εκπόνηση / επικαιροποίηση Σχεδίου Έκτακτης Ανάγκης για την τουριστική επιχείρηση στην οποία εργάζεται ο εκπαιδευόμενος.
- Να καθιερωθούν σεμινάρια/ημερίδες διαχείρισης διακινδύνευσης από φυσικές καταστροφές στις σχολές τουριστικών σπουδών όλων των επιπέδων (ΑΕΙ, ιδιωτικά ΙΕΚ Τουρισμού, δημόσιες σχολές τουριστικής εκπαίδευσης, σχολές μαθητείας του ΟΑΕΔ κλπ).

Το σημαντικότερο στοιχείο της διαχείρισης διακινδύνευσης καταστροφών σε τουριστικούς προορισμούς είναι η συνεργασία και σύμπραξη των φορέων του τουριστικού τομέα, της πολιτείας, των επιχειρηματιών και της τοπικής κοινωνίας (Xinliang & Jiahong, 2009).

Εικόνα 7-1. Πλαίσιο συνεργασίας στη διαχείριση της διακινδύνευσης καταστροφών σε τουριστικούς προορισμούς

Πηγή: Xinliang & Jiahong, 2009

Είναι πλέον γνωστό ότι η κλιματική αλλαγή προκαλεί ακραία καιρικά φαινόμενα που τα επόμενα χρόνια πρόκειται να κλιμακωθούν. Οι φυσικές καταστροφές που ενδέχεται να πλήξουν ένα τουριστικό προορισμό δεν είναι και δεν πρέπει να θεωρούνται αναπόφευκτες. Συνήθως οι λειτουργίες μιας κοινωνίας είναι αυτές που δημιουργούν τις προϋποθέσεις ένας κίνδυνος να εξελιχθεί σε καταστροφή. Η προκατάληψη ενάντια στον φόβο της ενημέρωσης για φυσικές

καταστροφές πρέπει να εξαλειφθεί και ταυτόχρονα να αναπτυχθεί μια κουλτούρα έκτακτης ανάγκης στους εμπλεκόμενους με τον τουρισμό. Η σωστή διαχείριση διακινδύνευσης καταστροφών και κρίσεων διασφαλίζει και βελτιώνει τη φήμη του τουριστικού προορισμού και συμβάλλει στην επίτευξη του βασικού σκοπού: την παροχή της Ελληνικής Φιλοξενίας προς όλους, ενός θεσμού που εμπεριέχει μεταξύ άλλων την έννοια της προστασίας.

Βιβλιογραφία

- Brecher, M. (1993), *Crises in World Politics Theory and Reality*, 1st edition, Oxford: Pergamon Press.
- Genç, R. (2018). Catastrophe of Environment: The Impact of Natural Disasters on Tourism Industry. *Journal of Tourism & Adventure*, 1(1), 86–94. <https://doi.org/10.3126/jota.v1i1.22753>
- Glaesser, D. (2006). *Crisis Management in the tourism industry*, 2nd edition, Oxford: Routledge.
- Granville, F., Mehta, A., & Pike, S. (2016). Destinations, disasters and public relations: Stakeholder engagement in multi-phase disaster management. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 28, 73–79. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2016.02.001>
- Hunziker W. & Krapf K. (1942). «*Outline of the General Theory of Tourism*». Zurich. The Tourism Research Institute of University of St. Gallen
- INSETE Intelligence (2021a). *Η συμβολή του Τουρισμού στην ελληνική οικονομία το 2020*.
- INSETE Intelligence (2021b). ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ.Ετήσια Έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού. 212.
- INSETE Intelligence (2022). *Στατιστικό Δελτίο- Απολογισμός 2021*.
- Jiang, Y., & Ritchie, B. W. (2017). Disaster collaboration in tourism: Motives, impediments and success factors. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 31, 70–82. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2016.09.004>
- Kourou, A., & Panoutsopoulou, M. (2019). Preparing for Earthquakes in Coastal Tourism Destinations: the Case of “Telemachus” Project. *EDULEARN19 Proceedings*, 1(July), 8346–8355. <https://doi.org/10.21125/edulearn.2019.2084>
- Laws, E. and Prideaux, B. and Chon, K. (2006), *Crisis Management in Tourism*, United Kingdom: Cabi
- Lekkas, E., Parcharidis, I., Arianoutsou, M., Lozios, S., Mavroulis, S., Spyrou, N., Antoniou, V., Nastos, P., Skourtsos, E., & Bakopoulou, A. (2021). *The July - August 2021 Wildfires in Greece Copyrights Cited as All copyrights of scientific data belong to their Scientific Mission Contributors*. 25.
- Light, P. C. (2008). Predicting organizational crisis readiness: Perspectives and practices toward a pathway to preparedness. New York University, Center for Catastrophe Preparedness and Response.
- Maditinos, Z., & Vassiliadis, C. (2008). Crises and Disasters in Tourism Industry: Happen locally-Affect globally. *Mibes Conference*, 67–76.
- Parsons, W. (1996). Crisis management. *Career Development International*, 1(5), 26–28
- Ritchie, B. W. (2004). *Chaos, crises and disasters: a strategic approach to crisis management in the tourism industry*. 25, 669–683. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2003.09.004>
- Rittichainuwat, B., Nelson, R., & Rahmafritia, F. (2018). Applying the perceived probability of risk and bias toward optimism: Implications for travel decisions in the face of natural disasters. *Tourism Management*, 66, 221–232. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2017.09.013>

- Rosselló, J., Becken, S., & Santana-Gallego, M. (2020). The effects of natural disasters on international tourism: A global analysis. *Tourism management*, 79, 104080.
- Selbst, P. (1978), in Booth, S. (1993). Crisis management strategy: Competition and change in modern enterprises. New York: Routledge.
- Trumbore, P. and Boyer, M. (2000), International Crisis Decision making as a two-level process, *Journal of Peace Research*, 37 (6), pp.682-683.
- UNISDR (2009). *UNISDR Terminology on Disaster Risk Reduction*. 35.
- UNWTO (2020). Global Guidelines to Restart Tourism. *Tourism and COVID-19 Priorities for Tourism Recovery, May*, 1–29.
- Webb, D. J., Green, C. L., & Brashear, T. G. (2000). Development and validation of scales to measure attitudes influencing monetary donations to charitable organizations. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 28(2), 299–309. <https://doi.org/10.1177/0092070300282010>
- Wirtz, A., & Below, R. (2009). Working paper Disaster Category Classification and peril Terminology for Operational Purposes. *Context, October*, 1–20.
- Xinliang, Y., & Jiahong, W. (2009). Study on disaster risk management framework in tourist destination. *Proceedings - 2009 International Conference on Environmental Science and Information Application Technology, ESIAT 2009*, 3, 182–186. <https://doi.org/10.1109/ESIAT.2009.338>
- Βάλμη, Ε. (2013). *Η επίδραση της κλιματικής αλλαγής στον τουρισμό : Η περίπτωση της Κέρκυρας*.
- Βασβατέκης, Σ. (2020). Ανίχνευση των αναγκών και απαιτήσεων των τουριστών σε θέματα ασφάλειας για περιπτώσεις φυσικών καταστροφών.
- Βικάτου, Α. (2007). *ΕΝΑΣ ΟΔΗΓΟΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΤΡΩΤΟΤΗΤΑΣ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΕΝΑΝΤΙ ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ*.
- Βουγιούκας, Σ., Λαγουβάρδος, Κ., & Ντάφης, Σ. (2019). meteo.gr: Πρώτη αποτίμηση των φονικών καταιγίδων της Τετάρτης 10 Ιουλίου 2019 στη Χαλκιδική. Retrieved 6 June 2022, from https://meteo.gr/article_view.cfm?entryID=1061
- Δανδουλάκη, Μ. (2020). Πολιτική Προστασία Και Αυτοδιοίκηση. *Πολιτική Προστασία Και Αυτοδιοίκηση*, 8(75), 147–154.
- Δήμος Κέρκυρας. (2015). *Επιχειρησιακό πρόγραμμα δήμου Κερκυρας 2014 – 2019*.
- Διακάκης, Μ. (2018). *Πλημμύρες & Πλημμυρικός Κίνδυνος*. 130.
- ΕΚΠΤ (2022). Retrieved 2 June 2022, from <http://hl-ntwc.gein.noa.gr/el/activities.html>
- Ίσαρη, Φ., & Πουρκός, Μ. (2015). Ποιοτική Μεθοδολογία Έρευνας. In *Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*.
- ΙΤΕΠ (2021). *ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ της Πανδημίας του Covid 19 στον Ξενοδοχειακό Κλάδο 2020*.
- Σαπουτζάκη Κ.& Δανδουλάκη Μ. (2015). *Κίνδυνοι Και Καταστροφές: Έννοιες Και Εργαλεία Αξιολόγησης, Προστασίας, Διαχείρισης*.
- Κούρου, Α. & Πανουσοπούλου, Μ. (2021). *Διαχείριση Διακινδύνευσης σε Τουριστικές Υποδομές και Ξενοδοχειακές Μονάδες*.

- Λέκκας, Ε., & Ανδρεαδάκης, Ε. (2015). *Εισαγωγή στη Θεωρία της Διαχείρισης Καταστροφών και Κρίσεων*.
- Μαυρίδης, Γ. (2021). *Οι επιπτώσεις του σεισμού και της πανδημίας του κορωνοϊού στις τουριστικές επιχειρήσεις . Μελέτες περίπτωσης : Η σεισμική δραστηριότητα του 2017 και η πανδημία Covid- 19 στην Κω - Ο ρόλος του Τεχνικού Οι επιπτώσεις του σεισμού και της πανδημίας του κορωνο*.
- Μπαλούτσος, Γ. (2005). Φυσικοί κίνδυνοι και φυσικές καταστροφές. Πολιτική και διαχείριση των δυσμενέστερων επιπτώσεών τους στα χρόνια που έρχονται. ΕΘΙΑΓΕ 20- 23.
- Μπαμπινιώτης Γ. (2002) Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας. Αθήνα : Κέντρο Λεξικολογίας
- Μπεκιάρης, Ι. (2021). *Οι φυσικές καταστροφές και οι επιπτώσεις τους στις επιχειρήσεις*.
- Μουζάκης, Γ. (2017). *Τεχνολογικές Και Natech Καταστροφές*.
- Νάστος, Π. (2018). *Ακραία Καιρικά Φαινόμενα : Ανεμοστρόβιλοι Στην Ελλάδα*.
- Δήμος Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων, (2023). *ΔΗΜΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ Στρατηγικός Σχεδιασμός*.
- Νουσηλάζου, Α. (2008). « Διαχείριση κρίσεων στον τουρισμό: μια εμπειρική προσέγγιση μέσα από περιπτώσεις διερευνήσεων ».
- ΟΑΣΠ, (2022). «ΟΑΣΠ Δραστηριότητες 2021». Αθήνα, Μάρτιος 2022.
- Παπαγεωργίου, Ι. (2015). Θεωρία δειγματοληψίας [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. <http://hdl.handle.net/11419/1296>
- Σαριδάκης, Ι. (2009). *Διαχείριση Διακινδύνευσης Και Επικοινωνία*. 1–9.
- ΣΕΠΕ, (2022). Retrieved 9 June 2022, from <https://www.sepe.gov.gr/>

Διαδικτυακοί σύνδεσμοι

- <https://www.cfu-airport.gr/en/cfu/air-traffic-statistics> (CFU, 2022)
- <https://www.emdat.be/Glossary> (EM-DAT, 2022)
- <https://www.euro2day.gr/news/economy/article/2091864/kaine-ton-toyrismo-oi-pyrkagies-se-eyvoia-kai-pelo.html> (euro2day, 2022)
- https://www.fireservice.gr/el_GR/-/emerida-gia-ton-apologismo-tes-antipyrikes-periodou-etous-2021 (fireservice, 2021)
- <https://www.protothema.gr/greece/article/820934/kleinei-to-nauagio-sti-zakuntho-meta-tin-katolisthisi/> (Proto Thema, 2022)
- https://www.statista.com/topics/2155/natural-disasters/#dossierContents__outerWrapper (Statista, 2022)
- https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CF%87%CE%AD%CE%B4%CE%B9%CE%BF_%CE%95%CF%80%CE%B9%CF%87%CE%B5%CE%B9%CF%81%CE%B7%CF%83%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%AE%CF%82_%CE%A3%CF%85%CE%BD%CE%AD%CF%87%CE%B5%CE%B9%CE%B1%CF%82 (Wikipedia, 2022)

www.ant1news.gr/eidiseis/article/576147/i-thaleia-xtypise-tin-kerkyra-eikones- (ANT1, 2022)

[https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CE%BB%CE%B7%CE%BC%CE%BC%CF%8D%CF%81%CE%B5%CF%82_%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD_%CE%95%CF%8D%CE%B2%CE%BF%CE%B9%CE%B1_\(2020\)](https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CE%BB%CE%B7%CE%BC%CE%BC%CF%8D%CF%81%CE%B5%CF%82_%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD_%CE%95%CF%8D%CE%B2%CE%BF%CE%B9%CE%B1_(2020)) (Βικιπαίδεια, 2022)

<https://www.civilprotection.gr/el/dasikes-pyrkagies> (ΓΓΠΠ, 2022)

[https://corfu.gr/ypiresies/d-nsh-epixeirhsiakoy-ergoy/tmhma-politikhs-prostasias/\(ΔΚΚ&ΔΝ, 2022\)](https://corfu.gr/ypiresies/d-nsh-epixeirhsiakoy-ergoy/tmhma-politikhs-prostasias/(ΔΚΚ&ΔΝ, 2022))

<http://hl-ntwc.gein.noa.gr/el/activities.html> (ΕΚΠΤ, 2022)

<https://www.ggde.gr/> (ΓΔΑΕΦΚ, 2022)

<https://www.sepe.gov.gr> (ΣΕΠΕ, 2022)

Παράρτημα Α.

Ερωτηματολόγιο έρευνας τουριστών

A1. Ελληνικά

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ ΚΑΙ ΚΡΙΣΕΩΝ

Διπλωματική εργασία

Καταστροφές και Κρίσεις σε Τουριστικούς Προορισμούς.

Η Διαχείριση Διακινδύνευσης Καταστροφών στις Τουριστικές Επιχειρήσεις της Κέρκυρας.

Η γνώμη σας είναι πολύ σημαντική για εμάς. Η συμπλήρωση της έρευνας θα διαρκέσει λίγα λεπτά. Οι πληροφορίες που προσφέρετε θα είναι απολύτως ανώνυμες.

Ερωτηματολόγιο

Φύλλο:

- Άνδρας Γυναίκα

Ηλικία:

- 18-30 31-50 51-60 61+

Χώρα προέλευσης :

☐ Ελλάδα	☐ Ην. Βασίλειο	☐ Γερμάνια	☐ Ολλανδία
☐ Γαλλία	☐ Ιταλία	☐ Πολωνία	☐ Ρωσία
☐ Αυστρία	☐ Βέλγιο	☐ Ισραήλ	☐ Άλλο.....

Ταξιδεύετε:

- Μόνος Με την οικογένειά μου Με τον/την σύντροφο μου Με φίλους

Κατά τη διάρκεια των διακοπών σας διαμένετε σε:

- Ξενοδοχείο
 Βίλλα
 Διαμέρισμα
 Κάμπινγκ
 Σκάφος
 Άλλο.....

6. Ποιο είναι το επίπεδο των γνώσεων σας στη διαχείριση/ αντιμετώπιση των παρακάτω καταστροφών;

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Αρκετά	Πολύ
Σεισμός					
Κατολισθήσεις					
Πλημμύρες					
Καύσωνας					
Επιδημίες & Πανδημίες					
Δασικές Πυρκαγιές					
Τεχνολογικό ατύχημα					

7. Θα θέλατε να ενημερωθείτε κατά τη διάρκεια των διακοπών σας για το πώς να αντιδράσετε σε περίπτωση εκδήλωσης φυσικών καταστροφών;

- Ναι Όχι

8. Αν ναι, με ποιο τρόπο θα θέλατε να ενημερωθείτε;

- Διαδίκτυο/ μέσα κοινωνικής δικτύωσης
- Εφαρμογές κινητού τηλεφώνου
- Από το κατάλυμα
- Από ενημερωτικά φυλλάδια / αφίσες
- Άλλο.....

9. Σε περίπτωση μιας φυσικής καταστροφής στον τόπο διακοπών σας, από ποιον θα ζητήσετε βοήθεια;

- Από το προσωπικό του καταλύματος
- Από την πρεσβεία/προξενείο της χώρας μου
- Από τις τοπικές αρχές (πυροσβεστική, αστυνομία κ.α.)
- Από εθελοντικές διασωστικές ομάδες
- Από την πολιτική προστασία του Δήμου ή της Περιφέρειας
- Άλλο.....

10. Υπάρχει αναρτημένο σχέδιο έκτακτης ανάγκης στους κοινόχρηστους χώρους και στο δωμάτιο του καταλύματος που διαμένετε;

- Το έχω δει
- Το έχω μελετήσει
- Όχι

11. Το 112 (ενιαίος αριθμός έκτακτης ανάγκης στις χώρες της ΕΕ) είναι ιδιαίτερα χρήσιμος αριθμός για τους πολίτες που ταξιδεύουν εντός της ΕΕ γιατί: (περισσότερες από μια απαντήσεις)

- Είναι δωρεάν από σταθερό ή κινητό τηλέφωνο (ακόμη και χωρίς κάρτα SIM).
- Παρέχει τη δυνατότητα εντοπισμού της θέσης του καλούντος.
- Μπορείτε να λάβετε πρόγνωση επικίνδυνων καιρικών φαινομένων.
- Παρέχει τη δυνατότητα ειδοποίησης πολιτών, σε περιοχές έκτακτης ανάγκης.

12. Γνωρίζετε τις οδεύσεις διαφυγής και τους χώρους συγκέντρωσης πληθυσμού στην περιοχή που βρίσκεται το κατάλυμα σας;

- Ναι Όχι Δεν υπάρχουν

13. Γνωρίζετε τι να κάνετε εάν η πυρκαγιά έχει φτάσει στο κτίριο που βρίσκεστε;

- Εγκαταλείπω το κτίριο, μπαίνω στο αυτοκίνητο και προσπαθώ να διαφύγω
- Εγκαταλείπω αμέσως το κτίριο και απομακρύνομαι με τα πόδια.
- Δεν εγκαταλείπω το κτίριο εκτός αν η διαφυγή μου είναι πλήρως εξασφαλισμένη
- Δε γνωρίζω.

14. Αν διαταχθεί εκκένωση της περιοχής λόγω δασικής πυρκαγιάς

- Θα ακολουθήσω τις οδηγίες των Αρχών και τις διαδρομές που θα δοθούν.
- Δε θα συμμετέχω στην εκκένωση
- Θα επιλέξω μόνος μου πότε και πώς θα φύγω

15. Σε περίπτωση εκδήλωσης ακραίων καιρικών φαινομένων κατά τη διάρκεια των διακοπών σας, γνωρίζετε τα μέτρα αυτοπροστασίας;

	Καταιγίδες	Πλημμύρες	Καύσωνες
Ναι			
Όχι			
Εν μέρει			

16. Αν εκδηλωθεί σεισμός όταν βρίσκεστε μέσα σε κτίριο, τι από τα παρακάτω θα κάνετε την ώρα της δόνησης;

- Παραμένω μέσα στο κτίριο ακίνητος
- Τρέχω αμέσως έξω από το κτίριο
- Σκύβω, καλύπτομαι, κρατιέμαι στο χώρο που βρίσκομαι
- Μετακινούμαι σε άλλο χώρο του κτιρίου

17. Σε περίπτωση διοργάνωσης άσκησης έκτακτης ανάγκης (σεισμού ή φωτιάς) στο κατάλυμα που διαμένετε θα δεχόσαστε να λάβετε μέρος;

- Ναι Όχι

18. Πιστεύετε ότι η Κέρκυρα είναι ασφαλής τουριστικός προορισμός σε θέματα καταστροφών και κρίσεων. (Κυκλώστε μία απάντηση)

Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Αρκετά	Πολύ
1	2	3	4	5

19. Θεωρείτε ότι η ενημέρωση των τουριστών για τα μέτρα προστασίας σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών θα αναβάθμιζε τις τουριστικές υπηρεσίες στην Ελλάδα;

- Ναι Όχι Ίσως

20. Θα συστήσετε σε φιλικά σας πρόσωπα να επισκεφτούν την Κέρκυρα γιατί είναι ασφαλής τουριστικός προορισμός για τις φυσικές καταστροφές;

- Ναι Όχι Ίσως

Σας ευχαριστούμε για τη συμμετοχή σας.

A2. Γερμανικά

NATIONALE & KAPODISTRISCHE UNIVERSITÄT ATHEN

POSTGRADUIERTEN PROGRAMM

UMWELT-, KATASTROPHEN- UND KRISENMANAGEMENT UND STRATEGIEN

Magisterarbeit

KATASTROPHEN UND KRISEN IN URLAUBSEBIETEN. KATASTROPHEN- UND RISIKOMANAGEMENTVON REISEVERANSTALTERN AUF KORFU.

Ihre Meinung ist sehr wertvoll. Das Ausfüllen der folgenden Fragen dauert nur wenige Minuten .
Der Fragebogen ist anonym.

Fragebogen

Geschlecht :

- Mann Frau

Alter:

- 18-30 31-50 51-60 61+

Herkunftsland:

☐ Griechenland	☐ Grossbritannien	☐ Deutschland	☐ Niederlande
☐ Frankreich	☐ Italien	☐ Polen	☐ Russland
☐ Österreich	☐ Belgien	☐ Israel	☐ Andere.....

Ich reise (mit):

- Allein Familie Partner Freunden

Art der Unterkunft:

- Hotel
 Villa
 Wohnung
 Camping
 Boot/Jacht
 Sonstiges.....

1 Wie hoch ist die Wahrscheinlichkeit, dass sich folgende Katastrophe an Ihrem Urlaubsziel ereignet?

	Bestimmt	Wahrscheinlich	Wahrscheinlich nicht	Definitiv nicht
Erdbeben				
Erdrutsche/ Steinschläge				
Überschwemmungen				
Epidemien/ Pandemien				
Waldbrände				
Extreme Wetterbedingungen				
Technischer Ausfall/Unfall				
Vulkanausbruch				

2 Haben Sie eine Katastrophe und/oder ihre Auswirkungen erlebt?

- Nein
 Ja

☐ Erdbeben	☐ Extremwetter	☐ Technischer Ausfall/Unfall
☐ Erdrutsche	☐ Waldbrände	☐ Vulkan Ausbruch
☐ Überschwemmungen	☐ Pandemien	☐ Sonstiges.....

3 Wurden Sie in Ihrem Heimatland informiert, wie Sie im Falle einer Katastrophe an Ihrem Reiseziel zu verhalten haben?

	Erdbeben	Waldbrände	Extremes Wetter	Pandemien
Ja				
Nein				

4 Wenn ja, was ist Ihre Informationsquelle;

☐ Fernsehen	☐ Zeitungen	☐ Schule	☐ Freunde
☐ Internet	☐ Seminare	☐ Broschüren/Bücher	☐ Sonstiges.....

5 Kennen Sie den Standort des Krankenhauses/Gesundheitszentrums , das Ihrer Unterkunft am nächsten liegt ?

- Ja Nein

6 Welchen Kenntnisse haben Sie über das Katastrophenmanagement bei folgenden Katastrophen?

	Nichts	Wenig	Etwas	Beinahe alles	Sehrviel
Erdbeben					
Erdbeben/ Steinschläge					
Überschwemmungen					
Hitzewelle					
Pandemie					
Waldbrände					
Technischer Ausfall/Unfall					

7 Sie möchten in Griechenland über das Risiko von Naturkatastrophen und die Schutzmaßnahmen informiert werden ?

- Ja Nein

8 Wenn ja, welche Quelle würden Sie bevorzugen?

- Internet/ Soziale Medien
 Handy - Anwendungen
 Unterkunft
 Broschüren
 Sonstiges.....

9 Bei wem würden Sie im Falle einer Katastrophe an Ihrem Zielort Hilfe suchen?

- Unterkunftspersonal
 Botschaft/ Konsulat
 Örtliche Behörden (Feuerwehr, Polizei, Küstenwache)
 Freiwillige Rettungsteams
 Gemeinde/Präfektur (Zivilschutz)
 Sonstiges.....

10 Gibt es einen schriftlichen Notfallplan an den gemeinschaftlichen Räumlichkeiten oder/und in Ihrem Zimmer in Ihrer Unterkunft ?

- Ich habe es gesehen
 Ich habe es aufmerksam gelesen
 Nein

11 112 European Emergency Number ist nützlich für EU - Bürger , die innerhalb Europasreisen, weil :

(mehr als eine Auswahl):

- Der Anruf ist kostenlos (auch vom Handy ohne SIM-Karte).
 Sie bietet die Möglichkeit, den Anrufer zu lokalisieren
 Man erhält Schlechtwettervorhersage.
 Sie bietet die Möglichkeit, Bürger in Notfallgebieten zu alarmieren

12 Kennen Sie die Fluchtwege und Sammelstellen in Ihrer Unterkunft?

- Ja Nein Exstiertnicht

13 Im Fall eines Feuers/Waldbrandsin der Naehe Ihrer Unterbringung, wissen Sie , wie Sie reagieren muessen?

- Ich steige ins Auto und versuche zu fliehen.
 Ich verlasse die Unterkunft zu Fuß Ich steige ins Auto und versuche zu fliehen.
 Ich bleibe im Gebäude, wenn mein Fluchtweg nicht vollständig gesichert ist .
 ich weiß nicht

14 Fallsdie Region, in der Sie untergebracht wegen eines Feuers oder Waldbrands evakuiert wird:

- Ichfolge den Anweisungen der Behörden .
 Ich werde die Region/Unterbringung nicht verlassen
 Ich werde den Zeitpunkt und die Art der Evakuierung selbst wählen

15 Kennen Sie Schutzmaßnahmen bei extremen Wetterbedingungen im Urlaub?

	Sturm	Flut	Hitzewelle
Ja			
Nein			
Teilweise			

16 Wissen Sie, was Sie im Falle eines Erdbebens tun sollten, wenn Sie sich in einem Gebäude befinden (während der Erschuetterung) ?

- Ja, ich bleibe regungslos im Gebäude
 Ja, ich renne sofort aus dem Gebäude
 Ja,ich bleibe an der Stelle, an der ich befinde, nehme eine gebeugte Hockstellung ein und suche Schutz unter einem Einrichtungsgegenstand
 Ja,ich begeben mich in einen anderen Bereich des Gebäudes..

17 Wuerden Sie an einer Notfalluebung (fuer den Fall eines Erdbebens oder Waldbrands) in Ihrer Unterkunft teinehmen?

- Ja Nein

18 Glauben Sie, dass Korfu ein sicheres Ziel ist (in Bezug auf Katastrophen und Naturkatastrophen)?(Eine Antwort einkreisen)

Gar nicht sicher	Nicht sonderlich sicher	Mäßig sicher	Sicher	Sehr sicher
1	2	3	4	5

19 Glauben Sie , dass das Informieren von Urlaubsgaesten über Schutzmaßnahmen im Falle einer Naturkatastrophedie touristischen Dienstleistungen Griechenlands verbessern wuerde?

Ja

Nein

Vielleicht

20 Werden Sie Ihrer Familie und/oder Freunden oder/und Bekanntenkreis empfehlen Korfu zu besuchen , da es ist ein sicheres Ziel in Bezug auf Naturkatastrophen ist?

Ja

Nein

Vielleicht

Vielen Dank für Ihre Teilnahme .

A3. Αγγλικά

NATIONAL & KAPODISTRIAN UNIVERSITY OF ATHENS

**POST GRADUATE PROGRAM
Environmental, Disasters and Crises Management Strategies**

Master Thesis

Disasters and Crises in Tourist Destinations. Disaster Risk Management in Corfu Tourist Enterprises.

Your opinion is valuable to us. Completing the following questions will take only a few minutes. The questionnaire is anonymous.

Questionnaire

Gender:

- Male Female

Age:

- 18-30 31-50 51-60 61+

Country of origin:

- Hellas U.K. Germany Netherlands
 France Italy Poland Russia
 Austria Belgium Israel Other.....

Travel companion:

- Alone Family Partner Friends

Type of accommodation:

- Hotel
 Villa
 Apartment
 Camping
 Boat/Yacht
 Other.....

1. What do you consider is the likelihood of the following disasters to occur at your holiday destination?

	Definitely	Probably	Probably Not	Definitely Not
Earthquakes				
Landslides/Rockfalls				
Floods				
Epidemics/Pandemics				
Wildfires				
Extreme weather conditions				
Technological accident				
Volcano eruption				

2. Have you experienced previously a disaster and/or its impact?

- No
- Yes

☐ Earthquakes	☐ Extreme weather	☐ Technological accident
☐ Landslides	☐ Wildfires	☐ Volcano eruption
☐ Floods	☐ Pandemics	☐ Other.....

3. Have you been informed at your country how to respond in case of a disaster strikes at your tourist destination?

	Earthquakes	Wildfires	Extreme weather	Pandemics
Yes				
No				

4. If So , what is your source of information ;

☐ TV	☐ Newspapers	☐ School	☐ Friends
☐ Internet	☐ Seminars	☐ Brochures/books	☐ Other.....

5. Do you know the location of the hospital/ health center nearest to your accommodation?

- Yes
- No

6. What level of knowledge do you have about disaster management for the following disasters?

	Nothing	Little	Somewhat	Almost everything	A great deal
Earthquakes					
Landslides/ Rockfalls					
Floods					
Heat wave					
Pandemic					
Wildfires					
Technological accident					

7. Would you like to be informed in Greece for the risk of natural disasters and the protection measures?

- Yes No

8. If so, which source would you prefer?

- Internet/ Social media
- Cell phone applications
- Accommodation
- Brochures
- Other.....

9. In case of a disaster at your destination, from whom would you seek assistance?

- Accommodation staff
- Embassy / Consulate
- Local official authorities (Fire department, police, coast guard)
- Volunteer Rescue Teams
- Municipality/ Prefecture (civil protection)
- Other.....

10. Is there an emergency plan posted at the public places or / and in your room at your accommodation?

- Yes, I have seen it
- Yes, I have studied it
- No

11. 112 European Emergency Number is useful for EU citizens who travel within Europe because:
(more than one choices)

- The call is free of charge (even from cell phone without SIM card).
- Provides the ability to locate the caller
- You can get severe weather forecast information.
- Provides the ability to alert citizens in emergency areas

12. Are you familiar with the escape routes and the Assembly Points where you are accommodated?

- Yes No Does not exist

13. In case that a wildfire is getting close to the building you are in, do you know how to react?

- I get into the car and try to escape
- I evacuate the building on foot.
- I remain into the building unless my escape route is fully secured.
- I don't know

14. In the event of evacuation of the area is ordered due to a wildfire:

- I will follow the instructions of the authorities.
- I will not evacuate
- I will choose the time and the way of evacuation myself.

15. In case of extreme weather conditions during your holidays, are you aware of protection measures?

	Storm	Flood	Heat wave
Yes			
No			
Partly			

16. Do you know what you should do in case of an earthquake when you are in a building (during the vibration)?

- Yes, I remain in the building motionless
- Yes, I immediately run out of the building
- Yes, I remain to the spot, I bend down, get covered, hold on.
- Yes, I move to another area in the building.

17. In case of an emergency drill in the accommodation you stay would you agree to participate?

- Yes No

18. Do you believe that Corfu is a safe destination (regarding disasters and crisis)?

(Circle one answer)

Not at all A little Moderate Enough Very safe
 1 2 3 4 5

19. Do you think that informing tourists about protection measures in case of natural disasters would upgrade tourism services in Greece?

- Yes No Maybe

20. Will you recommend to your family, friends and colleagues to visit Corfu because it is a safe destination regarding natural disasters?

- Yes No Maybe

Thank you very much for your participation.

Παράρτημα Β.

Ερωτήσεις δομημένης συνέντευξης επιχειρηματιών

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

1. Δραστηριότητα επιχείρησης.....
2. Ηλικία επιχείρησης:
 1-5 χρόνια 6-10 χρόνια 11 και άνω
3. Εργαζόμενοι που απασχολούνται στην επιχείρηση στην ακμή της τουριστικής περιόδου :
 1-10 11-50 51 και άνω
4. Η επιχείρηση λειτουργεί
 Όλο το χρόνο Εποχιακά (Απρίλιος-Οκτώβριος)
5. Έχετε βιώσει μια φυσική καταστροφή ή/και τις επιπτώσεις της στην επιχείρησή σας;
 Ναι (Σεισμός Πυρκαγιά Πλημμύρα Κατολίσθηση Άλλο.....)
 Όχι
6. Ποια πιστεύετε είναι η πιθανότητα μια από τις παρακάτω καταστροφές να πλήξει την επιχείρησή σας.

	Σίγουρο	Πιθανό	Μάλλον Όχι	Σίγουρα Όχι
Σεισμός				
Πλημμύρες				
Επιδημίες & Πανδημίες				
Δασικές Πυρκαγιές				
Ακραία καιρικά φαινόμενα				
Άλλο.....				

7. Υπάρχει σχέδιο έκτακτης ανάγκης που να περιλαμβάνει διαδικασίες εκκένωσης, διόδους διαφυγής, χώρους συγκέντρωσης κλπ
 Ναι Όχι

8. Οι εργαζόμενοι εκπαιδεύονται/ενημερώνονται για το τί πρέπει να κάνουν σε περίπτωση ανάγκης;
- Όλοι οι εργαζόμενοι
- Μόνο οι μόνιμοι υπάλληλοι
- Μόνο οι νέοι εργαζόμενοι
- Όχι
9. Γνωρίζετε τα στοιχεία επικοινωνίας των φορέων και υπηρεσιών που εμπλέκονται με τη διαχείριση καταστροφών και κρίσεων σε τοπικό επίπεδο;
- Ναι Όχι Εν μέρει
10. Σε περίπτωση προειδοποίησης για έκτακτη ανάγκη (π.χ. έντονα καιρικά φαινόμενα, εξέλιξη δασικής πυρκαγιάς) υπάρχει τρόπος να ενημερώσετε τους πελάτες της επιχείρησής σας;
11. Ναι Όχι
12. Ένα καταστροφικό γεγονός είναι πιθανό να δημιουργήσει πρόβλημα στα δίκτυα κοινής ωφέλειας.
- a. Μια παρατεταμένη διακοπή ρεύματος θα επηρέαζε την επιχείρησή σας;
- Καθόλου Μέτρια Πολύ
- b. Σε ποιο βαθμό μπορείτε να αντεπεξέλθετε σε μία παρατεταμένη διακοπή ύδρευσης;
- Καθόλου Μέτρια Πολύ
13. Τα σημαντικά έγγραφα και τα ηλεκτρονικά αρχεία (λογιστικά βιβλία, τίτλοι ιδιοκτησίας, συμβόλαια, έγγραφα μισθοδοσίας κ.ά.) είναι ασφαλή έναντι καταστροφικών γεγονότων;
- Ναι Όχι Εν μέρει
14. Σε περίπτωση που η επιχείρησή σας πληγεί από μια φυσική καταστροφή γνωρίζετε με ποιες διαδικασίες μπορείτε να διεκδικήσετε αποζημίωση (Δικαιούχοι, προϋποθέσεις επιχορήγησης, καλυπτόμενες ζημιές κ.ά.) ;
- Ναι Όχι Εν μέρει
15. Έχετε ασφαλίσει την επιχείρησή σας έναντι καταστροφικών & εκτάκτων γεγονότων;
- Ναι Όχι Εν μέρει

16. Υπάρχει Σχέδιο Ανάκαμψης από Καταστροφές που να στοχεύει στην ταχεία και ομαλή αποκατάσταση της λειτουργίας της επιχείρησής σας με ταυτόχρονη ελαχιστοποίηση των οικονομικών επιπτώσεων;

Ναι Όχι

17. Πιστεύετε ότι η πολιτεία (Περιφερειακή Ενότητα, Δήμοι, Πολιτική Προστασία) μπορεί να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τις συνέπειες μιας φυσικής καταστροφής στην Κέρκυρα;

Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Αρκετά	Πολύ
1	2	3	4	5

18. Θεωρείτε ότι η ενημέρωση των τουριστών για τα μέτρα προστασίας σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών θα αναβάθμιζε τις τουριστικές υπηρεσίες στην Κέρκυρα;

Ναι Όχι Ίσως

19. Αν είχατε πρόσβαση σε πληροφοριακό υλικό για Φυσικές Καταστροφές (έντυπο ή ηλεκτρονικό) θα το προωθούσατε στους πελάτες της επιχείρησής σας;

Ναι Όχι Ίσως

Αν η απάντηση στην ερώτηση 5 ήταν καταφατική, θα θέλατε να αναφερθείτε σε αυτές τις φυσικές καταστροφές και πως αυτές επηρέασαν την επιχείρησή σας;